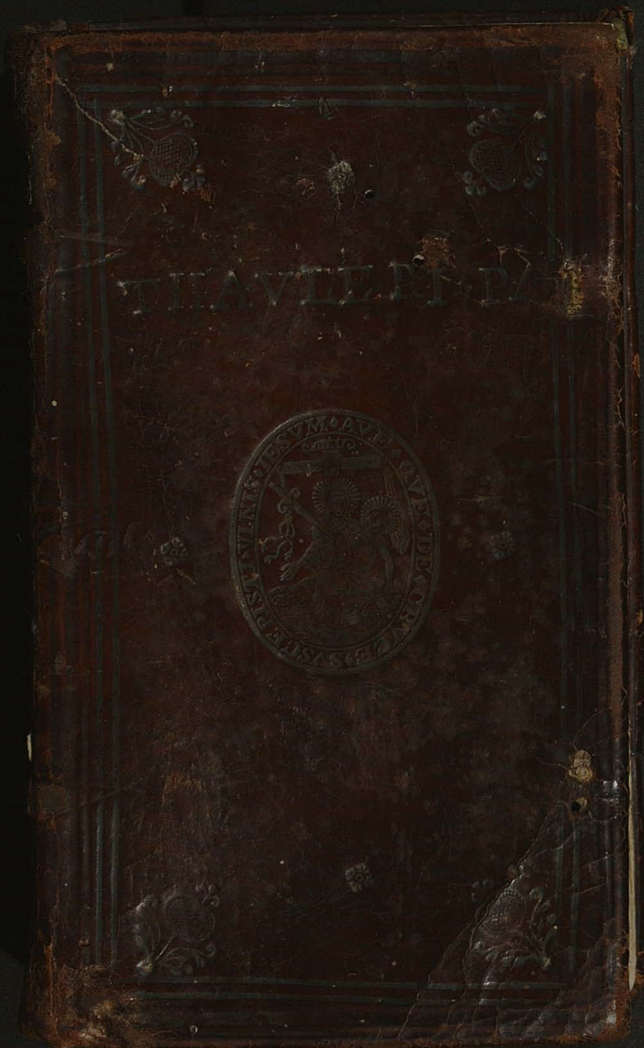

THAVLERI.PA

Błędy tak [illegible]

D. IOANNIS THAVLERI, ORDINIS F. PRAEDICATORVM, Clariſſimi ac illuminati Theologi,

EXERCITIA

DE VITA ET PASSIONE SALVATORIS NOSTRI IESV CHRISTI, pietati & deuotioni maximè inſeruientia.

A R. F. LAVRENTIO SVRIO Carthuſiano in Latinum Sermonem conuerſa, & nunc iterum diligentiſſimè recuſa.

I. Corinth. 14.

Orabo ſpiritu, orabo & mente: pſallam ſpiritu, pſallam & mente.

COLONIAE,
Sumptibus Ioannis Crith,
Anno M. D C. VII

BENIGNO LECTORI.

VAM vtilis, fructuosa, imò planè necessaria sit, homini Christi sanguine & gratia è diabolica tyrannide ac dura peccati seruitute, in filiorum Dei & spiritus libertatem asserto, continua Christi Saluatoris nostri vitæ & passionis memoria res ipsa, Sanctorumq́; , Patrum & piorum hominum monita testantur. Præsens autem hic Liber, multis iisq́; longè piissimis scatet precibus & contemplationibus, quibus si cui vti libet, Creatoris atque Saluatoris sui beneficia, quæ nusquam perinde vt in illius cruciatibus ac morte elucescunt, subinde repetere, ad animum reuocare, secum meditari, & pro ijs grates eidem laudesque quas decet, agere locis & horis omnibus, diuino suffultus auxilio, citra molestiam potest. Qui cùm multo vtilius ac maiori cum fructu seor-

sim, ob insignem qua refertus est pietatem, quàm cum grandi illo Thauleriano opere coniunctim imprimi, à pijs & deuotis semper est optatus: operæ pretium me facturum arbitratus sim, si denuo tractatum hunc, à R. P. LAVRENTIO SVRIO CARTHVSIANO in Latinam linguam conuersum, & à multis hactenus ob exemplarium penuriam expetitum, hac Enchiridij forma typis mandarē, quò semper haberi in manibus, semper in sinu gestari queat, sitque in promptu Christiano homini, vnde preces efficacissimas ad recolendam acerbissimam Christi Saluatoris vitam & passionem, haurire liceat. Tu nostrum hunc conatum boni consule eoq; fruere. Vale.

D. IO-

D. IOANNIS THAVLERI ORDINIS F. Prædicatorum,

EXERCITIA VITAE ET Passionis IESV Christi, deuotioni ac pietati inseruientia.

Supplex confessio & imploratio diuinæ bonitatis. CAPVT I.

O Benignissime IESV, amor, salus & consolatio mea. O amator hominum fidelissime, creator & redēptor meus: lumen cordis mei, solatium spiritus, & medicina animæ meæ, quantum tibi debeo Deus meus, quanti me fecisti creator meus, qui me de nihilo condidisti ad imaginem & similitudinem tuā: qui me tam inæstimabili comparasti precio, tanto labore redemisti, tot annis longanimiter sustinens, in meis mihi perseueranti iniquitatibus pepercisti: tot beneficiis, tanta me benignitate attraxisti & prosecutus es, diuinaque gratia tua innumeris vicibus

miſericorditer ſubueniſti, cum tamen ego toties tibi terga præbuerim, ſanctis inſpirationibus tuis nō obtemperauerim, tuamque negligens ſanctiſſimam volūtatem, meę potius peruerſę ac improbæ obſecutus ſim. O clementiſſime Deus, quàm ad hanc vſque horam cunctis largiſſimis donis tuis ingratus fui. O miſericors Deus, en cōfiteor tibi multam & magnam iniquitatem meã. Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam. Ecce enim ad te domine leuaui animam meam. O ſanctificator inuiſibilis, purifica ſpiritum meum, præpara cor meum ad laudandum te, & gratias agendum tibi. Illumina intellectũ meum. Collige & vni memoriam meam. Accende deſiderium meum. Intentionem purifica. Affectus purga. Erige vires meas ad te, arentemque animam meam irriga rore cœleſtis gratiæ tuæ. O Deus piiſſime, dignare nunc obſecro inclinare aures tuas è cœleſti throno tuo ad me miſeram & peccatricem creaturam tuam, & exaudi preces meas, quibus pulſo cum timore humili pectus diuinæ gratiæ tuæ. En totum me ad te conuerto. En vires meas omnes erigo ad laudandum te, & ad benedicendum tibi,

totis viribus aperio tibi cor meum. Fac, obſecro, radiis illud diuinæ charitatis tuæ transfigi, ſplendoribus diuinæ illuſtrari claritatis tuæ, quo interius perſpiciam fundũ animæ meæ, videamq́ue & agnoſcam quàm longè ſim à te Deus meus: videam quoque, quæ me culpæ, quæ vitia impediant ab amore & ſeruitio tuo, faciantq́ue me indignum recipere in animam meam influxum diuinæ gratiæ tuæ: vſque adeò me domine Deus meus immenſis donis, beneficiis & chariſmatibus tuis, maximeque incomprehenſibili charitate tua amplexus es & circundediſti, vt me à calore amoris tui abſcondere, vel ſpiritum meum à tua laude cohibere nequeam. Enimuero cor meum omni qua poſſum facultate te laudare, tibi gratias agere concupiſcit: impendioque exultat ſpiritus meus in laude tua, & te magnificat anima mea, quia gratia tua magna eſt ſuper me. Sed quis ego ſum, ò altiſſime & omnipotens creator, vt te laudare auſim? Quomodo verò impuriſſimum os meum, tot vitiis conſpurcatum, ad annunciandum potentiã & virtutem tuam aperire audebo? Immo quid de te, qui immenſus, inuiſibilis, incõprehenſibilis, imperſcrutabilis es, cogita-

re, intelligere, eloqui potero, vt te laudare, admirari, magnificare queam, cum nec æstimare, nec capere, nec perſcrutari te valeam? Cæterum quamuis te, ò terribilis incõprehenſibiliſque maieſtas & altitudo, vilis ego homuncio & inanis ſtipula laudare non ſufficiam, cum neque te, neque opera tua comprehendere poſſim, vel eò tamen te Deum meum laudare & exaltare, tibique gratias agere debeo, quod tam admirabilis, excelſus, incomprehenſibilis, imperſcrutabilis es, vt creaturæ omnes neque intellectu, neque ingenij quouis acumine, neque ratione te contingere queant, niſi quatenus & quantum illis de te per gratiam tuam das intelligere. Quod ſi olim homines prophani ac ethnici adeò exultauere, ſeſeque iactarunt de maximis, potentibus ac immortalibus diis ſuis, eò quod ſumptuoſe ac artificiosè ex auro aliiſque precioſis rebus fabricati eſſent: qui & reuera immortales erant, quandoquidem nunquam vitam percepere: quanto me æquius eſt exultare in te omnipotente Domino meo, cuius tanta potentia eſt, vt cœlum & terram impleas gloria maieſtatis tuæ: tanta pulchritudo, vt hanc ſol & luna cæteraque elementa mirentur, &
ange-

angelici ſpiritus mirum in modum gaudeant & delectentur in contemplatione tui: tanta fortitudo, vt terram vnico aſpectu facias contremiſcere: tam admiranda virtus, vt cœlum terramque verbo produxeris, & creaturæ omnes voluntati tuæ ſubditæ ſint: tanta opulentia, vt quicquid cœli terræque ambitu continetur, ſine medio ad te pertineat, quæque in eis contenta abſque cura & ſolicitudine regas, & moderetis: tanta denique in primis bonitas & clementia, vt miſericordia tua ſit ſuper omnia opera tua. Neque enim vllus tam extremè vilis vermiculus eſt, neque creatura aliqua quamlibet abiecta, quæ non particeps ſit gratiæ tuæ, aut cuius tu obliuiſcaris, quo minus eam ſuſtentes & alas in tempore ſuo. Iam ſi ex mirabilibus operibus tuis, ò omnipotens & benigniſſime DEVS, id deprehendere & colligere poſſumus, tam te potentē, ſapientem, & bonum eſſe, cum omnia tam mirabiliter & artificioſe abſq; labore crearis, tam ſapienter ſine ſolicitudine gubernes, tam benignè ſuſtentes abſque diuitiarum tuarum imminutione: quàm ergo in teipſo potens, ſapiens, bonus, admirabilis es, cùm vtique artifex opere à ſe formato

ſublimior, præſtantior & dignior ſis? Eadē namque facilitate vel mille cœlos & mundos creare, regere, ſuſtentare poſſes, qua vnum ſiue cœlum ſiue mundum. Quomodo ergo, ò omnipotens, laudem tuam eloqui potero, à qua creaturarum omnium, etiam cœleſtium ſpirituum intellectus deficiunt? O clementiſſime DEVS, ſcio quia operum aut laudis noſtræ nō indiges, cùm in teipſo ſemper laude abundes. Siquidem ſimplex in teipſo & perfectus es DEVS, quem creaturæ omnes nullis operibus vel augere vel minuere poſſunt: attamen dignaris ab indignis & fragilibus creaturis tuis laudari. Ideoq; tametſi laus mea, ò amabilis DEVS meus, ſublimi potentiæ, incomprehenſibili ſapientiæ, & ineffabili bonitati tuæ nimis tepida, vilis & indigna ſit, eam nihilominus gratam habere dignare, ſuppleatque bonitas tua, quod non poteſt infirmitas mea. O benigniſſime Domine, quamuis te laudare non ſim dignus, idem tamen facere maximè ſum obligatus. Quomodo enim ingratus eſſe poſſim pro multiplicibus donis & beneficiis tuis? vt ceſſare potero à laude tua, cùm tu mihi non ceſſes benefacere? O miſericordiſſime IESV, perquam vellem

cuncta beneficia & omnem benignitatem tuam mihi abs te impensam, in arca cordis mei congerere & coaceruare, & pro singulis quibusque beneficiis tuis specialem tibi laudem, & gratiarum exhibere actionem. Sed quis sufficiat domine perscrutari vel attingere profundum bonitatis tuæ, aut amoris tui emetiri latitudinem? Quis dinumeret, quis comprehendat multiplicia beneficia tua, quæ impendisti nobis, & adhuc indies impendis? Verum quamuis hæc cunctis sint creaturis impossibilia, illud tamen præcipuum opus salutis nostræ, in quo ingens amor tuus maximè relucet, nunquam abscedat à corde meo.

Deuota meditatio & gratiarum actio de incarnatione & vita IESV.

CAPVT II.

ADoro te IESV CHRISTE, rex Israel, lumen plebis, domine dominantium, princeps pacis, virtus omnipotentis Dei, sapientia patris. Adoro te conciliator hominum, aduocate piissime peccatorum, laborantiū

refrigerium, ſolamen oppreſſorum, merces iuſtorum omnium. Adoro te panis vitæ, animæ medicina, plebis conciliator, redemptor ſeculi, gaudium cœli, placabile & gratum ſacrificium, pacifica hoſtia: qui per fragrantiam veſtimentorum tuorũ patrem in excelſis commorantem benigniſſime inclinaſti pariter & commouiſti, vt reſpiceret infirmitatem & miſeriam noſtram, exaudiret gemitus & lamenta noſtra, nosque in ſuam reciperet gratiam. O miſericordiſſime IESV, en confiteor maximam benignitatem & gratiam tuam, quam tu nobis ex ingenita bonitate abſque noſtris meritis impendiſti: offeroque tibi ſacrificium laudis & gratiarum actionis pro cunctis beneficiis, quæ in nos, ſemen nequam, vaſa iræ, filios reprobos, ſeruos inutiles, & damnationis mortisque reos peccatores contuliſti. En laudo, exalto, benedico te, & gratias tibi ago ex omni anima, vniuerſo corde, totis viribus, & omni facultate mea. Magna ſiquidem ſuper nos eſt miſericordia tua. Cum enim omnes eſſemus damnationis & iræ filii, & inimici tui, contaminati macula peccati originalis, violatores imaginis tuę, deſtructores templi tui: quando, inquam,
ſerpens

ſerpens antiquus ſuo nos veneno infecerat, tum tu memor fuiſti miſericordiæ tuæ, deq́ue cœleſti habitaculo tuo deſpexiſti in hanc vallem lachrymarum, & miſertus es lachrymarum noſtrarum, gemitusq́ue noſtros exaudiſti, tactus intrinſecùs dolore cordis, & motus compaſſione ſuper miſeria populi tui: ſimulq́ue cor tuum amore ſuccenſum eſt. Et licet verus eſſes Dei filius, lucem habitans inacceſſibilem, ſuſtentās omnia diuina virtute tua, cunctaq́ue moderans & regens diuina ſapientia tua, in cuius conſpectu angeli contremiſcunt, in cuius nomine genu omne flectitur: minimè tamen dedignatus es ſublimem potentiam tuam ad hunc vſque tenebroſum nequam ſeculi huius carcerem inclinare, & particeps fieri infirmitatis & miſeriæ noſtræ, mortaliq́ue indui ſacco noſtro, quo noſtram miſeriam & infirmitatem tua diuina abſorberes potentia, noſtram ditares inopiam, noſtram mortalitatem ad æternam faceres reſurgere vitam, vitia noſtra ablueres & aboleres, naturam noſtram ſuæ priſtinæ reſtitueres innocentiæ, ad ſpiritus libertatem ſolueres captiuitatem noſtram, & miſerabilem denique ruinam noſtram ad perennem repa-

rares gloriam. Nec misisti ad exequendum opus redemptionis nostrę angelum aliquē, siue quempiam ex Cherubim vel Seraphim: sed ipsemet venisti ex iussu & voluntate patris tui: (cuius nimirum ineffabilem bonitatem in te illius verbo sempiterno experti sumus) non quo mutaris locum, sed tuam nobis exhibuisti præsentiam per assumptā humanitatem. Enimuerò ex sinu patris delapsus es in purissimū, virgineū, integerrimumq; corpus pudicissimæ dulcissimæque virginis MARIAE: in cuius sacratissimo corpore sola virtus Spiritussancti concipi ac nasci te fecit in humana natura: ita tamē, quod hæc natiuitas diuinæ nihil detraxit maiestati tuæ, nec virginis beatissimę castissimam minuit integritatem. O admirabile & incomprehensibile commercium: dominus gloriæ, pro humana infirmitate nostra, suam dedit celsissimam diuinitatem: Conditor creaturarum non dedignatus est formam serui induere: & non serui tantùm formam assumpsit, sed etiam instar abiecti vermiculi humiliatus & pro nihilo habitus est, ac velut transgressor & impius, ad mortem crucis ignominiosissimam condemnatus est, qui iudicaturus est viuos & mor-

tuos. O IESV amabilissime, quantoperè nos ab initio dilexisti. Non satis erat tibi esse te dominum, creatorem & protectorem nostrum, sed & redemptor, consodalis, frater, caro & sanguis noster fieri voluisti, & esse particeps infirmitatis, paupertatis, mortalitatis nostræ, qui nullius prorsus indiges. Adeoque pauper effectus es, nostræque miseriæ adeò gustasti amaritudinem, vt ipso natiuitatis tuæ tempore nec tantillum rei haberes hæreditariæ, vbi tenera & infantilia membra tua reponi & hospitio recipi potuissent, cum sis cœli terræque Dominus: sed in alieno stabulo natus es, & tenerrima membra tua in præsepe rigidum vilesque panniculos collocari permisisti. Et hūc ipsū indignum locum benedicta & verè piissima mater tua à bestiis irrationalibus mutuata est. O bone Iesu, cuius non emolliatur cor, nō accendatur ad amorē, non ad deuotionē excitetur, non moueatur ad compassionem, quādo maximam paupertatem, admirabilem humilitatem, & feruentissimum erga nos amorem tuum attendimus? O quam citò incœpisti operari salutem nostram? eandemque quam studiose perfecisti? ne vnum quidem vnquam temporis momen-

mentum neglexisti, quod non perfectè expenderis ad salutem nostram iuxta voluntatem patris tui. Ab ipso mox natiuitatis tuæ exordio teipsum pœnis afficere & pati cœpisti. Quare verò ò dulcis Iesu tam humilis, tam inops, tam abiectus fieri voluisti, nisi vt beatam nos doceres humilitatem, sanctamque nobis commendares paupertatem? Ideo namque humanam assumpsisti naturam nostram, vt nos faceres participes diuinitatis tuæ: factus es hominis filius, vt nos filij Dei efficeremur: fieremus, inquam, per adoptionem & gratiam, quod tu ab omni æternitate fuisti per naturam. Natus es in stabulo, vt non homines tantum, sed & iumenta seruares. In præsepe positus & fœnum effectus es, vt pabulum esses humilium iumentorum. Sic planè necesse erat dominè, vt tu fœnum fieres, quando homines iumenta facti erant. Ita namq; propheta quidam ait: Computruerunt iumēta in stercore suo, id est, in sordibus vitiorum. Quò igitur hi bestiales pascerētur homines, verbum fœnum (id est, caro) factum est, quia omnis caro fœnum: vtique ijdem ex stabulo putentium educerentur vitiorum, Christus in stabulo natus est. Nunc igitur, ò homo, sensi-

ſenſibus tuis dedite, adora in ſtabulo iacentem, quem cœlo præſidentem contempſiſti: adora beſtia vel iumentum, quem homo agnoſcere noluiſti. Conuertere iam ad ipſum in miſeria & exilio mundi huius, à quo in paradiſo voluptatis te auertiſti. Honora nunc præſepe illius, cuius præceptum violaſti. Veſcere iam fœno, qui panem angelorũ deſeruiſti. O rex gloriæ omnipotens, quæ te vicit charitas, vt tam pauper, tam humilis, tam abiectus pro me peccatore vermiculo fieres, & in ſtabulo ſordido inter bruta animantia collocareris, qui ab angelis adoraris in cœlo? lacte refocillareris, qui ipſe es panis angelorum? vilibus inuoluereris panniculis, qui cœlum ſtellis adornas, & ſanctos tuos veſtis ſtolis aureis? Sed & in ipſa hac infantia & innocentia tua, à teneris membris tuis cruenta hoſtium tuorum manus non abſtinuit. Vixdum natus eras, & adhuc inter caſtiſſima iacebas brachia dulciſſimæ matris tuæ, ſuauiter quieſcens in materno illius pectore, auideq; ſugens virginea illius vbera: necdum cuiquam verbũ dixeras, & crudeles ac impij homines quærebãt animã tuam vt perderent eã. O dulcis Ieſu, quàm citò inſurrexerunt aduerſum

te ini-

te iniqui hostes tui: quã infans pati cœpisti. Cum ætate ipsa creuit tecũ afflictio. Iam octo vix bene dies impleueras, & infantilem ac innocentem pro me fudisti sanguinem tuum, ac velut peccato legique obnoxius, secundum legem circuncisus es, vt ipsam legem conseruares, adstrueres, sanctificaresque. Et vt infantia ac pueritia tua, religionis exemplar, & speculum esset virtutum, non secutus es seculi vanitatem: non solatium vllum aut animi remissionem expetiisti in ludis puerilibus, vel fabulosorum hominum consortiis & conuenticulis, vbi non nisi temporaria & vana tractantur: sed in templo cultuque & famulatu patris tui inuentus es in doctorum medio, audiens & interrogans homines, qui es ipse sapientia patris, scientiarum dominus, æterna veritas, & verbum Dei, quod erat in principio. Vtque formam quandam obedientiæ nobis traderes, humiliter parentibus tuis te submisisti, factus subditus eis, cui cũcta subiacent elementa, cui data est potestas omnis in cœlo & in terra, qui claues habes mortis & inferni. Deinde vbi plenitudo tibi iustæ accreuit ætatis, adessetque propè tempus, quo manum ad fortia mitteres, manè

egressus

egreſſus es in ſalutem populi tui, & exultaſti vt gigas ſtrenuus ad currendã viam noſtræ paupertatis. Et vt in primis virtutem nos doceres beatæ humilitatis, quæ initiũ eſt & fundamentum virtutum omnium, innocens agnus ad deuotiſſimum ſeruum tuum Ioannem Baptiſtam, peccatoribus pœnitentiæ baptiſma conferentem, perrexiſti, haud ſecus quàm ſi & tu peccator eſſes, ab eoque baptizari petiiſti, qui nullam vnquam peccati ſenſeras maculam: non quò tibi opus eſſet aqua tingi & ablui, ſed vt ipſe potius aquam temetipſo tanquàm ſacro chriſmate benediceres, baptiſmaque nobis conſecrares, per quod ab omni eſſemus expurgandi macula peccatorum, ſignificans nimirum, verum te eſſe Meſſiam patribus promiſſum, Chriſtumque, id eſt, vnctum, & agnum Dei immaculatum, tollentem peccata mundi. Inde iam in virtute ſpiritus ad eremum abiiſti: vtque nobis ceu ſtrenuus ſignifer & dux animum adderes ad pugnam ſubeundam, primus ipſe aciem ſubiiſti, ſingulare cum crudeliſſimo hoſte noſtro certamen iniens, quem & primo ſtatim congreſſu, eliſis vniuerſis viribus eius, proſtrauiſti, vt per hominem victus confundatur,
ceſſetque

cessetque dehinc gloriari vicisse se olim ac decepisse hominem. O leo inuictissime, quàm gnauiter, quamque operose salutem nostram molitus es, vt nos infirma membra tua excitares, animumque nobis faceres ad labores, pugnamque subeũdam? Neque enim vel eremi expauisti solitudinem, vel ad diaboli tentamenta expalluisti: non te famis molestia, non asperitas pœnitentiæ deterruit: nec laboris denique orandi, meditandi, vigilandi te pertæduit. Enimuero salus malè habentium membrorum tuorum semper tuo versabatur in pectore, pro quibus instar fidelissimi parẽtis admodum solicitus fuisti, studioseque laborasti, vt nos æternis ditares bonis, thesaurumque indeficientem virtutum & meritorum omnium nobis comparares, vnde quicquid nobis deesse posset, abundè omnes hauriremus. Deinde quia lumen diuinum, quod intra te sub modio latebat humanitatis tuæ, abscondi non potuit, lumen cœlestis doctrinę ac sapientiæ tuæ propalam lucere permisisti, vt mortales omnes ad fidẽ illuminares. Cunctis namque illis in locis degentibus regnum Dei annunciasti, verba tua miris confirmans operibus atque portentis:

tentis: cũctisque debilibus ac malè affectis diuinam potentiam tuam declarasti, nec vlli denegasti benignissimam pietatem tuam, quo cunctos lucrifaceres & sanares. At verò intellectus hominum obcæcatus erat. Neque enim cũ amore te exceperunt vt saluatorem suũ, sed potius cordibus à te auersi sunt, tanquam à seductore & impostore maleuolo: simulque doctrinam tuam contempserunt, opera calumniati sunt, miracula despexerunt, & non modo ingrati fuere cunctis hisce beneficijs tuis, sed etiam vnde te amare & venerari debuerant, indè te iniquissimè accusârunt, & odio habuere, persequuti sunt, & blasphemauere, dicentes: Non est hic homo à Deo: dæmonium habet: seducit turbas: potator est vini, & amicus publicanorum. Neque tamẽ mansuetissime sacrum os tuum aperuisti ad dicendum vnde affligi potuissent, sed cuncta modestissime sustinuisti. Cur ergo tam impatiens, tamque pusillanimis es, ò anima mea, quando aliquid tibi occurrit aduersum, aut afflictio aliqua vel molestia infertur ab hominibus? Non aduertis, quantam iniuriam, vilipensionem, contemptũ & ignominiã Dominus gloriæ prò te per-

te per-

te perpessus est? tunc illo meliorem te putas? Si patremfamilias Beelzebub vocarunt, quãto magis domesticos & ministros eius? O IESV sapientia Dei, æterna veritas, quã clarè effulsit diuinũ lumen tuũ super filios Adæ? Quã omnis vita, cũctaq; operatio tua, lux quædã & manuductio nobis fuit ad veritatẽ? Quã perspicuè lumen cœlestis doctrinæ tuæ luxit in tenebris? Quam vniuersa opera tua humilitate, patiẽtia, charitate, abstinẽtia, & omni deniq; gratia & virtute abundabãt, ita vt in his cunctis perfectissima exẽpla totius sanctitatis relucerent. Itaque quicquid mihi deest, inde mihi haurio. Si qua in re dubitare me contingit, in tua sanctissima vita ceu in speculo lucido contemplor. In hac nãq; rigidam abstinentiam, verã obedientiam, profundã humilitatem, voluntariam paupertatẽ, ineffabilẽ puritatẽ, admirandã patientiam, immobilẽ longanimitatẽ, constantẽ perseuerantiã, & incomprehensibilẽ deniq; inuenio charitatẽ: sed & eam, qua maximè indigemus, abũdè hic reperio, infinitã benignitatẽ & misericordiã, immo & quascunq; mecũ in corde meo virtutes meditari queo, in hac ceu in tabula descriptas manifestè deprehẽdo. Reuera tu

es li-

es liber, quē propheta vidit ſcriptū intus & foris: quandoquidē omnis & externa & interna vita tua ſpiritualibus doctrinis & virtutibus abundat. Et certè quiſquis hunc librum bene terit, & cū propheta comedit, dulcis erit in ore illius inſtar mellis. O IESV miſericordiſſime, quantos pertuliſti labores, vt perditas oues domus Iſrael quęreres & cōgregares. Quā amicè & ſuauiter eas ab errore ſuo ad te reuocaſti, quā leniter eis blāditus es, beneficijs allexiſti, & amore traxiſti ad patrē tuū: modò cœleſtia dona pollicēdo, modò infernales cōminando cruciatus: iā blandiendo, iā increpando. Et quid huic vineæ ſterili amplius facere debuiſti, quod nō feciſti? O quā ſtudioſè conatus es plātare vineā patris tui: nec tibiipſi ab æſtu, à frigore, à ſiti & fame, à vigilijs & laboribus peperciſti. Enimuerò cor tuū præ ardēti deſiderio intra te velut in olla feruenti æſtuabat, vt patri tuo lucrū reportares, & omnē Iſrael ſaluū faceres. Quid retribuam tibi ò dulcis IESV, pro cunctis hiſce immēſis beneficijs tuis? Quid eſt homo, quòd adeò ſitis ſalutē eius, tanta pateris pro redemptione illius, tantum laboras ad pertrahendum eum ad amorem tuum? Quid delectare

te po-

te poteſt homo perditus? Ad quid vtilis eſt peccator immundus? aut quod denique cõmodum expectas ex vili ac miſero terræ vermiculo, quòd ita apponis erga eum cor tuum? O ſuauiſſime amator hominum, quare tam ſerò te amare cœpi? Vt quid reliqui te fontem virtutum, & venam aquarum viuentium? Cur auerti me à te profluuio charismatum, abyſſo gratiarum, ſummo bono & totius perfectionis ſpeculo? Quæ me vicit inſania, vt non erubeſcerem tam fidelem offendere parentem, tam potentem exaſperare dominum? Heu me miſerum! deſerui te panem angelorum, & præ nimia egeſtate ſiliquis me repleui vitioſiſſimæ voluptatis, vt beſtiali meo appetitui facerē ſatis. O reparator naturæ, quàm glorioſum & decorū me condidiſti, & quàm ego me corruptum & fœdum reddidi? Ecce enim cor meum peruerſum eſt, & inſtar adamantis obduruit: memoria mea diſperſa eſt, intellectus obſcuratus, corrupta voluntas, amor tepuit, anima defœdata eſt, ſpiritusque remiſſus eſt & elanguit: totusq́ue ſenſibus deditus, odibilis & abominabilis effectus ſum. Dereliquiſti me, & non doleo: incidi in laqueos diaboli, & non video: percuſſerunt

runt me & vulnerauerunt me vſque ad mortem, & nõ ſentio: ad portas inferi delapſus ſum, & non lugeo. Attamen nec ſic quidem ò clementiſſime Deus, magnam à me auertis & multam miſericordiam tuam. Vocas me ad te, qui longè receſſi à te. Trahis me ad te, qui adhuc venire recuſo. Extendis brachia tua, vt ſuſcipias me antequàm veniam ad te. Inclinas caput tuum, vt oſculum mihi præbeas, qui adhuc immundus totus & indignus sũ. *Præuenis* me & occurris mihi cũ gratia tua, priusquàm reconciliatus ſum tibi. Infundis mihi gratiã, citius quàm ego eã petere auſim. Denique paſcis me pane ſuauiſſimo electorum filiorum tuorum, qui neutiquàm dignus ſum eſſe vltimum mancipium tuum. Quid à te petam amplius? Pro his igitur omnib. magnificat te anima mea, & exultat ſpiritus meus in te DEO ſalutari meo. Cuncta interiora mea laudant, benedicunt, & gratias agunt tibi Domine, quia miſericordia tua magna eſt ſuper me. O ſi tam amabilem te exhibes inimicis tuis IESV mi benigniſſime, quid ergo es dilectis amicis tuis? Itaque ex contemplatione immenſæ huius miſericordiæ & bonitatis tuę, miſer ego & vilis peccator, onuſtus graui

ſarcina innumerabilium peccatorum meorum, venio ad te IESV bone: multumque humiliter abiicio me ad pedes tuos: quandoquidem plenus es gratia, & benignus admodũ erga peccatores: eſtq; hoc naturale tibi ac verè proprium, miſereri ſemper ac parcere, immo & gratificari ac benefacere. Da mihi, obſecro, eandẽ inuenire gratiã, quam feruẽtiſſima obtinuit amatrix tua beata Magdalena: dicaſq; animæ meæ verbum illud ſolatii plenũ, quod ei dixiſti: Remittũtur tibi peccata tua. Licet enim vltra modum grauia ſint peccata mea, parua tamen ſunt collata miſericordiæ tuæ. O dulcis IESV, adiuua me, quia bene potes: tribue mihi deſideriũ cordis mei, quia humiliter valde & miſerabiliter clamo ad te. Remitte mihi multũ, vt multũ diligã te, & magnificè gratias agã tibi. Sana me totũ, vt totus tibi adhæream. Exonera me à graui ſarcina peccatorũ, vt te expeditus & alacriter ſequar. Proiice omnia peccata mea in abyſſum diuinæ miſericordiæ tuæ, adeoq́ue ibi ea conteras & redigas in nihilũ, vt nulla eorum apud te memoria perſeueret. Iam enim fixe mecum ſtatui, nunquam poſt hæc offendere te Deum meum. O piiſſime IESV, quandoquidem

tibi

tibi confiteor malitiam meam,oſtende mihi, obſecro, bonitatem tuam : quia omnem tibi expoſui miſeriam & paupertatem meam, aperi mihi largiſſimos theſauros gratiæ tuæ, ſimulque omnem laborem tuum, cunctaque opera tua bona,& vniuerſa merita ſacratiſſimæ paſſionis tuæ cunctis appone vitiis & negligentiis meis, & reconcilia mihi cœleſtem patrem tuum, cum quo viuis & regnas eidem conempiternus Deus in omnia ſecula ſeculorum, Amen.

De lotione pedum diſcipulorum.

CAP. III.

Ppropinquante tempore gratiæ & miſericordiæ, quo Chriſtus IESVS ab æterno conſtituerat perficere ſalutem noſtram, noſque redimere non corruptibilibus auro vel argēto,ſed precioſo ſanguine ſuo,ex vero amore ceu liberaliſſimus paterfamilias celebrē cum diſcipulis ſuis cœnā agere voluit, antequā per acerbiſſimā mortē diſcederet ab eis,idq́;in ſignū magni amoris,quo

tenebatur erga illos. Atque in hac cœna testamentum suum condere voluit, manifestè declarans, quod in finem vsque tanquam veros filios suos nos dilexerit, & paterno cordi suo ab æterno habuerit impressos. Cùm enim peracta iam cœna discipulis suis è vicino imminentem mortem, & passionem suam indicasset, vidissetque eos vehementer inde affligi, quòd à tam fideli patre & amabili præceptore separandi essent, ex magna compassione multùm eos benignè consolatus est, dicens: Filioli, nolite tristari, neque turbetur cor vestrum. Non relinquam vos orphanos. Expedit vobis vt ego vadam. Vadam ergo, & iterum veniam ad vos. Sed cùm videret eos prorsus pusillanimes esse, & grauiter angi, & his quidem lachrymas per ora defluere, alios verò ex imo pectore alta ducere suspiria, & alios item ex pallore & vultus immutatione internam declarare angustiam spiritus sui, cuncta illius viscera, vt est misericordissimus, compassione tacta sunt, simulque voce consolatoria affatus est eos, dicens: Filioli mei dulcesque discipuli mei, nolite terreri, nolite turbari. Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem seculi. Vide quàm ardenti eos amore cóplexus

xus est. Cæterùm, præparato iam agno paschali eo in loco, vbi ipse mãdauerat, ingressus est cœnaculũ, & secuti sunt eum discipuli eius. Age sequamur & nos. Neque enim pius dominus aliquem inde famelicũ abire patietur. Agno deinde paschali iuxta ritum & legem Iudaicam absumpto, vniuersas virtutes suas, quas omni vitæ suæ tempore diuersis modis mirificeque exercuerat, ob hominum infirmitatem, iam velut in summa quadam duabus in partibus complexus est, vt homines qui cuncta CHRISTI opera & virtutes sequi minimè possunt, has ad minus binas virtutes, quas in fine vitæ suæ tam studiosè nos edocuit, omni studio conentur assequi: quandoquidem sine illis nemo poterit salutem ac beatitudinem adipisci. Surrexit ergo de mensa, & linteo quodam præcinctus, cœpit diligenter admodum abluere pedes discipulorum suorum. Nimirum in insignis exemplum humilitatis opus hoc grande peregit in ipso vitæ suæ termino, vt & charis discipulis suis & nobis omnibus arctiùs imprimeret virtutẽ profundæ humilitatis. Enimuerò sine hac in virtutibus nec persistere, nec progredi, nec placere Deo, nec illius possumus gratiã obtinere: quando

iuxta ſcripturam, ſuperbis Deus reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Et ſicut ſuperbia initium eſt & origo omnis mali, ſic humilitas virtutum omniũ eſt fundamentũ. Hæc beata virtus vnit nos Deo: & per humilitatem cogimus Deum delabi in animas noſtras. Prępotentẽ nanque potentiam Dei nemo cogere poteſt, niſi per profundã deſpicientiã & nihilipenſionem ſuijpſius. Et ſicut aqua ſemper humiliora petit loca, ita & Deus cum gratia ſua humilimo potiſſimum cordi illabitur. Per humilitatẽ virgo beata domina noſtra inuincibilem vicit, offenſum reconciliauit, ſummo placuit regi, eundemq́ue inclinauit, vt in eius puriſſimo quieſceret corpore, ſicuti ipſa fatetur: Quia reſpexit, inquiens, humilitatẽ ancillæ ſuæ. Per ſuperbiã è paradiſo eiecti ſumus: per humilitatem reparamur ad gloriam. Quod ſi ſuperbia tam dãnabilis fuit in angelis, vt exigente iuſtitia è cœlis æternùm extruſi ſint, cum tamen ob ingentem gloriã & charitatẽ ſuam multo plures ſeſe extollendi cauſas habuerint, quàm homo: quomodo hic erigere ſeſe audet, tanquã & ipſe aliquid ſit, cùm eũ & ſubſtantia, & cõditio, & natura, & locus & quicquid demum

eſt, de-

eſt, deprimant & vilē efficiant? Si enim attendere volet quid fuerit, quid ſit, quid patiatur, vbi habitet, & quid futurus ſit, ſentiet nimirū, quod propria eū conditio proterit, humiliatq́ue, ſuūq́ue eū fundū reprehendit, dicens: Quid ſuperbis terra & cinis? Cæterū quāuis Dominus IESVS toto vitæ ſuæ ſpacio ſanctam hanc humilitatē verbis & operibus nos docuerit, nihilominus iam morti propinquus, & diſcipulis ſuis & nobis omnibus eam arctius imprimere, noſq́ue humilibus ſuis actibus expreſſius docere voluit, quo nunquam ex cordibus noſtris deleretur. Et reuera vt maiorem nobis dulcis Dominus humilitatem exhibere potuiſſet, quàm quod immundos pedes creaturarum ſuarum abluit? Ad terram vſque ſeſe demiſit, & diſcipulorum ſuorum omnium ſeruus effectus eſt. Quis, obſecro, ſine compunctione & deuotione videre poſſit regem gloriæ, cuius admirabilem potentiam ſtupent, & cum tremore adorant ſpiritus angelici, pręcinctū linteo tam ſtudioſe abluere pedes ſeruorū ſuorū? Sedebāt diſcipuli, virtuſque omnipotentis Dei ad terram ſeſe deiecit: & Dominus dominātiū genuflexit corā diſcipulis ſuis, in cuius nomine genu

curuantur omnia.O quàm humiliter,quàm deuotè,quàm amabiliter de vno ad aliũ poſitis humo ſacris genibus proceſſit,nitidiſq; manibus ſuis illorum tractauit ſordes, immò & tam officioſè lauit,exterſit,oſculatus eſt.Nec pedes modò amicorũ,ſed etiam proditoris ſui ita abluere & oſculari voluit, cũ tamen ab iſto ſciret ſe triginta argenteis vẽditum, nec quicquã aliis minus ei præſtitit verè piiſſimus IESVS. Hoc tam admirãdæ humilitatis opus fecit ad noſtri inſtitutionẽ.Audi ipſum dicentem diſcipulis ſuis:Scitis quid fecerim vobis? Si ego dominus & magiſter laui pedes veſtros, & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplũ enim dedi vobis,vt quemadmodũ ego feci, ita & vos faciatis,vt & vos alter alteri mutua charitatis opera præſtetis,mutuasque inuicem collocetis operas, idq; non amicis tantùm, ſed etiã inimicis. Itaque quiſquis filij DEI profundã in terris humilitatẽ ſectari detrectat,cum eodẽ minimè apud patrẽ exaltabitur in cœlis. Nihil enim æquè diligit DEVS atque cor purũ, humile & quietũ, ſicut ipſe ait: Super quẽ requieſcet ſpiritus meus, niſi ſuper humilem & quietum, & trementẽ ſermones meos?

De

De institutione venerabilis & præstantißimi sacramenti.

CAPVT IV.

VM itaq; Dominus IESVS dilectos discipulos suos in vera humilitate verbis & exemplis instituisset, iamque propinquum esset tempus passionis, eosdem & nos omnes etiam alteram suam virtutem non minus noibs quàm præcedentem, ad salutem necessariam docere voluit, perfectam videlicet charitatem. Has duas virtutes ceu testamento ad perennem memoriam nobis dereliquit, cupiens eas intimis imprimere cordibus nostris, cum in eis omnis nostra salus sita sit, & sine ipsis salui esse nequeamus: hęcque solæ sufficiant, etiamsi nihil præterea habeamus. Audi nunc quid benignissimus Domiuus dixerit discipulis suis: Filioli, mandatum nouum do vobis. quasi diceret: Multas à me institutiones, diuersaq; & numerosa præcepta habetis. Sed iam præceptũ nouum do vobis, summam quandam omniũ præceptorum, & clausulã cunctarum institutionum mearum: hoc est,

vt diligatis inuicem, ſicut dilexi vos: vt ſicut ego animã meam pro vobis pono, ita & vos ad mortem vſque vos diligatis inuicem, & mutuò aſſiſtatis: ſicuti ego proditoré meũ dilexi, & pro his qui me in crucem egêre, rogaui, ita & vos diligatis inimicos veſtros & eis benefaciatis, per charitatis opera cõmodando ſubueniẽdoq́ue illis, qui vos perſequuntur, & mala vobis irrogant. Hoc nouum charitatis præceptũ Dominus IESVS non ſolum verbo docuit, ſed etiam opere præſtitit. Etenim declarare nobis voluit, veros nos eſſe filios ſuos, quodq́ue ex charitate perpetua ſuo nos paterno geſtârit in pectore, nosq́ue ab æterno fuiſſe in ipſo, & velut in noſtra origine in eo ab omni æternitate quieuiſſe: nec vllum vnquam naturalem parentem tanto filios ſuos amore cõplexum eſſe, quanto ipſe nos complexus ſit. Enimuerò tanquam fidiſſimus parens præſtantiſſimum nobis reliquit teſtamentum & excellentiſſimum legauit bonum, quod cœlo terraq́ue & dignius & melius eſt, ſacratiſſimũ videlicet corpus ſuũ in cibum, & precioſum ſanguinẽ in potũ. O admirabile myſterium, ò celſiſſimũ ſacramentum. O vos oẽs quotquot DEVM amatis,
veni-

venite,properate, videte, admiramini, obſtupeſcite, laudate, annunciate, magnificate nomen domini. Tale nãque, tam admirandũ opus operatus eſt in nobis dominus, vt quiſquis hoc interno voluerit intellectu perſcrutari, non poſſet non & ſpiritu contabeſcere, & deficere intellectu, immo & cunctis viribus præ nimia admiratione deſtitui. Et ſi quis fundum charitatis huius pro humanæ fragilitatis modulo auxiliante ſibi gratia Dei,ratione vel intellectu perluſtrare ac perueſtigare volet, quanto ſcilicet ex amore hoc ipſum Deus facere dignatus ſit, nimirum liquefiet, ardebit ac conflagrabit dilectionis flamma & incẽdio cor illius. Quamuis enim grande & admirabile opus fuerit, quod Deus omnipotẽs humanam aſſumere naturam, noſtroque mortali contegi ſacco dignatus eſt,hoc tamen opus cuncta illius opera multis poſt ſe relinquit interuallis. In illo namque opere noſtram in ſe recepit humanitatem: in iſto vero ſuam nobis largitur diuinitatem cum humanitate coniunctam & vnitam, vt eam intra nos ſuſcipiamus. In illo noſtram ipſe humanitatem, in iſto eius nos diuinitatem induimus. Vt enim cibus ab homine ſum-

ptus transit in illius substātiam, fitque vnius cum homine naturæ: ita quisquis hunc cibum digne percipit, vnū cum eodem per gratiam efficitur. Nam quemadmodū Diuus Augustinus ait, non nos diuinam hanc escam in nostram mutamus substantiā: sed ipsa potius nos in se transmutat atque trāsformat, efficitque nos deiformes & vnius secum naturæ: velut ignis naturā in se ligni trahit & absumit, ipsumque transmutat in ignē. Atque hic est modus, quo Christū induimur, sicuti Apostolus monet. O quis infinitam abyssum altissimæ charitatis huius vllo possit intellectu contingere, quam DEVS nobis in hac sublimi & admirabili voluit declarare sacramento? Et id quidem fecit in extremo vitæ suæ tempore, vt esset summa quædam, & clausula, perennisque memoria cunctorum operum suorum. Porrò licet in cœna vltima sacramentum istud primo instituerit, tradideritque homini sumendum, idem nihilominus erat, vbi humanam CHRISTVS naturam induit. Tunc namq; verum habuit corpus, viuentem animam, eratque DEVS verus: quæ tria nos accipimus sub hoc sacramento. Cuius iam cor non ardenti incandescat

amore,

amore, exciteturque & moueatur ad deuotionem, vbi attenderit, quanto amore & desiderio flagrarit potens ille rex gloriæ, Dominus maiestatis, erga nos viles creaturas, qui non nisi puluis & cinis sumus? in quibus etiam nihil præter omnem fragilitatem, vitiositatem, & indigentiam inuenit, adeò vt dicat, Deliciæ meæ, esse cum filijs hominum? Vt nos amplius exaltare queat, quàm quod suum intra nos templum constituit? Vt verò sese magis deijcere possit, quàm quòd esse dignatur cibus creaturarum suarum? Summum ille quidem & perfectissimum bonum est, cui nullum possit bonum comparari, nec vnquam deficere potest: & quia cor illius paternum atque pijssimum nihil melius, nihil sublimius excogitare potuit, seipsum nobis dedit, vt nobis largifluam bonitatem, & altissimũ cordis sui demonstraret amorem. liberalisque prorsus largitio est, cum quis dat semetipsum: sed multò liberalius est, cum quis tali se ratione largitur. Dedit nãq; seipsũ nobis in patrẽ, in fratrẽ, in socium, in cibũ, in preciũ, in intercessorẽ & aduocatũ. Deniq; & solum sese nobis in perẽne pręmiũ daturus est: ita quod seipso adeò nos exatiabit, quòd
erit

erit nobis quicquid desiderare poterimus. Et vltra omnem hanc liberalitatem etiam num semper paratissimus est aduentare in corda nostra, & impertiri nobis merita omnia incarnationis, vitæ & passionis suæ. Ipse namque ait per prophetam suum: Tunc inuocabis, & Dominus exaudiet te: clamabis, & dicet: Ecce adsum. Et per seipsum. Qui diligit me, inquit, diliget eum pater meus, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Attende ò anima mea dignitatem tuam: & exulta satis in Deo tuo, qui te subleuauit è stercore vitiorum tuorum, vt sis modò habitaculum adorandæ Trinitatis, quæ eras priùs mancipium diaboli. Verum nec tantum quidem nobis exhibuisse amorem tam ardentissimo amatori satis est: quin & profundiùs sese nobis submittit. Nec expectare vult, donec à nobis inuitetur desidereturque: sed ipse prior venit & pulsat, oratque vt se intromittere velimus. Audi eum in Apocalypsi dicentem: Ecce sto ad ostium & pulso: Si quis aperuerit mihi, intrabo ad eum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. O beatam & felicem

felicem illam animam, quæ obſeruat pulſum Domini ſui, quæ vigilat & cum deſiderio illius præſtolatur aduentum, vt non modò Domino & ſponſo ſuo confeſtim aperiat: ſed etiam cum lampade oleo ardenti bene inſtructa, illi pergat obviam, ducatque ſecum, dicens: Veniat dilectus meus in hortum ſuum. O quantæ felicitatis eſt excipere venientem è cœleſtibus nuptijs, vino ebrium, plenum gratiæ & veritatis, procedentem ex deliciosiſſimo ſinu patris, omnino delectabilem & conſolatorium, delicijs ſpiritualibus affluentem, paratum impertiri amabili ſponſæ ſuæ oſculum pacis quod ipſe percepit à patre ſuo. Quantæ item felicitatis eſt manducare cum illo, qui ſic ſemetipſum largitur in cibum? Quinam obſecro aut ſeſe deijcere ampliùs, aut nos magis euehere potuiſſet? Cœlum & terram implet gloria diuinæ maieſtatis ſuæ: & tamen tractari & manducari percipique non recuſat à nobis indignis terræ vermiculis. Cœli cœlorum magnitudinem eius capere non ſufficiunt, & dicit eſſe delicias ſuas vt ſit nobiſcum, qui in luteis terræ domibus

lati-

latitamus. O cuius præ nimia admiratione non obſtupeſcat ſpiritus? cuius cor ex ignito ardore ineffabilis charitatis huius non liqueſcat? Quonam ille modo feruentiſſimum amorem ſuum nobis reddere teſtatiorem potuiſſet? Parum eſt ei quod angelos ſanctos in noſtri mittat obſequium & viſitationem: ſed dominus angelorum ipſe venit ad famulos ſuos. Aegrotos viſitat, infirmos confortat, lapſos erigit, deſolatos conſolatur, deſperatis animum addit, dubitantes inſtruit, errantes reuocat, eſurientes reficit, tepidos inflammat. Denique omnes curat languores & vitia noſtra, idque non peregrino aliquo medicamine, ſed precioſo corpore & ſanguine ſuo. O admirandum myſterium, ô celſiſſimum ſacramentum, ô amor ineffabilis, ò inaudita largitas, vbi dator ipſe eſt donum, ſeruus manducat dominum, creatura percipit creatorem, miniſter ad ſummi regis menſam ſedere iubetur, & eſca diuina ſatiatur, homo pane veſcitur angelorum, pater corpus diſtribuit vnici ſui, largeque potandum præbet amicis ſuis precioſum ſanguinem dilecti filij ſui. Cui vnquam maior aut profuſior audita eſt largitas? Quis intellectus admirabilis ſacramenti

menti huius mysteria perscrutetur & capiat? Quidnam præterea nobis facere Deus potuisset? Quinam altissimam diuinitatem suam magis nobis coniungere poterat, quã quod effectus est cibus noster, vt nos totos sibi incorporaret? Vt enim esca corporea sumpta ab homine, suauiter ad interiora delabitur, nutritque cuncta hominis membra, & demum in illius transit substantiam: ita & Christus in nostras sese demittit animas, vt nos totos seipso impleat, & in se trahit omnes vires nostras. Et si ita dignè præparatas offendat animas nostras, vt in eis iucundum planè opus suum absque impedimento possit exequi, iam secundum scripturas, ædificat & destruit, occidit & viuificat, euellit & plantat, obscurat & illustrat. Ipse namque est agnus ille, quem S. Ioannes vidit sedentem in throno cœli, & noua facientem omnia. Enimuerò vti semel animas nostras, cum necdum essent, miro artificio condidit ad imaginem & similitudinem suam: ita & reparat easdem, reformatq; mirificè eandem similitudinem suã, in nobis vitiatam atque destructam. Sic enim legis eum dicentem per Prophetam quendã suum: Ego ipse pascam oues meas,

& ego eas accubare faciam. Quod perierat, requiram: & quod abiectum erat, reducam: & quod cõfractum fuerat, alligabo: & quod infirmum fuerat, consolidabo. O quis mente capiat, quis cogitare sufficiat, quanta mira, quãtamq; felicitatem cibus hic diuinus operetur in anima, dignè eam percipiente? O quàm purus, quàm sanctus, quàm cœlestis, & ante omnia quàm diuinus mox eiusmodi homo ex hoc cibo efficitur. Si enim ea est natura elementorum instar authoris sui, vt cuncta absumant, suique reddant similia, & in suam substantiam transmutent: quanto magis hæc esca dignissima, quæ DEVS ipse est, quicquid in homine vitiosum, carnale vel sensuale est, cõsumet penitus & occidet: & quicquid virtutis est, ac bona quæq; oriri faciet excitabitq;? Ac præcipuè totum tandem hominem in sese trãsformabit, sibiq; vniet, & quatenus secundũ creaturæ modum fieri potest, vnius secum essentiæ, suiq; similem reddet? Quod dũ fit vt videlicet cibo huic conformis sit homo atque consimilis, totus quoque fit spiritu viuidus: quandoquidem panem recepit vitæ, ita vt iam cum Apostolo dicat: Viuo autem iam non ego, viuit vero in me CHRI-

STVS

STVS. Fit ẽt totus angelicus & cœleſtis: quia cœli panẽ,& eſcam manducauit angelorũ. Fit deniq; totus diuinus,eò quòd DEVM ipſum ſuſceperit, qui adeò totũ eum repleuit,adeoq́ue vires illius(vt ita dicã) deificauit,vt nihil iam vel appetere, vel meditari,vel velle, vel diligere poſſit præter ſolũ DEVM, illiusq́ue exequi voluntatẽ,& quicquid eius amor exigit, illi facere ſatis. Quid igitur deeſſe nobis poſſit,vbi hunc digniſſimũ percepim⁹ cibũ?O DEVS miſericordiſſime, quid nobis amplius facere poſſes atq;feciſti?Etiamſi omnipotentia & vniuerſa ſapientia tua in hoc ſolũ incubuiſſes, vt grande homini præſtares beneficiũ,& inſigne quoddam amoris eximij exhiberes opus, equidem meo nõ poſſum capere intellectu,vt dignius,ſublimius,vtilius aut ſalubrius nobis donũ largiri potueris. Enimuerò theſaurũ gratię tuæ totũ in nos effudiſti: & patefacto nobis paterno corde tuo,venas excellẽtiſſimæ charitatis tuæ largiſſimè in nos ſcaturire permiſiſti. Planè reipſa declaraſti nobis, quanto erga nos flagrares & ſauciatus eſſes amore. Et quia beatum hoc vulnus, & feruens incendium diutiùs celare non poteras, flamma prorupit, ho-

minem vim & amoris tui agnoſcere permiſiſti, dans illi ſacratiſſimum corpus tuum in cibum, & precioſum ſanguinem in potum, vt videlicet homo aſpiciens immenſam hãc dilectionem, & ipſe viciſſim inflammaretur ac vulneraretur amore, ſimulq́ue per hanc ſublimẽ charitatem ſemper intrinſecus exigeretur & admoneretur vicem qualemcunque rependere ac huic ſatisfacere amori. Vide hic quàm ſtupendum & inauditum diuinæ ſapientiæ cum noſtra natura commercium fuit. Infirmitatem ipſa noſtram, & mortalem à nobis aſſumpſit humanitatem, & adorandam nobis contulit diuinitatem ſuam. Quod vt melius efficere poſſet, nullum commodiorem gratiorémve reperit modum, quàm vt ſub ſpecie cibi & potus ſeſe nobis relinqueret. O prædicanda potentia Dei, quæ ſub ſpecie panis exigui ſublimẽ diuinitatem ſuam, perfectum corpus, ſanctamq́ue animam ſuam hominibus vniuerſis æqualiter ac integrè præbere potuit in cibum, qui ab vnoquolibet totus ſumitur, & tamen in ſeipſo integer & incorruptus perſeuerat. O ſtupenda ſapientia Dei, quæ hunc ſubtilem & ſalutarem noſtra pro ſalute modum inſtituit atque ſanciuit.

O in-

O incomprehensibilis bonitas Dei, quæ tam sublimia charitatis opera nostræ salutis causa perfecit. O salutaris esca, per quā filij hominum transeunt in filios Dei, per quam humanitas absorbetur, vt Deus maneat. O desiderabilis, ò sacer & adorande panis, qui mentem reficis, non ventrem: cor hominis confirmas, non corpus aggrauas: spiritum exhilaras, non obscuras intellectum: per quem trucidatur sensualitas, & voluntas propria ad nihilum redigitur, vt locum habeat voluntas Dei, spiritus dominetur, & operatio Dei nullum sentiat impedimentum. Nimirum impendio necessarium erat homini, qui venenosum serpentis morsellum hauserat, vt per cœlicam preciosi sanguinis Christi potionem, salutem amissam recuperaret. Decebat planè, vt qui per cibum mortiferum lapsus erat, per panem vitæ erigeretur: qui per fructum ligni erat mortuus, per fructum æquè ligni reuiuisceret, quique per lignum inobedientiæ æternæ fuit morti adiudicatus, per obedientiæ lignum ad perennem gloriam repararetur. In illa namque arbore esca mortis, in ista verò vitæ medicina pependit. In illo stipite succus hærebat concupiscentiæ, in

isto

isto verò botrus pependit salutis: qui in passionis expressus torculari, nouum nobis reddidit vinum, quo cor hominis exhilaratur. Hic planè electus ille & gustui delectabilis est botrus, quem terrę exploratores in vecte deferebant, sancti videlicet Apostoli, qui interioribus oculis coelorum regna perlustrarunt: vt exempli gratia, D. Ioannes, qui agnum occisum vidit in Apocalypsi, & D. Paulus, qui & ipse abiit contemplari terrā promissionis, cum raptus esset in tertium coelum: indeq; ad se reuersus, confitebatur nullum aliud se signum nosse, quàm vuam in stipite, id est, Iesum Christū, & hunc crucifixum. Hic est enim verus botrus, nihil habens acerbitatis admixtum: & panis sapidus, seu māna cæleste plenum spiritalibus deliciis, in quo nihil est asperum, cum non sit hordeum veteris Testamēti, administratum per Mosen: sed flos tritici, id est, gratiæ exhibitę per CHRISTVM IESVM: non sit etiam figura, sed veritas. Nemo itaq; panem hunc edere obliuiscatur, ne cor illius exarescat. Vt enim per cibum corruimus, ita nihilo minùs per cibum reuiuiscamus oportet. De illo dictum est: Quocunque die comederis ex eo, morte morieris. De isto dicitur:

citur: Siquis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum. Quotquot igitur per imposturam Satanæ, maligni serpentis illius, in peccata cecidimus, & mortis poculum nobis per inimici tentationem oblatum hausimus, cum dolore, pœnitentia, deuotione, flagrantibusque desideriis ad cœlestem hãc medicinam percipiendam nos præparare debemus. Prorsus non cessemus malè habentibus & ægrotis succurrere animabus nostris: quandoquidem piissimus Dominus nulli denegat gratiam suam, nec quicquam dare paratior est, quàm semetipsum. Et certè quicquid charismatum, quicquid gratiæ Dominus IESVS attulit in hunc mundum, deditque homini cum illius naturam assumeret, totum hoc singulis quibusque confert & adducit dignè hoc venerabile percipientibus sacramentum. Quicquid etiam virtutis in vita sua CHRISTVS exercuit, omnem Mortis, Resurrectionis & Ascensionis suæ fructum, beatitudinem dignissimi corporis, virtutem preciosi sanguinis, & merita denique præclarissimæ animæ suæ, idẽ ipse secum aduehit in animã dignè ipsum recipientẽ. Quid

multis?

multis? in hoc dignissimo sacramento, quicquid vel cogitari vel desiderari potest, accipitur. Enimuero sumitur hic verus Dei filius IESVS CHRISTVS, verus Deus & homo verus, semper vnum existens cum patre & Spiritusancto. Et quicquid demum virtutis ac meriti CHRISTVS in vita & passione sua exercuit obtinuitque, id omne hic percipitur ab anima dignè præparata. Immo & paratus est dulcis IESVS cunctas has virtutes per pijssimam & largissimam bonitatem suam donare nobis, perinde ac si nosmetipsi eas exercitassemus. Festinemus igitur omni studio expurgare corda nostra ab omni inquinamento peccati, & exornare ea virtutibus & operibus bonis, vt cibum hunc salutiferum semper accipere idonei ac digni simus, ad æternam gloriam benignissimi creatoris, Amen.

Oratio deuotissima de venerabili sacramento.

CAPVT V.

Mnipotens Deus & Domine IESV Christe, verbum patris, æterna veritas, misericordissime redem-

demptor, æquissimè iudex, quàm incomprehensibilia sunt iudicia tua super filios hominum? quàm horribilis es malis, quàm pius & amabilis bonis? En pauper ego, vilis & peccatrix creatura tua, tremens ac gemens venio ad te æternam veritatem, cui secreta omnia apparent: cuius oculi non solum opera, sed ipsum quoque intimum hominis fundum clarè perspiciũt, quo videlicet corde, quáve intentione quæque opera peragãtur. O piissime Deus meus, grandis iustitia, perspicax veritas, tremenda sapientia, & exhorrenda iudicia tua angunt me ad mortem vsque, & contremiscere me faciunt venire in conspectum tuum, cum sim multis inquinatus vitiis, quibus vehementer te ad iracundiam concitaui. Sed infinita clementia, & ingens benignitas & misericordia tua, quæ est super omnia opera tua, ipsa me respirare facit in salutem, & spem veniæ consequendæ. Fallax ille & inuidus serpens, mortis escam sub tegmine delectationis obiecit mihi: & ego extraneus à luce gratiæ tuæ, nõ discernens bonum à malo, præbui consensum iniquo: Comedi, & veneno illius infectus sum. Ad quem nunc fugiam ò Deus benignissime, nisi ad te? Tu es enim salus

hominum,agnus ſine macula,qui tollis omnes maculas peccatorum, & puriſſimo ſanguine tuo ſanas & diluis omnem corruptionem infectionemque venenoſi ſerpentis. Itaque pia cum fidutia ſub alas confugio mãſuetiſſimæ benignitatis tuæ. Tibi me proſterno omni cum humilitate,non de aliqua virtute præſumens, ſed onuſtus moleſtiſſima ſarcina peccatorum: quò te Deum meum gemendo, flendo, rogando mihi conciliem, quem cupiditate,delectatione,ſuperbia, vanitate & propria heu nimium voluntate offendi. Totus ad te immundus venio: cum ſis fons miſericordiæ & gratiæ, ſi vis, potes vtique me mundare. venio ad te, ad mortem vſque vulneratus: quia tu Deus meus, ipſa es vitæ medicina. En oſtendo tibi vulnera mea. En confiteor tibi peccata mea. Domine,ſi vis,potes mihi opitulari: & quidem tu ſolus id potes. Certè parum eſt tibi dare, quod mihi accipere maximè proſit. Memento,obſecro, pie IESV conſolatorij verbi illius,quod tu æterna veritas protuliſti,puta, quod non velis mortem peccatoris, ſed vt conuertatur & viuat. O amator hominum fideliſſime, en toto corde & omni facultate mea me ad te cõuerto. Adiuua me, priuſ-
quam

quam moriatur anima mea. Sine te namque non possum non mori, cum tu ipse dixeris: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. En morti proximus factus sum, quia auerti me à te animæ medicina, & pane vitæ. Cor meum aruit in me, ita vt coactus sim panem mendicare in terra, terrenam videlicet & temporalem consolationem quærere, quia à te recesseram esca & nutrimento cœlesti. Ea propter venio nunc famelicus, ægrotus & deformis ad te patrem misericordię, fontem pietatis. Cum prece humili ad ostium pulso diuinæ gratię & clementiæ tuæ, & ad paternum cor tuum. Exaudi supplicationem meam: tribue mihi desiderium cordis mei, exple famelicum, refice sitibundum, refocilla languidum, sana ægrotum: quia tu solus me sanare potes. Noli ô benignissime Samaritane præterire infirmum seruum tuum, sed motus compassione, infunde in vulnera mea vinum & oleum. Amor qui te traxit è cœlo, vt perditũ Adam patrem nostrũ redimeres, ipse te commoueat, vt sanes me infirmissimũ membrũ illius. Nec tamẽ ò bone Iesu ideo te solũ accipere desidero, quod mihi in infirmitate mea

tam ſummè es neceſſarius, ſed etiam ex amore ingenti & deſiderio, quo afficior erga te dominum meum, Saluatorem meum, vnicum amorem cordis mei. Præueniens namque gratia tua, & amor priùs exhibitus, adeò cor meum in fide, ſpe & charitate erga te corroborauit, vt te formidare aut fugere nõ poſſim, quaſi terribilem aut implacabilem iudicem: ſed obuiam tibi ire compellor, vt excipiam te, & amore intimo ceu piiſſimũ patrem, & dulcem ac delectabilem amatorem, amplectar. Siquidem in virtute potentiſſimus, in ſapientia glorioſiſſimus, in bonitate perfectiſſimus, in donis largiſſimus, ſpecioſiſſimus in natura, ſanctiſſimus in cõuerſatione, fructu delectabiliſſimus, guſtu ſuauiſſimus es. Plenus namque conſolatione & gratia, ac totus es deſiderabilis. O dulciſſime Domine, tametſi cœli non capiant magnitudinem tuam, & ego tam vilis terræ puluiſculus ſim, vt indignus ſim vel minimum ex te capere beneficium tuum: attamen nec ſic quidem cunctis donis tuis explere poteris deſiderium cordis mei, niſi & teipſum dederis. Quanto ſanè ego vilior ſum, tanto magis prædicabitur bonitas tua, magiſque eam admirabuntur omnes, quod

tu

tu dominus gloriæ, ad me miserum & infirmum homuncionem venire dignaris. O benignissime IESV, qui publicanorum & peccatorum conuiuia non respuisti, & peccatricis fœminæ tactum non es aspernatus, visita desolatam animam meam. Veni & dic animæ meæ: Salus tua ego sum. O effluens abyssus diuinę bonitatis, quæ cœlum & terram & omnia in eis contenta adimples, ex cuius plenitudine sancti omnes deliciis affluunt,& abundè satiantur, imple me totum temetipso. Quod quidem perficere, est potentiæ tuę: quomodo verò, & quali ratione, sapientiæ. Operis denique consummatio, est bonitatis tuæ. Dignare etiam cor meum ita exornare diuitiis gratiæ tuę, vt nullam infra te curiositatem ornatumve requiram, sed cuncta mihi temporalia ceu stercus vilescant. O cœlestis dulcedo, totum te manducare cupio,& totus manducari abs te. Cupio mi Domine totus consumi à te,& in meipso ad nihilum redigi. Opto mori in me, & viuere in te: transformari item & incorporari abs te, & acquiescere æternaliter in te beata origine mea. Tu es enim fons & origo omnium quæ sunt: & ex te & in te ab æterno secundum ideas viuimus & fu-

mus. Et certè inquietum eſt cor noſtrum, niſi requieſcat in te origine ſua. O conſeruator omnipotens eſſentiæ meæ, trahe me in te, & ipſe mihi clementer illabere: decorâque ſimilitudinem tuam, quam in me corrupi, ad priſtinam in te reforma puritatem & integritatem ſuam. O puriſſimum principium eſſentiæ meæ, creatæ quidem in me, ſed increatæ in te ſecundum ideam, oro te per ardentiſſimum amorem illum, ex quo permiſiſti configi piiſſimum cor tuum, vt me per ipſum ſic apertum & transfixum ad increatum diuinumque cor tuum perduceres, deſcende velociter in me, ſimul adducens tecum clementiſſimum patrem tuum: quandoquidem gratam hanc illius intelligis perſpicuè volũtatem, quod te ex ſe emittere nolit, ſed eſſe ipſe tecum. Quæſo te dulcis IESV, toties me baptiza, purga & mũda in ſaucio & transfixo corde tuo, vt dignus fiam tecum abduci in amantiſſimum cor æterni patris tui, vbi me filium ſuum adoptiuum recipere dignetur per te filium tuum ſibi conſempiternum & coæqualem. Amen.

Exer-

Exercitium deuotum de Passione domini.

CAPVT VI.

VM iam propè esset tempus, vt Dominus IESVS ex hoc mundo transiret ad patrem, constituto, iã ab eo ceu patre fidelissimo cum dilectis discipulis Testamento suo, relicto videlicet eis præcipuo & excellẽtissimo bono, quod cor ipsius paternum excogitare poterat, vtpotè sacratissimo corpore in cibum, & precioso sanguine in potum: (Quod nimirum idcircò fecit, vt certum eis ardentissimi amoris sui præberet indicium, æternũque eis passionis, mortis & omnium denique operum suorum post se relinqueret memoriale seu monimentum, & eximium denique ac certum, immo & preciosum futuræ gloriæ suæ pignus traderet.) hoc, inquam, opere peracto & consummato, cum hymnum dixisset DEO patri, exiuit cum discipulis suis in montem Oliueti trans torrentem Cedron, vbi erat hortus quidam, quò sæpe orationis gratia conuenire solitus fuit cum eisdem discipulis suis. Aitque ad eos: Sedete hic, vigilate & orate, vt non intretis in tentationem. Assumptoque Petro, & duo-

& duobus filijs Zebedæi, Iacobo & Ioanne, vtpotè secretissimis, fidissimis, maximeq́ue dilectis, quos haberet, amicis suis, vt quibus gloriam diuinitatis suæ in transfiguratione ostenderat, etiam doloris sui in passione acerbitatem demonstraret. Hic nunc adsitis, quotquot Deum diligitis: attendite & videte, quanta fecit Dominus animabus nostris. Venite huc omnes, qui per innoxium innocentis agni CHRISTI IESV sanguinem redempti estis, vt videatis & intelligatis, qualia perpessus est pro iniquitatibus nostris. Iam nunc aperitur liber vitæ, & soluuntur septem signacula eius: in quo relucet veritas, & omnes sunt thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi: qui scatet doctrinis, & mysterijs abundat. Nunc planè speculum virtutum omnium cunctis manifestè proponitur. Iam velum antiquum scinditur, & cuncta figurarum inuolucra atque velamina auferuntur. Sancta sanctorum modò per Iesum summum sacerdotem latè panduntur: quandoquidem proprium ipse sanguinem obtulit in sacrificium, & quidquid abditæ sanctitatis fuit, & omnia denique occulta sacramenta & mysteria reuelauit. Iam nunc

nunc fons altus Iacob patriarchæ, profluentes habens riuulos ostenditur, ex quo nō Israelitæ tantùm, sed & Samaritani hauriunt, & pecora multa reficiuntur, & quicquid est sordium ac immunditiæ, abluitur. Vastum hic quoque & amarum afflictionū & cruciatuum mare demonstratur. Quod etsi priùs tam horribile erat, vt solo quoq; nomine perterreret hominem: posteaquam tamen verus Ionas in illud se sponte preijci iussit, amaritudinem omnem ita vertit in dulcedinem, tempestatemque omnē adeò sopiuit atque sedauit, vt haud secùs, quā in deliciosum balneum in illud sese homines mittant, in eoque sese emundent, nec iam horreant ampliùs, sed etiam glorientur in cruce domini nostri IESV Christi. Sicut hodieque cōplures videmus crucem suam hilariter in se recipere, & multa cum alacritate sequi Dominum suum IESVM CHRISTVM. Ad hæc proponitur hic nobis ob oculos scala Iacob, cuius cacumen non cœlū modò, sed ipsum quoque sinum Dei patris attingit: per quā non angeli modò, sed ipse quoque dominus angelorum ascendit, sequentibus eum publicanis & peccatoribus. In cuius summita-

te pater misericordiarum sedens expanso sinu, amabilissimè excipit, quotquot filium suum affectarentur. Reducitur nunc etiam hic nobis ad memoriam mirabilis illa, quæ Hierosolymis erat piscina, quæ nunc vltra modum per magni angeli IESV Christi descensum mota atque turbata est, ita vt iam in ea non vnus tantùm ægrotus, sed quotquot malè habent, & immunditia omnis, & quicunque demum in hac salutifera afflictionis seu passionis vnda lauantur, ilicò sanentur & emundentur. Nunc etiam aperitur thesaurus immensus diuitis patrisfamilias, ex quo inopes, infirmi & oppressi omnes largissimis exhilarantur donis, ita vt vnicuique liceat ex sacris Christi IESV haurire visceribus, quicquid sibi deesse intelligit. Copiosam namque emanant gratiam: & vt largiùs fluerent, pluribus in locis scissa sunt & patefacta. Celebratur nunc etiam gloriosa victoria Christianorum, vt videlicet verus Dauid CHRISTVS IESVS, humilis quidem & pusillus statura, sed fortis viribus, non Saulis munitus armis, sed baculo, id est, cruce sua & silicibus quinque, cruentum Goliath, plebis Israeliticæ hostem, imperterritus

territus debellare aggressus est. Præterea declaratur hic nobis admirabile sacramentũ & sublime mysteriũ, quod dominus angelorũ dignatus est fieri abiectio hominũ: altissimus, factus est infimus: vnigenitus Dei Patris, sese spontè obtulit pro reis peccatoribus in mortẽ crucis, affigens peccatũ cruci, & mortẽ interimens, delésque chirographum debitorum nostrorum precioso sanguine suo. Nunc denique ignis ille, quẽ pater cœlestis misit in terram, adeò accensus est, vt flamma cœlum contigerit, atque per intemperantem calorem suum, frigidam terram & saxa dura emollierit perruperitque. Et reuera quisquis deuota meditatione ad hunc ignem propiùs accesserit, incendium hoc euadere non valebit. Cuius enim vel saxeum cor non liquescat, dum aduertit immensam Christi Iesu bonitatem, quanto ille erga nos viles terræ vermiculos desiderio teneatur, quantoperè sitierit salutem nostram, quàm vltrò se obtulerit in mortem, preciosumque sanguinem, iuuenile ac elegans corpus, & quicquid demum habuit, tam largè exposuerit, quò nos damnatos redimeret peccatores? Enimuero nulla coactus vi,

ſed ſponte ſua, ad locum proditori ſuo cognitum acceſſit, vt ab eo poſſet facilius inueniri. Vide hîc modò, ô fidelis anima, & inſpice hunc ſtrenuum Dauid, Deum ac dominum tuum, quàm ardeat, quàm vehemẽter deſideret inire certamen, & ponere animam ſuam pro populo ſuo & domo Iſrael. Vide obſecro, vt amore animatus, primus ad locũ certaminis pro te dimicaturus accedat. Certè & antequã hoſtes aduentarent, cuncta ſua membra exercitauit ad pugnam. Et quia non niſi humilitate, charitate, orando & ſuſtinendo certare ſtatuerat, priuſquã inuidi illi cruentas manus ſuas in eũ inijcerent, tamen in ſe cruciatum vltrò recepit, vt huic nullus poſſit dolor æquiparari.

De ingenti mœrore & anguſtia, quam Chriſtus pertulit in horto ob impendentem paſſionem.

CAPVT VII.

VBi iam in hortum Chriſtus venerat, cœpit contriſtari & mœſtus eſſe, pauere etiam & tædere: atq; ex doloris interni vehementia extrinſecus membris omnibus miſerabiliter contremuit. Et hanc ipſam triſtitiam, in-

firmi-

firmitatem & perturbationem corporis sui non erubuit confiteri discipulis suis, dicens: Tristis est anima mea vsque ad mortem. Eamus nunc & videamus, quænam sit tanti causa doloris. Et quidem multas ob rationes CHRISTVS ita contristatus est: sed nos hic duas tantùm attingemus, quæ nos vehementiùs ad compassionem pariter & amorem accendant. Prima ratio nostra fuere grauia multipliciaq; peccata, obstinata malitia, ingens ingratitudo, & quod tam omnis eramus diuini timoris expertes. Ob ista sic doluit pius IESVS. Enimuerò & legimus, & experientia probatum est, si quem Deus permitteret videre peccata sua, sicut ipse ea videt, præ dolore mox rumpendum esse cor illius, aut eum sensibus destituendum, vbi aspiceret quanta iniuria, contemptu, vilipensione affecerit creatorem ac redemptorem, Deum ac Dominũ suum, & quã turpiter, quã indignè speciosam ac nobilem deformarit animam suam. Et certè Christus omnia mundi peccata in se receperat, tantumq; pro illis vltrò sibi assumpsit dolorẽ cordis, ac si ipse ea perpetrasset. Et quia per diuinam cũctaque perspicientem sapientiam suam vniuersa, ma-

ſa, maximè abominanda, quæ vnquam fa-
cta ſunt & deinceps fient, peccata cernebat,
ſimul aſpiciens contemptum & iniuriam,
quæ per hæc cœleſti patri ſuo erant irro-
ganda: quis iam vlla poſſit ratione com-
prehendere, quantum hinc mœrorem do-
loremque perſenſerit? Semper enim cum v-
niuerſis viribus ſuis ad honorē Patris pro-
mouendum ferebatur, nec aliquid aliud
ſitiebat, niſi honorem patris & ſalutem a-
nimarum. Apud Iudæos quidem mos erat,
vt ſi Dei blaſphemiam aut iniuriam audiſ-
ſent, in ſignum doloris veſtimenta ſcinde-
rent, vti hoc facto, Dei ſe honorem quæ-
rere demonſtrarent. Quod ſi ficti illi &
hypocritæ Iudæi id fecerunt, quantum pu-
tamus doluiſſe Chriſtum verum Dei fili-
um, vbi omnem iniuriam & contemptum
vidit, qui indies cœleſti patri infertur? vti
iam, proh dolor, quotidie ſatis videre li-
cet quàm nihili ducant homines Deum ex-
itialibus etiam peccatis offendere. Hac igi-
tur de cauſa tantum Chriſtus dolorem &
mœrorem ſuſcepit, quantum ſalua vita fer-
re potuit. Neque enim, vt Iudæi, veſti-
menta ſcidit, in argumentū doloris ſui quo
mordebatur: ſed omne perrupit corpus ſuū,
ita vt

ita vt ſudor ſanguineus ex cunctis membris illius præ nimia anguſtia & tremore, velut humor ex vna fortiter preſſa erúperet. Et vt oſtenderet nobis mœrorẽ hunc interiores abſumere medullas animę ſuæ, mortis correptus angoribus, dixit: Triſtis eſt vſque ad mortem anima mea. De Phinees Eleazari filio in Biblijs legimus, vltum eum eſſe iniuriam Dei. Cùm enim vidiſſet quendam ex populo Iſraelitico peccare cum fœmina Moabitide, furore ſuccenſus, ambos confodit, eaque de cauſa dilectus eſt à Deo. Moſes item Dei contumeliam vltus eſt, ob adoratum vitulũ aliquot millibus trucidatis: quo facto, placatus eſt dominus. Quantam igitur Dei filius IESVS Chriſtus vindictam fecit, qui ſemper tam ardenter ſitiebat iuſtitiam, tantoque ſtudio in hoc incũbebat, vt augeret gloriam patris, auerteretque & impediret, quicquid erat contrariũ voluntati illius, cùm non vnũ tantùm peccatum, ſed totius mundi videret ſcelera? Quis capere poſſit, quanto tunc omnia illius interiora dolore concuſſa ſint, quàm omnia illius mẽbra ob ardentẽ iuſtitiæ ſitim cõtremuerint, quã denique totus ad vindicandã iniuriã patris ſui cõmotus ſit? Attamẽ in hac ira ſuare-

cor-

cordatus est misericordiæ suæ. Neque enim veritate tantùm, sed & gratia & misericordia plenus est. Ideoque dixit ad patrem: Pater mi, tu scis quod semper te dilexerim, & gratissimam fecerim voluntatem tuam: tu quoque vides iustum cor meum, quantoperè iustitiam exequi sitiam, & vlcisci iniuriam, tuam, tibi ab Adam & illius posteritate illatam: sed quia mihi proprium est misereri, & natura mea bonitas est: nec veni vlcisci, sed conciliare: nō percutere, sed sanare: non occidere: sed redimere: neque tamen peccatum Adæ inultum abire potest, obsecro te pater cœlestis, vt ipsum in me vindices. Ego enim omnia illius peccata in me recipio. Si hæc iræ tempestas propter me orta est, mitte me in amarum rubrum maræ amarissimæ passionis, fac me absorberi & immergi in abyssum ignominiosissimæ mortis, vt & cesset ira tua, & hominis debitum iustè dissoluatur. Atque ita omnia mundi peccata in se agnus innocens recepit, tantamque in se vltionem exercuit, quantam iustitia exigere videbatur: tantum assumpsit cruciatum, quantum potuit ferre salua vita naturali. O ineffabilis bonitas Christi IESV. O amor incom-

incomprehensibilis. Omnia nostra peccata ferre voluit, qui solus erat absque peccato. Gaudium cœli propter nos ad mortem vsque mœrore afficitur: quodque nos voluptate deliquimus, ipse lœtalibus voluit cruciatibus expiare. Et quia ipse splendor paternæ gloriæ, & Dei sapientia est, in quo voluntas patris velut in purissimo speculo semper reluceret, ideoque perspicuè agnouit, quibus operibus & exercitijs pater placandus erat, quoque precio nostrum solueret debitum, puta, per acerbum dolorem, preces humiles, asperam pœnitentiam, & tolerantiam passionum afflictionumque: simulque cunctis hanc præbuit institutionem & [illegible], vt hisce doctrinam. studeant patrem placare operibus, vbi in peccata ceciderint. Atque ea de causa primus ipse id facere voluit. Enimuerò tantum sibi assumpsit dolorem & mœstitiã, quæ totius mundi peccatis præponderat: quęque non solum vires sui corporis omnes excederet, sed etiam ad mortem vsque angeret animam suam. Deinde etiam in faciem pronus cadens in terram, humiliter, feruenter, longanimiter precatus est, fleuitque amarissimè non aquam tantum, sed

& san-

& sanguineas lachrymas: idque abundè satis, ita vt guttæ sanguinis vbertim in terram defluerent: & quidem ex omni corpore & membris omnibus, vt sic cuncti illius artus communem mœrorem & tristia velut funera celebrarent super peccatis & condemnatione generis humani, & re ipsa ostenderent, qua compassione moti, quo essent amore accensi, quàm denique cuncti parati forent pati pro nostra causa, quã-do nec tantisper sui afflictionem differre poterant, donec ab hostibus torquerentur: sed charitate inflammati ipsos præuenerunt, atque inter se pugnare, tremere, & sanguinem fundere cœperunt, tanquam moras ab hostibus paterentur. Quis iam tam lapidei erit cordis, vt hoc æstuantissimo Christi amore non accendatur? quis ita ingratus, vt non cum omnibus membris suis conuertat se ad saluatorem suum, quem tam studiosè laborantem, tam cruciabiliter in opere salutis nostræ patientem conspicit? Quis tam peruersi cordis, tam amore frigidus esse poterit, vt nõ pro modulo virium suarum huic adnitatur amori vicem amoris rependere? reddatque dolorem pro dolore, precem pro

prece,

prece, pro lachrymis lachrymas, reſignationem pro reſignatione, oblationem pro oblatione, pro cruciatu cruciatum, pro ſanguine ſanguinem, pro morte mortem, dilectionem denique pro ardentiſſima charitate? O quid amanti & gratæ animæ delectabilius eſſe queat in hac vita, quàm vt amatori ſuo vel guttulam vnam refundat, pro ipſius amariſſimo calice, quem ipſe pro illius amore & ſalute ſic totum exhauſit vſque ad fundum? O cuius capiat cor, quid compaſſionis, quid mœroris Chriſtus perſenſerit, quando in ſpeculo diuinæ prouidentiæ ſuæ miſerrimam illam mēbrorum & creaturarum ſuarum deformitatem & infelicitatem perſpexit, quas ipſe in tanta puritate, nobilitate, ſanctitate & gloria creârat, vbi attendit quid perdideramus, & quid eramus meriti? Heu quàm tunc cuncta illius viſcera compaſſione ſunt mota? Planè ſicut aliquis benigniſſimus parēs mortem dolet vnigeniti ſui, ſic Chriſtus IESVS doluit miſeriam & infelicitatem noſtram. O quis iam ſine compunctione, ſine lachrymis contēplari poterit amabilē Ioſeph noſtrum ſingulos amplexantē & oſculantem fratres ſuos, plorantem item ſuper ſingulos.

los, consolantẽ & peccata eis remittentem, immo ea omnia in se recipientem, atque in seipso cum dolore punientem ipsorum delicta, & errata denique singulorum suam ducere culpam? O quantoperè agnus innocens patrem nobis reconciliare laborauit. Nimirum sicut mater ingenti cum dolore & tristitia infantem edit in hunc mundum, ita Christus cum tormento & cruciatu intolerabili regenerauit nos in vitam æternam. O anima mea, & vos omnes qui diligitis Deũ, venite: sequamur modò afflicto corde & intima deuotione, cum lachrymis & compassione mentis Christum IESVM in hortum: contemplemur oculis cordis IESVM, id est, saluatorem nostrum, agnum sine macula, vti hic portarit omnia peccata nostra: quàm grauiter solus torcular calcauerit, vt instar vuæ diligenter expressæ in passionis torculari expressus sit, fundens nobis largiter, atque bibendum porrigens vinum rubeum preciosi sanguinis sui, vt nos suo faceret amore ebrios. Conspiciamus, quæso, vt angelorum gloria ad mortem vsque tristatus sit, quo nos ad æternam proueheret lætitiam. Vt enim nos ab inferorum abriperet cruciatibus, pœnas omnes, quas nos merue-

ramus,

ramus, ipſe in ſe ſuſtinuit: & potens ille dominus, ad cuius aſpectum contremiſcunt angeli, cuique omne curuatur genu, non vt Deus apparuit, ſed vt pauperrimus, abiectiſſimus, deſolatiſſimus, quem mundus habuerit, homo. En iacet vultu terræ affixus in multa ſpiritus anguſtia, ſanguineo perfuſus ſudore, derelictus & à patre & ab hominibus vniuerſis. Iacet, inquam, & orat, non vt Deus, non vt iuſtus quiſpiam, ſed vt homo publicè flagitioſus, vt immanis peccator, tanquam indignus ſit qui à patre audiatur, aut certè tanquam erubeſcat leuare in cœlum oculos ſuos. Planè vt proiectus à Deo & inimicus Dei habitus eſt, vt nos qui inimici eramus, amici & electi filij Dei efficeremur. Scriptum eſt, horrendum eſſe incidere in manus Dei omnipotentis: & ecce dulcis IESVS propter nos ſponte illis ſeſe tradidit, libenter permittens, vt omnis ira, vindicta, & caſtigatio DEI Patris, quam nos meriti eramus, in ſe deuolueretur. Itaque tam inhumaniter ſe flagellari, corripi, cædi, vulnerari, & acerbiſſima denique ac ignominioſiſſima morte affici paſſus eſt. O qualis hæc reſignatio? quæ ſui oblatio? quis hic amor eſt? Iam diſcipuli ſomno preme-

ban-

bantur,& ipſe ſolus manſit peruigil, orans & laborans, ac inſtar pij fideliſque paſtoris, ſolicitè curam gerens ouium ſuarum. Et quidem ter orauit, antequam conſolationem reciperet. Obſecro, tantus hic dolor, tanta fides, tam intemperans amor tangat corda noſtra. Nos enim, nos, inquam, noſtris peccatis hunc ei dolorem & crucem inflíximus. O, nos tam pro nihilo ducimus Deum gloriæ offendere: & ecce quanto ſudore, quanto labore, quanto dolore conſtat Chriſto, vt nobis patrem reconciliare queat? Certè tam charo nos precio redimere cogebatur. Condoleamus, oro, ſaluatori noſtro tam nimis afflicto & dolenti: ſimul cum ipſo oremus, vigilemus, & patiamur. Faciamus & nos aliquid ſalutis noſtræ gratia: quandoquidem videmus, quàm ſtudioſè CHRISTVS IESVS cum vniuerſis membris & omni facultate ſua circa nos occupatur. Quod ſi ſanguineas fundere lachrymas non poſſumus, ſaltem aquam ſtillent oculi noſtri. Si cunctis mébris plorare cum Chriſto nequimus, ad minus oculi noſtri lachrymétur. Quod ſi & ita duri ſumus, adeoq; lachrymarũ vena in nobis obſtructa eſt, vt nec oculis flere poſſimus, ſaltẽ corde

& deſi-

& desiderio ploremus: corruamus in facies nostras ante Christum, & dicamus ei:

Oratio & oblatio pro peccatis.

CAP. VIII.

Deus benignissime, miserere mei. O rex gloriæ, propicius esto mihi peccatori: per ingenitã bonitatem tuam ignosce mihi, quod vnquam à rectitudine sanctorum mandatorum tuorum auerti cor meum, sequens prauam voluntatem meam ad peccata me pertrahentem, & abijciens ac deserens sanctam voluntatem tuam, me ad virtutum studia inuitantem. Et quomodo ò Deus meus, tam corde cæcus esse possum, vt me vel ad momentum auertam à te summo bono, vnde mihi salus omnis & bona cuncta proueniunt, & ad terrena, caduca, labentia me conuertam, ex quibus non nisi damna, perditio & omnis miseria ad me redit? O quomodo mihi vllis alijs occupari libet, præterquàm immensorum, quæ mihi præstitisti, commemoratione beneficiorum tuorum: vt vlla alia in re solatium aut animi recreationem quærere iuuat,

quàm

quàm in ſacratiſſima acerbiſſimaque paſſione tua, & in dulciſſimis ac verè mellifluis vulneribus tuis? Aut qui tandem aliud curare poſſum, quàm vt tibi placeam, tuam exequar gratiſſimam voluntatem, te toto corde diligam, & pro modulo meo vel aliquãtulam reddam vicem laboribus, pœnis, & ſuper omnia ineffabili charitati tuæ, quam mihi impendiſti? O piiſſime Domine, quid vltra facere mihi potuiſti, quã feciſti? Quæ piјſſimũ cor tuũ, ò Ieſu benigniſſime, charitas vicit, vt teipſum tam vltro offerres in mortem pro peccatis meis? vtque adeò ſitires putare calicem acerbiſſimæ paſſionis, vt antequam accederent ad te hoſtes tui, ipſe tibi grauem nimis crucem imponeres, nec ſolùm ires obuiam hoſtibus tuis, ſed etiam ad mortem vſque teipſum ex cruciares, priuſquam illi te contingerent: & longè antè quàm illi externam tibi inferrent mortem, ipſe tibi internam per grauiſſimum mœrorem infligeres? Adeò namque feruebat in te ſitis operandi ſalutem noſtram, vt in teipſo perficeres quicquid tibi erat poſſibile: ſolumque hoc faciendum relinqueres inimicis tuis, quod ipſe in te exequi non poteras. Ah Domine Deus meus, en ipſa quo-

quoque vita indignus sum, eo quod ipse tibi hūc quàm acerbissimum iussi dolorem, quando non veritus sum pro momentanea prorsusque vili delectatione committere, quod tu expiare sanguine tuo, & luere morte deberes. O quàm grauia sunt peccata mea, quæ talem deposcebant satisfactioné, & à tam digna persona explendam. O amantissime Pater, quînam ferre potuit paternum cor tuum, vt vnicum tibique gratissimum filium tuum prostratum in faciem, obnixè rogantem, & præ nimia interna angustia etiam sanguinem sudantem non exaudires? Cur paterna viscera tua non sunt mota super dilecto filio tuo, vt transferres ab eo amarissimum calicem, pro quo tam humiliter precabatur? Quid est homo, ò pater misericordiarum, quod sic amas eum, vt pro vilissimis peccatoribus, qui te semper offenderunt, & iniuria ac contumelia affecerunt, Iesum dares obedientissimum filium tuum? Ergone plus illo nos amas? Vt nos viueremus, ipsum mori oportuit: vt nos exhilararemur, ipse tristatus est: vt nos sanaremur, ipse vulneratus est: vt nos mundaremur, ipse fudit preciosum sanguiné suum. Semper quæsiuit honorem tuū: quod placitū erat in ocu-

lis tuis, id ſedulo peregit: cunctas denique virtutes perfectiſſimè ſemper & vbique modis omnibus expreſſit: Cur ergo in illum tam immitis es? Itáne pro damnato illum traditurus es homine, qui tibi ſemper rebellis fuit? Et vnde hoc iſte de te meritus eſt? aut quidnam præuidiſti in homine, vt adeò eum diligas, tam feruenter ames, tam ei fidelis ſis? Enimuerò theſaurum precioſiſſimum, & quicquid ſummum atque præcipuum præſtare potuit paternum cor tuum, pro ipſo dediſti redimendo, IESVM vtique dilectum filium tuum, verbum cordis tui, quo enuncias nobis intentionem mentis tuæ, per quem declaras nobis amorem tuum, quo nos tam paternè ab initio dilexiſti. O quomodo non abſorbet & liqueſcere nos facit in momento feruens hic amor tuus, dum attendimus, videre te gemitus exulum in terra, & audire clamorem eorum, qui captiui detinentur in inferno: & tamen relinquere vnicum tuum in anguſtijs mortis deſudantem, vultu in terram defixo deprecantem, humum ipſam ſanguineis lachrymis irrigantem, ac ſi nihil ad te pertineret? O pater dulciſſime, qua de cauſa aut

pro-

propter quem reliquisti eum? Attende, quęso, pijssime Pater, dolorem hunc cordis sui, respice miserabiles tremores ipsius, ascendant acerbi gemitus illius in cor tuum: moueat te sudor eius sanguineus toto è corpore manans. Vide vt ad terram humiliatus est: exaudi tandē feruidas preces eius, quandoquidem cuncta illius membra plorant & clamant ad te: da illi desiderium cordis sui, quando voluntate penitus resignata, totum se ad te conuertit, & in vera dilectione fundit preces suas: nec quærit commodum suum, sed salutem fratrum suorum. Non dolet vtique pro peccatis suis, sed pro sceleribus meis: non sua deplorat vitia, sed luget mea. nō vel semel vnquā peccauit tibi, sed ego ego multipliciter te offendi. O clemētissime pater, per amorē & supplices preces dilecti filij tui, ignosce erratis peccatoris famuli tui. Suscipe dignissimum sacrificium vnigeniti filij tui, & obliuiscere iniuriā nequā serui tui. Multo enim plura ille soluit tibi, quā sit debitū meū. O si malitiā meā, & illius bonitatē, mea vitia & merita acerbissimæ passiōis eius simul librare velles, nimirū lōgè hæc illis esset grauiora. Quod enim tā graue scelus esse queat, quod talis tristitia,

talis afflictio, obedientia tanta, humilitas tanta, tam inuicta patientia, & præ omnibus tā ineffabilis amor expiare non possit? Quod tam enorme sit crimen, quod feruens ille & cruentus illius sudor non diluat? Quod tam flagitiosum scelus, cui amarissima CHRISTI mors non præponderet? O cœlestis pater, en offero tibi saluatorem & redemptorem meum IESVM Christum, dilectissimū filium tuum cum deuotione magna & gratitudine multa in vnione amoris illius, in quo illum ex paterno corde tuo ad me misisti, vt & meam susciperet naturam, & me ab æterna morte liberaret. En offero tibi ineffabilem hunc mœrorem, & incomprehensibilem angustiam illius, quam hic sustinuit, tibi soli satis notā, pro omnibus peccatis meis, & pro dolore ac contritione quam me sentire iure oporteret. Offero, inquam, tibi sanguineum sudorem illius pro lachrymis quas non habeo, quas præ cordis duritia fundere non possum. Offero etiam tibi humilimas ignitissimasque preces eius pro omni tepore, ignauia & negligentia mea. Offero denique tibi omnes grauissimos labores, exercitia virtutum, rigidam & asperam vitam, & quicquid demum in humana natura operatus

tus eſt, & cruciatus oēs acerbiſſimos, quos in paſſione ſuâ perpeſſus eſt vnà cum omni laude ſpirituum ſupernorum & meritis ſanctorum omnium in ſacrificium dignum ad æternum honorem & gloriam tuam pro vniuerſis peccatis meis, quibus vnquam te offendi, & virtutibus quas facere neglexi: nec non pro viuis & defunctis omnibus, pro quibus tu Deus meus rogari vis, & ego rogare ſum aſtrictis, vt des ſingulis per dilectum filium tuum, quod eis noueris eſſe neceſſariū ad fideliter ſeruiendum tibi in eo ſtatu, ad quem ſunt tua miſericordiſſima pietate vocati. Altera cauſa doloris CHRISTI fuit, quòd præuidebat horribiles ac immanes cruciatus oēs, quos iam iamque perpeſſurus erat, idque tam perfectè, ac ſi iam præſentes ſenſiſſet. Et quia re vera homo erat inſtar aliorum paſſibilis, tenera ac nobilis complexio eius, ſuprà quam vllus capiat humanus intellectus, hinc vehementer exhorruit, ita vt extrinſecus membris omnibus contremiſceret, & intrinſecus ad mortem vſque triſtaretur. Iam enim ſuſceperat damnatum redimere hominem, & vniuerſum illius ſoluere debitū: ideoq; pater cœleſtis vt iuſtus iudex, exactā cū illo iniit rationē, aperiens

illi antiquum & ingentem rationarium codicem, debita mortalium omnium continentem, in quo perſpicuè vniuerſa vidit mundi peccata: ſimul exhibens illi antiquum peccati chirographum, necnon proponens illi ob oculos precium incomparabile, & ingentem ſummam, qua hæc erant debita exoluenda: ita vt tum omnem dulcis IESVS paſſionem ſuam æquè apertè inſpiceret, vt quando eam patiebatur. O quis tunc mœror, quæ anguſtia, quis tremor piiſſimum cor CHRISTI & cuncta illius membra corripuit? Notandum hic venit, ſaluatorem noſtrum Chriſtum IESVM ſemper cum ſpiritu & vniuerſis viribus ſuis fuiſſe erectum atque extenſum ad obſequium & honorem patris ſui. Spiritus nanque diuinis naturam illius cum viribus eiuſdem ſuauiter complexus erat, reddens eas ſubditas legi & ſcripturis omnibus quæ de ipſo erant, vt perficerent eas iuxta gratiſſimam patris voluntatē. Ideoque corpus & animam & quicquid habebat, obedienter obtulit in manus omnipotentis patris ſui, optans vt cuncta in ſe perficerentur, quę ab æterna ſapientia Dei & conſilio ſpiritusſancti decreta & præfinita erant. Et hic qui-

quidem in hoc ſpiritu pace ſimul & quiete fruebatur, eo quod ſimpliciter ſeſe reſignârat DEO Patri abſque vlla huius vel illius electione. At vero deorſum reſpiciẽs ad teneritudinem complexionis ſuę, & tormentorum iam iãque impendentium immanitatem, ad mortẽ vſque triſtabatur: tantũque hic laboris ferebat & certaminis, vt nullus id capiat intellectus, adeò vt præ nimia interna preſſura extrinſecus totus contremiſceret. Enimuerò ſecundum ſpiritum mori deſiderabat: at caro tota exhorruit ad mortis acerbitatem. Spiritus quidem vnitus & ſubditus DEO & in pace erat: ſed ſenſualitas & natura ſenſitiua omnino imbiberat imagines amaritudinum paſſionis imminentis, eratque turbata & anxia ſupra modum. Itaque tantam hic luctam ſuſtinuit, tantaque vi naturam ſenſitiuam in horribiles hos cruciatus conſentire coegit, vt præ nimio labore cruentus ſudor ex omnibus illius membris erumperet. Etenim ob orationis feruorem, & metum ac horrorem mortis, ſanguis eius ad cor confluxerat. Tum verò amor validus metum omnem expellens, paternã exequendi voluntatẽ, noſque redi-

mendi, ceu malleus quidam aut vis ingens accedens, vicit timorem hunc & ſenſualitatem: ſanguinemque qui iam incaluerat, fortiter expulit, ita vt ex ſubita violentia vnà cum alio ſudore etiam ſanguis ex poris omnibus nimio labore patefactis abundè erumperet ac emanaret. O quis doloris huius magnitudinem & acerbitatem capere queat? O quantis anguſtiis concutiebatur dulciſſimum cor Saluatoris, quod nimirum tũc velut inter duo præla, timorem ſcilicet & amorem, grauiſſimè comprimebatur, timore quidem infernè, amore autem ſupernè comprimente? Et licet fortis eſſet timor, nihilo minùs ab ingenti amore penitus eiectus eſt. Sed quos cruciatus, quas incomprehenſibiles pœnas in hoc torculari Chriſtus ſuſtinuit? O quãtoperè rationalis eius natura portioni ſenſitiuæ compaſſa eſt, cùm hãc adeò premi & opprimi videret? Quam fideliter ex ingenti compaſſione tãquam aduocata pro natura ſenſitiua obſecrabat: Pater, inquiens, ſi poſsibile eſt, tranſeat à me calix iſte: rurſumque tanquam optima conciliatrix, dicens cum ſpiritu: Pater mi, ſi non poteſt hic calix tranſire niſi bibam illum, fiat voluntas tua. tanquam diceret: Iam expli-

cuiſti

cuisti mihi grande debitum humani generis, & quanto illud precio sit redimendum: à quo certè tenera natura mea, suprà quàm vllus capiat intellectus, tota abhorret, pauet & contremiscit: attamen desiderium quod habeo, implendi voluntatem tuam & hominem redimendi, prorsus superat me. Itaque accipio conditionem, & ratum habeo quod exigis: & ecce roseus hic sanguis meus, quem modò effudi, arrhaboni sit: atque eius generis pecunia reliquum omne debitum exoluam. O incomprehensibilis charitas Christi IESV. Quem non amor hic feruentissimus accendat? Quis fructum, vtilitatem, salutem, & sempiterna bona cogitare sufficiat, quæ nobis ex hoc verbo maximè salutifero nata sunt, puta. Fiat voluntas tua? Nimirum istud omnium est nobis saluberrimum verbum, quod vnquam dictum sit: quandoquidem ipso filius Dei nos à patre suo æterno mercatus est, ita vt iam indè ab huius prolatione verbi, cœlestis pater antiquas posuerit inimicitias, omnemque iram suam mutarit in misericordiam, recipiens nos in gratiam, adeò vt iam simus filij Dei & cohæredes Christi regni cœlorũ, qui antea eramus iræ filii & hospites tenebrarũ. O quis

abyſsũ capiat amoris huius, ex quo CHRISTVS hoc protulit verbum? Iam quidem cruciatus omnes ſibi imminentes ad leuiſſimum vſque ictum præuidebat: videbat etiã quàm grauiter, quàm cruciabiliter eos paſſurus erat: ſed & noſtram aſpiciebat duritiam & nimiam ingratitudinem, quodque in tot hominibus precioſus ſanguis ſuus tam nullum cõſequeretur effectum, nullum faceret fructum: at nihilominus tanta erga nos illius erat charitas, vt vel millies potiùs ſe crucifigi pateretur, quàm quod in ipſo erat, vnũ ſaltem hominẽ perire permitteret. Venite iam deuoti omnes, & quotquot eſtis bonæ voluntatis, qui in virtutibus proficere deſideratis: contemplamini hic ipſum virtutum ſpeculum, perfectionis viam: ſequimini dominum veſtrum, iiſdem ingredimini veſtigiis, quibus vos ille præceſſit: diſcite hic propriam abnegare voluntatem, & exequi diuinam: diſcite ſenſualitatem & vitioſas propenſiones veſtras, à Deo vos abſtrahentes, vincere & in ſpiritus redigere ſeruitutem, vt iuxta Pauli ſententiam, ſenſus omnes ſub fræno, & ad veſtram habeatis voluntatẽ ad obſequium Chriſti. Diſcite hic, vt voſipſos in nulla re quærere debeatis, ſed honorem

potius

potiùs DEI & ſalutem proximorum. Denique diſcite hic non naturæ deſideriis, aut propriæ ſapientiæ perſuaſioni obtemperare, ſed illis potiùs, quæ poſcit & exigit à vobis DEVS, quæcunque ſint illa, in agendo, in dimittendo, in patiendo, in proſperis, in aduerſis, ſicut CHRISTVS non ſuam vtique, ſed patris fecit voluntatem, quantumuis id naturæ illius moleſtum eſſet atque contrarium, & ſenſualitas inde prorſus abhorreret. Id enim multo vobis vtilius eſt, Chriſtum & diuinas ſequi inſpirationes, quàm proprium ſentire & ſapere, quamlibet iſtud grande & bonum videatur. Solus namque qui offenſus eſt, vobis id ignorantibus, optimè nouit, qua re placari & conciliari velit. Quicquid igitur ille exigit à vobis, id ei redditote: quocunque vos ſiue ducit ſiue trahit, eò illum ſequamini, non minus audenter ad profunda inferni, quàm ad ſuperna cælorum. Vt ipſe vos alloquitur, ſic ei reſpondete: quicquid iuſſerit, abſque mora exequimini: quamcunque impoſuerit crucem, æquanimiter feratis. Quanto enim illi magis vniti eſtis, quantoque voſipſos magis exitis & abnegatis, tanto ſupra vos in ipſum ampliùs erigimini.

Sed iam paulisper spiritalis huius informationis morsello roborati, ad Christum afflictum reuertamur: Christum, inquam, adhuc in nostra meditatione tam humiliter in terra iacentem, sudore madidum sanguineo, & feruentissimè pro nobis patrem deprecantem. Et nunc ò anima mea, attende eximiam nobilitatem & prestantiam tuam, & quanto sis empta precio. Vide quanti te fecerit vnicus Dei patris, pro qua seipsum tradidit in mortem, pro cuius redemptione preciosum effudit sanguinem suum. Aduerte, obsecro, quib. pœnis, quo labore sis reddita sanitati & saluti. Et tamen tam te vilem ducis, vt pro breui ac momentanea delectatione, pro modica re temporali teipsam vendas & perdas, quam Christus redemit sanguine suo. Vide quàm acerba fuerit omnis eius passio, cuius sola memoria aquã simul & sanguinem eum sudare fecit. At nunc liquescentibus cordibus videamus, vt amabilis Dominus post grauem hunc laborem è terra leuauerit caput suum, & ab oratione surrexerit. O quàm malè affecta erãt omnia illius membra ex tremore & ingenti angustia, quam ibi perpessus fuit. Quàm inflammata erat gratissima facies eius ex fer-

nore orationis, ſanguineoque perfuſa ſudore. Quàm oculi lachrymis intumuerant & abundabant. Hinc ergo diſcipulos alloquẽs ait: dormite iã & requieſcite. Vide hic immenſam domini benignitatem. Non durè eos reprehendit, ſed patienter eorum tulit pigritiam & infirmitatem. Vide etiam, vt fidus paſtor vigilat & orat pro ouibus ſuis. Nimirum feruore ſuo illorum ſuppleuit acediam & torporem. O ineffabilis benignitas Chriſti IESV, Dominus vigilat, ſeruis dormientibus. Et quidem ſolus certat, vt ipſi maneant illæſi. Seipſum lupis exponit, vt oues ſuæ euadant immunes à morſibus eorum. Reuera in finem dilexit eos. Deinde iam excitauit eos, dicens: Surgite, ſufficit iam. En qui me tradet, propè eſt. Cogita nũc ò anima mea, eſſe te cum CHRISTO in horto, & hæc illum tibi verba dixiſſe. Itaque ſurge ò anima mea à ſomno vitiorum, & à ſomnio torporis ac fallacium oblectamentorum terræ, ab omniquoque delectatione & commodis naturæ, arreptaque viriliter cruce pœnitentiæ & afflictionum, ſequere Chriſtum dominum tuum: ſimulq; cum ingenti compaſſione, deuotione & intimo amore miſerabilem ac deformẽ conſpice

ſpice figuram ſaluatoris tui, cogitans te eſſe cauſam paſſionis ſuæ. Expende diligenter, quanta fuerit interna animæ illius anguſtia ex ſignis externis maximè afflicti corporis eius. Iamq́ue pedibus illius humiliter proſtrata, cum tanto dolore & compaſſione cordis, quantam à Deo conſequi potes, & cum feruentibus lachrymis grauibusq́ue & altis ſuſpiriis ita precare.

Oratio pro venia & abnegatione ad filium.

CAP. IX.

Miſericordiſſime IESV, obſecro per acerbiſſimum dolorem, & anxium mœrorem, quo correptus eras, quando ex interna contemplatione acerbiſſimæ paſſionis & ignominioſę mortis, è proximo impendentis, ad mortem vſque triſtatus fuiſti, ita vt interna preſſura forinſecùs tremeres, & aquam ſimul & ſanguinem ſudares. Necnon per nimiam illam anguſtiam, quam ſentiebas in anima tua, cum in faciem proſtratus, patrem attentiſſimè precabaris, & nudo creato amore in vera reſignatiõe aduerſum

mortis

mortis certabas formidinem, nō attendens virium inferiorum horrorem, ſed cum creato amore humanitatis tuæ ſubmittens ac ſubiiciens te amori increato celſiſſimę diuinitatis tuæ, pleno cum conſenſu factus obediens patri tuo vſque ad mortem crucis. In quo quidem certamine & lucta tam ingens labor, tam intolerabilis dolor te occupabat, vt ſudor ſanguineus ex omnibus mēbris tuis violenter erumperet, & vbertim manaret in terram. Per hanc, inquam, grauem triſtitiam & mœſtitudinem, quam hic ſenſiſti, obſecro te pie IESV, vt veram mihi pro peccatis meis infundas contritionē, cor meum lapideum emollias ad compunctionem, accendas ad deuotionem, oculis meis tribuas lachrymarum abundantiam, vt nocte ac die plangam iniuriam & contumelias, quas tibi irrogaui, & innumera peccata, quibus offendi te Domine DEVS meus. Ne, quæſo, retribuas mihi ſecundum demerita mea, ſed ſecundum infinitā miſericordiam tuam: nec intres in iudicium cū ſeruo tuo: ſed ſtatue, obſecro, hanc acerbiſſimā paſſionē tuam inter iudiciū tuum & miſerā animā meā atque peccata mea. Et quicquid merētur iniquitates meæ, excuſet hoc acerbiſſima

bissima mors tua, diluat preciosissimus sanguis tuus. Da etiam mihi clementissime Deus, vt sic abnegem propriam voluntatem meam, adeoq́ue me nihili faciam, & submittam subter te dominum meum & creaturas omnes propter te, vt in fundo meo non solum agnoscam, sed etiam sentiam & vilissimum & indignissimum me esse omnium creaturarum: sicq́ue voluntate sim resignatus & electionis expers, ac si nunquam mihi fuisset voluntas. O Iesu Christe fortissime & inuictissime leo, qui mundum vicisti & principem eius, adeò, quæso, per potentiam tuam conforta infirmitatem meã, vt sensualitatem & rebellem ac immortificatam naturam meam, omnesq́ue inordinatos ad quamlibet infra te rem mundi huius affectus penitus vincam edomemq́ue: perfecteq́ue me ac integrè auertam ab omnibus quæ maculare possint cor meum, & aliquod inter me & amorem tuum medium efficere: quò te dominum meum tam purè, tam feruidè diligã, quàm est possibile mortali creaturæ. Sed & cor meum tam iustum, rectum, purum & tuo cordi ita conforme efficias, vt inter te & me nihil distortum, nihil iniustum, nec vlla dissimilitudo inueniatur:

niatur:

niatur: ita vt in omni conuersatione cunctisque operibus meis nihil quæram, nihil appetam, nihil spectem siue intendam, nisi placere tibi, te honorare, quicquid tibi placitum est exequi, te ex omni diligere corde meo: semperque in hoc diligenter incumbam, vt amori tuo qualemcunque dilectionis rependam vicem, Amen.

Iesus hostibus suis pergit obuiam.

CAPVT X.

Ciens deinde Dominus IESVS proditorem suum Iudam aduenisse, diabolica stipatum caterua hominum impiorum & sanguinem suum sitientium, qui ipsum tanquam latronem comprehendere venerant, sæui nimis, cum laternis, gladijs, fustibus & ingenti armorum strepitu, ceu agnus innocens pleno cum affectu & ardenti amore benignissimè eis perrexit obuiam, dicens: Quem quæritis? Attende nunc ò anima mea interioribus oculis tuis immensum amorem conseruatoris tui: vide quantoperè si-

re ſitiat redimere te. Aſpice vt cor illius us velut in olla feruenti intra ipſum præ amoris ardore ebullierit. O dulcis IESV, vnicum ſolatium cordis mei, vbi iam eſt timor, qui paulò antè te inuaſerat? vbi graues gemitus? vbi tremor anxius? vbi horror ingens mortis? Cum adhuc procul abeſſent hoſtes, ad mortem vſque triſtabaris, ex nimia anguſtia ſudabas ſanguinem, à patre paſſionem imminentem transferri precabaris: iam quando in oculis ſunt inimici tui, inſtar leonum rugientes, vt rabidi canes furentes, quò fundant innocentem ſanguinem tuum, & perdant animam tuam, nihil times, nihil trepidas, ſed metus procul omnis abſceſſit. Venit proditor tuus cum turba hominum ſanginariorum, luporumque crudelium, & illis ſpontè procedis obuiam. Quid hoc aliud eſt, benigne IESV, niſi quòd perfecta charitas foras miſit timorem? O quàm perfectè teipſum exiſti IESV pijſſime? quàm benè præparaſti locum cœleſti patri tuo, vt gratiſſimum opus ſuum intra te iuxta deſiderium ſuum peragere poſſet! Quã nihil pepercisti tibi?

Quam

Quàm ardenter sitisti honorem patris tui? Quàm fortiter teipsum vicisti per amorem, factus obediens vsque ad mortem? O IESV dulcis amator hominum, quis amor cor tuum àbsorbuit, vt ad mortem ceu ad nuptias properes? hostibus perinde vt amicis procedas obuiam? Nec expectare saltem poteras donec ipsi te alloquerentur: sed sicut salutatur amicus in via, ita eos priores allocutus, dicens: Quem quæritis? Nimirum IESV benignissime amoris ignis iam reuera in tua se membra demiserat, adeò medullas animæ tuæ liquefaciens & exurens, vt omnia interiora tua benedicerent Deo patri omnipotenti, cunctaque membra tua instar acus intenta essent ad exequendam gratissimam patris voluntatē: quandoquidem increatus diuinusque amor adeò creatum tuū commouit & inflammauit amorē, vt totus esses omninò propensissimus ad satisfaciēdū dilectionis exactioni. Vnde iā siti būdus calicē arripuisti, quē dudū tātoperè exhorrebas: & per charitatē animatus, vt gigas imperterritus, exultasti ad currendā viā salutis nostræ. O clemētissime Deus, quē nō hęc tāta charitas incēdat? Quis verò ego sū, & quis es tu? vt tu dominus dominātiū, rex

cœli, terræque Imperator, pro me vili terræ vermiculo tam vltro teipſum ad mortem vſqueadeò probroſam, & in ipſas crudeliſſimorum hoſtium tuorum manus offerres? proditorem tuum haud ſecùs quàm fratrem oſculo exciperes? Neque enim ò fons inexhauſtæ pietatis à Iuda cane illo ingratiſſimo te auertiſti, cum non vereretur oſculũ petere ſacri oris tui: ſed ipſum dulce & amabile os tuum, in quo dolus non fuit vllus, ad ſpurciſſimum os illius malitia abundans, ſuauiter applicuiſti. O incomprehenſibilis manſuetudo, ô admiranda benignitas, ô humilitas ineffabilis, ô immenſa bonitas amicabilis Magiſtri in ferocem ſeruum ſuum. Planè Domine præſtiterat hominem illum natum non fuiſſe. Iſta dulcis IESV conſtans fuit bonitas tua, quod quicquid poteras boni illi præſtitiſti, quo emolliri potuiſſet ſaxeum pectus illius. Sed & verbis eum amicabilibus aggreſſus es, dicens: Amice, ad quid veniſti? ac ſi diceres: Itáne de te meritus ſum Iuda? Num peccaui in te lauans pedes tuos? curuans tibi genua mea? reficiens te corpore & ſanguine meo? Amice, ad quid veniſti? Adeóne triginta me argenteis viliorẽ habes? Cur à me auer-

auerſus es, qui apoſtolatus te titulo honoraui, in deliciis enutriui, & tanquã proprium filium meum ſolicitè inſtitui? Quare me dereliquiſti fontem aquæ viuæ, & coniunctus es ſeruis diaboli? Cur declinauit ad auaritiam cor tuum, & me ſummum ac perenne bonum reliquiſti, viliſſimo me precio vendens, qui omnes in me habeo ſapientiæ & ſcientiæ theſauros abſconditos, cœlumq́ue terramq́ue locupleto & impleo? Amice, ad quid veniſti? Ad teipſum, quæſo, intro conuertere, in teipſum pauliſper deſcende, redi ad cor tuum, vide quò deueneris, aduerte quid feceris. Etiamnum patet tibi gratia mea: tantum cum dolore ad me reuertere, & ego ſuſcipiam te. Quis iam vltrà lachrymas cohibere queat, tam ineffabilem Chriſti erga proditorem ſuum attendens benignitatem? Quis iam deſperare auſit de miſericordia Dei? O IESV dulciſſime, ſi traditori, ſi inimico, ſi nequam & infideli ſeruo tuo tam fidelis, amicabilis, & ex animo bene affectus fuiſti, adeoq́ue eum reuocare & ſeruare laboraſti, quid ergo charis facies amicis tuis, qui ex toto corde te quærunt, diligunt, & ſitiunt? Re vera non es acceptor perſonarum domine: nec eſt volun-

tatis

tatis tuæ mors & perditio impiorum, ſed vt conuertantur potiùs, & viuant. Omnes namque in corde complexus es: nec aliquē à te repellis, niſi qui per malam voluntatē & obſtinationem in peccatis ſponte à te recedunt. O quantum doluit ſuauiſſimo ſaluatori, quod proprius diſcipulus fraudulenter oſculo ſe traderet. Queritur hoc ſatis dolenter per prophetam, dicens: Si inimicus meus maledixiſſet mihi, ſuſtinuiſſem vtique. Etenim homo pacis meæ, amicus & diſcipulus meus, in quo ſperaui, qui edebat panes meos, magnificauit ſuper me ſupplātationem, & vili me precio vendidit & tradidit in mortem. O Iuda, ad quid veniſti? oſculo filiū hominis tradis? Sed iā pauliſper ad te cōuerſa, vide quæſo ò anima mea, quā impatiens, quā ſæua & vindictæ appetēs es. Vnico verbo ad irā, ad contumelioſa verba, & ad tui vltionē expetendam cōmoueris. Certè Chriſtus nihil dedignatus eſt alloqui viliſſimū proditorem ſuū, eumq́; amicum dicere & dulciter oſculari. O quoties ego prætereo proximos meos, eis loqui contēnens, taliq́ue dedignatione ſua aſpernatione mea ad odium eos inuidiamq́ue prouoco, ſicq́; animas illorum perdo, quos amicabili

bili aspectu & suaui verbo placare, & ad charitatem commouere possem. Deinde Christus etiam cæteros inimicos suos amicè admodum affatus est, dicens: Quem quęritis? Responderunt ei: IESVM Nazarenum. Dicit eis IESVS: Ego sum. Quod cum dixisset, abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram. Sic exclamans Augustinus, dicit: Vna vox dicentis, Ego sum, tantam turbam odiis ferocem armisque terribilem, sine telo vllo percussit, repulit, strauit virtute diuinitatis latentis. Deus enim latebat in carne. Quid iudicaturus faciet, qui iudicandus hoc fecit? Quid regnaturus poterit, qui moriturus hoc potuit? Hæc Augustinus. Post hoc signum iterum eis surgendi fecit potestatem, & quasi à morte suscitauit, dixitque secundo ad eos: Quem quæritis? Illi autem dixerunt: IESVM Nazarenum. Respondit IESVS: Dixi vobis, quia ego sum. Attende nunc ò anima mea, dulcissimum hoc verbum Saluatoris tui. Qui paulò antè verbo eos potentiæ suæ ad terram prostrauit, eodem verbo benignè se tradit in mortem, dicens: Dixi vobis, Quia ego sum. Ac si diceret: Paratus sum implere voluntatem patris mei, & offerre meipsum

hoſtiam viuam ad honorem & gloriam patris, pro ſalute hominum. Paratus ſum omnia mundi peccata non portare modò, ſed etiam luere pœnas quæ illis debentur, & antiquum illud hoſtis maligni delere chirographum ſanguine meo, & hominē ab æterna redimere morte. Certè Pontifex veſter vaticinatus eſt, neceſſe eſſe vt vnus moriatur homo pro populo, ne tota gens pereat. Ille ergo homo ego ſum. Ego, ego agnus innocens ſum, pro ſalute populi offerendus. Ideoque nunc veſtris me trado manibus. Sæpe quidem & capere me & occidere deſideraſtis, ſed nondum venerat hora mea. Iam verò adeſt hora illa & poteſtas tenebrarum, explete iam ſitim & ferocitatem veſtram in me. Ego ſum quem quæritis: Paratus ſum ferre, quicquid in me excogitare poteſtis. Capite me, rapite me, ligate me, ad mortem quoque ipſam ducite me. Cæterum hos ſinite abire. Nulla vobis in diſcipulos facta poteſtas eſt: In me ſolum poteſtis deſæuire. O amor ineffabilis. O verè bonus paſtor. En & in finem dilexit ouiculas ſuas, opponens ſe pro illis dētibus rapaciū luporum. Quàm libenter ſe diſcerpi, dilaniari, & occidi paſſus eſt, vt il-

læſæ euaderent ouiculæ ipſius. Tum vero ingenti cum ferocitate ceperunt eũ, & velut canes rabidi cruentos vngues in innocentem agnum crudeliſſime infixerunt.

Oratio pro perfecta abnegatione & amore.

CAPVT XI.

IESV benigniſſime, vilis ego & miſer peccator agnoſco fateorque ex animo, cunctis illis beneficiis, donis & chariſmatibus, omniq; gratia & amore, quæ mihi tam extremo terræ vermiculo tam abundè & abſque modo impendiſti, me prorſus eſſe indignum. Et maximè charitate illa, qua teipſum tam vltro cruentis hoſtium tuorum manibus tradidiſti, vt mortem acerbiſſimam exciperes pro peccatis meis, & precioſiſſimum ſanguinem tuum effunderes in mei redemptionem: oroque te IESV bone, vt eadem charitate accendas validè cor meum, vt meipſum funditus abnegem, vilipendam, & tam tibi quã propter te creaturis omnibus me ſubijciam, quo vel ſic obedientiæ, reſi-

gnationi & admirandæ humilitati tuæ aliqua ex parte respondeam. Sed & hanc mihi largire gratiam, adeoque meum accende desiderium & affectum, vt in eodem amoris ardore, quo tu teipsum pro me patri obtulisti, & ipse me vicissim totum tibi offeram, cum omni facultate mea, in hostiam viuam, ad exequendum in omnibus, & tam in agendo quàm dimittendo absque vlla electione gratissimam voluntatem tuam: ad ferendũ etiam quicquid ex bonitatis tuæ permissu mihi accidere poterit, qualitercunque vel quocunque id mihi sit euenturum: & vt fundum meum, tua fretus ope, sic ab omni proprietate, sensualitate, imaginum impressione & adhæsione, & ab omnibus denique, quæ inter te & anima meam medium aliquod efficere queant, expediam ac emundem, vt nudè & absque medio tibi voluntate, amore, intentione & desiderio vniri possim: funditusque & integrè me excutiam ac denudem ab omnibus, quæ infra te sunt, vt locum habeas semper liberum in me operandi, possisque sine vllo impedimento iucundum in me perficere opus tuum: & ego totus liber & expeditus ab omnibus, nudis brachiis amoris te amplectar, & quiescam peren-

perenniter in te,& tu in me, dulcissime, piissime, benignissime Domine Deus meus: Amen.

IESVS capitur & ligatur.

CAPVT XII.

GE nunc porrò intimo cum mœrore & flentibus oculis visum eamus, vbinam reliquerimus dominũ nostrũ IESVM Christũ, nimirum inter cruentas ferociũ Iudæorũ manus: agnũ videlicet innocentissimum inter inuidas ac tetras rugientium leonum vngulas. Videamus, quæso, corde afflicto & lugubri, quàm turpiter, quàm miserè dominum gloriæ canes spurcissimi tractauerint. Ipse quidem vt agnus mansuetissimus lenibus eos verbis blandè cõpellauit, dicens: Tanquã ad latronem existis comprehendere me. Quotidie erã apud vos in templo docens, & non me tenuistis. Sed hæc est hora vestra & potestas tenebrarum. O obcæcati & impii, quid opus erat, vt tam frequenti numero veniretis capere vltrò se manibus vestris, vt ouem, offerentem? Quid necesse erat, cũ laternis inquirere & facibus, obuiã vobis procedẽtẽ &

vos alloquentem? Quid vobis arma proderant, cum vno vos verbo proſtrauit in terram? Aut cur noctu quæſiſtis quotidiè apud vos verſantem in templo? Reuera hæc eſt hora tenebrarum. Filij, inquam, filij tenebrarum, odio habent lucem: ideo eam extinguere cupiunt, vt in tenebris permaneant, ne mala ipſorum opera manifeſtentur. Sed fruſtra laborant. Vt enim ſcriptura ait, Non extinguetur in nocte lucerna eius, ſed clariùs fulgebit, ſupraque candelabrũ crucis leuabitur, vt luceat omnibus qui in ſanctæ Eccleſiæ domo ſunt. Tunc diſcipuli omnes, relicto eo ſolo Magiſtro ſuo inter manus impias furentibus Iudæorum, aufugerunt. O quis iá cogitare ſufficiat, quantam ferocitatem, nequitiam, afflictionem, contemptum & ignominiam lupi illi amabili domino irrogârunt? Quæſo vel aliquantulùm crucem hanc & afflictionem rimemus & imaginemur, ad excitandum ad compaſſionem deuotionemque corda noſtra. Et licet ea quæ hic paſſus eſt dominus, non ita apertè ex verbis Euangeliſtarum perſpiciatur, ſubtiliter tamen colligere & elicere ea poſſumus ex illis Euangeliſtę verbis, vbi ait: Fecerunt in eũ omnia quęcun-

cunque voluerunt. Et quis æſtimare poſſit, quænam canes illi rabidi in agnum innoxium machinati ſint, ſi fecere quicqnid illis placuit? Si enim ſanguine & crudelitate ſatiari non potuerunt, cum eum tã inhumaniter crucifixiſſent, precioſumq́ue ſanguinem eius inſtar aquæ effudiſſent, quin adhuc lingua eũ crucifigerent, blaſphemarent ac irriderent, mortuiq́ue confoderent latus: & ſi nec extincto quidẽ pepercere corpori, quid viuo feciſſe credẽdi ſũt? Si in ipſo vitę illius vitę termino ferocitate exatiari ne quiuerãt, quid in ipſo primo impetu & furia, cum iã ira eſſet feruentiſſima, eos feciſſe putamus? Quæ mẽs capere, quod cor perſcrutari poſſit, quàm inhumaniter benigniſſimũ dominum, tractauerint, vtpotè tam diu quęſitum & expectatum ad mortẽ, cuiq́ue tot iã minas intulerant? quàm tyrannico prorſus & crudeli animo agnum innocentẽ inuaſerint iã in ſua eum habentes poteſtate, cuius tam ardenter ſanguinẽ ſitierant? Quicquid diu ante ferocitatis, malitiæ, inuidentiæ, & cõtemptus mente conceperant, iam totum ſimul in idipsũ effuderunt. Quicquid veneni, acerbitatis & iræ ex multo antè tẽpore in corde congeſtũ circũtulerant fouerantq́ue,

cumulatim in ipsũ euomuerunt. Sed iã pergamus vltrà cum ingenti compaſſione & calidis lachrymis videre, vt pius IESVS ſolus hic ſteterit inter furentes illos & rabidos canes, ab hominibus relictus vniuerſis. Imaginemur, obſecro, nos præſentes adeſſe, coramq; intueri, quàm inhumaniter agnum tractent manſuetiſſimum. Alius quidem pilos capitis, alius barbæ vellebat. Hic pectori, ille collo manus iniecit. Iſte in faciem, alius in collum, atque alius in caput ſanctiſſimum pugnos impingebat. Quidam in amabilem illius faciem ſputa congerebant, & manus benedictas duriſſimè colligabant. Aiunt Doctores quidam, quod grauem catenam ferream iniecerint collo illius. Iam quis explicet, quot blaſphemias, quot contumelias & exprobrationes, quot fœda probroſaque cognomina dulcis dominus audire coactus ſit? Neſciebant planè, vt ſuæ in ipſum ſatisfacerent malitiæ, quibus probris & cruciatibus in eum deſæuirent. Quamuis enim quicquid fallaci ac tyrannico corde concipere poſſent, in ipſum exercerent, nec ſic tamen ſitis eorum ſanguinaria explebatur: plusq; multo affectu & deſiderio, quàm

operę

operefaciebant. Quanto namque virulentus eorum animus plus nequitiæ malitiæque euomebat, eo magis ardebat fraudem fallaciemq; moliri. Et quia dominus ſupinos eos deiecerat in terram, præ nimio furore ac rabie & ipſum viciſſim ſupinum iactabant in terram, inſidentesq; pectori illius, in ſacratiſſimam faciem & os venerandam phlegmata ingerebant: Immo, vt quorundam doctorũ ſententia eſt, adeò calcabant pectus eius, totq; in os & faciẽ eius egerebant phlegmata, vt intercluſo halitu ſuffócatus expiraſſet, niſi diuinitatis fuiſſet potentia conſeruatus. Vide hic obiter, vt ſinguli penè paſſionis CHRISTI articuli, inſtar mortis acerbi fuere. Reſpice nunc ò anima mea oculis cordis dominũ & creatorem tuũ, cuius celſitudinẽ mirantur angeli, quàm nimiùm abiectus & humiliatus eſt propter peccata tua. Age ſtupens & cõtremiſcens admirare mirum hoc maximè obſtupeſcendum. Vide & diligenter rimare, vti altiſſima illa Maieſtas pro te immenſa vilitate ſeſe deiecerit & quaſi annihilarit. Maximè verò expende amorem illum ardentiſſimum, ex quo iſtud facere voluit: quandoquidẽ ille ſolus

fuit in causa, cur fecerit. Confer, oro, sublimitatem illius cum tua vilitate: &(ni fallor)in collatione hac vires te destituent, intellectus nutabit, deficiet spiritus, & cor præ nimia admiratione concutietur horrore. Sed & peccati tui magnitudinem & debiti attende terribile pondus & grauitatem, quod talem exigebat solutionem, tanto indigebat redemptore, tam charum deposcebat conciliationis precium. Neque enim minori aliquo quàm ipso precioso sanguine Christi, & morte filij Dei exolui potuit. Attende etiam ô anima mea duritiam & dissolutionem tuam, quod tam parum timoris habes: simulqne erubesce, quod tam pro nihilo ducis peccare, & tam facile teipsam damnationi exponere, quàm Christus tã immensis cruciatibus, tantoq; labore redemit. Deinceps contuere, vt canes illi turpissimi dominum glorię pedibus conculcârunt. Quod nimirum per Prophetam queritur, dicens: Circundederunt me vituli multi, tauri pingues obsederunt me. Et circundederunt me canes multi. Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suam. Ego autem sum vermis & non

non homo , opprobrium hominum & abiectio plebis. O quàm profundè deijcit se maiestas diuina, quò nos exaltaret: quàm humiliter cunctis se submisit hominibus, quo nostram expiaret superbiam, nostram inobedientiam aboleret. Vide an nō verè humilis ipse vermiculus fuerit, conculcatus pedibus Iudæorum, despectus, consputus, occisus? Nunquam latro aut scelestus quispiam tam crudeliter & inhumaniter tractatus est aut turpiter deformatus, vt IESVS Christus filius Dei, cui nulla vnquam peccati macula adhæsit. O Iesu dulcis, amabilis Domine, quò præ nimia pressura vertam cor meum, vbi attendo, quantis in angustijs & pressuris fueris, cùm ibi tam miserabiliter iaceres inter canes illos rabidos, qui omnes vt leones famelici te agnum innocentem discerpere cupiebant & dilaniare, quodq́ue peccata mea causa fuerint passionis tuæ? Quis, obsecro, tam ferreo sit pectore, aut frigido corde, quem hic amor non accendat? Cuius enim gratia nos tartareis eramus exurendi flammis, hoc Christus in se recipiens, pœnam illi debitam ex amore purissimo pro nobis ipse perpessus est. Quò nos à potestate satanæ & mortis

vinculis liberaremur, rex gloriæ captus, ligatus, & ad mortem ductus est: vtque nos sine pœna ad cæleste perduceret regnum, pœnas nobis debitas ipse luit. Itaque ò Deus misericordissime, quam tibi reddemus vicem pro omni hac ineffabili gratia & amore? Multum quidem hactenus mirati sumus, quòd te ad humanæ naturæ nostræ susceptionem deijcere, & in præsepi collocari voluisti: sed ista humilitas & abiectio multùm illa superat. Neque enim iam homo, sed abiectus planè vermiculus effectus es. Illic quidem eras inter grata piissimæ matris brachia: sed hic inter nudas iaces ferocium manus Iudæorum. Ibi Deus & homo adorabaris: hic vt latro caperis. Ibi regia tibi offerebantur munera: hic cæderis, blasphemaris, contemneris, irrideris. Expende hic tecum ò anima mea, quanto dolore afficiebantur sancti illi cœlestesque spiritus, cùm Dominum & regem suum, quem tanto in honore habebant & reuerentia, tantis in angustijs, pœnis & miserijs positum, ita humiliatum, despectum, deturpatumque viderent. Piè quidem imaginari possumus, in conspectu Dei patris pronos eos corruisse in facies suas,

es ſuas, amariſſimè flendo & orando pro rege ſuo. Simus ergo & nos membra ſenſu prædita, vt compatiamur Domino noſtro IESV Chriſto: quandoquidem dolor noſter eſt & vulnera noſtra, vnde ſic ipſe affligitur & cruciatur: grauique cum gemitu & lugubri corde procidamus in faciem ante patrem, dicentes: O pater benigniſſime, vide (obſecro) quantis vnicus tuus correptus anguſtiis, quàm immitibus eſt cruciatibus circunſeptus. Et quomodo piiſſimum cor tuum ferre potuit, vt dilectum filium tam dira pati videres, nec ei tamen ferres opem & auxilium? O Pater Pater, vt quid dereliquiſti eum? cur paterna viſcera tua non ſunt mota compaſsione erga dilectum filium tuum? cur non miſeratus es lachrymas angelorum, vt patereris eos vlciſci iniurias Magiſtri & Regis ſui? Quis te vicit amor, ò pater miſericordiſſime? Quid eſt homo, quòd ſic amas eũ? Miſereris hominum peccatorum, & deſeris vnicum tuum. Vt homines apud te exaltarentur in cœlis, filius tuus tam ignominioſè humiliatur in terris. Vt peccator reus & impius à morte liberaretur, ſanctus tuus, qui nunquam peccatum admiſit, miſerandum

 in mo-

in modum ducitur ad mortem. O pater amantissime, quod est hoc opus admirabile, quod facere voluisti, vt cuncta peccata nostra vnico tuo imponeres, & in ipso vindicares, cùm ille semper sitierit honorem tuum, executus sit voluntatem tuam, quicquidgratum & placitum fuit in oculis tuis, fecerit semper? Hunc talem, inquam, tam dilectum filium tuum tam horribiliter percussisti propter scelera nostra, & totum tradidisti in manus crudelium Iudæorũ. Quid retribuam tibi ò pater cœlestis pro omni hoc amore prorsus immenso & incomparabili, pro tanta fidelitate, benignitate & affectu, quæ mihi peccatori tã indigno & vili, tã ingrato & dissoluto exhibuisti? Quá gratitudiné, quid laudis & honoris tibi rependam? Vt amori huic incomprehensibili vel qualemcunque vicem reddere potero?

Confeßio peccatorum humilima, & oratio pro venia, ad patrem.

CAPVT XIII.

Pater omnipotens, pie & misericors, miser ego & vilis peccator, tanta cum humilitate, quãta mihi pos-

hi possibile est, plenaque cum fidutia erga immensam bonitatem tuam, pedibus tuis prouolutus, cum intimo cordis dolore confiteor tibi omnia magna & grauia peccata mea, quibus in hanc vsque horã te benignissimum patrem meum offendi: quòd non timui execranda illa perpetrare scelera, quæ dilectus vnicus tuus tã cruciabiliter diluit, & tanta cum amaritudine expiauit. Confiteor etiam tibi clementissime pater, multã & magnam ingratitudinem meam, quòd ad hanc vsque horam tam ingratus fui & tibi, & filio tuo, pro omni illo amore, benignitate & fidelitate, quam mihi exhibuisti: quod tot iam annis in mea mihi malitia & peccatis tam longanimiter pepercisti, omnemque iniuriam & contemptum, tibi à me per inobedientiam & maleuolentiam meã irrogata benignè tolerasti, necnon tanta cũ benignitata me expectasti ad pœnitentiã, quò posses quandoque obtinere cor meum ad extruendum in eo habitaculum tuum, & infundendum illi amorem tuum. Et ò quoties Domine Deus meus, pulsasti ad ostium cordis mei per inspirationem tuam, beneficijs blanditus es, consolatione allexisti, afflictionibus compulisti: & tamen repul-

ſam paſſus es, & ſemper dorſum tibi verti: quod ipſum tamen benignè ſuſtinuiſti. O quàm iuſtè in abyſſum me inferni detrudere poteras, & clementer mihi pepercisti. Mirum certè eſt, ò pater dulciſſime, nõ crepare præ contritionis vehementia cor meum, dum iſta recogito. Prorſus nec infernus ipſe tot pœnas habet, vt malitiam & ſcelera mea dignè corrigere poſſint. Indignus ſum vocari creatura tua, & quem terra ſuſtineat, cuique alimenta ſubminiſtret. Mirum eſt Domine, non eſſe vltas creaturas tuas, omniaque ſimul elementa iniuriam & contemptum, quæ tibi per multiplices irrogaui iniquitates meas. Sed nunc fideliſſime pater, miſerere (obſecro) mei, & conuerte ad me miſerum ac deſolatum peccatorem oculos diuinæ gratiæ & clementiæ tuæ. Aperi mihi viſcera benignitatis tuæ: meque in gratiam recipiens, ignoſce quod tam diu diſtuli ad te conuerti. Pande mihi paternum pectus tuum, & infunde mihi nutrimentum & confortationem gratiæ tuæ. Quæſo Domine Deus, operare nunc velociter in me, cuius gratia mihi hucuſque pepercisti, & ad quod ab æterno me præordinaſti. Et væ mihi infelici peccatori, quod tam amabilem, tamque pi-

um reliqui patrem, qui nunquam mihi nisi amorem, beneficia, gratiam & fidelitatem præstitit: quodque cor meum, in quo templum, habitationem, & delectationem tuam habere decreueras, tibi denegaui, & multis fœdaui sordibus, factus vas iniquitatis & antrum spirituum immundorum. Planè confiteor Domine, me omnium quos mundus habet, vitiosissimum esse: at nihilominùs in immensa confido bonitate tua. Nam etsi supra numerum sunt peccata mea, etiam misericordiæ tuæ non est numerus. O pater amantissime, si vis, potes vtique me mundare. Sana animam meam, quia peccasse me tibi confiteor. Memento pie Domine consolatorij verbi illius, quod locutus es per prophetam quendam tuum, dicens: Tu verò fornicata es cum amatoribus multis: tamen reuertere ad me, & ego te suscipiam. Nimirum pater misericordissime, multùm in hoc verbo dulcissimo confido, totoq; me corde ad te conuerto, ac si nemini pręter quàm soli mihi istud dixeris, meq; per ipsum vocare volueris. Ego namq; immũda hæc & infidelis anima sũ, filius hic prodigus & inutilis, qui infeliciter me à te patre luminũ, à quo bona cũcta promanãt, abalie-

ab alienaui, ac velut ouis errans procul à te aberraui, perditis atque destructis omnibus illis largissimis donis tuis, quæ tam profusa mihi concesseras liberalitate. Reliqui te fontem aquæ viuæ, & fodi mihiipsi cisternas, consolationes externas quærendo, quæ tamen continere non valent aquas, cùm omnis temporalis caducaque delectatio velut fumus celerrimè euanescat. Reliqui etiam te panem vitæ, & siliquas porcorum edi, sequendo appetitus sensuum, & bestialibus indulgendo affectibus. Deserui te summum, perfectissimum, perenneque bonum, & ad terrena labentiaque defluxi. Ideoq; verè nudus, pauper, miser & immundus effectus sum, & vt iumentũ in stercoribus & sordibus meis computrui. Sed oro te pater, ne memineris contemptus & iniuriæ, quæ à me accepisti. Cogitaui nãq; vias meas & vitam meã malam, & totis viribus cõuerti pedes meos in testimonia & mandata tua. Sed & reputabo omnes malè perditos annos meos in amaritudine animæ meæ: statuiq; mecũ exequi voluntatẽ tuam, & tibi fidelis perseuerare. Quid me vis facere domine? Neq; enim solũ iugum suaue mandatorum tuorum constanter ferre paratus sum,

ſed & propter amorem tui vias cuſtodire duras, & anguſtam ingredi crucis ſemitam, leuataque in humeros cruce mea, ſequi dilectum vnicum tuum. Et nunc pater cœleſtis totum me tibi offero pleno affectu cum omni facultate mea in hoſtiam viuam, quicquid etiam mecum facere voles in tempore & æternitate, paratus facere & dimittere quæuis iuxta gratiſſimam voluntatem tuã, & pati quicquid tua mihi voluerit bonitas euenire. Prorſus Domine vlciſcere in me iniurias, quas impoſui tibi: quandoquidem humiliter me ſubmitto ſub flagella paternæ miſericordiæ tuæ. Liga, obſecro, manus & pedes meos, ne in aliquo tibi rebellis efficiar. Quanuis enim caro infirma ſit & inuoluntaria, at ſpiritus omnino promptus eſt. Scio enim & verè ſcio, quòd non poterunt tot mihi aduerſa accidere, quin plura maioraque meritæ ſint iniquitates meæ. Itaque non niſi gratiam alta cordis voce peto, & vt iuſtitiam miſericordia temperet. Sed quid retribuam tibi, ô benigniſſime pater, pro omnibus quæ feciſti mihi? Doce me quibus operibus, quo obſequio, quibus te muneribus placare & conciliare debeam. Iuſſiſti quidem ne appareamus in cõſpectu tuo va-
cui.

cui. Sed quid offeram tibi, qui ipſe nihil habeo? Eapropter humiliter pulſo oſtium diuitis filij tui, atque ex infinito & indeficiente ſacratiſſimæ paſſionis eius theſauro eleemoſynam peto, quam tibi offeram. Enimuerò eundem tibi offero vnicum tuum, in vnione amoris illius, quo tu illum mihi obtuliſti, & ex paterno corde miſiſti in hunc mundum, vt humanam aſſumeret naturam, & mortem ſubiret amariſſimam: ſimulque cuncta illius tibi merita offero, videlicet incarnationis, paſſionis & mortis: ſpecialiter verò omnem illam ignominioſam afflictionem & cruciatum, quem in ſui captione ſuſtinuit: ſed & voluntariam obedientiam, ineffabilem humilitatem & patientiam, & ſuper omnia ardentiſſimam illius charitatem, ex qua inimicis ſuis proceſſit obuiam, ac vltrò & amicabiliter illorum ſe dedidit manibus. Necnon immitiſſima vincula, verbera, impulſus, conculcationes, contemptus, conſpuitiones, irriſiones, blaſphemias, & quicquid in ſui captione perpeſſus eſt, pleno affectu & multa tum gratitudine offero tibi tanquam dignum ſacrificium ad ſupremã gloriam tuam pro cunctis peccatis & negligen-

gligẽtijs meis. Suſcipe, quæſo, benigniſſime pater merita vnigeniti filij tui pro cunctis iniquitatibus meis. Quicquid enim ego deliqui erga iuſtitiam tuam, totum dilectus vnicus tuus ſua paſſione exoluit, diluit, expiauit: & defectus meos omnes ipſe ſarciuit atque ſuppleuit. Et quod tantum poſſit eſſe facinus, cui talis cruciatus non impetret veniam? Quæ tam fœda macula, quam calidus CHRISTI ſanguis non diluat? Quænam ita in homine radicata & inueterata malitia, quam amor tam feruidus nõ liquefaciat, excoquat, exurat. Vincit planè paſſio illius peccata omnia, diuitiæq; meritorum eius tam immenſæ ac infinitæ ſunt, vt cunctis vitijs & negligentijs præponderent. Ideoq; ex his altiſſimis haurio riuulis, quicquid mihi deeſſe perſpexero. Ad hęc offero tibi innocentiſſimam mortem eius, & quicquid in aſſumpta humanitate operatus eſt, vnà cũ meritis omnibus ſanctorũ omnium, & cunctis virtutũ actibus, qui ad tuam gloriã à bonis omnib. ad extremũ vſq; iudicij fient diẽ: necnon & laude vniuerſa atque gratitudine, quæ in infinita ſeculorum ſecula tibi exhibebitur. Iſta, inquam, omnia, tam pleno cum affectu tibi offero, ac ſi ipſe

tibi

tibi ea exhibuiſſem. Omnem denique hanc oblationem ſimul ad æternam gloriam tuã tibi offero pro meis, immo & omnium peccatis viuorum & mortuorum, pro quibus preces fundere aſtrictus ſum, & tu Deus meus rogari vis, vt tu indè in æternum lauderis ac benedicaris, & gratiarum tibi ab omnibus reddantur actiones.

Ieſus à diſcipulis relinquitur.

CAPVT XIIII.

VM ſaluator noſter, vti dictũ eſt, tam crudeliter vinctus eſſet, & à canibus illis rabidis tã miſerandũ in modũ abduceretur, diſcipuli nimio timore perterriti, dilectum Magiſtrum ſuum in fugam verſi reliquerunt. Sed ò quantus eos dolor tenuit, cùm infundum ſuum ſeſe recipientes, & ad cor reuerſi, ſecum penſarunt quemnam reliquiſſent, & à quo ſe ſeparaſſent: quodque amabilem Magiſtrum & fideliſſimum Dominum ſuũ tam infideliter deſeruerant in maxima neceſſitate conſtitutum. O quàm ignita illa & penetrantia verba, quæ Chriſtus in cœna & in

in via illos commonens dixerat, adhuc ceu viui carbones in eis lucebant ardebantque. Quanuis enim ab igne iam se disiunxerant, attamen tanquam qui iamiàm ab igne venerant, prorsus calebant, & radij lucis adhuc in eorum micabant pectore. Et licet Christus per prouidam sapientiam suam parumper corporaliter ab eis discessisset, interiora nihilo minùs vestigia sua, & signa visitationis suæ, quæ sunt lachrymæ compunctionis & gemitus, in eorum cordibus reliquerat. Enimuerò qui populum suum Israeliticum in deserto seruabat, nocturnis temporibus per columnam ignis ducens eos, ne errantes in manus hostium inciderent: idem ipse & sanctos apostolos suos per ignei fulcimẽtum amoris custodiuit atque deduxit, ne in nocte illa tenebrosa penitus deuiarent, & in satanæ inciderent potestatem. Quanuis enim corporaliter eorum fuisset obtutibus subtractus, attamen spiritum suum in eorũ reliquerat cordibus, per quem etiam tum clamabant: Mane nobiscum Domine, quoniam aduesperascit. O quantis in angustiis & pressuris ibãt, fundentes vbertim lachrymas? O quoties flentibus oculis gemebundi in cœlum suspiciebant? Quàm miserabiliter

liter pergebant in via plorantes & vlulan-tes, conquerẽtes dolorem ſuum, manuſque comprimentes, vt orphani & oues errantes abſque paſtore? Quàm fortiter ſua tutudere pectora, dicentes: O magiſter benigniſſime, ò dulciſſime pater, ò ſuauiſſime domine, qui nos tot dies in deliciis enutriſti, ac velut filios proprios ſolicitè cuſtodiſti, ſtudioſè rexiſti, ſapienter inſtituiſti, & velut cor tuum fideliſſimè dilexiſti? Quomodo tam turpiter à te receſſimus? Quò nunc fugiemus? Quis deinceps tutabitur tuos? Ah lupi rapaces iam tuas inuadent oues. Cur te deſeruimus? Cur tibi non adhęſimus? Cur non ad mortem vſque, vti dixeramus, tibi aſtitimus? Multò nobis melius erat tecum mori, quàm ſine te viuere. O quoties interim oculos retorſerunt ad magiſtrum ſuum, quem tam ferociter ad mortem duci videbant. Quoties ſecum ſtabant animi dubij, vtrúmne ad ipſum redirent, vel non? Quomodo certabant in eis amor & timor? Sed erat hæc permiſſio diuina, Deo ſic ordinante, vt ita fieret, quo ſcripturæ implerentur. Cæterùm dulcis I E S V S iam in mediis verſans hoſtium manibus, ne tum quidem benignitatem ſuam auertit ab impiis illis, curata

piiſſimè

piiſſimè abſciſſa auricula vnius ex miniſtris Iudæorum. Attamen tanta hæc eius bonitas & potentia in perfidos illos declarata, ſaxea illorum pectora emollire non potuit.

Ieſus ad Annam ducitur.

Cap. XV.

HINC iam crudeliſſimè ligatum ad Annam eum duxerunt. Quis hic cogitare ſufficiat, quas moleſtias, quas iniurias, quantam crudelitatem, quē denique contemptū illi hac intulerint in via, quot eū verberibus affecerint, quot in eum blaſphemias euomuerint, quoties eum veneranda protraxerint barba, pedibus à tergo protruſerint, pugnos impegerint, & in faciem illam angelis deſiderabilem ſua execranda congeſſerint ſputa: ac quantoperè demū properarint, vt eū quàm citiùs principi adducerent ſacerdotū, ac deinde neci traderent? Nemo prorſus tanta cogitare poteſt, quin plura in illū fecerint: quādoquidem, ſicuti ſcriptū eſt, fecerunt in illū quæcunque voluerunt. Attende nunc ô ani-

ma mea, quàm miserabiliter Dominus & creator tuus ab impiis illis & lasciuis nebulonibus vallatur & ducitur, haud secùs quàm latro quispiam & morti obnoxius, aut homo sceleratus. Et tamen in omni hac persecutione erga homines patiens, erga patrem gratissimus perseuerauit. Cogita, quæso, qualis hæc ei, quàm molesta nox fuerit. O IESV rex glorię, qui totum mundum verbo regis, cùm nemo possit resistere potentię tuæ, quàm humilis, quàm paruus, quàm infirmus, quàm despectus propter me fieri voluisti? Vbi iam sunt illa millia millium procidentia coram té in facies suas, teque adorantia, benedicentia, laudantia, & sine intermisѕione dicentia, Sanctus, Sanctus, Sãctus? Nimirum ò amabilis Iesu hora est hæc tenebrarum, tempus mœroris, & nox amaritudinis. Et hanc quidem tam horribilem & tristem noctem propter me sponte aggressus es. Deinde sic ligatum & deformẽ adduxerunt eum ad Annam. Videamus nunc, sed cum multa compassione, quàm humiliter potens ille dominus steterit illic vinctus & consputus, demissis oculis, virgineo suffusus pudore, amicabili adspectu corã vilissimo ac inflato peccatore, ab eodem iudicandus, cùm

cùm nunquam dolus in ore, nunquam iniustitia in opere illius inuenta sit, immo cui propterea quòd gratiæ plenus esset & veritatis, potestas omnis & omne iudicium à patre delegatum est. Et ecce sanguinarius ille pontifex, fallaciter eum percontatus est de discipulis & doctrina eius, vt ex verbis eius occasionem aliquam ipsum condẽnandi subdolus caperet. Sed Christus Dei sapientia fraudem intelligens pontificis, de discipulis quidem ea vice subticuit, cùm nec posset quidquam magnoperè laudandum tunc temporis de eis proferre: sed quod ad doctrinam suam attinebat, prudenter & sapienter illi respondit, dicens: Ego palàm locutus sum mundo, ego semper docui in synagoga & in templo, quò omnes Iudæi conueniunt. Quid me interrogas? interroga eos, qui audierũt quid locutus sum ipsis: interroga ministros tuos, quos ad reprehẽdendum me miseras. ecce hi sciunt quæ dixerim ego. Hæc planè est veritas æterna, cuius tam iusta & vera verba sunt, vt testimonium capiat etiam ab inimicis. Cumq; hæc dixisset, vnus assistens ministrorũ, homo impius & perfrictæ frontis, horribilẽ dedit alapã IESV, dicens: Sic respondes pontifici?

Excepit alapã illam benignè agnus mansuetus, nec faciẽ cõtraxit in rugas, nõ excãduit ad iram, non linguã laxauit ad contumelias, nec manus extendit ad sui capiendam vltionẽ, sed mansuetè respondens ait: Si malè locutus sum, testimoniũ perhibe de malo: si autem bene, quid me cædis? O IESV agne mansuetissime, quis nimiam benignitatẽ & patientiam tuam absque lachrymis cõmemorare queat, quod gratiosam faciem tuam, in quam angeli desiderant prospicere, tam crudeliter à vilissimo scurra verberari permisisti? Et tu ô anima mea, quàm superba, quàm impatiens, aspera, torua & vindictæ appetens es, quæ vno perturbaris verbo & offenderis, nec attendis quantam iniuriam filius Dei tui causa perpessus est. Sit tibi passio illius speculum vitæ tuæ, sequere beata vestigia & conuersationem eius, disce ab eo, quia mitis est & humilis corde. Offer illi vel guttulam vnam pro ingenti ac acerbo calice, quem ad fundum vsque potauit pro salute tua: aliquam ei per compassionem vicem redde pro labore & dolore suo: patientiam pro patientia, contemptum pro contemptu: ignosce proximis tuis, sicut Deus quotidie multiplicibus ignoscit erratis tuis, quãlibet sæpè eum

offenderis, atque ita ignoſcit, vt non minùs te protegat, & ſuam exhibeat amicitiam & benignitatem. Contemplare omnem Chriſti paſſionem ad vltimi vſque ſpiritus exhalationem, & ne ſemel quidem motum eum fuiſſe reperies erga hoſtes ſuos, tam immaniter eum affligentes, nec vllam ſiue in verbo, ſiue in aſpectu, ſiue in opere aſpernationem præ ſe tuliſſe: quin potiùs omnem, qua eos conuertere aut emollire potuiſſet, benignitatem & dulcedinem in eos declaraſſe. Tam enim amicabilis, tam dulcis eſt Dominus, vt neſciat hoſtibus aliud quàm amorem & amicitiam impendere: oſculatur proditorem, ſe capere volenti ſanat auriculam abſciſſam, orat pro ſe crucifigentibus: immo illorum ipſorum peccata & duritia, grauiori eum cruciatu afficiebant in corde, quàm pœna exterior quam ſuſtinebat in corpore. Et nos ergo ſi Chriſto placere voluerimus, omnẽ procul à nobis amaritudinẽ, rancorem, & paſſionum nebulas abijciamus oportet, gaudeamusq́; dum aliqua nobis occurrit aduerſitas. Enimuerò ſponſus ille ſuauiſſimus ſuauem quoque petit ſponſam, quæ fellis expers, & ei conditione ſimilis ſit. Vnde & ſponſam in Canticis

columbam dicit. Secutus autem erat Dominum & Petrus, ſed cùm imponeretur illi, quod ex numero eſſet diſcipulorum Chriſti, ter eum negauit. Tum verò Chriſtus miſericordia motus, oculos gratiæ ſuæ conuertit ad Petrum: qui ad ſe reuerſus, cogitare cœpit hæc ſibi a Chriſto fuiſſe prædicta, vtpote quod ante galli cantum ter eum negaturus eſſet: atque ita tactus dolore cordis intrinſecus, foras exiens extra conſortium peccatorum, per quos ad caſum & culpam pertractus erat, fleuit amarè. Videamus nũc hic, quantus mœror pijſſimum Chriſti cor inuaſerit, cùm videret caput & ſtrenuiſſimum diſcipulorum ita miſerè victum: & ſicut fortis ille Samſon olim per fœminam robur omne perdidit, ita nunc principem Apoſtolorum, qui verbo ſolebat fugare dæmones, ancillæ vnius voce territum, ſuum abnegaſſe Magiſtrum. O quàm omnia illius viſcera compaſſione & miſericordia mota fuere ob infirmitatem & lapſum diſcipuli ſui: & ſicut indulgentiſſimus aliquis parens vnici mortem luget, ita Chriſtus internam plorauit mortem diſcipuli ac membri ſui, cuius vtique vulnus non minori eum dolore affecit, quàm ſi ipſe illud in

ſeipſo

ſeipſo accepiſſet. O quàm citò eum eripuit ex poteſtate ſatanæ, in quam lapſus erat, rurſus erigens eum per præuenientem gratiam ſuam. Quàm celeriter reſpexit eum oculis gratiæ ſuæ, permittens radios diuinæ lucis ſuæ micare in obſcurum fundum illius. Vnde factum eſt, vt Petrus ilicò ad ſe reuerſus, in ſuumque ſe fundum recipiens, culpam ſuam & agnoſceret, & acerbè lugeret: ſtatimque ad primum gratiæ tactum, à filiis tenebrarum auerſus, ad lucem ipſum præeuntem ſeſe conuerteret. Quamuis enim ex diuina permiſſione per infirmitatem ceciderat, attamen reſignatus erat Deo, propriamque funditus abnegarat voluntatem, & Deo ſe totum dediderat: adeoque illum & elegerat, & corde complexus erat, vt iuxta deſideriũ & affectum, nihil eum poſſet ab illo ſeparare. Et quamuis poſtea deficeret in opere, bonum tamen illius propoſitum & deſiderium erat. Sic enim ait: Domine, etiamſi omnes fuerint ſcandalum paſſi in te, teq; deſeruerint, ſed non ego. Paratus ſum enim & in carcerem & in mortem tecum ire. Nimirum amor & ardens deſiderium animũ illius vltra vires eius extulerat, adeoq; erexe-

rat cor illius, vt humanæ obliuisceretur fragilitatis suæ. Cæterùm tentatio totum hoc inuertit, ita vt iam humiliter se infra se deijceret vilipenderetque, qui iactanter sese supra se erexerat: iamq; sibi relictus disceret, quod in feruore illo positus agnoscere non potuit. Enimuerò seipsum Deo obtulerat, Deumque in se sinebat operari, sed sublimis illa structura, quam Deus in ipso moliri appetebat, erigi non poterat, nisi fundũ fragile priùs detegeretur, ac deinde fundamentum altum & humile collocaretur. Mox enim vt à Christo respectus est, & lumen gratiæ eius percepit in fundo suo, lumen ipsum secutus est, tactuique & inspirationi spiritus morem gessit, faciens quod ab illo facere monebatur, videlicet auertens se à creaturis, & conuertens ad lucem, quam intra se sentiebat, per quam ad sui cognitionem perductus est, atque ita fleuit amarè. Quia enim sibiipsi confidens, animosè supra naturæ fragilitatem de se præsumpserat, Dominus eum sibiipsi reliquit, vt suam agnosceret impotentiam & infirmitatem: sicque ilicò lapsus est. Quantùm namque de spiritus feruore confidimus, tantùm contrà de naturæ fragilitate timere debemus. Certè D.

tè D. Petrus quàm diu cum Domino erat, nec mortem, nec hostes, nec arma extimuit. Satis enim audenter in hostes sese iniecit, eos gladio cædens. At vbi Dominus faciem suam ab eo auertit, vnius fœminæ verbo deiectus & superatus est. Nimirum hoc est quod Dauid ait: Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. O immensa Dei bonitas, quàm benignè pius Dominus contemptum & confusionem, quam ob discipulum patiebatur, sustinuit, vt idem ille discipulus per hoc & nosse seipsum & humiliare disceret? Iam enim ita constituerat Dominus, vt fundamentum ille esset ecclesiæ: ideoque in imum fundi sui eum delabi permisit, vbi fragilitatem nilque posse suum perspicuè cognouit: ibique didicit nihil temerè de se præsumere, sed in auxilio diuino humiliter confidere, sicut scriptum est: Noli altum sapere, sed time. Ad hæc quia ita præordinarat CHRISTVS, vt murus esset Petrus & turris inexpugnabilis pro domo Israel, necessarium prorsus erat, vt in humilitatis virtute, quæ totius structuræ & boni spiritalis fundamentum est, profundè admodum fundaretur. Necesse etiam erat, vt caput ęgrè haberet, propriamque

que experiretur infirmitatem,quò quęlibet membra infirma misericorditer ferre disceret,& iam non septies tantum, sed & septuagies septies peccantibus veniam daret: vtque per hoc quod ipse passus est,compati disceret, & gratiam sibi à Christo factam, cunctis conuerti volentibus peccatoribus impartiretur. Et quia Petrus seipsum Deo totum resignarat, corque illius & intentio recta & vera erant erga Deum, casus hic non fuit illi ad damnationem,sed medicina potiùs & profectus ad Deum: vt qui se temerè & incautè ad sese conuerterat, iam lapsus & vulneratus,seipsum relinquere,& adDeum conuertere compelleretur,Et hoc est quod Apostolus ait: DiligentibusDeum omnia cooperantur in bonum, & aduersa & prospera, deliciæ & paupertas, lucrum & iactura. Qui enim sibiipsis renunciarunt, à Deoque se agi sinunt, illis nihil officere potest. Quæcunque enim illisDeo permittente, occurrit infirmitas, causa & materia fit illis sese humiliandi, contemnendi, nihilipendēdi,& ad Deū conuertendi, Deum amādi, Deo adhęrendi,eiq; fideliùs seruiendi,seipsos studiosiùs obseruandi,ac diligentiùs inuigilandi saluti suæ. Quodque

iſtis ex defectu ipſorum decedit in aſcenſu ad Deum & operatione, id rurſum accedit eis in deſcenſu in ſeipſos & reſignatione. Quanto namque profundiùs deſcendimus in noſtri cognitionem, tanto altiùs ſcandimus in cognitionem Dei, in qua præcipua conſiſtit beatitudo noſtra: ſicuti puteus quo eſt infernè altior, eo eſt supernè ſublimior. Quanto nos magis deiicimus, tanto Deum ampliùs exaltamus: quoque nos viliores credimus, eo magis DEVM magnificamus. Nec poteſt quiſquam dignè honorare Deum, niſi qui verè humilis eſt: nec vllum Deo gratum obſequium eſt, niſi quod ex humili corde proficiſcitur, nulluſque ita ſapit Deo, vt ex ipſo fundo humiles. Tales namque adeo ſeſe demiſerunt, nihilque effecti ſunt in oculis ſuis, vt Deus nec ſeipſo nec omnibus donis ſuis efficere poſſit, vt ſeſe extollant. Quo namque magis illuminantur, pluraq; à Deo dona & chariſmata accipiunt, eo ſuam perſpicaciùs vilitatem agnoſcunt, ſeſeque indigniores ſentiũt ad percipienda quælibet dona Dei: ideoque mirantur dignari Deum quippiam per eos agere: tãtusq; hinc in eis excreſcit amor, reuerentia, ſtudium & delectatio erga Deum,

vt nesciant quonam modo vicem aliquam sublimi dilectioni & benignitati illius reddere queant, eique satisfacere. Cognoscunt etiam quod & ipsi, & quicquid possunt, minus huc sufficiat. Vnde nimis adhuc parum est eis pro ipsorum desiderio, quod se totos dederint illi, qui se prior totum pro ipsis dedit: quandoquidem non ignorant, quod totum hoc, quod ipsi dare possint, nimis impar sit toti illi, quod ab ipso perceperunt. Sed neque sciunt, vt eum satis laudare, satisque ei gratias agere, exaltare satis & dignè honorare, se verò satis despicere ac nihilifacere debeant. Quicquid agunt, plus facere appetunt: semperque æquè sitiunt, æquè alacres sunt: quandoquidem amor ipsorum semper plus exigit. Laudant quidem Deum, sed laudando deficiunt: & quia deficiunt in bono, delinquere se fatentur in eo quod bene faciunt. Ideoque reprehendunt ac deficiunt semetipsos: sed & hic rursum deficiunt, atque ita prorsus nihilifiunt in oculis suis. Porrò in hoc ascensu per laudem & reuerentiam ad Deum, & ad seipsos descensu ignita exercetur charitas, rubraque vestis nuptialis, pallium coccineum purpureum bis tinctum texitur. Et hæc est scala, quam

quam vidit Iacob cœlum contingere, in eaque & descendere angelos & ascendere: & reuera quotquot hanc ascensus & descensus viam repererunt, iure meritoque angeli possunt appellari. Enimuerò per ingentem illã admirationem, quam ex Dei cognitione perceperunt, ardentemque illum amorem ex hac cognitione nascentem, adeo in sublime conscenderunt ad Deum per affectum, vt cuncta transcenderint deseruerintque terrena & caduca, fecerintq; conuersationem sibi in cœlis, Deum illuminato contemplãtes intellectu, quatenus Deus ipse vult nosci ab eis, & eis expedit: rursumque lumine illo, quod ex micantibus Dei radijs acceperunt, in suum delabentes fundum, in propriamq; sese demittentes vilitatem, vbi se funditus despiciunt, & minoris quàm nihili ducunt. Cumq; iterum mundi huius sentiũt exilium, naturæ fragilitatem, corporis indigentiam, gemebundi clamitant: Heu me miserum, adhuc hic sum? dicuntq; cum Apostolo: Infelix ego homo, quis me liberabit à morte & defectibus corporis huius? O Domine, educ è carcere animam meam. Cupio dissolui, & esse perenniter tecũ. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes

aquarum, ita desiderat anima mea ad te DEVS. O quando oculis contemplabor, quem ore confiteor, corde credo, affectu sitio? Quando facie ad faciem videbo, quem hic non nisi per speculum in ænigmate cernere licet? Itaque lachrymæ meæ & gemitus erunt mihi panes die ac nocte, & consolatio mea: despicietque anima mea cuncta terrena solatia, donec dicatur mihi, Ecce hic est Deus tuus. O qui huiusmodi alis instar castæ turturis gementis sine intermissione per scalam iam dictam sursum euolant, quærentes quæ diligat anima ipsorum, eũtes gradatim de virtute in virtutem ad DEVM, certò certiùs cũ Iacobo DEVM videbunt scalæ summitati innixum, expansisque brachiis excipientem sponsam suam atque dicentem: Veni sponsa mea, columba mea, fruere deliciis meis, quas cum labore & gemitu quæsiisti. Eiusmodi homines fidenter ascendere possunt: quippe qui tam altè in humilitate fundati sunt, ducunturque à spiritu DEI, vt cadere nequeant, sustentante eos manu domini. O felices & beatos illos, qui non iuxta naturæ impulsũ aut proprium iudicium, sed secundum tractum Dei ambulant, sinuntque se obedien-

ter duci à ſpirituD E I ,ſequentes illum quocunque prçceſſerit. Et nunc ô anima mea, quàm occupatum habes fundum, quàm diſtractum & inquietum, ita vt ſecretam Dei inſpirationem percipere nequeas? Quàm etiam rebellis & propriæ es voluntati dedita,vt toties immorigera ſis ſpiritui Dei,eiuſque iucundam impedias operationem? Diuus P E T R V S vnico nutu D E I ſemel ab eo reſpectus,adeò conuerſus eſt, vt tanta cum celeritate ab omni turbatione & auerſione tã fortiter ſeſe conuerteret,ad D E V M,vt is eum reciperet in gratiam, peccata remitteret,& in amore ſtabiliret. O I E S V benigniſſime,quàm felices ſunt illi,quos ita reſpiciunt oculi tui,quos ſic micantibus illuſtras radiis diuinæ lucis tuæ, vt & fundum ſuũ perſpicere, & vitia ſua agnoſcere queant? Quàm citò illi conuertuntur? Quàm celeriter frigida illa & dura corda emolliuntur, accenduntur,amore liqueſcunt,& fluunt lachrymis: quæque antea à peccatis abſtinere non poterant,iam corde conuerſo clamant: Domine, quid me vis facere? Certè mirum non fuit lugere Petrum amare,magis autem mirandum eſt, non crepuiſſe præ anguſtia & tremore cor illius,cum Dominus detecto

eius fundo sua eũ peccata fecit intueri, cernereque quantum dilecto suo Magistro contemptum & iniuriam irrogasset. O qui sic vel semel suum posset fundum perspicere!

Oratio pro imitatione Christi.

CAPVT XVI.

O IESV dulcissime, qui à propriis relictus discipulis, ab electo captus populo, à proprio apostolo proditus, venditus & traditus es, ante Annam pontificem ignominiosè vinctus adductus, à præcipuo Apostolo trina vice negatus, & à seruo vilissimo crudeliter in faciem cæsus es: obsecro te Deus meus per sacratissimam passionem tuam, perque contemptũ omnem, quem tam voluntariè pro peccatis meis sustinuisti, vt ignoscas mihi, quicquid contra legem & rectitudinem deliqui mandatorum tuorum: atque deinceps omnem dirige vitam meam iuxta gratissimam voluntatem tuam. Da etiam mihi hanc gratiam, vt ad exemplum tuum inimicos meos

verè diligam, & benefaciam eis, qui mihi iniuriam & molestiam inferunt. O vnicum solatium meum, emolli sic(obsecro)cor meum, idemque tui amoris igne ita feruidum & mansuetum effice, vt illud pro tuo voto ac desiderio crebris afflictionum velut malleorum ictibus contundere, operarique & efficere indè queas vas amoris pro affectu & delectatione cordis tui, néve ego sub his ictibus per fragilitatem deficiam, sed ad singulos quosque ictus, igneas patientiæ resignationisque scintillas emittam. O IESV virtutis speculum, forma perfectionis, via vitæ, lucerna pedum meorum, da vt vestigiis patientiæ, humilitatis, obedientiæ, paupertatis & charitatis tuæ fideliter inhæreã, adeoque vita mea cum tua concordet, quatenus homini mortali possibile est. O verax hominum amator, qui neminem vis perire, sed conuertere omnes & ad veritatis agnitioně illuminare, obsecro te ex intimis cordis mei, respice me oculis misericordiæ tuæ, sicut respexisti Petrum, Magdalenam, Matthæum, pluresque alios, quos fortiter valde à via iniquitatis abstractos, ad singularem tuam pertraxisti dilectionem, quo radii diuinæ lucis tuæ in obscurum animæ

meæ fundum lucere queant, vti sic immensam vilitatem, vitiositatem, nihilumq; meum perspicuè cognoscam, adeoque in propriis oculis nihili fiam, & tam me profundè humiliem coram te & hominibus vniuersis, quàm & mihi possibile, & tibi gratum ac placitum est. O diuini ardor amoris, qui tã feruenter ardes, vt nullis possis aquis extingui, cum semper clarè fulgeas, & indeficienter flagres, cunctaq; in te consumas & transformes, velut ignis hic visibilis ferrum & ligna, quæcunque sine impedimento apprehendere potest. incende, obsecro, & liquefacito durum & rigidum cor meum per æstum amoris tui, quò te intima dilectione complectar, inque fragili, sensibus dedita & corrupta natura mea, quam ipse vtique mihi non formaui, sed deformaui potius, totus consumar, nihilque fiam, ac nouam quandã formam & similitudinem iuxta tuam similitudinem per admirabilem transformationem tuam induam obtineamque. Et quomodo tu sempiternus DEI filius per Sanctispiritus cooperationem hominis quoque filius effectus es, assumens quod non eras, & manens quod eras: ita & me in numerum electorum filiorum tuorum renasci facias,
per

per dopoſitionem veteris, carnalis, ac ſenſibus dediti hominis, & aſſumptionem noui ac deiformis, creati ſecundum imaginem tuam. O clauis Dauid, quæ aperis, & nemo claudit: claudis, & nemo aperit: obſera, quæſo, cunctas ſenſuum meorum feneſtras, per quas morti, diabolo, & quicquid vitioſum eſt, patere poſſit aditus ad me, domum tuã, quam decet ſanctitudo: & quia complacuit tibi templum tuum facere in nobis, conſerua domum tuam immaculatam, vt ſit domus orationis æterna, placeatque tibi in ea commorari: ſolamque in ea aperias portam orientalem, quam vidit Ezechiel, id eſt, ſupremam animæ meæ partem, de qua præceperas eidem prophetæ tuo, ne quis ingrederetur per eam, quandoquidem tu ſolus rex Iſrael hunc tibi ſeruare velles acceſſum. Ideo autem hunc ſoli tibi ſeruas introitum, vt pateat ad ortum gratiæ tuæ, vt quando tu ſol iuſtitiæ tenebroſę animę meæ apparere incipis, mox coruſcos lucis tuę radios in me ſuſcipere queam, atque ita iuxta ſcripturã, obſcurum veſpere meum cum lucido manè tuo ſimul fiat dies vna: quique te cum Petro per vitioſa opera ſæpenumero in nocte negaui, in die te confitear. Aperi etiam in me

Deus

Deus meus veniam lachrymarum, ſine vt deficiant & tabeſcant præ lachrymis oculi mei ex contemplatione multiplicium vitiorum meorum & iniuriarum, quas tibi Domino Deo meo per diſſolutam & negligentem irrogaui vitam meam. Nimirum dulciſſime Deus, incomparabiliter nos amaſti: ideoq; amoris à nobis vicem repoſcis: & huic quidem exactioni tuæ cupio facere ſatis, & te Deum meum ex toto corde, viribus & cogitationibus meis viciſſim amare deſidero. Sed ò Deus benigniſſime, mihi ipſi in terram decidi: cor meum commaculatum eſt, ſpiritus torpet, caligat intellectus, cogitationes diſperſæ ſunt, & omnino mei compos non ſum: quando tota familia mea pugnat contra me, nec quiſquam eſt ſubditus mihi: quodque gemens tibi queror, vxor quam dediſti in adiutorium mihi, quam in ſinu meo plus ſatis in deliciis enutriui, carnem meam loquor, ipſa me perſequitur, & indies cupit perdere me, inſtar Euæ vexans me, & offerens mihi cibum vetitum voluptatis. Quapropter ad te Deum protectorem meũ confugio: illumina, quæſo, interiores oculos meos, vt nunquam conſentiam in peccatũ: corrobora vires meas, vt vincere poſſim hoſtes

ſtes meos,& ſenſus meos omnes cunctaque membra mea ſubiicere ſpiritui meo ad ſeruiendum tibi. Munda cor meũ, accende ſpiritum meũ, intellectũ illumina, cogitationes collige, omnesque vires meas vni & conſtringe vinculo amoris, & compedibus timoris tui, vt nunquam à te poſſim ab alienari: ſed ſemper tibi ſubditus, ſemper vnitus ſim, tibi abſque defectu adhæream, te timeã & amem, tibi gratias agam, te laudem & benedicam hic & in perpetuum. Amen.

IESVS ductus ad Caipham.

CAP. XVII.

DEHINC Annas Ieſum ligatũ miſit ad Caipham, qui anni illius põtifex ſummus erat: apud quem conuenerant principes ſacerdotum, ſcribæ & ſeniores Iudæorum, qui omnes vehementer deſiderabant Chriſtum neci tradere, & innoxium illius ſanguinem fundere: viſoque illo haud ſecùs exultabant, quàm leo capta præda, quam deuorare queat. Et hæc eſt proceſſio ſecunda Saluatoris.

Sequere nunc ò anima mea ſponſum tuum: qui vt te ſibi ſponſam deſponderet, omnem hunc laborem & cruciatum perpeſſus eſt. Neque enim diu tecum permanſurus eſt. En traditur iam in manus hoſtium ſuorum crudelium, & ſanguinem eius ſitientium Iudæorum, qui non ceſſabunt, donec eum crucis patibulo affigant. Aſpice nunc ſpecioſam eius faciem, eamque imprime cordi tuo: nã poſt paululum nec ſpecies illi vlla erit, neque decor. Aduerte, quæſo, lugubrem hanc proceſſionem, quàm inhumaniter ſæui illi canes agnum manſuetiſſimum duxerunt, & quòd firmiter credere poſſumus, vt filii diaboli, pleni inuidia & ferocitate, ita fecere, vt eis ſuggeſſit & perſuaſit pater eorum ſatanas. Et quia in Annæ domo pauliſper quieuerant, vireſque reſumpſerant, nũc denuò benigniſſimum dominum in via vexarunt, irriſerunt, conſpueruntque, nec non ſæpius barba veneranda crinibuſque protraxerunt, cæciderunt, pedibus protruſerunt, & humi iacentem propulerunt, & quicquid demum contumeliæ, irriſionis, moleſtiæ, & iniuriæ excogitare poterant, in ipſum abundè congeſſerunt. Recogitemus nunc in cordibus noſtris, quo angore correptum erat cor dul-

cis Iesu, quam lassum corpus, quam malè affecta cuncta illius membra ex omni hoc graui cruciatu, & prępropera Iudæorum festinatione. Neque enim in omni hac angustia & pressura vel tantillum ei dabatur spatij, quo respirare semel aut spiritum capere potuisset: ac nihilominùs agnus innocens semper patiens fuit, totumque se illorum tradidit ferocitati. Cuius iam à lachrymis cor abstineat, hunc illius amorem humilitatem & patientiam attendens? Quis non compassione tangatur, & ex intimis ingemiscat cordis sui, atque in cœlum vsque se reum clamet, animaduertens se tam immanium caussam esse dolorum domini sui? Itaque tali cũ crudelitate dominum IESVM ad Caipham adduxerunt, quò principes ac pręcipui Iudæorum, vt filii diaboli, ex instinctu patris sui confluxerant. Et quia in satanæ nomine conuenerant effundere innoxium CHRISTI sangninem, ideo malignus ille in medio eorum erat, intus eos ad omnem crudelitatem malitiamque instigans. Attende nunc ò anima mea, quàm humiliter rex glorię manibus illic ligatis steterit, oculis demissis, miserabili ac deformi ex sputis & verberibus facie, casta verecundia, ac sitibundo

affectu & desiderio acerbum potandi calicem, & paternam exequendi voluntatē: vtq; rabidi illi cruentiq; canes frenduerint in eū, toruoq; nimis aspectu intēderint. Hoc nimirum Dominus per Prophetam queritur, dicens: Ipsi verò (terribilibus oculis) considerauerūt & inspexerūt me, aperueruntq; super me os suum sicut leo rapiens & rugiens, & frenduerūt super me dentibus suis, acuerunt linguas suas sicut serpentes, vt euomerent in me venena sua. Ah quis sine cordis dolore videre possit agnū innocentē ac mā-suetissimum solum inter tot stare lupos longè ferocissimos, eundemque filium Dei, ac Dominum dominantium, cuius est omne iudicium, vt à vilibus creaturis ac sceleratis peccatoribus mortis sententia damnaretur? O quàm ira feruebant sæua illorum pectora? Quàm animus eorum inuidia, & os maledictione & malitia abundabat? Quantoperè inuidia in illis rationem obcęcabat, intellectui densas offundebat tenebras, iustitiam peruertebat, veritatem extinguebat, conscientiæ reprimebat iudicium, religionē ac stimulos? Quàm cruenta illorū sitis virulenta eminus hauriebat machinamenta, fraudes moliebatur, falsos excitabat testes, vt agnū inno-

innoxium & iustũ neci traderent. Nec tamẽ dulcis Dominus os suum aperuit: sed cuncta illa iniqua & impura mẽdacia, blasphemias & falsitates, quas in ipsum congerebant, ob honorem patris benignè patienterq́; tolerauit. Non se excusare voluit, quãdoquidẽ omnia mũdi peccata in se receperat: & quia cũ iniquis crucifigi voluit, vt iniquus etiam iudicari volebat. Sed nec quicquam cunctis illis falsis accusationibus respondit, eo quod ex amore ingenti hominũ salutem & paternum potare calicẽ ardentissimè sitiebat, cũ euidenter intrinsecùs tractum & vocationẽ patris sentiret, ad quem venire non poterat, nisi per passionis iter. Enimuerò totum se patris dediderat resignaratque voluntati, eumq́; in se operari sinebat, totum se illi instrumentum offerens, tacensque, quid ille in se loqueretur, auscultabat. Nam secundum humanitatẽ aptissimum se patri instrumentũ præbebat, ad exequendũ opus exactionẽq́; illius, quemadmodũ & suos instituerat discipulos, ne cum ante reges & præsides starẽt, terrerẽtur, nec quid responderẽt soliciti essent: sed potiùs patris obseruarẽt spiritum, qui eos doceret, & quando & quomodo loquerẽtur. Deinde iam falsis testibus auditis,

nec,

nec vlla tamen mortis causa in Domino reperta, turbatus est iniquus ille Pontifex: raptusq; ira ex sede sua, ait ad Dominum: Adiuro te per Deum viuũ, vt dicas nobis, si tu es CHRISTVS filius DEI. Audiens Dominus compellari diuinum nomen suum, ob reuerentiam patris, ex spiritu in ipso lucente respondit: Tu dicis, quia ego sum. Veruntamen dico vobis: Amodò videbitis filium hominis sedentẽ à dextris virtutis DEI, & venientẽ in nubib. cœli. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicẽs: Blasphemauit, quid adhuc egemus testibus? Ecce nunc audistis blasphemiam: quid vobis videtur? Tunc omnes illi canes rabidi vno ore clamabant, dicentes: Reus est mortis: simulque vnanimiter in eum ceu leones ferocissimi in agnum irruentes, omnes inuidiæ suæ laxauerunt habenas, totumque in eum furorem & odium suum absque vlla discretione compassioneq; euomuerunt. Et vnus quidem sputa in faciem, alius in caput, alius in collũ pugnas ingerebat, hic crinibus, ille barba trahebat. Quidam verò ex ingenita malitia speciosissimã illius faciem crudeliter vnguibus lacerabãt. Testatur hoc ipse per Prophetam, dicens: Faciẽ meã non auerti ab increpan-

crepantibus & conſpuentibus in me. Itemq́; genas meas dedi vellētibus. Nimirum fecerunt in eum quicquid voluerũt, nec crudelitate exatiari poterãt. Immo ſi poſſibile fuiſſet, in ardente illa furia ipſum in nihilũ redegiſſent. Sed necdũ venerat hora eius. Mos erat Iudæis, vt ſi quempiam tanquam impiũ & reum, contumelia afficere voluiſſent, in faciem illius, velut Dei iniuriã vindicantes, ſputa congererẽt. Idq́; ſæpius intemperanti quadam crudelitate faciebant, vt pleroſque extinguerent & ſuffocarent. Ideoq́; ſentire nobis licet, cruciatũ hunc Domini ipſa morte non fuiſſe minorem, eumq́ue in hac graui anguſtia extinguendũ fuiſſe, niſi diuinitas illius ad maiora perferenda ſupplicia eum conſeruaſſet. Vt enim Euangeliſta ait, non ſpuerunt tantùm, ſed etiam expuerũt, quod eſt, putentia ſe phlegmata ſua ex imo pectore extraxiſſe, eieciſſeq́ue in faciem illius, osq́ue benedictum & verè ſuauiſſimum. Et quam maiorem contumeliam aut contemptũ Domino gloriæ inferre potuiſſent? Nulli vnquam latroni, etiam morti iam adiudicato, tanta eſt illata contemptio, irriſus, vituperatio, quanta Domino etiam necdum condemnato. Enimuerò tam indi-

gnis eum modis tractauerũt, vt penè hominis nullam haberet speciem. Adeò namque gratiosa illius facies ex plagis intumuerat, sputis obsita, sanguine rubricata, vnguibus lacerata erat, pariterq; sanguis & phlegmata commiscebantur, vt tam miseranda esset species dulcissimi Saluatoris, vt vel saxeum potuisset pectus ad miserationem compassionemque conuertere. Et quia tanta erat faciei illius gratia, vt solo aspectu peccatores emolliret sibique attraheret, idcirco eã impij illi obuelauerunt, ne qua benignitate vel misericordia mouerentur, sed omnem suum furorem crudelitatemque in eum pro voto effunderent. Itaque iam tunc absque vlla misericordia crudelissimè eum verberabant, simulque irridiculè dicebant: En Prophetam nostrũ. Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit? Atque ita patientissimo domino quicquid molestiæ, contumeliæ ac cruciatus diabolico suo poterant corde concipere, irrogabant. Attamen nec ita quidem sitis eorum extincta est. Postquã enim omne in illum suæ acerbitatis virus euomuerant, prorsusque iam defatigati erãt, viribusque defecerant, suis eum ministris tradiderunt, vt id quod reliquum erat no-
ctis,

ctis, in illius custodia & vexatione expenderent: & ipsi membra sua quieti dedêre. Cæterum exhausto nimiumque lasso & excruciato domino nulla quies vel respirandi facultas data est: sed nequissimis traditus est satellitibus, qui tota illa nocte inhumaniter eum vexauerunt. D. Hieronymi quidē sententia est, molestias illas & pœnas, quas domino illa nocte intulere, ante iudicij diē nō fore manifestas. Vnde deuoti quique, qui in dominica se cupiunt passione exercere, aliquid ad honorē occultorum illorum Dei cruciatuum facere deberent, eosdemque patri cœlesti, cui vtiq; bene noti sunt, pro suis occultis & ignotis offerre peccatis. Nunc igitur ò anima mea & quotquot Iesum diligitis, eamus cum interno dolore visum, quantis in angustiis & afflictionibus dulcis IESVS cœli gaudium tum erat. Cuius sibi cor à lachrymis temperet, dominum gloriæ, cœli regem tam turpiter tractari videns? O speciosus forma præ filiis hominum, quàm modò deformis est? vt speculum claritatis æternæ, cuius pulchritudinem elementa mirantur, obductum est, viliq; ac sordido tectum linteo? Euidenter hoc magnoque cum dolore Propheta describens, ait:

Vidimus eum, & non erat ei ſpecies. Et nos reputauimus eũ quaſi leproſum, & percuſſum à Deo, & humiliatum. Scindant verba hæc cor tuum ô anima mea, ſtatuasque modò formam hanc ſeu imaginẽ maximè afflictam ob oculos cordis tui, eamque tam miſerandam fuiſſe intellige, vt Propheta ille tam illuminatus, nullis eam potuerit verbis exprimere: ſed leproſo eam comparat, cuius nimirum nemo non exhorret aſpectum: quã doquidem amabilis CHRISTI vultus adeò ex plagis intumuerat, ſanguine obductus, phlegmatibus repletus, vnguium laceratione diſſectus erat, vt non eſſet illi ſpecies hominis, neque decor. Penetret paſſio iſta cor tuum ò anima mea, inflammet te ingens charitas, quæ hæc operata eſt. Erubeſce homo ſuperbe, vile ſtercus, qui tibi eſſe aliquid videris, oblitus cinerem, lutum, & ipſo quoque nihilo minus, te eſſe. Aſpice vt filius Dei ob peccata tua humiliatus eſt, vt gloriæ cœli, cuius celſitudo omnem vincit intellectũ, tui cauſa contempta & nihili ducta eſt. Aduerte vindictæ cupide, inflexibilis, crudelis & impatiens terræ puluis, vt Dominus dominorum omnem hanc grauiſſimam afflictionem patientiſſimè tulerit, idque à viliſ-

ſimis ſcurris & indignis mancipiis, & quidem pro ſceleribus tuis. Certè in omni hac moleſtia & vexatione nec ſemel eum inuenies frontem in rugas contraxiſſe, vel os aperuiſſe ad maledicendum, aut manus pro ſui defenſione exeruiſſe. Et tu miſer verbulum vnum ferre non potes propter DEVM, quin mox iracundiam tuam verbis, actibus, ſignis, geſtibus & aſpectu teſteris. Ipſe quidem confiteris Deo peccata tua, & ille tui miſertus, recipit te in gratiam, modicam imponit ſatisfactionis pœnam. Crucem aliquam euenire tibi permittit, eamq́ue vult vt feras pro omni illa, quam ei peccatis tuis impoſuiſti, iniuria & contemptu. Sed repente erumpis in querelas, in murmurationes, in impatientiam, nolens ferre crucem à Deo impoſitam: quin & grandem iniuriam tibi fieri cauſaris ab illo. Quid hoc aliud eſt, niſi quòd re ipſa & actibus tuis declaras, dicisq́ue nolle te iniunctam à Deo ſatisfactionem exequi, velle potiùs poſt hanc vitam luere pœnas in flammis ſulfureis, quàm hic modicam perpeti afflictionem? Itaque ignem deſideraſti, & ignis veniet tibi: miſericordiã Dei repellis, & ipſam nõ inuenies. Hic eius gratiã ſpernis, & optas in po-

ſterum ſentire iuſtitiã. Ipſe namq; ait: Quid prodeſt, vt gratiã poſtules, dicẽdo: Domine domine, & non facis quæ dico? Optares certè, vt in omnibus permitteret tibi Deus vti voluntate tua, omni ſatisfacere ſenſualitati ac oblectationibus tuis: impleret omne deſiderium cordis tui, & ne vnum ſaltem verbulum aſperum tibi diceretur, ac nihilo minùs per ſua merita veniã daret cunctis iniquitatibus tuis, & abſque pœna in ſuam æternam eueheret gloriam, (videlicet ea dignus es,) velles, inquam, vt in omnibus ſubmitteret ille ſe tibi, & propter te iniuſtus fieret. Sed falleris prorſus, falleris. Non tam vile habet regnum ſuũ. Cariùs id ei cõſtitit. Chriſtum oportuit pati, & ita intrare in gloriam ſuã: ſi tu pati recuſas, foris remaneto. Ipſe ait: Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipsũ, & tollat crucem ſuam quotidie, & ſequatur me. Itaque ſi gratiam DEI vero petis ſpiritu, cõfitere ei peccata tua cum odio & auerſione à peccatis, illiusq; te correctioni totũ exponas, totumque illi te offeras, dicens cũ Propheta: Quoniam in flagella paratus ſum. Iacta te in illum, paratus ad omnia, libenſque ac ſpontè crucem ab illo tibi impoſitam amplectere: nec ad illius moleſtiam vel grauitatem,

uitatem, ſed quis eam tibi imponat, attēde: nimirum Dominus noſter Ieſus Chriſtus, Dei filius, qui ſua te cruce præceſſit, cui bene perſpecta eſt infirmitas tua, nec te ſupra vires onerabit. Natura namque illius, bonitas eſt: aderitque tibi & aſſiſtet in cunctis afflictionibus tuis, ſicut & cęteris ſanctis omnibus. Non erit ille immemor miſericordię ſuæ, ſi tu tantum volūtatem propriam, murmurationem, querimonias abiicere nôris. Sine igitur, agat ille tecum pro voluntate ſua, perficiat in te opus ſuum. Et certè in hac humili tui ſubiectione multam tecum faciet miſericordiam, cunctaque illius viſcera compaſſione erga te mouebuntur, & veniam dabit omnibus erratis tuis, nec ſecùs hanc tui reſignationem bonamque voluntatem accipiet, quàm olim Abrahæ patriarchę voluntatem, cum is filium ſuum vnicum offerre geſtiret: ac nihilo minùs æquè parcet tibi & propitius erit, vt fuit Iſaac filio Abrahæ. Suam namque perennem gloriam impartiri tibi exoptat: ſed tamen aliquid te facere vult, vt iuſtè hanc tibi impartiatur: quod eſt, vt animo obediente illi te ſubmittens, opus ſuum eum in te perficere ſinas, obſeruesque gratiam illius, ne ea in te

vacua ſit. Sic enim de ſanctis omnibus multa legimus, vt innumera mala perpeſſi ſint, vitamq́ue ſeueram & rigidam duxerint, quò digni fierent eſſe cohæredes CHRISTI in regno patris illius. Sed nunc ad piiſſimum Dominum, vnde pauliſper aberrauimus, reuertamur: fluxusq́ue lachrymarum, qui interim ſtetit, nunc denuò amorosè laxetur. Quid, oro te, factura fuiſſes ò anima mea, ſi coràm illic adfuiſſes, vidiſſesque omnem illum contemptum & afflictionem inferri Domino tuo? An non ex ardenti amore in illius irruiſſes amplexus, deformemq́ue faciem illius tuis abluiſſes lachrymis, amanterq́ue oſculata fuiſſes? necnon maximè amicis & conſolatoriis, quæ quidem excogitare potuiſſes, verbis eum affata fuiſſes dicendo: O Ieſu dulcis, domine Deus meus, iam ferre non poteſt cor meum, quod ita te perſequuntûr, deſpiciunt, & inhumaniter tractant impij iſti. Iam præ dolore ſcindetur cor meum, ſi te diutiùs in his miſeriis videro. O Ieſu ſpes, ſolatium & amor meus, quē diligit anima mea, quis det mihi, vt ego pro te patiar? Non enim tu peccaſti, ſed ego. O pulcherrime & ſpecioſiſſime inter filios hominum, vt ita deturpatus, ita deformis &

abſque

abſque ſpecie effectus es? Quò abiit pulchritudo tua? Cur ita humiliatus es? Vt tibi omnis hęc ingens culpa impoſita eſt, à qua prorſus es alienus & innocens? En ſanguis vitiorum noſtrorum aſperſit omnia veſtimenta tua: & ipſe factus es opprobrium hominum & abiectio plebis. Ah quis te rapacibus hiſce lupis tradidit? An non ò anima mea his dictis, toto domino tuo corpore adhæreres, brachiis tuis illum complexãs defenderes, hominesq́ue impios reprehenderes, dicens: Quæſo, tanta crudelitate in filium Dei, omniumq́ue noſtrũ dominum debacchari nolite. Me potiùs rapite, & quicquid placet, mihi facite. Non enim peccauit agnus hic innocens. Ego ſum quæ peccaui, & morte digna ſum. Itaque in me ſputa congerite, me irridete, me pugnis atterite, me perſequimini: in me cruentam veſtrã exatiate ſitim, in me ardentem extinguite furorẽ veſtrum, in me inuidam & virulentam perficite malitiã veſtram: mihi denique quicquid voletis facitote, tantùm vt IESVM dominum meũ miſſum faciatis. Neque enim contemptum hũc & iniuriã, quibus eum afficitis, ferre queo. O quî pater æternus iniuriam & probra, quæ videbãt, glorioſi filii tolerare potuit?

Prophetam suum Heliseum, à pueris non tam ex malitia, quàm puerili leuitate irrisum, tam grauiter vltus est: & vnicum eundemque charissimum filium suũ vlcisci noluit, sed totum eum ferocitati malitiæque tradidit Iudæorum. O pater amantissime, quid est homo, quod sic eum amas? quod tã venerandum, tam bonum, tam dilectum filium pro impio ac damnato peccatore manibus tradidisti canum rabidorum? quod propter scelus populi tui tam dirè eum percussisti? Et quomodo paternum cor tuũ admittere potuit, vt in gratissimum filium tuum, qui nunquam fecit contra voluntatem tuam, peccata & debita omnia plebis tuæ imponeres, vt calicem amaritudinis & iræ, quam nostra peccata conflauerant, totum simul in ipsum effunderes? Vt eum in omni sua afflictione reliquisti, ac velut exulem & hostem abiecisti, vt nos qui inimici & iræ filij eramus, amici & adoptionis filii efficeremur? quàm absorptum & erga hominem amore ebrium est cor tuum, vt non attendas, quanta patiatur vnicus tuus? Nihil te mouet, quamlibet preciosum expendas thesaurum: non laborem, non dolorem, non sumptus vllos attendis, tantùm vt salutem

homo

homo conſequatur. Ideoque vnigenitum filium tuum totum expoſuiſti, ac impiorum hominum voluntati obtuliſti, haud ſecùs quàm ſi cum indignatione eum abdicaſſes, in locum illius homine adoptato. Et nunc pater dulciſſime, ingentem dilectiſſimi filii tui IESV Chriſti reſignationem & obediétiam tibi offero, maximè tamen immenſum illius amorem, ex quo vltrò ſe ad omnem hanc intolerandam obtulit afflictionem & cruciatum, à te deſeri, caſtigari, verberibus affici, & tam inhumaniter crudeliterque corripi eligens, quò nos gratiam, miſericordiam & pacem conſequeremur. Sed & cuncta illa crudelia verbera, irriſiones, conſpuitiones, & quicquid demum acerba illa nocte dilectus filius tuus magno cum deſiderio perpeſſus eſt, offero tibi pro peccatis meis. O pater miſericordiarum, miſerere mei per dilectum filium tuum. Licet enim ipſe ex infirmitate peccarim, ſed debitum omne ex amore ſoluit filius tuus, cuius bonitas & amor peccata vincit omnia. O ſi peccata mea in lance vna, & merita filii tui in lance altera ponerentur: multò hæc illa vincerent. Itaque proſit mihi obſecro, paſſio illius, quandoquidem pro me illam

ſuſtinuit,& ſacra illius vulnera meis vulneribus medeantur: puriſſimus ſanguis eius, ſordes diluat cordis mei: illius humilitas, meam ſuperbiam: eius obedientia, meam inobedientiam: patientia ipſius, meam impatientiam deleat & excuſet. O abyſſus ex qua bona cuncta promanant, da mihi per ſacrũ nomen dilecti filii tui gratiam corrigendi malam vitam meam, ac deinceps iuxta tuã gratiſſimam viuendi voluntatem. Illumina cæcum cor meum micantibus radiis diuinæ lucis tuæ, quò vitia, fragilitatem, vilitatemque meam cognoſcam, vt ſic ex vera mei cognitione funditus memet humiliem, contẽnam & ſubmittam, non tibi tantùm, ſed & hominibus vniuerſis propter te, quò humilitatis ac obedientiæ veſtigia dilecti filii tui fideliter ſequar. Da etiam mihi Deus meus, vt & meipſum & cuncta quæ infra te ſunt, tam perfectè abnegem deſeramque, quàm tibi gratum eſt, & quatenus ea mihi impedimento ſunt ad obtinendum perfectũ tui amorem: quò te ſine medio diligam, adeoque clauis puræ charitatis tibi affigar, vt me nec aduerſa, nec proſpera, nec afflictio quælibet à te poſſit vlla ratione ſeparare. Amen.

Maria

Maria Iesum filium suum prosequuta est.

CAP. XVIII.

VIDEAMVS nunc, quò pijssima abierit Dei mater, & vtrumne vspiam in publicum proditura sit, vel forsitan cum Apostolis deseruerit filium suum. Certè quamuis in Apostolis fides titubauerit, charitas refrixerit, spes vacillarit, licet timor oues disperserit à pastore, palmites à vite abscissi sint, attamen ramus vnus integer permansit & illæsus, qui est virgo beata Maria, succo fidei plena. Neque enim possibile erat, vt in hác dubitationem incideret mater Christi, essetne IESVS filius Dei, vtpote quem absque viri contactu ex sancto se nouerat spiritu concepisse: nec vlla eum poterat ratione deserere, cum quo vnus erat effecta spiritus in Deo. Enimuerò spiritus Dei, quo ipsa plena erat, testabatur in ea de filio Dei, sic eum in gloriam patris pati oportere. Vt enim Paulus ait: Qui adhæret Deo, vnus spiritus est. Quamobrem prorsus verisimile est, Spiritum sanctum omnes Deiparæ virginis complexum esse vires animæ, fortiterque sibi totam illius voluntatem, intel-

lectum, amorem & affectum vẽdicasse, creatum illius spiritum erigens ad gloriam patris, eamque legi & scripturis, quæ erant de filio eius, reddens subiectam. Vnde sicut CHRISTVS non seipsum quæsiuit, sed gratissimam patris voluntatem & salutem exequi animarum: ita & Maria vnigenito filio suo non pepercit, sed & ipsa eum vltro ad omnem illam obtulit passionem, quam ab illo DEVS pater exigebat tolerandam. Nec attendit doloris gladium, quo cor suum scindendum erat: non thesaurum preciosissimum, quo priuanda erat, considerauit, nec denique vna se hora omni gaudio, solario, ac ipso demum charissimo filio suo destituendam contuita est: sed totam se cum omni facultate sua, simul in gratissimam resignauit Dei voluntatem, parata omnem ferre pressuram, afflictionem & grauissimos cruciatus, qui hinc ei accidere possent: tanquam & ipsa iuxta filij sui spiritum diceret: Si non potest à me transire calix iste, nisi bibam illum, fiat Domine voluntas tua. Sed & ambiguum nulli esse potest, beatissimam illam matrem & dominam nostram, tanto erga Deum & cunctos homines amore flagrasse,

adeoque ſalutem ſitiiſſe animarum, quod& ipſa libentiſſimè crucis ſubiiſſet mortem, ſi ita viſum fuiſſet omnipotenti Deo. Et quia id fieri non debebat, tantam intrinſecùs crucem & dolorem ſuſtinuit, quantam abſque cordis diruptione ferre potuit. Et ſicut ipſe Dominus Ieſus, tametſi ſemper cum paterna eſſet vnitus voluntate, ſecundum humanitatem nihilo minùs extimuit & exhorruit mortem, ita vt ex imminentis contemplatione paſſionis, ad mortem vſque triſtaretur, & ſanguinem copioſè ſudaret: ita fieri non potuit, quin incomprehenſibilis maternum pectus ſcinderetur doloris acerbitate. Et certè multo ei fuiſſet iucundius vna cum ipſo mori, quàm ſine ipſo viuere, & mortem illius acerbiſſimam coràm intueri. Vt enim amabilem illum dominum ac Deũ ſuum non vehementiſſimè amaret, qui & forma erat ſpecioſiſſimus & elegantiſſimus præ filijs hominum, & cor ipſius ſuo conſtrinxerat prorſusque liquefecerat amore: qui & præ cunctis eam fœminis elegerat, ſupra omnes exaltârat, honorârat, benedixerat, ſanctam beatamq; effecerat: qui cunctas illius vires, voluntatem, intellectum, memoriam & amorẽ in ſe poſſidebat, deificarat,

carat, ſecumq́ue & in ſe transformauerat, ita vt incomprehenſibili afficeretur gaudio ex contemplatione diuinitatis, & humanitatis intuitu, necnon ineffabili cum ſuauitate melliflua illius dicta auſcultaret? Nam & quicquid ille non erat, crux ei fuit, & paupertatem omnem, afflictionem, perſecutionem, contemptum propter ipſum & cum ipſo perpeti gaudebat intrinſecùs, eratq́ue id illi iucundum ſatis. Nulla ſanè vnquam genitrix tanto filium ſuum amore complexa eſt, vt virgo beata vnicum ſuum: nec vlla vnquam ſic doluit ob filij diſceſſum, vt ipſa. Cæterùm, quia pater æternus vnigenito filio ſuo nullum excellentius vel præclarius quàm crucis ſeu paſſionis donum conferre potuit, (hoc namque poſt ipſum gratiſſimū beatiſſimumq́ue munus eſt, quod chariſſimis præſtat amicis ſuis) ideo & virgini intemeratæ hoc ipſum donum largitus eſt. Et ſicut Chriſtus patri obediens fuit vſque ad mortem crucis, ita & beatiſſima virgo Maria ad crucis vſque mortem Deo obtemperauit: quandoquidem pœnam illam quam dilectus filius eius ſuſtinuit in corpore ſuo, ipſa per compaſſionem in corde pertulit. Ideoq; Deus omnipotens nomen illius poſt

Chriſtum

Christum supra omnes extulit benedixitque creaturas. Et sicut electa erat à Deo, vt in generatione humani generis redemptioni cooperaretur: ita nihilominus & in passione huic eam voluit cooperari, vt quemadmodum parens nobis fuit, generans nobis saluatorem: ita & liberatrix esset, portans intrinsecùs passionis crucem cum filio, & doloris sentiens gladium peracutum. Vt enim pater cœlestis vnicum filium suum in ara crucis viuam obtulit hostiam, & quotidie adhuc offert in sacramento pro salute hominum, quò perpetuus esset inter ipsum & homines intercessor: ita & electam filiam suam, beatissimam virginem Mariam durè pati permisit, eiusque oblationem in gratum suscepit sacrificium ad vtilitatem & salutem totius humani generis, quò & ipsa perpetua esset mediatrix inter Deum & homines, offerretque semetipsam cum omni afflictione sua cunctisque virtutibus suis in conspectu Dei pro hominibus vniuersis ipsam inuocantibus, quò per afflictionum suarum merita, iram Dei in misericordiam commutaret: vt sicuti Eua stando & cum delectatione aspiciendo fructū mortis, hominem perdidit: sic ipsa nimio cum dolore

stans

ſtans ſub ligno crucis, fructumque vitæ cum amaritudine contemplando, hominis redemptioni cooperaretur. Necnon infinitum quendam hic theſaurum comparârat meritorum, quibus miſeris omnibus ſemper apud Deum ſubueniret, pectusque ſuum adeò ſpiritalibus impleret virtutibus, vt cunctis eſſet hominibus fideliſſima parens, miſericordia affluens & abundans. O Maria gratiæ fons, præcipua martyrum omnium: non hoc initium eſt dolorum tuorum, non hic tua cœpit profeſſio, non hæc prima eſt tui ſub Dei obedientia abnegatio: ſed ſicut Chriſtus filius tuus ab initio gratiſſimæ ſe ſubdidit ad mortem vſque patris voluntati, vltroque humeros cunctis à patre ſibi impoſitis crucibus ſubmiſit, & toto vitæ ſuæ ſpatio paupertatem, perſecutiones, oblocutiones & contemptum ſponte ſuſtinuit: ſic & tu domina noſtra dulciſſima totam te reſignaſti Deo, quando mater filij Dei eſſe conſenſiſti, dicendo: Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum. Chriſtus autem ad hoc natus eſt, vt moreretur. Sicut ergo ad filij Dei generationem te obtuliſti, ita & ad mortem & paſſionem te reſignaſti. Vnde ſicut in natiuitate, om-

te, omnium quæ vnquam fuere, genitricum lætissima fuisti, ita in passione omnium maximè doluisti: & dolores atque angustias quas pariens euasisti, patiente filio, cumulatiùs asperiusque multo perpessa es. O mater piissima, quàm fideliter crucem tuam in humeros recepisti sequens dilectum filium tuum, cuius omnem passionem corporalem & externam tu intrinsecùs pertulisti. Eius nãque crux tua erat, & tuá illius. Et sicut Eua vsurpans temerè de arbore scientiæ boni & mali, homines in Adam perdidit: ita tu de arbore crucis dolorem in te suscepisti, satiataq; amaritudine, vnà cum filio tuo hominẽ redemisti. Adam de Eua recepit, quo nos interemit: & Christus ex te sumpsit, quo nos redemit. O Maria gratiæ mater, quàm abundè beata implesti meritis vbera tua, pro filiis tuis patiens atrocissimè vnà cum dilecto filio tuo. Et quis æstimare sufficiat, quas curas, quæ onera, quantam penuriam, afflictionem, molestiam trigintatribus annis cum filio tuo pertuleris? Enimuerò quicquid persecutionis & afflictionis à Iudæis vnicus tuus perpessus est, id omne tu eius piissima mater sustinuisti. Anima namq; tua per mirabilem quendam introq; trahentem amorẽ

in ipſo habitabat: ideoque nihil ei moleſtiç vel doloris, te inſpiciente, inferebatur, quin anima tua quæ in illius degebat corpore, ſimul cruciaretur. Deuotus quiſque tuos venerans dolores, diligentiùs ac profundiùs iſta ſecum meditari & penſare poterit.

De compaſsione virginis matris erga filium ſuum.

CAPVT XIX.

O Benedicta Dei genitrix, ſemperque virgo Maria, cuius cogitare cor poſſit, quantam perpeſſa ſis crucem & afflictionem nocte illa triſtiſſima, qua dilectus filius tuus vnicum ſolamen cordis tui manibus eſt traditus hominum impiorum, & à propriis relictus diſcipulis. Satis quidem credibile eſt, mater dulciſſima, cum plena eſſes ſpiritu ſancto, vidiſſe te in ſpiritu omnem illum dolorem & cruciatum, quem vnicus tuus nocte illa horribili expertus eſt. Sicut enim pulcherrimo, iuuenili ac florido corpori ſuo ob ſalutem hominum parcere noluit, quo minus illud morti traderet: ita nec materno pe-

percit cordi tuo, quo minùs gladio illud doloris permitteret transuerberari. Vnde etiam omnem ſuam tibi prædixit paſſionem, quò meritorum ſuorum omnium & afflictionum te participem faceret, eiq́ue in ſalute hominum reparanda cooperareris, quò materna vbera tua cunctis referta meritis, ſemper lac gratiæ in promptu haberent, quod in ſingulos quoſq; ea per deuotas preces comprimẽtes vbertim effunderent. O Maria mœſtiſſima mater, quã acerba, quã triſtis iſta tibi nox fuit, vt gladius Simeonis ſæuijt in corde tuo, quàm lugubres decantaſti matutinas preces. Canticum tuum erat carmen & væ, pro iubilo gemitus emiſiſti, & ſpiritus plena eras angoribus. O quàm triſtia verba, quàm miſeranda ſuſpiria, quã ignita ad patrem cœleſtem in cœlum ſuſpiria edidiſti. Quàm feruido ac deuoto corde cœleſtem patrem rogaſti pro filio tuo, totum illum offerens & commendans eidem. Et licet corporaliter necdum adeſſes filio tuo, hoc ipſum tamen quod eum pati ſciebas, adeò ſcidit cor tuum, ac ſi ipſamet in tuo fuiſſes paſſa corpore: ipſumque cor tuum velut in ardenti fornace intra te torrebatur, liqueſcebat, exareſcebatq; præ

amore

amore feruentiſſimo, & deuaſtante flamma afflictionis & crucis. Quis cogitare ſuffici-at, quàm ignita verba, quàm feruidas ſcin-tillas tota illa nocte ardentiſſimum cor tu-um emiſerit? Forſitan enim hoc, ſimilive modo dicebas: O IESV fili mi, fili mi dul-ciſſime Ieſu, quis te mihi eripuit? Quis ma-trem à tam charo ſeparauit pignore? vt quid non video te lumen deſiderabile ocu-lorum meorum? quis det mihi Ieſu fili mi, vt ego pro te patiar, pro te moriar? O IE-SV vnicum cordis mei ſolatium, cur non tecum iui in mortem? cur non confeſtim te ſecuta ſum abeuntem? O dulcis Ieſu bone fili, vbinam hodie pernoctas? in cuius es manibus? quidnam modò pateris? O ſi furentes illi canes ſuam in me crudelitatem euomere vellent, tantùm vt tu illæſus abi-res. O IESV ſpes mea, nutrimentum me-um, ſuauis delectatio mea, cur non ipſe pro te mortem excepi, ne viderem in te tantum dolorem cordis mei? Multo quidem mihi dulcius eſſet mori, quàm in tantis videre anguſtiis te dulciſſimum vnicum meum. O Ieſu mi vita mea, nutrimentum meũ, dimi-diũ animæ meæ, dulcedo & conſolatio mea, vbi iã eſt promiſſio angelica, qua mihi polli-

citus es fore me matrē absque væ,gratia plenā,præ cunctis fœminis benedictam?Nimirum omnium mihi videor esse miserrima, quas mundus habet, mater præ cunctis vnquam repertis tristissimi plena doloris. Enimuerò afflictio mea multa nimis est, cor meum abundat amaritudine, spiritus me deficit præ pressura, dolorque meus humanam vincit afflictionem.Hoc similique modo benedicta Christi mater seipsam tota illa nocte flendo,gemendo,querendo,lamentando exhausit. Et sicut Christus omni illa nocte nunquam fuit absque cruce, ita ipsius dulcissima genitrix ne vno quidem momento diri fuit expers doloris. Et quomodo canes illi sanguinarij nunquam à Christi vexatione &inhumanis afflictionibus abstinuere, ita nec doloris gladius vel breui tēpore à materni cordis compunctione cessauit. O Maria fidelissima parens, quo tunc animo secuta es filium tuum? vt amor ille, qui filium tuum accenderat, quò vltrò pergeret ad locum illum, vbi calix ei amaritudinis paratus erat,te quoque mouit, vt eo properares, vbi gladius doloris exacutus erat, qui virgineum scinderet pectus tuum, & intima confoderet animæ tuæ?

O glo-

O glorioſa cœli regina, quàm lamentabiliter per viam illã deducta es ab amicis tuis? Quàm omnes illos ceu mœſtiſſima cantrix lugubri voce tua ad lachrymas commouiſti? Quis æſtimare poſſit, quàm hoc triſte tibi iter fuerit? Quò enim propiùs accedebas ad vrbem, eo altiùs tuis doloribus immergebaris. Nec dubium eſſe poteſt, quin tam diu iueris, donec ad conſpectum venires filij tui, ſiue quum ille duceretur ad Herodem, ſiue quum inde ad Pilatum reduceretur, ſiue etiam quum eum Pilatus ad populum produceret, dicens: Ecce homo. Sed cuius poſſit animus capere, quis te dolor inuaſerit, quum eundem vnicum tuum tam dire ligatum, tam ex verberibus, ſputis, ſanguine miſerandum in modum deformem cerneres, vt penè hominis ſpeciem videretur amiſiſſe? Et quidem omninò veriſimile eſt, amabilem Dominum dulciſſimam matrem ſuam quàm potuit placidiſſimè reſpexiſſe, quodque verbis nequiuit, amicabili feciſſe aſpectu. Tum verò ò mater dulciſſima, quàm liquefactum eſt intra te cor tuum, haud ſecùs, quàm cera ab ignis ardore? Quàm tũ tota penè in lachrymas reſoluta es? Verùm quum iſta apud Euangeliſtas nõ repe-

reperiantur,non expedit multis hinc agere. Quæ autem hic ſcripta ſunt, ad excitandam in nobis deuotionem compaſſionemq́ue erga virginem beatam ſcripta ſunt. Cæterùm; quilibet ea intra ſe penitiùs profundiusque & poterit & debebit meditari.

IESVS Pilato traditur.

CAP. XX.

HORA prima omnes illi ſanguinarij canes & cruẽtę beſtię manè admodum conuenerunt, vt IESVM neci traderent. Peſtifera namque inuidia, qua pleni erant, & cruenta ſitis nullam eis permittebat requiem: necnon inſanus furor adeò eorum deuaſtabat exurebatq́ue pectora, vt inſtar canum rabidorum penè furerent, audiſſimè ſitientes agnum mitiſſimum perdere, & eius innocentem effundere cruorem. Itaque in ſuum eum adducentes concilium, denuò examinârunt: auditoq́; ex verbis illius, quòd Dei filium ſe diceret, ita vociferari ſunt: Quid adhuc egemus teſtibus? Ipſi nos audiuimus ex ore eius, Tum verò ita ligatum & turpi-

ter deformem, ad Pilatum adduxerunt, ab illo cane incircumciſo morti adiudicandum: vt videlicet Pilatus ita eum à Iudæis deſpectum, & à principibus ſacerdotum condemnatum ac reprobatum videns, ſceleſtum eum nebulonem eſſe crederet, & ſic etiam indicta illius cauſa, mortis in eum ſententia lata, totum eum ſacerdotum traderet impiiſſimæ voluntati. Et iſta quidem domini IESV tertia proceſſio eſt, quam ineffabili cum dolore noſtri cauſa in ſua paſſione peregit. Attende nunc ô anima mea cum dolore & compaſſione vehementi, vt homines truculenti Dominum Deum tuum vinctum & miſerabiliter deformatum, cunctiſque quæ excogitare poterant, condemnationis indiciis denotatum, ad iudicē Pilatum adduxerint, ab eo iudicandum. O quis cogitare queat, quæ probra, conuicia, afflictiones, moleſtias, contemptus dulciſſimo Ieſu in via illa irrogârint? O quanta cum ignominia Dominum gloriæ, cuius eſt omnis honor & gloria, ad hominem prophanū & ethnicum adduxere, vt mortis ab eo ſententiam acciperet, ac ſi vnus omnium ſceleratiſſimus latro fuiſſet? Vbi verò iam ad Pilatum ventum eſt, haud ſecùs quàm rabi-
di canes

di canes absque iudicio & ratione vlla quosdam vnà edidere latratus, & Dominum Iesum falsò accusantes, multa in eum mendacia congesserunt, vt Pilatum multo clamore obtunderent, ferocique verborum strepitu obtinerent, quod veritate & iure probare non poterant: vtque Pilatus dum omnes idem petere cerneret, omnibus se opponere vereretur. Hic nunc Christi fideles omnes agite, quæso, videamus, vt Dominus noster velut agnus ille innocens steterit, paratus nostræ salutis causa in mortem immolari. Sedebat illic Pilatus fastu multo turgidus, vt iudex. Hinc atque inde latera illius stipabant tortores ferocissimi, Pilati sententiam expectantes, parati crucifigere & enecare. A tergo stabat impia crudelium Iudæorum turba, instar leonum rugiens, & horridos edens clamores. Inter hæc omnia, agnus mansuetissimus os suum benedictum ad sese purgandum & excusandum non aperuit, vtpote paratus mori pro salute miserorum. Immites illic ac impij Iudæi terribilibus in eum oculis toruoq; aspectu intédebãt, frẽdẽtes dentibus suis: & amabilis ac pius Dominus stabat illic humili verecũdia, depressis oculis, vinctis manibus, paratus

bibere calicem patris sui. Et Pilatus tanta humilitate & patientia non ad benignitatem, sed ad dedignationem potiùs motus, Christum asperè satis allocutus est, dicens: Mihi non loqueris? Nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Ah quis non ad humilitatem, ad patientiam, ad amorem accendatur, vbi aduertit quàm humiliter Dominus Dominorum qui iudicaturus est viuos & mortuos, coram vili astiterit homuncione, condemnandus ab eodem, tantaque cum patientia omnem illam iniuriam, probra, confusionem, contemptum & ignominiam perpessus sit? Et tamen nos miseri vix verbulum Dei amore ferre valemus. Sed si quid nobis aduersi inferatur à proximis, totum annum iram atque odium nostro gestamus in pectore, nosipsos per iræ insaniam miserè deuastantes: nec attendimus, quod Dominus maiestatis quotidie tantam à nobis contumeliam, infidelitatem, iniuriam, contemptum sustinet, dum sacra illius mandata toties contemnimus, eius obsistimus voluntati, ipsius gratiam negligimus, & in vacuum recipimus atque indies eum denuò crucifigimus, irridemus, vulneribus diris conficimus,

mus, & ſacrum illius effundimus cruorem. Neque enim execranda & odibilia veremur peccata admittere, propter quæ Chriſtus iſta perpeſſus eſt. At nihilominus benigniſſimus Deus ſemper nos in gratiam recipere, ignoſcere peccatis noſtris, & non ignoſcere tantùm, ſed & obliuiſci ea, atque adeò obliuiſci paratus eſt, vt non minorem in nos gratiam & amicitiam ſit confirmaturus. Cùm enim toto corde à peccatis ad ipſum conuertimur, paratus eſt interceſſor & aduocatus noſter eſſe, ſeque medium interponere inter iram patris & nos atque peccata noſtra: necnon ſeipſum totum cum omni paſſione ſua patri offerre pro delictis & negligentijs noſtris. Et nos inflati ac miſeri, qui cinis & lútum ſumus, vix inuicem verbuli iniuriam remittere, aut placidis oculis inſpicere valemus eos, qui nos offenderũt. Itaque & Deus veniam dabit iniquitatibus noſtris, quemadmodum nos ignoſcimus proximis noſtris.

Oratio

Oratio pro perfecta imitatione & amore IESV.

CAP. XXI.

IESV spes, vita, nutrimentum & solatium meum, lumen cordis mei, gaudium animæ meæ, recreatio spiritus mei, sanitas, salus & requies mea, quid retribuam tibi pro innumeris beneficiis tuis, quæ mihi indignissimæ creaturæ tuæ præstare dignatus es? Vt immensó amori tuo mihi abs te impenso, redamando vicem reddere potero, cùm tantus tamque infinitus & abundans sit amor tuus, vt intellectum cunctasque vires meas præ admiratione deficere faciat? Et quomodo vnquam tui ex corde obliuisci possum? Quomodo vlla alia pro re laborare mihi libet, quàm vt sublimi amori tuo vicem reddam & faciam satis? Nam si vel millies meipsum rependã, quid sum ad Dominũ meũ? Vt admirabile hoc opus vnquam è mea potest abire memoria, quod tu Dominus dominantiũ non modò velut seruus seruorũ, sed etiã iudex creaturarum omnium velut reus & iniquus fieri dignatus es, & cum sceleratis morti adiudicari & morte turpissima condemnari voluisti? Et ecce miser ego

& vilis

& vilis peccator, quem propria damnat cō-scientia, in oculis hominum iustus & virtutis studiosus haberi cupio: & si quis mihi honor, si qua laus defertur, huic ego innitor satis. Cur hoc ô piissime Domine, nisi quia omni virtute & facultate mea tuum honorem & gloriam non quæro? Cur autem non quæro gloriam tuam, nisi quia te toto corde non diligo? Quare autem, quantum debeo, te non amo, nisi quod meipsum adhuc diligo, & necdum me contempsi & abnegaui? Hac scilicet de causa te Deum meum totis viribus non quæro, sed potiùs meipsum multipliciter. Hæc ratio est, cur sanctissima vestigia humilitatis, patientiæ, obedientiæ & resignationis tuæ non amplectar. Sed ô clementissime Deus, miserere mihi miserrimæ creaturæ tuæ: quandoquidem magnam tibi confiteor infirmitatem & peruersitatem meam. Adiuua me Domine Deus, vt meipsum abnegem & occidam, naturamq́ue meam voluptuariam ita crucifigam, vt peccato ad sanguinē vsq; reluctêr. Nihil enim possum absque auxilio gratiæ tuæ. Et licet non sit fortis in me vt mors dilectio, vt quemadmodum sancti fecere martyres, ignominiosam mortem

tuam ipſe quoque morte corporali cõpenſare queam, adeò nihilominùs ſpiritum meum corroborare digneris, vt partibus & paulatim tibi ſatisfaciam, quod vniuerſum ſimul exoluere non poſſum: vtque tanto crebriùs pro tuo honore mihi moriar in omnibus, quæ ſenſibus iucunda ſunt, & tuo præſtant amori impedimentum, quanto minùs crucis ſubire mortem tua cauſa non ſum idoneus, ſicuti & ipſe pro me & innumeri poſt te martyres mortem excepere. Sed quę alia cauſa eſt ô piiſſime Deus, quod tam fragilis, tam ineptus, tam inſtabilis, tam mutabilis ſum, niſi quod te Deum meũ ex omni corde fortiter non amo? Itaque adiuua me, vt te ex intimo corde fortiter diligã. Accende cor meũ amore tui, vulnera cor meũ charitate tua. Confiteor equidem benigniſſime Deus, quod ab omnibus optas hominibus diligi, nec vlli denegas amorẽ tuum, qui illũ capere idoneus & habilis ſit. Scio etiã dulciſſime Deus, peccatis meis omnibus aſcribendũ eſſe, quod tua in me tepuit charitas. Enimuerò multiplices culpæ meæ diuidunt inter te & me, ſuntq; impedimento amori tuo, vt is intra me locũ habere, ſuũque gratiſſimum opus exequi non poſſit. Sanctus namque

namque ſpiritus tuus, qui ipſe amor eſt, non poteſt habitare in vaſe ſordido, nec corpore ſubdito peccatis. O IESV Saluator inuiſibilis, en confiteor tibi me vitioſum & ſordidum vas eſſe: ſed ſi vis, potes vtique me mundare, cùm ſis agnus ille ſine macula, qui aufert omnia mundi peccata, qui occiſus es pro peccatis noſtris, crucifixus pro ſceleribus noſtris, vulneratus es vt noſtra curares vulnera, tuum denique ſacrum fudiſti ſanguinem, vt nos ab omni vitiorum macula emundares. Vnde & oro te Ieſu piiſſime, vt diluas puriſſimo ſanguine tuo, quicquid tibi diſplicet in me, & medium efficere poſſit inter nudum amorẽ tuum & miſeram animam meam: idemq; prorſus abſumas & in nihilum redigas in abyſſo diuinæ gratiæ tuæ, quò ſine vllo medio, tuo amore capi, ligari, vulnerari, abſorberi & transformari merear, vt ſic veteri homine, qui totus carnalis & terrenus erat, in me extincto & crucifixo, nouus per te excitetur & naſcatur ex te, factus ad imaginem tuam, qui terrena neſciat, carnalia nulla appetat, ſed ad te originem ſuam ſemper erectus & propẽſus ſit: qui totus ab huius ſeculi malitia innocẽs & immunis, omnem conuerſationem ſuam

constituat in cœlis: qui denique te Saluatorem suum iugiter hic interioribus contempletur oculis, quem in beata æternitate & æterna beatitudine facie ad faciem perspicuè se visurum sperat ex gratia tua.

Iesus ad Herodem missus.

CAPVT XXII.

POSTEA quàm Pilatus falsas omnes & iniquas Iudæorum accusationes audierat, videratq; nullam eos mortis causam in Iesum conferre posse, simulq; audito Iesum Gallilæum esse, misit eum ad Herodem, qui tunc Gallilææ dominabatur. Et hæc est quarta IESV processio, quam ineffabili cum dolore in sua passione peregit. O quantum laborauerunt iniqui illi, quantas sunt experti molestias, antequã Dominum neci dare possent. Neq;.n. possibile erat, vt in auro illo purissimo, toties in igne afflictionis probato, vllã cuiuslibet vel tenuissimæ impuritatis maculã inuenirent. O quanta ignominia & crudelitate Dominũ Maiestatis, cui omnis debetur honor & gloria, per ciuitatẽ in

conſpectu omniũ deduxere: quandoquidẽ ciuitas plena erat populo. Vnde & magna hauddubiè hominum concurſio facta eſt Chriſtum videre cupientiũ. Itaq; factus eſt Dominus maieſtatis ſpectaculum Deo & hominibus. Quidam eum habuere irriſui, & multis eũ iniuriis & moleſtiis affecere. Alii currentes poſt ipſum, probra & contumelias in eum congeſſerunt. O quantoperè feſtinârunt cum dulciſſimo IESV, de vno eum ad alium iudicem pertrahentes? O quàm omnia illius mẽbra ægra erant & malè affecta ex laſſitudine & multiplici illa afflictione & cruce, quã nocte illa ſuſtinuerat? Quã pedes illius attriti & læſi erant ex plateis lapideis, cum & illi immodicè properarent, & Dominus nudis pedibus incederet? Diſce hic ô anima mea ex ſponſo tuo, abnegare teipſam, & potiſſimũ quidẽ Deo, deinde & ſuperioribus tuis tanquã Dei vicariis, necnon ex charitate hominibus quibuſcunq; temetipſam ſubiicere, quò ad ſponſi tui exemplũ, omniũ te minimã ac viliſſimã cenſeas, gaudeasq; eſſe miniſtra ſeruorũ Chriſti. Si enim grata illius ſpõſa fidelisq; imitatrix eſſe cupis, ita te omni voluntate propria & electione oportet eſſe deſtitutam, ac ſi nunquam

quid ſit velle, perſpectum habuiſſes: patiariſque te mitti ab vno ad alium, vltrò citróque, ad ſummum ad infimum, foras & intrò, ſiſque ſemper ſponte obediens & ſubdita, quamlibet moleſtum & aſperum, quantumuis tuo ſit ſenſui vel iudicio aut ſenſualitati aduerſum atque contrarium: ſicuti & Chriſtus vltro ſe tradidit ad omnes iſtos immanes cruciatus, tenerrimæ ipſius complexioni vſque adeò moleſtos, atque à iudice ad iudicem, à pœna in pœnam ſe trahi libentiſſimè paſſus eſt, variasq; & ſibiinuicem ſuccedentes pertulit cruces & afflictiones. Nec tamen vnquã faciem contraxit in rugas aut aſpernationẽ, non os querelis vllis aut murmuri patefecit. Non attendit piiſſimus Dominus, quæ probra, quas cruces, quas iniurias pateretur: ſed factus eſt humiliter obediens patri ſuo ad mortẽ vſque, patienterq; totũ ſe omnibus ſubmiſit doloribus, pœnis & cruciamentis, quæ illi inferebantur. Sic ergo canes illi ferociſſimi ad Herodem eũ adduxerunt. Herodes autem cum eſſet curioſus & tumidus, & multa de Chriſti miraculis audierat, ex multo eum tempore videre deſiderabat. Sed nullũ potuit à Chriſto habere reſponſum. Quando enim non niſi

vano ac curioſo animo miraculum aliquod videre cupiebat, planè indignus erat vel verbum vel ſignum aliquod ab æterna conſequi veritate. Hic iam iterum fallaces & ſanguinarii illi Iudæi, velut canes rabidi, horridos edidere latratus, Chriſtum accuſando, condemnando, falſos proferẽdo teſtes, quò incompoſito multoq́ue clamore Herodem ad Chriſtum iudicandum condemnandumq́ue excitarent. Et inter hęc omnia agnus manſuetiſſimus humiliter tacuit, patienter expectans acerbum calicem ipſi à patre præparatum. Videns itaque Herodes eum neque ſignum aliquod neque reſponſum edere, turbatus, ſpreuit eum & irriſit cum omni exercitu ſuo, à quibus Dominus IESVS contumelias & probra multa perpeſſus eſt. Attendamus hic ineffabilem Chriſti humilitatem & patientiam, vt cruces & contumelias alias ex aliis ſuſtinuerit. Nimirum in locis omnibus, & ab hominibus vniuerſis perſecutiones, contemptum & iniuriam patitur. Nemo eſt qui eum releuet, qui aliquid in eum conferat beneficii, qui cmopatiatur afflicto, qui vel cõſolatorium loquatur verbum. Iuuenes & ſenes, puſilli & magni, ſerui ac domini omnes in eũ inſurrexere, om-

nes vnanimiter suam in eum virulentam malitiam & falsitatem euomuerunt. Cuncti illius auidi sitiebant mortem, illius innoxium ardebant sanguinem fundere. Neque enim absque dolore & nausea eum videre poterant. Sic planè factus est Christus dominus opprobrium seculi & abiectio plebis. Herodes namque non solùm cum indignatione eum à se repulit, & contumeliis affecit: sed etiam veste alba ceu fatuum induit, quò hoc ipso cunctos simul homines ad Christum illudendum prouocaret. Atque hac tanta cum ignominia & confusione ad Pilatum eum remisit: quæ est Saluatoris nostri quinta processio, quam habuit in sua passione ob scelera nostra. Quisque hic secum æstimare potest, quàm miseranda hæc CHRISTO processio fuerit, quando eum ita ab Herode turpiter illusum & despectum, vilissimi serui ac carnifices illi velut fatuum irriserunt, & ingenti cum contemptione abiecerunt, aliis sputa in eius faciem congerentibus, aliis eum cędentibus, aliis pedibus eum contundentibus, quibusdam veste trahentibus, nonnullis maledicta & probra à tergo illius euomentibus: præter alia innumera conuicia, iniurias & scomma-

ta, quibus in eum ferebantur impuri, quorum in ſacris literis nõ ſit expreſſa mentio, nec certa habentur teſtimonia. Sed quia filij erant diaboli, omnem Chriſto malitiam irrogarunt, quam ſuggerente patre ſuo concipere poterant. Aduerte nunc ô anima mea acerbo cum dolore IESVM ſponſum tuũ, cœli gaudium, patris ſapientiam, regem gloriæ, tam turpiter confuſum & contemptũ, vt iam non ſit homo, ſed abiectus vermiculus, nec ſolùm vt ſceleratus & reus morti adiudicetur, ſed etiã inſtar deliri in veſte ſtulti irrideatur ab omnibus. O quis tam ferreo ſit pectore, vt iſta eum non emolliant? Pudeat vos ſuperbi homines, qui erecta ceruice, ſuperbia tumidi inceditis. Erubeſcite qui ſapientes eſtis in oculis veſtris, & extollimini vltra id quod eſtis, obliti vos ſtercus eſſe & cinerẽ, & vaſa teſtacea plena immunditia. En Dominus dominorum, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſcõditi, vt fatuus deridetur: & vos ipſis quoq; irrationabiliores brutis animantibus, quæ pro ſuo captu & cõditiõe ſuũ laudãt creatorẽ, modũq; obſeruant in edẽdo ac bibẽdo, ſapientes, circũſpecti & ſancti ab hominibus haberi vultis. Erubeſcite, inquã, peccatores

tumi-

tumidi & ſuperbi, qui coram DEO fœtetis & omnibus ſanctis eius, qui toti in hoc incumbitis, vt ſaccum veſtrum ſtercoreum & nidum vermium rebus præcioſis exornetis, quando dominus maieſtatis veſtri cauſa alba ac contemptibili veſte velut ſtolidus deſpectus eſt, & cœli celſitudo humiliari dignata eſt. Et vos peccatores miſeri ac inflati, quibus non niſi æterna debetur condemnatio, elati ac tumidi eſtis? Iam olim angeli per ſuperbiam ceciderunt, & è cœlo eiecti ſunt: & vos ſuperbia illud obtinere vos poſſe confiditis? Parentes noſtri ob ſuperbiam ad magnas deuoluti ſunt miſerias & calamitates, & ex paradiſo expulſi, per quinq; annorum millia à cœlo exules, & in inferni carcere detenti fuere: & nec ſic tamen hanc maledictam peſtem, hoc mortiferum ac deterrimum vitamus peccatum? Hoc ipſum fœtidum corpus noſtrum de immundo cõceptum ſemine, quod vermibus quandoque deuorandum obiicietur, neſcimus vt curioſè ſatis ornare velimus, vt delicatè ac molliter ſatis paſcere, quid ei ſolatii & commodi adhibere debeamus. At animas noſtras multo nobiliores, in quibus ſibi Deus habitationem conſtituit, quæ ex Deo genitæ, &

ad sanctissimæ Trinitatis imaginem conditæ sunt, rursusque in diuinæ adducētur prę-sentiam maiestatis, præ fame & defectu perire finimus. Quæso capiamus exemplum in piissimo Saluatore nostro, eiusque sequamur vestigia in omni humilitate, paupertate, resignatione, & patientia: quandoquidē ipse in maxima necessitate sua nullū habuit commodum, sed totus nudus pependit in cruce, ita membris omnibus intentus & clauis adeò cruci affixus, vt ne vllum quidem membrum mouere posset, nec haberet vbi reclinaret caput suum: & in siti sua fel & acetum hausit, atq; in tanta demum paupertate emisit spiritum. Si itaque tanta ille fecit ob peccata nostra, faciamus, obsecro, & nos aliquid pro iniquitatibus nostris.

Iesus ab Herode despectus, ad Pilatum reductus est.

CAPVT XIII.

HINC iam crudelissimi nebulones Christum ad Pilatum reduxerūt, denuoq; suas in eum accusationes acerrimè intenderūt, quò mortē illi afferrent: rursumq; horrendis

rendis clamoribus Pilatum obruere moliebantur, quandoquidem nullam rationem, æquitatem, vel causam aduersus Dominum proferre poterant. Ideoque vociferãdo, cõminando veritatem oppressere, rationem obnubilarunt, iustitiæ obscuritatem attulere. Cæterum Pilatus cum aduerteret sola inuidia Iudęos adduci vt IESVM neci dare appeterent, & Herodem nullam similiter in eo mortis causam inuenisse, nihil intentatũ reliquit, quo Dominum liberaret. Et quia ratione Iudæi placari non poterant, sciscitatus est ex eis, si eum pro concesso ipsis priuilegio, ad Paschalis solemnitatis honorem dimitti vellent. Sed omnium vna voce exortus clamor est, Barrabam se potius velle. O ingens cæcitas, ò insatiabilis ferocitas Iudęorum, ò infelix permutatio. Lupum elegerunt prę agno, scelestũ ac odibilem nebulonem præ iusto ac innocente homine, impium denique & latronem prę vitæ authore. Sic quotquot in suis optãt perseuerare peccatis, nec Deum verentur offendere, illiusque sacra transgredi mandata, & ipsi Deum abnegant & respuunt, eliguntque crudelissimum latronem, puta diabolum, qui peremptor est animarum omnium ipsi consentientium.

tientium. Quæsiuit deinde Pilatus, quid de IESV faceret. Et. illi fremitu horrisono clamabãt: Crucifige crucifige. Pilatus respondit: Quid .n. mali fecit? Nullã in eo causam inuenio. Verum quò ardens furia vestra & liuor virulentus temperetur, & sitis cruenta nonnihil restinguatur, etiam sine causa eum castigabo corripiamque, vt vel sic compuncti, immeritam & innocentem illius mortem appetere desinatis. Tunc itaque Pilatus Christum suis tradidit ministris & tortoribus, vt eum flagellarent. Veni nunc ò anima mea gemebundo corde, & vide vti sponsus tuus IESVS cœli gloria, immitissimis traditur manibus vilium seruulorum, quò sæuam in eo explerent malitiam suam. Vide vt rabidis illis ac sanguinariis canibus facultas detur & potestas purissimum, nobilissimum, & virgineum corpus illud discerpendi, regiumque fundendi cruorem. Aspice quàm spontè Dominus dominantium, abiectis illis nebulonibus ac vilibus mancipiis sese tradit, subiicitque, omnem in se malitiam illorum crudelemq; tyrannidem expleri sinens, factus obediens cœlesti patri ad mortem vsque. Nec vnquam aperuit os suũ benedictũ ad maledicendum, vel murmurã-

dum,

dum,conquerendumve, nec manus pro sui vltione extendit, nec faciem mutauit ad irã seu indignationem:sed benignè totum corpus suũ tortoribus exposuit. Attendite hæc quotquot estis ceruicosi,elati,superbi, religiosi,qui fictam quandam extrinsecùs præfertis speciem obedientium ac verè religiosorum hominum:intrinsecùs autem prorsus irresignati,morosi,ac propriæ estis voluntati dediti.Quod tum quidem re ipsa declaratis,cum aliquid vobis præcipitur, quod vestræ sit contrariũ voluntati aut iudicio proprio: quandoquidem mox tũc ad querimonias, impatientiam, & murmur prorumpitis? necnon verbis, aspectu, & impatienti corporis habitu ac gestibus fundum vestrũ irresignatum & propriam satis proditis voluntatem. Neque enim naturã vestram sensibus deditam &necdum mortuam,cohibere aut sub religionis tegmine occulere nouistis, eò quod nunquam vos viriliter viceritis, nec propriam in seruitutem redegeritis voluntatem: ideoq; & dominatur ea vobis. Et hac de causa sæpe passionibus abundatis, & cordis pacem nullam habetis. Neque enim diuturnior est pax vestra,quàm dũ vobis fit,& facere vobis permittitur, quod libenter

libenter facitis & habere desideratis. Sed quæso aduertite, quàm vltro se Christus in mortem obtulerit, quantoque cum affectu acerbum passionis suę calicem aggressus sit, licet illum tantoperè natura illius exhorreret: vtque inimicis suis sponte processerit obuiam, & manibus illorum vltro se tradiderit capiendum, dicendo: Ego sum quem quæritis. Itaque ex ipso exemplum capite, elatamque ac rigidam ceruicem vestrā subter diuinam correctionem, & Dei ac superiorum vestrorum, qui Dei erga vos vicē gerunt, mādata submittitote: certi quod quicquid contemptus, murmuris aut rebellionis vestri è vobis pręlati acceperint, id in ipsum Deum Optimum Maximum redundare.

IESVS flagellis dire cæditur.

CAPVT XXIIII.

INC iam lictores ac satellites præsidis furibundi Christum rapientes, vestibus illū ferociter detractis, cæli creaturarūque omnium conditorem, qui cœlum nubibus operit, & cunctis esse largitur,

gitur, tam inuerecundè coram omni populo denudarunt. Itaque stabat illic speciosissimus & elegantissimus mortalium omnium, virgineo affectus pudore in innocentia simplici. O quanta crux erat honestissimo cordi illius, quòd tam turpiter & inhonestè coram vilibus illis scurris assistere cogebatur. Quo enim quis plus veræ virtutis habet, eo est & verecundior. Deinde tam inclemēter ad columnam eum ligauerunt, quòd quemadmodum legitur, caro illius funes quibus vinctus fuit, prorsus operuit. Tanta erat teneritudo & mollities naturæ illius. Quin & hoc scriptum reperimus, tam crudeliter eum esse ligatum, vt sanguis ex digitorum vnguibus erumperet. Id verò ea de causa fecerunt, ne ex eorum manibus elaberetur: quandoquidem maleficum & impostorem eum habebant. Post hæc immites illæ beluæ velut leones ferocissimi, elegantissimum sacratissimumq́ue Christi corpus tā inhumaniter dilacerarunt, flagellis affecerunt, vulneribus vndique inflictis exararūt, & tam virgis quam aliis terribilibus, quæ inuido suo inuenire poterāt corde, flagellis discerpserūt, vt totus sibiipsi dissimilis esset, vniuerso corpore eius sanguine perfuso, &
cruentis

cruentis ſcatente vulneribus. Neque enim cutem duntaxat illius virgis diſciderunt, ſed etiam ſacratiſſimam carnē eius inhumanis diſcerpſere cruciatibus, adeoq́; dilaniarūt, vt omne eius corpus ceu excoriatum videretur, malignis illis vulnus addentibus vulneri, pœnā pœnę, doloremq́; dolori. Cumq́; iam alterum illius latus tam crudeliter dilaceraſſent, vt non niſi ſanguinem videre eſſet & vulnera, vt quidam affirmant doctores, eum ſoluentes, dorſo ad columnam religarunt, manibus ſupra caput ſimul alligatis. Tum verò ſacrum illius ventrem, quo priùs columnam attigerat, necdum admodum læſum, de integro vulneribus crebris affecerunt conſciderúntque, vti priùs dorſo fecerant. Et hi forſitan recentes fuere carnifices, (Quatuor namque fuiſſe legimus) qui ſuam non minùs, quàm priores, in dominum euomuere crudelitatem. Colligere hoc licet atque probare ex Propheta dicente: A planta pedis vſque ad verticem capitis, non eſt in eo ſanitas. Cogitemus interim, quantus hic fuerit cruciatus, vincula iam carni illius inſerta euellere, rurſumq́ue iniicere extracta, ac denuò inhumaniter ſauciari ac verberibus confici.

fici. Sanctus Bonauentura ait, plus quàm quinque vulnerum millia hic Christum excepisse. Nimirum adeò hic deformis & miserabilis effectus est, vt non solùm ministri verberando, sed homines etiam aspiciendo defetiscerentur. Atqui nihilo minùs benignissimus Saluator noster stabat illic pleno cum affectu & ardentissima charitate, omnem hanc afflictionem & pœnam nostris pro peccatis patientissimè sufferens, elegásque suum ac floridum corpus cœlesti patri pro salute nostra desiderabundus offerens hostiam viuam. Enimuerò nunquam tanta perpessus est salutis nostræ causa, quin plura pati desideraret in gloriam patris, vtque nobis incomprehensibilem cordis sui amorem testatum redderet, & re ipsa quàm euidentissimè declararet. Nihil quidem iam sanum & integrum in illius relictum erat corpore, & integer adhuc ac indistractus in eo perseuerabat affectus maiora patiendi. Flagella tortorum totum eius corpus crudeliter lacerârant, & amor nihilo minùs cor ipsius in patientia seruabat illæsum. Iam ministri penè flagellando defecerant, & Christus secundum affectum necdum patiendo fatigatus erat. Vbertim sanguis eius precio-

sus

ſus ad peccatores deſfluebat in terram,& ſpiritus eius per gratitudinem erigebatur ad patrem in cœlum. Sacrum illius corpus ictibus peccatorum ſubiacebat, & preces cordis eius per angelos ad patrem in cœleſtia ferebantur. Deorſum & caro & ſanguis ipſius defluebat, ſed ſurſum gemitus tendebāt & ignita deſideria, quibus omnem hanc afflictionem patri pro cunctorum offerebat ſalute mortalium. Omni ex parte ad homines profluebat, & vniuerſis viribus ſuis ſurſum cum digna & plena reuerentiæ laude ad ſublimem cœleſtis patris præſentiam contendebat. Infernè homo ægrotus & æger vitæ hauſit medicinam, & ſupernè pater in vnici ſui patientia exultauit. Accepit ibi homo, per quod in æternum ſeruabitur, & Deus pater, vnde in æuum omne laudibus celebrabitur. Vulneratus eſt filius Dei in corpore ſuo, vt ſalutem hominum animę recuperarent. Ex omnibus ſuis membris ſanguinem emanauit, vt eundem ceu ſalutiferum balſamum in noſtra infunderet vulnera. Botrus in vectem appenſus eſt, vt nos de promiſſionis terra redderet certos atque ſecuros. In torculari idem expreſſus eſt, vt nos ſuo inebriaret amore. Vas diruptum

eſt, & oleum miſericordiæ emanare cœpit. Tunicam corporis ſui purpureo fecit tingi colore, vt nos ceu ſponſus ſingulari decore conſpicuus, ad ſuum prouocaret amorem. Grauiter in ſuo perpeſſus & mœrore affectus eſt corpore, vt nos in ſpiritu exhilararet. A ſuo derelictus eſt patre, vt nos ab illo reciperemur in gratiam. Corpus eius feruenti illius ſanguine maduit, vt idoneum nobis balneum præpararet, in quo ex integro ablueremur, & ab omni vitiorum macula emundaremur. Feruens illius cruor è ſacro ipſius corpore ceu ex feruenti ebulliit cacabo, quo frigida noſtra ac rigida corda, in ſuo faceret amore liqueſcere. Inſtar aquæ effuſus eſt, quò ſpiritus noſter in gratia ſua delicioſè nataret. Nihil in omni eius corpore remanſit integrum, vt nihil cæſum, nihil fœdum, nihil non integrum in noſtris permaneret animabus. Et quamuis tam inhumanis vndique correptus eſſet doloribus, vt ob naturæ & complexionis excellentiam ac teneritudinem quilibet ictus cor illius penetraret: adeò nihilo minùs voluntas eius & DEO & hominibus ſubiecta erat, feruensque deſiderium patris exactioni ſatisfaciendi, & redimendi hominem, tam im-

modicum in eo fuit, & amore denique sic victus erat, vt conqueri non posset. Neque enim aliud poterat, quàm amare, & ob amorem pati. O anima mea & quotquot DEVM amatis, qui Christi Iesu precioso sanguine redempti, & à peccatis vestris abluti estis, venite, & interno cum dolore videte, quanta fecit Deus animabus nostris, quanta passus est pro iniquitatibus nostris. Et si ista corda vestra non compungunt, aut certè non commouent, ferro ac lapidibus vos duriores arbitramini. Aspicite, vt rex gloriæ pro vestris hic sceleribus vulneratus & deformis effectus est. Videte si dolor vllus hisce possit doloribus æquiparari. Quid vltrà ab eo exigitis? Quod si & ista non sufficiunt, plura adhuc pati paratus est. Aliquidne in corpore eius putatis remansisse illæsum & integrum? En pro peccatis vestris libens etiam mortem excipiet, sanguinemque suum ad extremam vsque guttulam effundi patietur. Sed & cor ipsum vestri causa confodi sinet, vt ipsum vobis patefaciat, nimiumque suum declaret amorem. O quî vnquam immensæ huius nos capere potest obliuio charitatis. Mirum sanè est, non liquefieri præ flagrantissima hac dilectione

corda noſtra. Vt vnquam ab eius laude & gratiarum actione ceſſare poſſumus? Vt aliquid amare velle poſſumus præter eum, cuius tanta eſt erga nos amoris intemperãtia? aut quî vllam aliam in curam incumbere libet, quàm vt charitati huic vicẽ qualemcunque reddamus amoris? Cur moleſtum nobis eſt, vel guttulã vnã myrrhæ acerbioris cauſa illius deguſtare, qui ſeſe totum propter nos in ipſum paſſionis pelagus immergi paſſus eſt? Aut quî vnquam graue nobis eſſe poteſt illius animo commemorare paſſionem, quam ille haud grauatè ſuſtinuit? O IESV dulciſſime, quæ cor tuũ vicit pietas, quæ illud charitas abſorbuit, vt pro viliſſimis peccatoribus tam acerbam, tamque ignominioſam volueris ſubire paſſionem? Cur non omnino tibi pepercisti, quando ſatis vtique eſſe poterat pro tuæ excellẽtia ac dignitate perſonæ, ob hominis redemptionem vel vnam precioſi ſanguinis guttulam effudiſſe? Cur adeò teipſum totum abiecisti, totum expoſuiſti, totum tam horrendum in modum penè in nihilum redigi permiſiſti? O amabiliſſime IESV, tuum in hoc nobis effluentiſſimũ prorſusq; immenſum, quo nos ab initio cõplexus es, indicare amorẽ voluiſti. Ideoque

q́ue teipſum cum omni facultate tua totum pro nobis tradidiſti, vt nos viciſſim totos tibi redderemus, omníque virtute ac facultate noſtra te redamaremus. O potentiſſime pater, quis ſum ego vilis homũcio, indignus peccator, vt pro me nec vnigenito tuo parceres? Quàm precioſa, quamq́ue cara fuit in oculis tuis anima mea, pro qua tam inſigne dediſti pignus, quam tã precioſo redemiſti theſauro? Quàm me ab æterno dilexiſti, vt propriũ malles vulnerari, cõteri, affligi, excruciari, extingui filiũ, quàm me perire ſineres? Et qui paternum hoc ferre potuit cor tuũ, ò benigniſſime pater, vt dilectiſſimũ filium tuum, conſempiternum & coæqualem tibi Deum, tã inhumanis videres obrui cruciatibus, vt & hoſtibus ſuis eſſet aſpectu miſerabilis? Oppreſſis & afflictis omnibus ſubuenis, furum ac latronum miſereris, opem illis ferens etiam pro ſuis dũ patiuntur ſceleribus & culpis: & quare dilecto non adfuiſti filio tuo? cur in tantis non eum ſolatus es anguſtiis? Cur eum ò pater piiſſime reliquiſti? Cur mota nõ ſunt paterna viſcera tua ſuper afflictione graui & intolerabili, quam hic ſenſit ipſe vnicus tuus? Quare eum ex Iudæorũ manibus nõ extraxiſti? vt quid dolo-

rem eius internæ infusione dulcedinis non tẽperasti, quemadmodũ sanctis fecisti martyribus sub immanibus eorum cruciamentis? Nimirũ pater clementissime fecisti hoc per diuinam iustitiam, sapientiam & bonitatem tuam, quo resignatio ac patientia dilecti filii tui nobis euidentiùs reluceret, ne virtus & meritum passionis eius imminueretur, vt salus hominum strenuè, fortiter & perfectè perageretur, quoque postremò debitũ humani generis largè copioseq; exolueretur. Enimuerò vt ardentem nobis significares amorem erga nos tuum, dilectissimo filio tuo ad vltimam vsque sanguinis guttulam non pepercisti. Planè si mors & passio Christi ad seruandum hominem non suffecissent, & pater cœlestis & Spiritussanctus quoque humanam potiùs assumpsissent naturam, & pro homine mortem subiissent, quàm eum perire siuissent. Porrò licet filius solus hominẽ assumpserit, mortemq; ob hominem perpessus sit amarissimam, amor tamen & affectus patris & Sanctispiritus, non minor erga nos fuit: quandoquidem vna est trium personarum essentia, vnus amor, indistincta operatio, vna eademque voluntas. Consiliũ quidẽ super humani generis redẽ-
ptione

ptione veneranda sacratissimaque Trinitas egit, estq; concordi ab ea finitione decretũ, vt hominem redimeret: & quia in nullam magis quàm filii personam competebat naturam humanam assumere, lætus ipse tum spontè sua, tum voluntate paterna, tum iussu Sanctispiritus in terrã delapsus, qui creator erat omnipotens, hominem induens, factus est creatura, cooperante ad hoc ipsum & patre & Spiritusancto. CHRISTVS nãque per patris cooperationem de Spiritusancto conceptus est. Et ipse ait: Ex meipso facio nihil: sed pater in me manens, ipse facit opera. Quod autem idem patris & Sanctispiritus, qui & filii, erga nos amor sit, vel hoc ipso satis pater indicat, quòd eundem filium suum nostri causa in mortem tradidit, & CHRISTVS ipse testatur, dicens: Nam & pater amat vos. Et de Spiritusancto Apostolus ait: Et ipse postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, id est, inspirat nobis, mouet & excitat nos ad orandũ, & virtutibus incumbendum. Sed & testimonium reddit spiritui nostro, quòd filii DEI simus, vt ex interno huius testimonii gaudio clamare possimus in eodem spiritu, Abba pater. Quid verò in miseranda hac lachry-

marum valle beatius aut iucundius esse queat, quàm vt homo ex testimonio Sanctiſpiritus in conſcientia percepto, DEVM poſſit patrem ſuum dicere? Si enim filii ſumus, ergo & fratres & cohæredes Chriſti. Vide quàm pro te ſolicita fuerit Trinitas adoranda. Contuere, quàm te ab omni æternitate dilexerit Deus. Attendite, quæſo, hæc frigidi ac obdurati filii Adam. Cogitate quàm caro vos precio compararit. Digniſſimum quidem, quod cor illius concipere, & præcipuum quod diuina eius potentia exhibere potuit, pro vobis obtulit, quin & quotidie offert in admirabili Sacramento. Et ſicut pater cœleſtis olim non pepercit vnigenito filio ſuo, ſed pro peccatis hominum in mortem, & illam ignominioſiſſimam, puta crucis, eum obtulit: ita etiamnum nullo non tempore æquè pro peccatis noſtris eundem in digniſſimo offert Euchariſtiæ ſacramento. Atque ſicut CHRISTVS patri factus eſt obediens ad mortem vſque: ſic hodieque & ad nouiſſimum vſque diem, non ſolùm DEO patri, ſed & cunctis hominibus, paternam voluntatem fidis cordibus amoroſisque deſideriis, diligentibus, eidemque adhærentibus, morem gerit. Quia verò ne-

cesse non est, denuò eum mortem subire, quando sacra illius mors ad peccata omnia, quæ iam facta sunt, & adhuc fient, sese extēdit, nihilo minùs sacrum corpus, præclaram animam, preciosum sanguinem vnà cū meritis omnibus vitæ & passionis suæ quotidie in altaris venerabili sacramento in nostrarum remissionem culparum, memoriāque passionis & mortis suæ, offerre non desinit: nimirum hoc ipso nobis insinuans, si ita foret necessum, paratum sese esse adhuc quotidie venerandum corpus & sanguinem suum nostræ salutis causa neci tradere. Quo enim amore tunc Christus nos prosequebatur, idem etiamnum in eo erga nos perseuerat, in æuumque omne perseuerabit. Cuius iam, obsecro, hinc vel saxeum pectus nō cōpungatur? Cuius hoc ex amore spiritus non exultet? Cuius cor præ feruentissimæ charitatis huius ardore non totum liquescat? Cuius non deficiat pręingenti admiratione intellectus, vbi immensam erga nos Dei bonitatem & dilectionem cōtemplatur, vbi cordis attendit oculis, & conscientię trutina examinat, seu lance metitur ingentia DEI beneficia, quæ is contulit in nos miseros, & indies confert, quæ certè tanta sunt, vt

vix possint esse maiora? En grata Christi brachia, ad nos suscipiendum semper extensa sunt. Itemque vulnera eius nunquam non patent, parata profluere in omnes qui id appetunt. Vexilla misericordiæ eius perpetuo explicita sunt, vt sub illis protegamur deliteamusque, cum semper ipse nos suscipere paratus sit. Immo quod plus est, tanto nostri tenetur desiderio, vt per diuinos tractus, inspirationes, internasque reprehẽsiones suas plus nos roget, quàm rogetur à nobis: quandoquidem & multo dare nobis paratior est, quàm nos petere. Quid multis agimus? Certè non parum illi dolet, ita in seipsis sua exarescere vulnera, nec posse ea manare in nos, cum paucissimi sint, proh dolor, qui id desiderent toto ac integro corde. Vnde & seuerum hauddubiè experturi sunt iudicem, qui modò benignitatem & misericordiam eius negligunt, quando tãto ipse erga homines amore flagrat, vt delicias suas fateatur esse cum filijs hominũ. Ideoque si coaptatis ac præparatis illi cordibus nostris, opus voluntatemque suam illum intra nos exequi pateremur, pro largissima bonitate sua & seipso & cum omnibus donis suis in nos hauddubiè promanaret.

Deus

Deus namque fons viuus est perpetuo scaturiens, nec vnquam fluere desinens, nisi cũ vasa desunt. Et ipse vno amoris nexu homini vniri, deliciosumque habitaculum suum ac templum desiderabile intra nos extruere vehementer appetit. Immo adeò per amorem homini vniri petit, ac si suę prorsus oblitus potentiæ & maiestatis, per omnia similis hominibus effectus esset. Et quo nos magis in sublime attollere, seseque deiicere ampliùs potuisset, atque iam fecit? Vt suam nobis propiùs coniungere poterat diuinitatem, quàm fecit, dum eandem celsissimam ac immortalem nostræ mortali copulauit humanitati per naturæ nostræ assumptionem? Quin & quotidie altissimam deitatem suam, & quicquid est, nobis præbet in cibum. Quî verò interiùs sese nobis coniungere posset, quàm quòd cibus noster effici voluit? Nihil enim adeo propè accedit ad hominem, vt cibus, vtpote qui in illius transit substantiam. Sed & Deus pater plus aliquid præstitit nobis, dũ naturam nostram humanã, quàm fieri potuit sublimissimè, in Christo exaltauit, vltra creata omnia ad suã vsq; dexterã eam attollendo, ita vt natura nostra

olim maledicta, & damnationi adiudicata, iam benedicta, sanctificata, & vltra omnes sit beatos mirificè erecta: quæque prius irrisui erat dæmonibus in inferno, modò ab angelis adoretur in cœlis. Vt verò Deus maiori nos honore & gloria afficere, aut abundantiorem potuisset nobis exhibere charitatem? Nimirum multo vberiorem salutem & gloriam per Christum dominum ac saluatorem nostrum adepti sumus, quàm per Adam primum parentem nostrum perdiderimus. Quid vltrà à dulcissimo Domino desiderare possumus? Certè cuilibet homini, maximè toto ei corde adhærenti ac diligenti, tam multus tamque intimè affectus est, ac si cæli terræque & omnium quæ illis continentur oblitus, totus in illum amore deperiret. Vnde est vox illa amantis animæ in Canticis: Dilectus meus mihi, & ego illi. Tantus namque & tam immensus Dei erga eiusmodi animam amor est, vt neminem ipsi præter se diligere videatur. At verò nec omnibus his beneficiis & dilectionis actibus Deus nos sibi attrahere, nec commouere, nec ad suum potest inflãmare amorẽ. Adeò corda nostra sensuali dilectione infecta, creaturisque defixa sunt, ac dedita bonis tem-

temporalibus & ſeculi oblectamentis: necnon honoribus inhiant, & naturæ cupiunt voluptatibus obſequi & facere ſatis. His nimirum atque id genus alijs adeò occupamur, adeoque obſtructi ſumus, vt Deo cum dilectione ſua nullus ad nos pateat acceſſus. Plorant hoc cœlum & terra, in id loci incidiſſe homines, vt creaturas diligant relicto creatore: vt amore complectantur terram terræque limum, & ſummum atque præcipuum bonum, quod Deus ipſe eſt, deſerant: vt malint ſerui eſſe dæmonum, quàm filij Dei: vt libeat magis eſſe amicos ſeculi, quã amatores Chriſti: vt denique gratius ſit, eſſe nidum ſpirituum immundorum, quàm templum ſpiritusſancti. Ah ah! diligamus, quæſo, qui nos tam immenſo amore complexus eſt: contraque modis omnibus ſpernamus eum cum vniuerſis conſilijs ac ſuggeſtionibus illius, qui hoſtis eſt implacabilis & interfector animarum, qui in hoc ſolum totis incumbit viribus, vt nos ſecũ ad æterna locorum infernalium tormenta abducere queat.

Oratio deuota pro peccatorum veniæ, resignatione & amore IESV.

CAPVT XXV.

Misericordissime Domine IESV CHRISTE, en miser ego & vilis peccator, omni qua possum humilitate tuis aduolutus vestigiis, fide integra plenaque erga immensam bonitatem tuam fiducia, necnon intimo de peccatis meis omnibus dolore, altis suspiriis, acerba contritione, lachrymisque feruentibus cuncta mea tibi confiteor exactæ vitæ peccata. O benignissime IESV, per infinitam misericordiam tuam sis mihi, quæso, propitius, aperi mihi viscera pietatis tuæ, aduerte oculos diuinæ gratiæ & clementiæ tuæ ad me miserum reumque terræ vermiculũ. Ad quem enim ô Iesu dulcissime, innumeris onustus peccatis & conclusus refugiam, quàm ad te misericordia plenum? Itaque omnia simul mala mea,

mea, omnem ingratitudinem, ſenſualitatem, iracundiam, inobedientiam, leuitatem, immortificationem & cupiditatem meam ſimul in abyſſum proiicio diuinæ clementiæ & gratiæ tuæ, ſacratiſſimaque & cruenta vulnera tua, quæ in hoc cruciamento horribili accepiſti cauſa ſalutis meæ, oroq; te Deus meus, vt omnia hæc precioſo ac mũdo ſanguine tuo ita diluere velis, vt nulla eorum apud te memoria perſeueret. O amabilis Ieſu, vnicum ſolatium meum, en pleno ad te, te feruenter amandi, cunctaque quæ me a tuo poſſint amore abſtrahere, euitandi affectu ac deſiderio accedo, quo vnus tecum effici merear affectu, voluntate & amore. Enimuerò ſpes mea omnis, conſolatio & refugium meum tu es. Quantum me perturbant & deiiciunt peccata mea, tantum me exhilarat & erigit immenſa bonitas tua, & merita ſacratiſſimæ paſſionis tuæ. Quicquid enim ego deliqui, morte tua acerbiſſima abolitum eſt. Quicquid mihi deficit, merita ſanctiſſimæ incarnationis & paſſionis tuæ abundè adimplent. Et licet magna & innumera ſint peccata mea, parua tamen ſunt, tuæ immenſæ collata miſericordiæ. Vnde & confido de infi-

infinita bonitate tua, quod nunquam me perire sines, quem creasti ad imaginem & similitudinem tuam: nec me despicies, cuius caro, sanguis & frater effici voluisti. Sed & spero minimè me abs te condemnandũ esse, quẽ tãto redemisti labore, tam charo emisti precio. O Iesu suauissime, in quo confidit anima mea, quem ex intimis opto cordis mei amare medullis, fac me experiri modò pietatem ac benignitatem tuam. Non enim ignoras fragilitatem meam. Neminem cœlestis pater tuus iudicat: sed peccata mea omnia in tuo statuit arbitrio. Sanctus quoque spiritus omne iudiciũ tibi tradidit: & quicquid in eum deliqui, eius negligendo gratiam, instinctibus non obtemperando, tractus non sequendo, exactionibus eius seu vocationi non faciendo satis, eius denique amabile opus, proprietate & inquieta occupatione mea sæpenumerò impediendo, totum tibi cõmisit, totum in te reiecit. Salus mea omnis in manu tua est: quicquid ignoueris, remissum erit. Tantùm si voles, ô dulcis Iesu, non deerit tibi me sanandi facultas. O clementissime Iesu, miserere mei per sanctissimum nomen tuum. Quid enim aliud significat mellitũ hoc nomen tuũ IESVS,
nisi

nisi saluatorem? Ergo bone IESV, sis mihi IESVS. Cur irasceris in folium quod vento rapitur, & stipulam siccam persequeris? Cur obliuisceris mei, qui fragile vas testaceum sum, quod fecerunt manus tuæ? Quãuis offenderim te, sed homo sum in iniquitatibus conceptus: descendat ad me gratia tua: fluant in me vulnera tu: appropinquet balsamum salutiferum preciosi sanguinis tui ad animam meam, & saluus ero: quandoquidem paratus sum gratissimã exequi voluntatem tuam. Quid me vis facere Domine? En totum me tibi offero, corpus, animã, cor, sensus, memoriã, intellectum, voluntatem, & quicquid sum, paratus sustinere, quicquid me facere voles in tempore & æternitate, carendo & accipiendo, dimittendo ac patiendo. O Iesu vnice amor meus, da mihi te amare medullitus: neq; enim aliud peto, nisi vt te perfectè diligam. Permitte mihi esse amatorẽ tui. Iussisti quidem Domine, vt te diligam toto corde: sed da etiã quod iussisti, & iube quod vis: traijce, quæso, cor meum suaui iaculo igniti amoris tui, vt cunctis vitæ meæ diebus amore langueã. Præsta mihi tam amare te medullitus, vt ipse à me amari vis. Fac me agnoscere Deus meus,

meus, quantoperè me amaris, vt toto vitæ meæ tempore, omni virium mearum facultate, tuæ adnitar dilectioni vicem rependere & facere ſatis. O I E S V bone, adeò cor meum mellifluo inebria ac imple amore tuo, vt mundus omnis mihi in nauſeam & crucem acerbiſſimam vertatur. O I E S V amabiliſſime, te amare, te ſuſcipere, te comedere, te animæ meæ vlnis amplecti deſidero, te intimis conſeruare pectoris mei aueo, vbi iam nemo te mihi eripiat, vbi te ſolo fruar, vbi tecum in pace imperturbabili requieſcam. Ibi mihi potum vberem dabis ex flumine cœleſtis diuinęque doctrinæ tuæ: ibi me ſecretiores docebis ſemitas, quibus ad te tutò certoque perueniatur: ibi prorſus deduces & abſcondes me in mellitis vulneribus tuis, ac amabili corde tuo, donec hyems vitiorum abeat, tentationum ſæua tempeſtas ſopiatur, & fulgentiſſimus diuinæ gratiæ tuæ ſol fundum animæ meæ totum perluſtret, cor meum penitus inflammet, & in omni faciat virtute viuere, Amen.

Ieſus

Iesus spinis coronatur.

CAP. XXVI.

ND E iam Saluatore nostro tam dirè flagellis cæso & cruentato, vt nulla pars in omni illius corpore salua permanserit, essetque corpus illius non nisi vulnus vbertim promanans, ita vt cunctis esset aspectu horribilis, à columna absolutum, nudum ac sanguine fluentem circumduxerunt, quærentes vestes illius: quas dum eum exuerunt, præ ira ac malitia per atrium sparserant. Agè videamus nunc, quàm miserandum in modum amabilis Iesus illic incederet doloribus plenus, præ frigore tremebundus, sanguinem manans, adeò vt singula quæq; vestigia roseo suo signaret cruore. Hoc est quod Propheta, ex angelorum seu animarum amantium persona tanquam ad Dominũ loquente, ait: Quare ergo rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari? Respondet Iesus: Ideò rubent vestes meæ ô sponsa mea, quia torcular calcaui solus. Aspice nũc ô anima diuino ardẽs amore, aspice, inquam, intima cũ compassione, vt affectus est dilectus tuus. Ipsa quidem

quidem per voluptatem peccasti, & Christus magnis cruciatibus luit pœnas tuas. Ipsa concupiscentijs carnis & sanguinis obsequuta es, & Christus carnē & sanguinem suum pro tuis erratis ac sceleribus, tam inhumanis tradidit pœnis afficienda. Porrò, cū se Dominus indueret, consilia inter se egerunt satellites diaboli, dicentes: Seductor iste regem se professus est: itaque afficiamus & coronemus eum vt regem. Moxque tota coacta cohorte in prætorium, IESVM pariter adduxerunt, vt coram omni populo ludibrio & contemptui haberetur, sicque maiori pateret confusioni. Ibi iam denuò vestes, quas vix bene induerat, multa cū ferocitate ei abstraxerunt, vestemque purpureā seu coccineam circundedêre. Deinde coronam è spinis contextam, loco regij diadematis, sancto illius capiti impresserunt, data ei sceptri vice arundine in manus: flexisque genibus irridiculè eum adorârunt, dicentes: Aue rex Iudæorum. Egredimini modò filiæ Sion, videte verū Salomonē in diademate, quo coronauit eū mater sua, in die lætitiæ cordis eius. Verè dilexit nos, & languores nostros ipse tulit, infirmitatesq; nostras ipse portauit. Quæso non vulgari cum

com-

cõpaſſione eamus viſum, quàm horribiles hic noſtris pro peccatis filius Dei cruciatus pertulerit. Alta trahamus imo ex pectore ſuſpiria, in lachrymas erumpant cuncta mẽbra & omnes venæ noſtræ, quòd nos pœnarum iſtarũ cauſa ſumus. Colliqueſcat præ dolore cor noſtrũ, totúmque reſoluatur in lachrymas, quod Deum, quod creatorẽ noſtrum execrandis noſtris ſceleribus tam dirè coronauerimus. Enimuerò cunctæ hæ ſpinæ contextæ, quid aliud ſunt, quàm crudelia noſtra peccata, quæ coacerũauimus? His quotidie venerandũ Chriſti caput inclemẽter vulneramus, multóque maiori eũ dolore & contumelia afficimus, quàm qui eum tẽpore paſſionis his pœnis excruciârũt. De illis enim ſcriptum eſt: Si cognouiſſent eũ, nunquam Dominũ gloriæ crucifixiſſent: nos verò & nouimus regem hunc omnipotentẽ, & illius voluntatem & iuſſa perſpecta habemus, & tamen obedire ei recuſamus, nihil pudet nos tam potenti reſiſtere Domino, eiusque iuſſa contemnere, cũ tamen nihil ille niſi noſtram petat ſalutẽ, vtque ipſius ſimus cohęredes in regno patris eius, necnon vt ſanguis, paſſio & labor ſuus nobis cedant ad ſalutẽ. O quis dicendo poſſit conſequi,

quàm

quàm impatibili Dominus IESVS dolore correptus fuerit, cùm horribilis ei corona ſpinea tam inclementer imponeretur? Vt enim quidam affirmant, erat illa corona ex iuncis marinis, qui ſunt peracuti & rigidi admodum: & horum quidem non paruam connexuere copiam, in pilei eam formam redigentes, ita vt aculei magna ex parte ad caput adiungerentur: tumque tanta cum violentia & crudelitate ſacro Chriſti vertici diram hanc coronam appreſſerunt, vt quemadmodum D. Bernardus ait, aculei cerebrum attingerent, ipſas quoque venas, neruos & oſſa capitis penetrantes, adeò vt ſanguis illius ſacro permixtus cerebro, vbertim per faciem, per collum, perque capillos deflueret. Expendat hic quiſque ſecum, qualis hæc pœna fuerit. Quid ſi cuipiam ingens aliqua ſpina in caput infigeretur, quonam futurus eſſet animo? Et certè, vt Anſelmus author eſt, Chriſti venerandum caput vel mille aculeis compunctum eſt. Imprimamus, oro, cordibus noſtris miſerabilem hanc figuram ſeu ſpeciem, vt nunquam inde recedat. Ah quàm deformis effectus eſt pulcherrimus omnium creaturarum?

rarum? Vt elegantiſſima Chriſti facies omni decore & ſpecie deſtituta eſt, vtpote ex verberibus & plagis nimiis, quibus ea nocte affecta erat, tumida, vnguium lacerationibus diuulſa, necnon ſputis ac phlegmatibus commixtim in ea fluentibus, iamq; cõcretis, turpiter defœdata: & recentis denique ſanguinis huius cerebro admixti profluuio irrigata, ita vt tam miſeranda eſſet ſpecies ſaluatoris, vt hominis præ ſe nõ ferret imaginem? Reuera non poſſet quis etiã bruto animanti non compati, ſi id ita affectum videret. Hinc Dominus ad animam in Canticis ait: Aperi mihi cor tuũ ſoror mea, columba mea, ſponſa mea, & tangat illud acerbiſſima paſſio mea: quia caput meũ plenum eſt rore, & cincinni mei guttis noctiũ, id eſt, peccatorum: hoc eſt, caput meum totum madet ſanguine, idque ob peccata tua. Neque tamen immitiſſimi canes illi omni hac ſanguinis effuſione ſatiati, non immani hoc cruciatu & ſtupenda Chriſti patientia ad compaſſionem moti ſunt: quin rabidus eorum animus magis ad malitiam inflãmatus eſt, ita vt deformem Chriſti vultum, adeò miſerandum in modum affectum, denuò conſpuerent, contunderent, & quicquid

contu-

contumeliæ, contemptus, molestiæ, aspernationis, vilipensionis, diabolico suo poterant corde concipere, agno mitissimo irrogarent. Iam caput agitabant, iam fremebāt dentibus in eū præ furoris insania, vt propheta ait: quandoquidem nesciebant quid in eum afflictionis & pœnæ, quidve contumeliæ conferrent. Semper enim cor eorum diabolicum magis eum torquere cupiebat, nec cruenta illorum sitis tantis potuit expleri cruciatibus. Hinc genua flectentes, irridiculè adorabant eum, dicentes: Aue rex Iudæorum. Quia verò Christus omnia hæc mirum in modum patienter ferebat, ita vt ne semel quidem faciem suam ab eorū verberibus & sputis auerteret: tanto agitabātur furore, vt exilientes è terra, rapta è manu eius arundine, horribiles in caput eius ictus darent, quibus spinarum aculei altiùs sancto illius cerebro infigebantur, adeò vt hæc pœna etiam cor illius attingeret, fluēte precioso sanguine vbertim per amabilē faciem atque collum. Nihilominùs sedebat illic agnus innocens pleno affectu, omnemque hanc prorsus inhumanam afflictionem & pœnam pro nostris fœtidissimis peccatis ad æterni patris gloriam patientissimè tolerabat.

rabat. O vos ſuperbi, vos putidi peccatores, vobiſcum (quæſo) expendite, quanta ſint peccata veſtra, quæ tali caſtigatione, tam ſeuera correctione expiari oportebat. Niſi grauiter offenſus fuiſſet æterni patris animus, nunquam filius Dei tanta pateretur. Niſi planè ad mortem fuiſſent vulnera veſtra, nunquam pro eis abolendis Dei filius mortem ſubiret. Itaque in ſuum peccator quiſque cor deſcendat, ibique altis ſuſpirijs, acerbiſque lachrymis ſe horum immanium Chriſti cruciatuum cauſam eſſe fateatur & agnoſcat. Enimuerò vt à nobis peccatum erat, ita Chriſtus pœnas luere voluit. Quando namque ſtudioſè admodum in hoc incumbunt homines, vt caput ſuum ob hominum captandam gratiam exornent, ſatiſque in hoc ſuperbiunt: idcirco Chriſtus Ieſus tã dirè in ſuo tortus eſt capite, vt eiuſmodi hominum peccata expiaret. Veſtitus eſt etiam purpureo & coccineo veſtimento. Purpura ſanguine tingitur piſcium, rore cœli viuentium: ſignificatque nobis cordis pietatem: quandoquidem hęc virtus hominis ſanguinem ad omnes illius venas diducit, exhilaratque & illuminat cor, & accendit ſpiritum ad compaſſionem & amorẽ. Pius cor-

de, deliciosè natat in gratia, ceu piscis in vndis: viuitque cor pium ex rore cœli, id est, ex influentia spiritus sancti. Et hæc quidem omnia in Christo cernere licet. Ipse namque tempore passionis suæ iuuenis erat formosus, omni gratia plenus, abundè perfusus gratia & amore, vtpote qui cuncta opera sua ex amoroso, iucundo, pio & hilari fundo ad æternam patris gloriam peregit: necnon preciosum sanguinem suum ad extremam vsque guttulam pro suarum salute creaturarum largissimè effudit: Cumque Iudæi die festo ac solemni præclarum hunc piscem neci darent, vestis corporis eius purpureo est tincta colore. Sic & quod coccinea tectus est chlamyde, id est, veste rubea bis tincta cruore vermiculorum, charitas nobis significatur, virtutibus cunctis ornatum addens, quam & oportet semper nos præcipuam ac superiorem habere vestem. Estque discolor seu bis tincta, quòd nos & Deo coniungat & proximis per dilectionem, haud secùs quàm ignis, quæcunque incendere potest, sibi copulat, in suamque transmutat similitudinem. Sic etiam quisquis in seipso humilis ac pusillus eligit esse vermiculus, feruensque amore

erga Deum ſuum, cocco inficit veſtem ſuam, dum ad Dei gloriam, proximorumque fructum & ſalutem, ſanguinem ſuum abſumit. Ardens namque amor, quo feruet erga Deum, illius ſupremum ſitiens promouere honorem, laudemque augere, ignitumque deſiderium cunctos ad præcipuam perducendi homines beatitudinem, quo Deus in omne æuum ab eis laudetur: hæc, inquam, tam magna & vehementia in eo ſunt, vt eum intrinſecùs liqueſcere, conſumi, & foras ſeſe exerere faciat, ita vt cunctos adeò ex ardenti amore ſic charitate complectatur homines, maximè quos aliqua premit miſeria vel calamitas, vt inferni cruciatus pro hominibus vniuerſis perpeti optaret, ſi ſic viſum eſſet Deo, ad illiusque id cederet honorem: quemadmodum Moyſes pro filiis Iſrael deleri voluit è libro vitæ, & Paulus optauit anathema eſſe pro fratribus ſuis. Sic igitur Chriſtus fecit. Humiliauit ſeſe in natura noſtra ſubter homines vniuerſos: & non ſe hominem dixit, ſed vermem, ex limo terræ naſcentem, eo quod & ipſe naturam humanam aſſumpſerit ex præclara illa terra, virgine Maria. Abſumpſit autem & ſanguinem & medullas oſſium

in amore, præcipueque executus est opera charitatis ad gloriam Dei patris & cunctorum salutem mortalium. Hac ergo de causa Christus IESVS humilis animarum amator, vestem nuptialem purpuream coccineamq; gestauit, scilicet in argumentum atque signum euidens ineffabilis pietatis, & incomprehensibilis charitatis suæ. Atque in ipso desponsationis suæ die viridem tulit coronam, rubentibus ornatam rosis, id est, roseo suo tinctam sanguine, hoc ipso significans nobis, pium se esse ac mansuetum regem, verumque principem amoris.

Oratio pro illuminatione.

CAPVT XXVII.

IESV speculum veritatis æternæ, lux omnem illuminans hominem, lux cunctas illustrans tenebras, lux cui nullæ officiunt tenebræ, lumen quod nulla alia potest augere lux, lux ad quam lumen omne deficit, lumen omnem augens lucem, lux vnde suscipiunt omnia lumen, lux omnẽ creans lucẽ, lux omne conseruans ac moderans lumen.

O lux quam videbat Tobias, cùm oculis clausis doceret filium suum viam vitæ. Lux quam videbat Isaac intus, cùm caligantibus oculis foris filio suo futura narraret. Lux, qua cuncti sunt illustrati prophetæ, vt longo post futura tempore occultaque cognoscerent, abditaque sacramenta & mysteria prophetarent. Lux quæ dixisti, Fiat lux, & facta est lux. Ecce tenebræ occupant faciem cordis mei, ita vt lumen cœli videre nequeam. Dic ergo & animæ meæ, vt fiat lux, & fiet. Mox enim micantes radij ex te vera ac fontali luce corusco radiabunt fulgore in abyssum cordis seu fundi mei, & nox mea in claram immutabitur diem. O lux incomprehensibilis, ita me tua claritate illustra, vt contempler te Deum meum in teipso, me in te, & cuncta infra te. O lumen infallibile, cui nihil est absconditum, cui soli corda omnium filiorum hominum perspicua sunt: illumina, quæso, secretos cordis mei recessus, vt peccata occulta, in eis latentia, agnoscere queã: nec illa tantùm peccata, quæ ex vitioso inimici semine concepta sunt, sed & propensiones quoque animi & occultas radices, quæ noxium hostis semen in me denuò generarunt, & excitarunt,

per quas opus tuum in me impeditur ac differtur, virtutes premuntur, & hortulus cordis mei, qui pro tui consolatione excolitur, tam inhonestè commaculatur, fitque syluestris & horridus. O fulgentissima veritas, quis sua peccata rectè intelligat? quis bene discernat quid gratum, quidve ingratum tibi sit, quid suggerat nobis spiritus tuus, quidve noster sensualis spiritus consulat? Nimirum absq; te vitiosa sunt omnia, fragilia & immunda: sine te cuncta mihi tenebræ sunt: absque te deficit mihi veritas omnis, iudicium omne, scientia & discretio omnis. Dum tua abest illustratio, vanitas videtur veritas, malitia iustitia, vitium virtus. Simul enim mecum creuit ignorantia: multiplicatæ sunt iniquitates meæ super capillos capitis mei, & non potui vt viderem. Impurarum nebula cogitationum adeò obscurauit cor meum, vt lumen gratiæ tuæ contemplari nequeam. Cæcus ad infernum perducor. Ah Deus meus, da mihi vt videam: illumina interiores oculos meos ne vnquam obdormiam in mortem, nequando dicat inimicus meus, præualui aduersus eum. Dirũpe velum ingens, quod medium se obiecit

inter te Deum meum & me seruum tuum: aperi obuelatos oculos meos, vt veritatis cognoscam iter, sacrisque inhæream vestigiis tuis. O IESV sol perlucide iustitiæ, illumina me sedentem in tenebris, & in mortis vmbra degentem, dirigens pedes meos in viam pacis, per quam venire mihi liceat ad locum tabernaculi admirabilis, ad magnam domum tuam, in voce exultationis & confessionis. O fons inexhaustæ pietatis, ex quo gratia & bonitas omnis promanat: fluat, obsecro, ros pinguis largæ gratiæ tuæ in arentem animam meam, priùs quàm moriatur, quandoquidem aruit vt testa virtus mea. Subueni miseræ creaturæ tuæ quam fecit omnipotens bonitas tua. O fons essentiæ meæ, ex nihilo me fecisti, & ecce reuertor in nihilum, nisi tu me moderis atque conserues. Quando perieram, redemisti me: sed rursus pereo, nisi succurras mihi. Tu namque es verbum Dei, per quod facta sunt omnia, & sine te factum est nihil, & ecce ego sine te nihil effectus sum. O IESV bone, quem non piguit ex cœlo descendere, vt reparares quod corruerat, veni & ad miseram animam meam peccatis corruptam & mortuam, vt per te re-

nascar. Sine te namque vitam non habemus in nobis. Audiam suauem vocem tuam, per quam mortui reuiuiscunt, spiritus nequam fugantur, morbi omnes curantur, vt & spiritus meus per te sanetur, exciteturque, exultetque præ immenso gaudio in digna laude & gratiarum actione. O speculum diuinæ claritatis, purifica & adapta interiores oculos meos ad te contemplandum. Hanc enim ob causam amabilis facies tua sputis & sanguine fœdata est, pugnis cæsa: ipseque totus absque speciem effectus es, vt faciem cordis mei emendares, purissimoque sanguine tuo ab omni vitiosa labe expurgares. Sic & externi oculi tui tempore passionis tuæ velati & operti sunt, vt internos intelligentiæ meæ obtutus detegeres, ab omnique nudares medio, distractione, imagine ac multiplicitate: vti nudo intellectu perspicuoque aspectu in tuam possem intendere æternam diuinitatem, & in te fontem essentiæ meæ, vtque spiritum meum semper haberem nudum atque detectum ceu viuum quoddam ac lucidum speculum, in quo æternam possem excipere diuinæ imaginis tuę similitudinem: nec vllum aliud cordis mei oculis op-

opponerem obiectum, quàm ipſum cruentum corpus, deformem vultum, & caput tuum ſpinis coronatum: ſimulq́ue per miſerandam hanc & excruciatam imaginem tuam, ſuperbiam omnem & ſæculi vanitatem hominumq́ue applauſum & fauorem fortiter aſpernarer. O miſericordiſſime Deus, da mihi tantam tui notitiam, quanta mihi neceſſaria eſt ad obtinendum verum tui amorem: quandoquidem diligo te, & magis magiſq́ue amare deſidero: itaque adiiuua me, vt amem te. Vulnera cor meum iaculo amoris tui: & præſta, vt tanto cum ardore te diligam, quanto ipſe à me vis amari. Neq; enim dulcius mihi quicquam eſt, quàm amare te Deum meum: neque acerbius quicquã, quàm re qualibet à tuo impediri ac alienari amore. Quicquid enim infra te eſt, magna mihi egeſtas & afflictio eſt, immo & velut hoſtis capitalis, à te dulciſſimo cordis mei dilecto me cupiens ſeparare. Sed & ſine te mihi ipſe grauis crux ſum, & infernus intolerabilis. O inextinguibilis ardor amoris, qui ſemper ardes, nec vnquam extingueris: totum me accende, totum me exure, vt totus in me deficiam, totus per tuum transformer amorem: totum me liquefacito, vt to-

tum me in te amittam. Absume me Deus totum in ardore feruentissimi amoris tui, vt meiipsius & omnium quæ in mundo sunt, perfectè oblitus, te summum ac excellentissimum bonum amoris vnis amplectar. Quæso Domine, per bonitatem tuam adeò me tibi insere ac vni, vt vnum tecum effectus, in te vno sempiterno perenniter requiescam, Amen.

Exhibetur Christus populo spectandus à Præside dicente, Ecce homo.

CAPVT XXVIII.

POST hæc IESV tam inhumaniter tractato, omniq́ue in eum effusa virulenta malitia sua, nec sic tamen ardens Iudæorum furor & odium refrixit, nec sitis cruenta extincta est. Neq; enim contenti erant, Dei filium tam turpiter illusisse atq; habuisse contemptui coram omnibus illis, qui in prætoris ædibus erant, insuper & foras eum produxerunt omni illi aspectandum populo, qui, ne contaminaretur, non fuerat ausus ingredi prætoriū. Quia enim

enim Pilatus prophanus & ethnicus erat, fas non habebant Iudæi illius ſubire tectū. Itaque verebantur contaminari, ſi ethnici domum ingrederentur, nec tamen metuebant innoxium Chriſti ſanguinem in ſe recipere. Paſchalem edere agnum cupiebant, nec formidabant verum illum paſchalem agnū iniuſtè neci dare. Itaq; Pilatus IESVM tam dirè excruciatum, turbæ ferocienti ſpectandum exhibuit, dicens: Ecce adduco vobis eum foras. Videte, quàm grauiter in eū animaduerſum ſit, quàm diris ſit verberibus caſtigatus. Quæſo aduertamus nunc, idq́; ingenti cū compaſſione, quàm miſerabiliter illic Dominus ſteterit, veſte tectus contemptibili ac deridicula, itē ſpinea corona, ſceptro arundineo, cruentis vulneribus, membris attritis, horribili ac ſqualido corpore, præ frigore tremebundo, ac diſtillante ſanguinē. Aſpiciamus etiam interno cū dolore amabilē vultum eius, in quem deſiderāt angeli proſpicere, vt eſt miſerandū in modum immitibus affectū plagis & tumidū, vnguiū diſcerptionibus lacerū, ſanguine pariter ac cerebro mixtis infectū & coloratū, phlegmatibus fœdum, ita vt humanam penè ſpeciē amiſerit. O quem iſta non mouent, ferro

& adamante durior est. Cumque ita Christum Pilatus populo præsentaret, ait: Ecce homo. Quod diuersis potest modis intelligi. Pater quidem cœlestis ab omni nos æternitate dilexit, estque hæc voluntas eius, vt ipsi in amore pro nostro modulo respondeamus. Itaque dicit animæ humanæ: Ecce homo, respice me, vt à me ipsa respiceris: ama vt amaris, cognosce me, vt ipse te cognosco. En amplissimum mei in te amoris testimonium fert vnigenitus meus, quem equidem totum pro te tradidi. Non corpus, non anima, non sanguis illius tanti apud me fuit, vt eum tui causa tradere dubitarem. Immo si quid preciosius, si quid melius paterno potuissem corde concipere, & id quoque tibi donassem. Ecce homo, altissimam diuinitatem meam in humanitate filii mei tibi dedi, cùm sit vnus mecum & in me, idemque verus ac inseparabilis Deus, & quisquis eum recipit, me recipit. Dedi insuper tibi Spiritum sanctum meum, vt is te mundaret, confortaret, illustraret, veritatem omnem edoceret & iustitiam, suo inflammaret amore, solaretur item, cunctisque donaret charismatibus virtutibusque. Ita enim complacuerat mihi in te, & inueneras gratiam

in oculis meis, ſimulque cor meum appoſueram ad te, eligens te in dilectam ſponſam meam. Sic namque decretum eſt mihi, habere in te delicias & oblectationes meas, vtpotè in qua conſtitui & elegi templum, cubiculum & habitationem meam. Ecce homo, meipſum totum minimeque diuiſum dedi tibi: volo ergo, vt & tu tete mihi totũ ac indiuiſum, totumque eſſe & poſſe tuum reddas. Puriſſimo te amore complexus ſum abſque vllius vel muneris vel compenſationis tuæ intuitu: æquum proinde eſt, vt & tu viciſſim purè me abſque mercedis contemplatione diligas: id eſt, vt me purè ames propter memetipſum: vt ſim ego merces, ſpes & ſcopus tuus, diligasque me, eò quòd ipſe te dilexerim, & vt à me diligi merearis. Et ſi amoris mecum iura inire volueris, dignaque fieri quæ à me ameris, voluntarium ſis viuumque oportet inſtrumentum, teque à me agi patiaris, totum te mihi offerens ac reſignans abſque vlla optione vel electione, ſinensque quicquid mihi viſum fuerit, tecũ agere, & in tempore & in æternitate. Prorſus, inquam, ita neceſſe eſt, vt mihi operandi, tibi patiendi & dimittendi vices relinquas, petasque à me medullitus, vt perficia-

tur in te id quod ab æterno ipse constitui ac præordinaui, teipsum penitus abnegans, mihique in te operandi faciens copiam & potestatem. Integra quoque cum fiducia erga bonitatem meam mihi adhærebis, cuncta cum ingenti gratitudine recipiēs de manu mea quæcunque tibi euenire permisero, tam aduersa quàm prospera, & tentationes, & afflictiones, & derelictionem, & angustias &c. omnino confidens in bonitate mea, mittere me ista tibi, ceu optima maximeque salutaria tibi & vtilia, simulque exercens te in eis. Quòd si stabiliter tecum perseuerans, fundum tuum obseruaueris, agnosces planè, cur ista tibi occurrere permiserim, quodque maximè sic necessarium tibi fuerit, & in rem tuam. Cum primis verò id te curare velim, ne operationi meæ resistas obstinatione, proprietate, euagatione & negligentia seu dissolutione tua. Cæterùm in qualibet afflictione, angustia & derelictione tua, quam euenire tibi permisero, tantisper permanere ac perseuerare desiderabis, quoad mihi visum fuerit, vt inde te absoluam eripiamque: feresque crucem illam ad finem vsque mei causa. Siquidem ita tentationibus & molestiis excutiaris ac agite-

ris oportet, donec palea omnis cupiditatis, proprietatis, vitiosæ propensionis à te separetur, elatusque ac rigidus animus tuus istis ceu mola quadam conteratur, donec in oculis tuis instar pulueris aut cineris nihil fias, ita vt non agnoscas modò, sed & sentias & miserrimum & vilissimum te esse mortalium omnium, quos mundus habet: adeoque ab omni exuaris propria voluntate & electione, vt quicquid DEVS tecum & creaturis omnibus fecerit, ita tibi gratum sit, vt secùs fieri nec optare velis, etiamsi creaturæ omnes cunctaque elementa tuo imperio subiacerent. Verùm antequàm huc pertingatur, hoc opus, hic labor est, multasque huius obtinendi gratia cruces laboresque, immo & mortes spiritales subire oportebit. Priùs enim quàm fructum ferat, granum frumenti in terra moriatur necesse est. Nimirum hæ duæ sunt alæ fidæ admodum, quæ nos compendio celeriterque ad spiritualem perfectamq; subuehant vitam, abnegatio videlicet sui, & patiens tolerantia aduersorũ, seu abnegare & pati. Quisquis enim simpliciter Deo se resignare nouit, illi nec tẽtatio, nec afflictio, nec infirmitas, nec aduer-

ſitas vlla accidere poteſt, quin ei cedat ad virtutis incrementum: id quod Apoſtolus teſtatur his verbis: Scimus, inquit, quoniam diligentibus DEVM omnia cooperantur in bonum. Itaque ſi quis omnia æquo ferat animo, ex cunctiſque ſibi accidentibus ſeſe exercendi ſumat materiam, obſeruato diligenter fundo ſuo, paternã intus vocem audiet loquentem ſibi: Ecce homo: Noſce teipſum: Scito quid ſis: agnoſce nimiam immortificationem tuam, multipliciaque vitia tua latentia in fundo tuo: aduerte nihil te eſſe, nihil habere, nihil poſſe ex teipſo. Ideoque ſine me intra te operari. Adhæreto mihi per amoré, ſerua mihi fidem: & quicquid tu viribus tuis non poteris, ipſe pro te faciam. Tum verò in hac cognitione ſeſe eiuſmodi homo exercebit, ſublatiſque cunctis defectibus atque crucibus ſuis, accedés cum eis ad Deum, gratias illi aget, quod ſe ſuam fecerit noſſe vilitatem: reſpondebitq́; Deo, dicens & ipſe, Ecce homo. En Domine Deus meus, miſer ego ſum, ineptus, infirmus, nihil valens, conceptus in peccatis, in miſeriis natus, enutritus in vitiis. Contra quem ò Domine oſtendis potentiam tuam? Ecce homo. Noli indignari aduerſus foliũ
quod

quod vento rapitur. Noli ò pie Domine obliuiſci inopiæ & fragilitatis meæ, nec ſubtrahas à me auxilium gratię tuæ: quandoquidem homo ſum ego & teſta fragilis, immo vermis ſum ego, & non homo: canalis immunditiæ plenus, per quem vltrò citróque ſordes decurrunt. Quoniam dereliquit me reſiſtendi virtus, & iam victus ſum. Miſerere mei tu Deus meus. Pugna pro me, operare in me, fac mihi vtvt volueris. En totum me tibi reſigno. Noui enim naturam tuam eſſe bonitatem, & proprium eſſe tibi, miſereri ſemper & parcere. Omnem malitiam meam proiicio in infinitam bonitatem tuam. Dediſti mihi noſſe vitia mea Domine, da & vincere. Euelle radicitus ex me immũditiam omnem vitiorum, & quicquid diſplicet tibi, rurſusque diuinum amorem tuũ & virtutes omnes inſere mihi. Denique per hanc fragilitatis ſuæ agnitionem, vitiorumque ſuorum contemplationem ſæpius maiorem homo profectũ faciet, ſi tantùm bene in his ſeſe exerceat, quàm ſi interim in aliis quibuſdã ſublimibus exercitarentur. Enimuerò ſi funditus quis emundari debeat, prodant ſe oportet vitia in ipſo latentia, tumque ipſe ſedeat cum ſancto Iob in ſter-
quilinio

quilinio & luto vitiorum suorum, idque multo cum dolore & angustia, radens testa saniem & immunditiam vulnerum suorum, id est, impuras fluxasque cogitationes ex sensuali corruptaque natura nascentes, cum labore & dolore detergens: faciatque in his exercitium suum, ita vt graui cum labore agrum conscientiæ suę proprio fimo & colluuie stercoret, fructum quandoque gratissimum prolaturum. Tantisper verò in his se exerceat oportet, totiesque his moriatur vitiis, eaque vincat, atque cum eis ad DEUM accedat, cunctaque vitia sua & culpas toties in eius iactet vulnera, in eisdemque diluat, & in diuini amoris eius flamma exurat, donec sentiat ea à se penitus discessisse, ab eisdemque liberatum se à Deo. Potest autem hoc ipsum, Ecce homo, & ita accipi, tanquam filius ipse dicat: Ecce homo, vide quid fecerim tibi, ab omni æternitate agnoui te in essentia mea, quandoquidem ab æterno in me fuisti eiusdem mecum essentiæ secundum ideam. Insuper & creaturam te feci, tam præcipuo te amore complectens, tamque excellenti donans gratia, vt ad imaginem & similitudinem meam te crearim. Vtque scires quàm generosum & elegantem te

te fecerim, nihil dubitaui ipsemet accipere naturam tuam, imprimens ei imaginem venerandæ diuinitatis meæ. Factus sum caro & sanguis tuus, quo te redimerem. Creaui animam meam vnà cum omnibus viribus eius, implens eam cunctis spiritalibus donis & charismatibus, quò cunctas virtutes probè exercerem, tuosque supplerem defectus omnes, pro tuis satisfacerem delictis, vitamque tibi obtinerem & mererer æternam. Ecce homo: Ego qui ex ventre diuino cœlestis patris mei ante omnia secula miro quodam ac ineffabili modo genitus sum, eidem patri meo semper æqualis in potentia & gloria permanens, mortalem tuam non sum dedignatus naturam assumere, trigintatres & eo ampliùs annos factus seruus tuus, in multa paupertate, humilitate, labore & afflictione operans salutem tuam, factus etiam sum tanquam exul à regno meo, vt tu hæres fieres: vt hostis quoque patris mei effectus sum, ab eoque derelictus & correctus castigatione crudeli, permisique in me eius iram deuolui, vt tu inuenires gratiam, & amicus atque filius DEI efficereris. Denique omne debitum tuum in me recepi, quique iudex tuus eram, ac iure

æternæ

æternæ te damnationis ſententia ferire poteram, tactus miſericordia, ſub rei ſpecie memet in mortem ignominioſiſſimam vltrò tradidi pro peccatis tuis, exponens me totum ad extremam vſque ſanguinis guttulam. Inſuper ipſum cordis mei cruorem potandum tibi præbui ex amore puriſſimo: factus ſum vermis, non homo, cui obloquerētur & illuderent omnes, opprobrium item hominum, & abiectio ſeu nauſea plebis. Velut botrus in paſſionis torculari expreſſus ſum. Aruit tanquam teſta virtus mea, & decocta eſt amoris igni: & quomodo nix liqueſcit ad ſolis aſpectum, ita in oculis patris mei exhauſtus, abſumptus & liquefactus ſum ſalutis tuæ gratia. Ecce homo. Quid vis vt vltrà faciam tibi? vt maiorem tibi amorem, fidem, beneuolentiam ſeu benignitatem exhibere poteram? Vide vt hic deformis aſſiſto pro peccatis tuis, vt ego Dominus dominorum ſupernè ac infernè derelictus ſum, & contemptus ab omnibus. Aſpice vt cruciatus ſpinarum iſtarum medullas confixerit cordis mei, quò ſpinas & tribulos euellerem vitiorum tuorū: à ſummo capitis vertice ad imas vſque pedū plantas, non ſum niſi vulnus ſanguinem manans,

vt te perfectè ab omni lęsione curarem. Quę tu naturæ sectando oblectamenta malè meritus es, ego tanta pœnarum acerbitate & amaritudine dilui, adeoq; totum te laui precioso sanguine meo ab omni macula vitiorum, vt mihi gratus fieres & acceptus. Ecce homo, sit penes te iugis memoria charitatis huius, quantoque te studio, labore, dolore quæsierim: nec posthac alieno sis in me animo: Vide si est dolor vllus, qui meo possit dolori æquiparari: Vide si quis vnquam reus & flagitiosus suis pro sceleribus tales luit pœnas, quales ego tuli pro peccatis tuis. Ex his verbis sancta Ecclesia mater nostra instituit, vt sacra hostia eleuetur, & cunctis ostēdatur sub Missæ sacrificio, tanquam diceret: Ecce homo, excitans nos velut pia mater, vt incarnationis, natiuitatis, passionis, mortis, resurrectionis, & vniuersæ denique charitatis & beneficiorum omnium CHRISTI memores simus: quandoquidem Sacrum siue Missa in memoriam dilectionis & operum DEI, quæ nostri causa ille peregit, instituta est. Eadem ex causa decretum est, vt in templis omnibus veritatis speculum, id est, imago sanctę crucis Christi IESV collocetur, vt quoties templi limina subierit,

con-

contempletur homo figuram conditoris sui in crucis patibulo pendentis: moxque ei in mentem veniat admirabilis amor iste, quem hoc ipso hominibus declarauit, adeoque se in hoc exerceat occupetque, vt quarumlibet extranearum imaginum externarumque occupationum obliuiscatur, putetque intus se imaginem alloqui his verbis: Ecce homo, vti hic pendeo contemptus, illusus, extentus, clauis confixus, sauciatus, omni solatio destitutus, nudis brachiis ad te expansis, vt te in gratiam recipiam: capite demisso, vt pacis & reconciliationis osculum tibi præbeam: latere & corde aperto, vt te ceu electam sponsam meam in gratissimum cordis mei cubiculum introducam, ibique æterno complectar amore. Tum verò homo, tanquam amabili hac CHRISTI voce inuitatus ad accedendum ad suauissima vulnera eius, plena se fiducia ad DEVM converteret, & ad clauis confixos pedes CHRISTI, quàm posset maximè submissa humilitate, aduolutus, cogitaret omnem hunc acerbum dolorem Deo ac domino suo putentibus se peccatis suis inflixisse, simulque peccata sua omnia Domino acerba cum contritione & feruentibus lachrymis humi-

humiliter confiteretur, dicendo: Ne intres modò ô misericordissime DEVS in iudicium cum inutili & peccatore seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Si in angelis tuis malitia inuenta est, quanto magis immundus erit homo in delectatione conceptus, & natus in peccatis? Domine ne in furore tuo arguas me: Neque enim spiritus sum, sed caro: non angelus, sed homo. Ecce homo. Quid est homo, Domine DEVS, vt contra eum irascatur furor tuus, cuius vita est instar venti aut fumi celeriter transeuntis? Quare ostendis potentiam tuam aduersus folium, quod vento rapitur? Simulque hic cum omni sua infirmitate, cunctisque vitijs sese ad Deum homo conuerteret, dicendo: Scio DEVS misericordissime, quòd idoneum valdè & purum me condidisti, non ob aliud quidem, quàm vt seruirem tibi, te amarem, tibi laudes & gratias agerem, essemque ceu instrumentum ad omnia morigerum, quo pro desiderio cordis tui delectabiliter & absque impedimento operari posses: sed heu multis corruptus ac vitiatus peccatis, præclarum instrumentum tuum prorsus destruxi, & nullis aptum vsibus reddidi,

ita vt indignus sim, in quo aliquid明 opereris. Totus namque inutilis, totus corruptus & abominabilis factus sum in peccatis, nec quicquam meruisse me scio, nisi vt gratiam tuam omné à me amoueas, & proiicias me à facie tua. Atqui ò clementissime DEVS, dum tuam attendo benignam longanimitatem, & benignitatem longanimem, qua tam patienter omnem iniuriam, contemptum, probra tibi à me illata sustinuisti, satis hinc animaduerto non esse voluntatis tuæ, vt aliquem perire sinas, nec velle te mortem impii, sed vt conuertatur & viuat. Atque hac fiducia fretus, me ad te conuerto. O dulcissime Domine Iesu Christe, qui ex voluntate patris, cooperante Spiritusancto, naturã nostram nimis corruptam reparasti, atque ad pristinam reduxisti puritatem, ita vt multo maior per te nobis gratia parta sit & gloria, quàm per primos parentes nostros amisimus: en meipsum tam subditum tibi instrumentum, quo pro voto cordis tui opereris, offerre cupio, quàm vlla sese vnquam tibi creatura obtulerit. Verũ piissime Deus, non est hoc in mea potestate: quandoquidẽ ex longa iam peccandi consuetudine te penitus dehonestaui. Attamen qualisqualis

hic

hic ſum, me tibi offero. Si enim totum per temetipſum mundum reparaſti, potens es vtique & me ad illam reformare puritatem, in qua à te conditus ſum. Potens es namque ex lapide ſuſcitare filium Abrahæ. Dignare itaque per diuinum myſterium tuum reformare atque reficere, quod meapte malitia deſtruxi. Poteſt tertiò verbum hoc & iuxta literam intelligi, tanquam Pilatus turbæ Iudæorum dicens, Ecce homo, his quaſi verbis eos alloqui voluerit: Ecce hominem: vel nunc cõquieſcat ſanguinaria ſitis veſtra, vel nunc ſufficiat vobis, ceſſate modò perſequi ſanguinem innoxium. Præter fas namque & æquitatem, contra mentem & conſcientiam meam hominem hunc innocentem tam dirè ipſe caſtigaui, vt furibũdam ſedarem iracundiam veſtram. Sit igitur ſatisfactum vobis, & præſtate vos homini nihil malè merito benignos. Enimuerò homo eſt. Compatiamini carni, ſanguini & cognato veſtro: tranſeat ſæua tyrannis in clementiam, odiũ in charitatem: miſereat vos immitium pœnarum eius, quibus eum correptũ cernitis. Neque enim beſtia eſt, ſed homo. Non vllus vnquam latro vel ſceleſtus quiſpiam ita ad nihilum redactus eſt, ſuiſque pro facinori-

bus tam indignè tractatus, vt iustus iste qui totus innocens est. Si despexistis eum, quòd se regem dixerat, iam nunc recipite eum, quem miserrimum & abiectissimum omnium videtis. Cùm ergo Iudæi sæuissimi audirent pariter & viderent IESVM tam deformem coràm astantem, ferreum eorum pectus neutiquam emollitum est, quin potiùs ad maiorem excanduit liuorem & inuidentiam, adeò vt feroci animo clamarent, Tolle tolle eum, nec videre eum possumus, Crucifige crucifige eum, nihil posthac excusationis recipimus, reus est mortis. Videns Pilatus nihil se proficere, sed actum agere, nec quicquam valere, quicquid vel diceret vel faceret pro Christo liberando, sed Iudæorum insaniam ac furorem magis ac magis increscere, manus suas coram impia plebe lauit, dicens: Innocens ego sum ab innoxio sanguine iusti huius. Vos videritis. At illi incomposito ac horribili sonitu vociferabantur, Sanguis eius super nos & super filios nostros. O inaudita inuidentia, O odium execrandum. Subeat nunc quisque secreta cordis sui, ibique secum meditetur, quanto dolore piissimũ cor IESV verba hæc confixerit, quandoquidem perspicuè

videbat,

videbat, quàm inuido ac maligno corde ea Iudæi depromerent. Quàm putamus molestum fuit piissimo Domino, cuius natura bonitas est, cum inspiceret fraudulentũ ac pestiferum fundum plebis suæ, quanta sæuitia, quanto odio flagraret, quàm sitiret sanguinem suũ, vt seipsos & omnes posteros suos æternæ maledictioni & horribili vltioni diuinæ addicerent, tantùm vt Christum neci darent. Quàm lugubri tunc fortè dominus corde secũ cogitabat: Popule meus, quid feci tibi, aut quid molestus fui tibi? Præ cũctis vos elegi gentibus & exaltaui. Paterna vos pietate seruaui & enutriũi, & impleui bonis omnibus, & nunc occidere me vultis & crucifigere? Hinc iam Pilatus mortis sententiam tulit in Christum, tradens eum manibus Iudæorum; vt eum crucifigerent & interficerent pro voto suo. Ah cuius nõ exhorreat & in lachrymas proruat cor, dum attẽdit vitæ authorem morti esse adiudicatum? filiũ Dei, cui pater omne dedit iudiciũ, spõtè se ad ignominiosam dãnari mortẽ passũ esse? O quis sibi temperet à lachrymis, reminiscens amabilem dominum, agnum innocentem, cruentis traditum esse manibus Iudæorum, vt suã in eo explerent voluntatem?

Quid facturi sunt, iam iudicis obtento consensu, qui tanta attentare ausi sunt iniussu præsidis? Vt suam nunc in Christum effusuri sunt iracundiam, quam tam diu suo gestarũt in pectore? Nimirum quicquid malitiæ concipere poterunt, in ipsum exercebunt. Acerbissima, ignominiosissima, maximè cruciabili ac contemptibili morte, quam quidem excogitare quiuerint, ipsum afficient: quandoquidem ipsorum voluntati traditus est. O iudicium iniquum, ò iniusta sententia, ò crudelis damnatio, ò Iudex peruerse, iamdudum nullam in eo causam inuenisti, & nunc eum morti adiudicas? Iamiam iustum eum affirmabas, & nunc ad crucis eum mortem condemnas? Paulo antè fatebaris, quod & bene noueras, Iudæos odio & inuidia stimulatos eum tibi obtulisse, culpamque omnem ab eo abesse, & modò impiis hostium suorum manibus, & crudelissimæ illorum voluntati eum tradis?

IESVS cruce oneratur.

CAPVT XXIX.

POSTEAQVAM vero Chriſtus Ieſus ſaluator noſter ad mortem damnatus eſt, rurſus eum miniſtri intrò rapuerunt, veſteque purpurea nudatum ſuis denuò veſtibus induerunt, vt tãto meliùs in habitu proprio agnoſceretur: multaq; cum feſtinatione ad mortem eum abduxerunt, verentes ne Pilatus aliundè perſuaſus aut ductus pœnitẽtia, ſententiam reuocaret. Itaque arrepto graui ſanctæ crucis ligno, ſacris illius humeris impoſuerunt, longitudine, vt annotatum eſt, pedum quindecim. Cur autem id fecerint, iſta ratio eſt, quòd crux ea tempeſtate genus tormenti eſſet ignominioſiſſimum, quo rei afficerentur. Vnde & præ confuſionis & probri metu nemo illi propinquare volebat. Chriſto igitur illud ita impoſuerunt in grandem illius confuſionem, vt ſuum ferret dedecus, eſſetque cunctis hominibus con-

temptui ludibrioque, illiusq; memoria penitus ex hominum cordibus deleretur, nec quiſquam illius vltrà auderet facere mentionem. At verò benigniſſimus Dominus libenti ac placido animo graue illud pondus in ſe recepit, geſtans illud ingenti cum deſiderio ad patris gloriam pro ſalute mortalium: nec crucem modò, verùm etiam totius mundi in ſe peccata recepit, adque Caluariã aſportauit, vbi ea cruci affixit, occidit, proprio diluit ſanguine, & morte ſua acerbiſſima expiauit. Hoc eſt quod Propheta ait: Omnes nos quaſi oues errauimus, vnuſquiſque in viam ſuam, id eſt, poſt concupiſcentias & oblectationes ſuas, declinauit: & poſuit Dominus in eo iniquitatem omniũ noſtrum. Simul autem & perfectionis quandã nobis Dominus formam re ipſa hîc exhibuit, vti antè verbo nos inſtituerat, ſeipſum funditus abnegans & reſignans, crucemque ſuam conſtanti perſeuerantia ferens. Quiſquis eius vis eſſe diſcipulus, tu quoque fac ſimiliter, & ſequere Dominum tuum. Attamen non ſatis fuit Iudæis, hac eum contumelia affeciſſe, quia ad maius dedecus & ignominiam, medium inter duos latrones eum deduxerunt, multoque ampliùs quàm

ipſos contempſere latrones, dum ſuam eum compellerent ferre crucem, quod de latronibus nuſquam memoriæ proditum eſt. O IESV piiſſime, quæ te vicit charitas? quantoperè ſitiiſti ſalutem meam? quanto cum deſiderio viam illam difficilem & moleſtã mei cauſa ambulaſti, ingentiaque hæc probra & contumelias propter me perpeſſus es? Nimirum quo me reuocares ad vitam, author ipſe vitę ad mortem ductus es: vt nos à prauitatis itinere reduceres, ipſe Dominus Sabaoth, Dominus ſanctus & iuſtus, ad Caluariam pertractus es: vt nos terrena hæc doceres bona contemnere, omnibus te rebus ſpoliari permiſiſti, nudus aſcendens in crucem ad patrem: quò angelicis nos choris inſereres ac copulares, cum iniquis reputatus es: & vt denique nos à cœleſti exercitu tuo honoraremur, ipſe coram toto mundo contemptui ac ludibrio habitus es. Enimuerò non ſceleratiſſimus quiſquam turpiori vnquam morte occubuit. Quo enim tempore Chriſtus paſſus eſt, celebritas Paſchalis agebatur apud Iudæos, quò confluxerat ingens populi multitudo, omneſq; certatim Chriſtũ videre cupiebãt. Itaque hic Dominus dominorũ, cuius eſt omnis

honor & gloria, ſpinis incedebat coronatus, duris conſtrictus funibus, graui crucis pondere prægrauatus, in latronum medio, ſignis damnationis denotatus omnibus, quę improbi illi excogitare poterant. Quæſo gemebundis contemplemur cordibus, quàm cruciabilis fuerit iſta proceſſio. Ante Dominum vilis præcedebat plebecula, ridens & cachinnans, ipſumq́ue anteuertere cupiens, vt videret cruci affixum. Hinc inde carnifices & miniſtri eum ſtipabant, innumeris eum afflictionibus vexantes, vt ſimul plebem omnem ad illudendum illi & contumelias inferendas allicerent & excitarẽt. A tergo ſequebatur turba ſæua armatorum, puta domini & principes ſacerdotum, qui haud ſecùs exultabant, atque leones capta præda, multasq́ue in Chriſtum execrationes & blaſphemias congerebant. Sic ſic rex glorię omnibus contemptui fuit: puſilli & magni, nobiles & ignobiles ſimul eum probris & iniuriis affecerunt. Quod & dominus antè per Prophetam prædixerat his verbis: Aduerſum me loquebantur qui ſedebant in porta, & in me pſallebant qui bibebant vinum, irriſui me habentes. Omnes videntes me, irriſerunt me: locuti ſunt labiis,
&

& mouerunt caput. Nunc ergo intimo cum dolore visum pergamus, quos hîc cruciatus dominus pertulerit. Tametsi totus, vt Esaias ait, vulneribus plenus erat, & à planta pedis vsque ad verticem capitis non erat in eo sanitas, attamen à quibusdam annotatum est, grauiter eum læsum ac singulari affectum vulnere in humero suo. Huic enim ingens crucis trabs imminebat ora præacuta, quæ grande ei inflixit vulnus, ex cunctis vulneribus vnum efficiens: qui dolor illius piissimum cor penetrabat. Atque vt quidam deuoti doctores sentiunt, fuit hæc ex Christi grauissimis pœnis vna, quam ille pertulerit. vt enim quotidiano discimus vsu, si cui nostrûm vel tenue hæreat vulnus aut vlcusculum, vix moderatè ferimus quemquam nos propiùs accedere: quid ergo censemus Dominum IESVM Christum, quo cruciatu esse affectum, cum graue lignum illud illius impositum impressumque cruentis humeris, ac maximè diro huic vulneri, tam longo ferre itinere cogeretur? Et quia crux prolixior erat, totam in humeros recipere non potuit. Vnde factum est, vt pars extrema lapidibus quibus via strata erat, adhærens, grandem excitaret & horridum strepitum,

Dominum incredibili dolore afficientem. Quando verò ex omnibus illis grauiſſimis pœnis & moleſtiis, quas tota nocte illa & die perpeſſus erat, adeò debilis & laſſus effectus erat, vt totus exhauſtus, & viribus eſſet deſtitutus, tam miſerandum in modum incuruus & ad terram depreſſus, ſub ingenti illa crucis mole incedebat cum immenſa cordis anguſtia, vt ſingula quæque veſtigia cor illius morderent. Cæterùm ardentiſſimus eius erga nos noſtramque ſalutem operandi amor, ſupra vires eum pati vrgebat. Et reuera ſupra modum grauis fuit iſta afflictio tam intus quàm foris, quando non crucis modò pondus, ſed & peccata totius mũdi in ſe aſſumpſerat, quemadmodum princeps Apoſtolorum ait: Peccata noſtra ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignum. Nec potuit CHRISTI paſſio non eſſe vehementiſſima, cùm peccatis omnibus ſecundum iuſtitiæ rigorem præponderaret. Hic iam ſuo quiſque in pectore ſecum reputet, quantùm ipſe ſuis peccatis CHRISTI crucem exaggerârit. Deinde cùm immodicè canes illi ſanguinarij CHRISTI mortem accelerarent, calcibus eum & pugnis protrudebant ac protrahebant, & ſine vlla mi-

ſeratione tam inhumanis eum afficiebant verberibus, ac ſi beſtiam præ manibus habuiſſent. Nihilo minùs agnus innocentiſſimus benigniſſimè totum ſe cunctis illorum ictibus ac feritati, quam excogitare poterãt, ſuppoſuit. Quis iam vltrà lachrymas cohibeat, Chriſtum ita deformẽ ob interiores ſibi proponens oculos, illiusque dolores cum cõpaſſione reuoluẽs? Enimuerò corpus illius prorſus expreſsũ erat, & adhuc cor pati geſtiebat. Sub pondere membra ſuccumbebãt, & amor feruidus labaſcentem erigebat, vt pœnam ad finem vſque perferret. Grande crucis onus ad terram eum deprimebat, & ignitum deſiderium impellebat vt pergeret. Vehemens namq; deſiderium gratiſſimam DEI patris voluntatem exequendi, noſtrãque abſoluendi redemptionẽ, adeò in eo excreuerat, vt ſupra naturam & humanam imbecillitatem eum pati cogeret, & per pœnas impelleret, adeò vt vel ad extremum vſque iudicii diem pro ſalute hominum ſic onuſtus incedere nihil recuſaſſet, ſi ſic fuiſſet viſum patri, & ad illius ceſſiſſet honorẽ. Itaq; hic Chriſtus cũctis ſpiritalibus hominibus ſpeculũ & formã quandã vitæ ſpiritualis & perfectionis propoſuit. Quotquot enim ad

ſynceram & virtutibus conſpicuam vitam aſpirant, hi ſuam cum Chriſto ſpontè leuent crucem, fideliterque ac perſeueranter eandem ferant neceſſe eſt: atque ſi ita placuerit DEO, priuari ac nudari ſe ſinant bonis temporalibus, & quibuſlibet adminiculis & ſolatiis amicorum, interna quoque & ſpiritali conſolatione & gratia ſenſibili. Ad hæc irrideri ſe patiantur, & probra, detractiones, iniurias & exprobrationes pro dilecto DEO ſuo hilariter perferant: vtque cum CHRISTO gratum DEO ſacrificium, dilectoque ſuo ſimiles fiant, multis ſe afflictionibus & moleſtiis hominum, tentationibus dæmonum, propriiſque culpis ac defectibus ſuis excruciari ferant oportet. Et quiſquis verus eſſe amator volet, à ſuo nunquàm recedet dilecto, neque in cruce, neque in morte, nec in afflictione qualicunque, quæ ei poſſit euenire: ſed cruce ſua ſtrenuè in humeros ſublata, ſeſe ſubter eam humiliter ſupponet, dicens: Sequar te dilecte mi, quocunque ieris: nec petet abſolui à cruce, ſed pati eam deſiderabit, quoad Domino viſum fuerit: ſed neque terrenam vllam nec ſpiritalem quæret conſolationem, quæ ei crucem aut mollire, aut minuere

nuere possit: quin potius ad dilecti gloriam, ad extremum vsque spiritum eam ferre paratus erit, nec vllam aliam hinc mercedem appetet, nisi vt ad Dei cedat honorem, & illi soli placeat. Denique qui sic crucem suam gerunt, hos ego veros Christi amatores sectatoresque dixerim, qui non quærunt quæ sua sunt, sed quæ IESV Christi. Quemadmodū D. Paulus fidelis Christi amator, post horribiles illas immanesque cruces, quas in sua commemorat epistola, perpessas, adhuc anathema fieri optabat pro patribus suis Israelitis, id est, maledici atq; separari à Deo vt Christo plures lucrifaceret. Moyses item pro filiis Israel deleri optabat è libro vitæ. Nimirum hęc est perfecta charitas, quæ nusquam seipsam quærit, nusquam sibi parcit, neque in tempore, neque in æternitate, vt Dei honor augeatur. Isti sunt veri amatores ac imitatores Christi, qui Christo, quatenus possibile est, aliquam pro morte illius vicē reddunt, exponentes etiam periculis animas suas, sicut & Christus suam pro eis animam posuit: cupiuntque perdere semetipsos, vt Christum lucrifaciant: nec spernunt quenquam, sed ipsi contemni gaudent: cæteros magnifaciunt & sanctos credunt, se ve-

rò vilipendunt ducuntque pro nihilo: cun-
ctis pios & benignos, solis sibi rigidos & se-
ueros se exhibent: ex aliorum malis virtu-
tes eliciunt, suasque virtutes pro vitiis ha-
bent, & alios denique omnes ad sua colla-
tos peccata, iustos & virtute præditos ex a-
nimo arbitrantur. Quis hos humiles, Chri-
sti sectatores amatoresque dicere dubitet?
qui & seipsos funditus abnegârunt, Chri-
stumque cum sua cruce sequuntur. Verum-
tamen nec istud quidem sufficit, vt Christo
sponso tuo perfectè placeas, leuasse te cru-
cem tuam. Sed si ei similis aliquo modo fi-
eri voles, exeas & cum ipso oportet. Sic e-
nim de Domino apud Euangelistam legis,
exisse eum baiulantem sibi crucem suam. Et
virginibus illis Euangelicis dicitur: Ecce
sponsus venit, exite obuiam ei. Quò ergo e-
ximus? videlicet, extra ciuitatem, extra
hominum frequentiam, extra tumultus ac
turbationes omnes, atque adeò extra nosip-
sos, extra omnem proprietatem, sensualita-
tem, voluptatem, solatium, extra omnem il-
licitum erga creaturas amorem, & quic-
quid cordibus nostris aliquam potest labem
aspergere, ac denique extra omnia, in qui-
bus nosipsos quærimus plusquàm nudum
Dei.

Dei honorem, dilectionem ac voluntatem. Porrò sic egressi, iam crucem nostram fideliter leuabimus in humeros, Christique vestigiis inhærebimus, id est, afflictiones & cruces quascunque Deo permittente nobis occursantes, vndecunque illæ veniant, siue ab hominibus, siue à maligno spiritu, siue à culpis & defectibus propriis, libenti animo excipiemus, tollemusque in humeros, hoc est, exercebimus nos in eis: atque ita demum fructuosæ nobis erunt. Sed iam age ad Christum reuertamur eò, vbi ipsum dimisimus, inter ipsas puta manus cruentas crudelium Iudæorum. Itaque CHRISTO tam miserabiliter sub ingenti sanctæ crucis mole incedente, erant pii aliquot, maximè deuotæ quædam fœminæ, quas vehementissima afficiebat compassio ad Saluatorem, & flebant acerbè nimis: quibus Dominus ait: Filiæ Hierusalem, nolite flere super me, sed super vosmetipsas flete & super filios vestros: tanquam diceret: Equidem lachrymis vestris non indigeo, qui contemptibilem hanc mortem sponte mea patior tum pro gloria patris, tum vestra omnium salute, necnon peccatis atque sceleribus vestris. Non est ergo, cur me lugea-

tis:

tis: ſed veſtra potius natorumque veſtrorum, qui has mihi pœnas ingerunt, errata plangite. Ipſa namque ſcelera veſtra, contemptusque quem patrem meum ex vobis accipere animaduerto, grauiùs me premũt, quàm crux iſta quam fero. Et citò quidem dolor meus omnis abibit, veſter autem æuo durabit ſempiterno. Si enim filii veſtri in ligno viridi hæc faciunt, in arido quid fiet? Si ego qui peccatum nullum vnquam admiſi, ſed vireo ſemper & virtutibus omnigenis fœcundus ſum, ex hoc nihilo minùs ſeculo abſque vexationis & afflictionis igne, paſſionisque acerbitate emigrare non poſſum, quem illi ignem, quas flammas, quæve inferni tormenta expectare debebũt, qui aridi atque in bonis actibus ſteriles, virtutibus vacui, malitia pleni ſunt? Hinc nimirum & diuus Gregorius ait: Dum mecum ipſe paſſionem & mortem Domini noſtri IESV Chriſti perpendo, Iob quoque afflictionem & martyrium ſancti Ioannis Baptiſtæ conſidero, prorſus exhorret cor meum ad pœnas impiis & peccatoribus præparatas. Enimuerò ſi Deus chariſſimos quoſque amicos ſuos tam dirè caſtigauit, quid faciet hoſtibus ſuis? Si perexiguas eorum culpas,

ſine

ſine quibus vita iſta vix agitur, adeò puniuit, qua in illos ſeueritate animaduerſurus eſt, qui vt pecora irrationalia & abſque prudentia, pro ſuæ viuunt carnis putidæ voluptate?

Maria mœſtiſſima parens, ſuum ſequitur mœſtiſſimum filium.

CAPVT XXX.

VM igitur hæc agerentur, Maria triſtiſſima Dei mater, auidè ſuum quærebat videre filium, vt vel conſolatorium ex eo perciperet verbũ, aut aliquod ei impenderet ſolatium, & vltimum ei valediceret. Sed quia propè ad eum accedere non dabatur, ob turbam ſceleratorum militum, qui eum cinxerant vndique & ſequebãtur, vt à plerisque affirmatur, alio perrexit itinere, vt turbam anteuerteret, atque ita ſuo veniret dilecto obuiam. Quamuis enim ex acerbiſſimo ob filii paſſionem cõcepto dolore, prorſus exhauſta & viribus eſſet deſtituta, fortis nihilominus amor, quo erga illum feruebat & in-

& ingens eum videndi desiderium vires ei addidit, ita vt turbam omnem filium eius ducentium præueniret. Quis, obsecro, mente concipere possit, quibus fuerit doloris & angustiæ confixa aculeis, cùm vnicum solamen cordis sui, quem tam incomprehensibili complectebatur amore, ita miserabiliter derelictum & graui insuper crucis pondere onustum videret, aspiceret etiam gratissimum vultum eius, quem toties intima cum deuotione amplexa fuerat, tam turpiter deformem & miserè affectum? contueretur & venerandum caput eius, quod sæpenumerò multa cum reuerentia & amore ardentissimo suo appresserat cordi, horribili corona spinea crudelissimè compunctum? atque cerneret demum Deo ac Domino suo tantam irrogari iniuriam & contemptum, ipsumque inter latrones damnatos annumerari? Quis dubitare possit, acerbissimè gladium doloris deuotissimum piissimumque cor illius transuerberasse, cùm videret dilectissimum filium suum, quem suo gestarat sub pectore, ita sanguine phlegmatibusque fœdatum, crebris affectum vulneribus, deformem insuper, & ab omni despectum abiectumque mundo? Nihil est ambiguum,

biguum, quin si non diuina fuisset bonitate seruata roborataque, cor illius deuotissimum præ dolore diruptum fuisset: quandoquidem adeò illius animum doloris vis immensa oppleuerat, vt velut sub graui staret pressa saxo, nec posset saltem verbum edere. Neque tamen insolitam aliquam præ se tulit deformitatem, non vllam exhibuit forinsecùs impatientiæ notam: vtpote quæ se funditus Deo resignarat, totamque se absque electione aliqua vel optione in gratissimam illius refuderat retuleratque voluntatem. Et quia plena erat spiritu sancto, nouerat ex prophetis moriendum esse filio suo, eaque de causa mortale eum sumpsisse corpus, sicq; visum esse patri cœlesti: atque ideo aliud desiderare non norat. Vnde quemadmodum Christus Iesus vltrò se patri obtulit hostiam viuam pro salute mortalium, ita & virgo beatissima, dulcissima Maria ipsa quoque filium suum obtulit pro humani generis salute: satisq; ei gratiùs fuit suo destitui solatio, quàm hominũ impedire redemptionẽ. Atqui flagrantissimus illius erga filium amor, totum se intùs cohibere non poterat, sed vt intus cor exussit, consumpsit, liquefecit, ita foras feruentes

expulit

expulit lachrymas, viuidum illius colorem obfuſcauit, atque innumera eademq́ue altiſſima extorſit ſuſpiria, ita vt exterior illius miſeranda atq; triſtiſſima habitudo, interiorem ſpiritus eius anguſtiam declararet. Quia verò Dei intelligebat eſſe voluntatẽ, vt vnà cum filio ſuo pateretur, ſpontè ſeſe ad hoc obtulit, etiam mori paratiſſima vnà cum IESV dulciſſimo filio ſuo pro ſalute ac redemptione miſerorum. Continet autẽ dolorem ſuum intra ſui ſecreta pectoris, eo quod nullam externam hominum conſolationem deſideraret, potiùs apperens illo in dolore perſiſtere, donec ipſe eam Dominus eriperet ac conſolaretur. Ea namq; de cauſa IESVM ſecuta eſt, vt ſimul cum eo ſuam ferret crucem: idcirco acceſſit Caluariam, vt cum eo intus ſpiritaliter crucifigeretur: ideo iuxta crucem aſtitit, vt gladius doloris cor eius configeret, martyrumq́ue omnium regina efficeretur. Excellentiſſimum namque Dei donum, quo ſuos ſolet munerari amicos, crux eſt & afflictio, atque illud ipſum & filio ſuo & beatæ virgini & electis amicis ſuis omnibus contulit. Vnde quiſquis cruci & afflictionibus ſeſe opponit, Dei voluntati & donis reſiſtit, aberratq; à Deo, terga illi obiici-

obiiciens, Communi ſiquidem amore Deus cunctos homines proſequitur, optarctque omnes ad perfectionem prouehere: quod tamen abſque labore & dolore cruceq; multiplici fieri non poteſt: haud ſecùs quàm precioſa & adfabrè elaborata aurea patera abſque igne, malleis, aliiſque acutis & accommodis inſtrumentis fieri non potuit: ſed miſeri homines ſemper fugiunt, nec ferre aut ſatisfacere ſtudēt ſuauiſſimæ Chriſti operationi: ideoque ſemper inepti, miſeri & fragiles perſeuerant. Deinde quum Chriſtus ita, vt diximus, cruce miſerabiliter onuſtus incederet, iamque viribus defeciſſet, & eſſet omnino exhauſtus, quum non poſſet vlterius progredi, præ nimio angore corruit pronus in terram: quo caſu multam ſimul expertus eſt crudelium illorum inclementiam nebulonum, dire eum cædentium, trahentium, impellentium, vt ſecum quiſq; facilè perpendere ac meditari poteſt. Id enim omne fecerunt ei, quod intus diabolus ſuggerebat. Videntes autem impii illi ac ſanguinarii tyranni, quod eum nec verberando, nec trahendo, nec propellendo, ſeu calcando vlteriùs promouere poſſent (iam enim nihil ei remanſerat virium) hominem quen-

quendam ad oppidum tendentem, post Christum ferre crucem compulerunt. Id verò non ex aliqua erga Christum compassione fecere, sed vt tanto celeriùs eum neci darent: & ne fortè sub manibus eorum animam efflaret, priùs quàm omnem in eum malitiam sæuitiamque suam exercuissent. Et homo iste ethnicus erat, videlicet vt hoc ipso daretur intelligi, indignos esse Iudæos, qui Christi crucem baiularent: simulq; mysterium hoc præferebat, fidem scilicet & gloriam crucis, ad gentes transituram.

Oratio ad patrem cœlestem.

CAPVT XXXI.

ATTENDE nunc, obsecro, clementissime pater, vnigenitum filium tuum, quanta is perpessus est ad gloriam tuã pro redemptione nostra. Vide vt dilectus vnicus tuus, tibi in gloria æqualis, par in potentia, inter latrones despectus, & ad ignominiosam crucis mortem est condemnatus. Aspice perseuerantem illius obedientiam ac patientiam, vt omnes has pœnas, amaritudines, contemptum, probra, iniurias, & vni-

& vniuerſos demum horribiles cruciatus ſuos, ingenti cum deſiderio pertulerit ad honorem tuum: ſupraque vires ſuas humanas vera cum reſignatione abſq; vllo adminiculo ſeipſum totum exhauſerit atq; conſumpſerit, vt tuam gratiſſimã perficeret voluntatem. Hic eſt dilectus filius tuus, in quo tibi multũ complacet. Hic eſt verus Iacob, qui perſecutionem ab Eſau, populo Iudaico patiens, humiliter per Iordanem ſolus perrexit cum baculo crucis ſuæ, vt multis cum diuitiis & grandi hominum frequentia ad te reuerteretur. Hic eſt Ioſeph verus, chariſſimus filius tuus, miſſus à te, vt requireret fratres ſuos, quos inuenit in Dothaim, id eſt, vitiis magnis atque peccatis, quem demum beſtia deuorauit peſſima, id eſt, peſtiferum inuidiæ virus. Hic eſt IESVS paſtor bonus, qui animam ſuam poſuit pro ouibus ſuis, & perditã ouẽ tam anxiè perquiſiuit, quam deinde multo cum ſudore inuentam, ex vitiorum ſordibus extractam & eductã, amicabiliter ſuis impoſuit humeris, & ad ouile reduxit. O pater miſericordiſſime, aduerte quæſo, vt dulciſſimus natus tuus peccata omnia totius mũdi ſolus portauerit in cruce ſua: & qui nũquã ipſe peccauit, omnẽ

ſpur-

ſpurcitiam ac ſordes noſtras diluit puriſſimo ſanguine ſuo, ardoreq́ue ſui flagrantiſſimi conſumpſit amoris. Quem tu iudicem cõſtitueras, omni illi tradita iudiciaria poteſtate, ex amore ceu ſceleratus morti adiudicatus & mortuus eſt, vt reos omnes redimeret, debita eorum precio innocentis ſanguinis ſui exoluens. O pater cœleſtis, quàm relucet diuina imago tua in ſanctiſſimo filio tuo? quàm bene cognoſcere eſt per diuinum verbum tuum, piiſſimum atque paternum cor tuum? Nunc planè agnoſcimus, quiſquis videt filium tuum, eum & te videre, & per miſericordiam dilecti filij tui, reipſa intelligimus patrem te eſſe miſerationum & Deum totius conſolationis. Ecce pater dulciſſime, hic eſt obediens filius tuus, qui vſque adeo ſitiuit honorem tuum, vt ob zelum & amorem domus tuæ, ſanguinem cordis & medullas oſſium abſumpſerat, ac velut teſta exaruerit, quò omnes pariter homines ſecum ad te adduceret, qui te in omne æuum amarent, tibiq́ue laudes & gratias agerent. Ah quid ſum ego vilis terræ vermiculus, vt mei cauſa non parceres vnigenito filio tuo? Quantoperè me amaſti Domine, quẽ tanto precio redemiſti? Et certè ſi quid

melius

melius cor tuum paternum excogitare potuisset, in meæ cessisset salutis precium & vsum. Quid rependam tibi pater sanctissime, pro omni hac paterna fide, benignitate, & amore intimo, quem mihi per vnigenitum filium tuum exhibuisti? Nimirum si vel in tot particulas cor meum tui ob amorem singulis quibusque momentis temporis diuidi aut in puluerem redigi posset, quot sunt graminis herbulæ in terra, aut guttæ aquæ in mari, aut puluisculi arenæ in montibus vallibusque, possentque singulæ quæque particulæ sine cessatione tanta cum gratitudine te laudare, tam obtemperanter obsequi ac famulari, tam simpliciter obedire, tam dignè venerari ac colere, tam nudè diligere, quàm vel in votis esse queat beatis omnibus: necnon quæque tantum particula tuo pro honore pati posset, quantum ad extremum vsq; iudicii diem pati desideratum erit, nec sic tamẽ satisfacerem tibi vllo modo, nec dignam rependerem vicem amori incomprehensibili, quem mihi per vnicum tuum impendisti. O benignissime pater, altitudo diuitiarum, profundum consolationum, abyssus clementiæ, fons & flumen gratiæ, totius boni origo, sanctitatis abys-

ſus, paradiſus deliciarum, gaudium cœli, ſatietas beatorum, in cuius vultum angeli deſiderant proſpicere: en laudo, benedico, gratias ago, glorifico, exalto, magnifico te, cuncta interiora mea confitentur, honorant ac benedicunt nomen ſanctum tuum: quandoquidem magna nimis eſt ſuper me bonitas, clementia, gratia & miſericordia tua. Et licet vas immundum cùm ſim, multis infectum atque conſpurcatum vitiis, te laudare non ſim idoneus neque dignus, attamen te laudare ſum aſtrictus & ſummo iure debeo. Quî verò vnquam à tuis poſſim ceſſare laudibus, cùm tu mihi benefacere nunquam deſinas? Itaque dignaberis à me viliſſimo laudari peccatore, quum mihi negligentiſſimo ſeruo tuo non dedigneris indies tot chariſmata ac dona largiri, tantamque ac verè paternam præſtare fidem ac pietatem. En rurſum tibi amabiliſſime pater, eundem vnicũ ac dilectiſſimum filium tuum offero in vnione amoris illius, quo tu eum mihi dediſti, naturam meam eum aſſumere volens, & crucis denique ſubire patibulum. Neque omni intellectu meo quicquam poſſum excogitare ſublimius, dignius, & quod ſit acceptius maieſtati tuæ. Sed & offero eundem dul-

dulciſſimum natum tuum tibi in vnione a-
moris illius, quo ipſe ſe tibi obtulit in ſum-
mum laudis ſacrificium, quando in ara cru-
cis alto clamore & calidis lachrymis ani-
mam ſuam commendabat in manus tuas, &
ſummus ipſe ſacerdos in ſancta ſanctorum
ingrediebatur, antiquum tabernaculi velum
detegens, ac noua conſecrans ſacramenta,
non ſanguine pecorum, non naturali ab pō-
tifice oleo, ſed à te Deo patre ſuo oleo exul-
tationis vnctus, & proprio ſanguine ſuo
cuncta diluens errata populi atque delicta.
Ad hæc offero tibi omnes illius grauiſſimos
labores, ieiunia, orationes, vigilias, prædi-
cationes, & quicquid in noſtræ ſalutis ope-
re peregit. Denique offero tibi innocentem
mortem illius, cum vniuerſis acerbiſſimæ
paſſionis eius meritis: & beatiſſimæ ac in-
temeratæ ſempervirginis Mariæ, ſimulque
beatorum omnium, ad æternam gloriam
tuam, pro cunctis peccatis, vitiis ac negli-
gentiis meis, pro viuis item & defunctis o-
mnibus, pro quibus tu Deus meus rogari
vis, & ego orare ſum obligatus, quo nomen
ſanctum tuum laudetur, prædicetur ac ho-
noretur ab eis in omnia ſecula ſeculorum,
Amen.

Iesus felle potatur.

CAP. XXXII.

D hunc igitur modum, vt paulò antè dictum est, Iudæi immites Christum ad Caluariam perduxerunt, locum execrabilem, damnatum ac contemptibilem, plenum fœtoribus extinctorum cadauerum & ossium mortuorum. Simulq; hinc colligere licet, Christi mortem omnium longè despectissimam fuisse: idque quatuor ex rationibus. Primò quidem, quod crucifixio illo æuo turpissimum ac ignominiosissimum mortis genus erat, quod sceleratissimis quibusque potuisset adhiberi. Secundò, quod inter duos latrones, ceu princeps latronum, medius crucifixus est Dominus, vt & illorum operibus condemnaretur, crederetúrque esse par scelere, qui consimili pœnæ subdebatur. Tertiò, quod in putidissimo Caluariæ loco, totus nudus occidebatur, quod non nisi insigniter flagitiosis inferri solebat. Quartò, quod in præclara Paschæ solennitate occisus est, tanquā cuius vita tam scelesta & execrabilis esset, vt omninò necesse esset, quàm primum

primum eum tolli è medio, vtpotè qui omnibus maximè esset inuisus & onerosus. Vbi verò ad hunc Caluariæ montem peruentum est, & pius Dominus præ nimia fatigatione & crucis graui pondere anxius admodum & imbecillis esset, potum ei præbuerunt, vti moris erat facere condemnatis: non quidem dulce vinum, sed corruptum & acidum, myrrha felleque permixtum, quo nimirum homines liuidi ac scelerati, quàm essent in Christum amaro ac virulento corde, manifestè prodiderunt, quando ne vnum quidem membrum in eo impunitum reliquerunt. Sed & Christus Dominus in cunctis membris suis pati voluit, vt nos mẽbris omnibus læsos, perfectè sanaret. Et quia Adam per voluptatem vetiti fructus peccauit, Dominus Iesus peccatum illius per felleæ potionis cruciatum expiare voluit. Heu quantos hodie inuenire est, qui penè pro nihilo ducant Deum per gulæ vitium offendere, & spernere legem ipsius, qua cauit, ne concupiscentiis nostris indulgeamus, sed potiùs refrenemus ac subiiciamus spiritui sensuum appetitus, ne caro vnquam aduersus spiritum rebellet, sed humiliter ei subdita sit & obsequatur. O quantus est hodieq;

illorum numerus, qui putridum cadauer ſuum non vnius eſu pomi, ſed multis ac diuerſis eiſdemq́ue delicatis admodum cibis farciant, & Deum offendant: quorum Deus venter eſt, qui ex templo ſpiritus ſancti, tabernas dæmonum efficiunt: qui præclaræ eſſentiæ ſuæ formam obliti, diuinæ imaginem ſimilitudinis, in irrationalis pecudis ſimilitudinem commutarunt: qui denique non verentur animam & corpus perdere, vt ſenſuum ſuorum affectibus & oblectamentis faciant ſatis. Hi planè Chriſto Ieſu non ſemel tantùm acerbam præbent potionem, ſed quotidie omnium acerbiſſimum fel ei bibendum porrigunt. Nimirum obliti ſunt iſti, ſobrietatem quoddam eſſe præparamẽtum ad virtutes omnes, caſtitatis ac puritatis thronum, animæ purgationem, ſanitatis matrem, cœli viam, aduerſus carnalium tentamenta deſideriorum ſcutum, & diſciplinam vitæ Chriſtianæ. Vt enim ſerpens antiquus primos parentes noſtros per gulam proſtrauit, ita tela illius per ſobrietatem facilè eliduntur. Multum namque natura ipſa ad malitiam & ſenſuum oblectamenta procliuis eſt, & ſeipſam multis modis quærit: vnde neceſſe eſt, hominem ſpiri-

talem prudenter hac in parte rationabiliter que sese gerere, vt dicat cũ S. Iob: Antequam comedam, suspiro. Et reuera, vt Augustinus ait, ad cibum perinde, vt ad medicamentum accedendum est, talique cum moderamine ac discretione cibus ipse capiendus est, vt nobis auxilio sit ad seruiendum Deo: atque ea cum gratitudine, vt ex singulis quibusq; morsibus: laus resultet benignissimi creatoris, Amen.

Iesus suis iterum nudatur vestibus.

CAPVT XXXIII.

DEhinc crudelissimè Domino saluatori suas detraxere vestes, turpiter eum denudantes, haud secùs quàm ex materno processerat vtero. Vti namq; Adam legem perruperat, ita Christus nostra voluit debita & peccata abolere. Victus est Adã vestes quærẽs, vicit Christus vestib. denudatus. Itaq; quãuis Dominus Iesus & in natiuitate & in omni deinceps vita sua totus pauper fuerit, attamẽ in cruce perfectũ nobis verę paupertatis speculũ & for-

mam voluit exhibere, dum ſe ita nudum paſſus eſt fieri, vt ne filum quidem haberet reliquum, quo honeſtiſſima ac verecunda ſua tegeret membra, nihil quo ſacrum caput ſuum reclinaret: ſed vti nudus venerat in mundum, ſignificans ſe nihil cum mundo habere commercii, ita & nudus inde exiuit. Ita namque ait: Venit princeps mundi huius, & in me non inuenit quicquam, intellige ſuum. Enimuerò ita in flagitioſo hoc vixit ſeculo, vt nullus vnquam vel tenuiſſimæ cupiditatis puluiſculus ei adhæſerit. Denique ad maiorem ſui ignominiam & dedecus, ita nudus etiam in cruce ſuſpenſus eſt in conſpectu acerrimorum hoſtium & illuſorum ſuorum. Neque enim vlli mortis rei nudi in crucem agi ſolebant, niſi qui eſſent inſigniter facinoroſi, quique in exemplum aliorum horribili erant morte afficiendi. Adam quoque ob amiſſam innocentiam tegere ſe & veſtibus operire feſtinauit: Chriſtus verò nudatus eſt, eo quòd integram & illæſam ſeruârat innocentiæ puritatem, nec vllo ei tegmine alio opus erat. Attende nunc ô anima mea, interna cum compaſſione & intimo dolore dulciſſimum redemptorem & amatorem

rem tuum. Aſpice vt rex gloriæ, qui cuncta veſtit ac tegit, cœlum nubibus, arbores foliis, terram herbis & floribus, &c. ipſemet ad cutem vſque totus deſpoliatur veſtibus. Vide Dominum dominorum factum veræ paupertatis ſpeculum: pudeatque poſthac murmurare, conqueri, & animo deiici, quũ aliquid tibi ſubtrahitur, aut in interna vel externa relinqueris paupertate. Diſce hic pauperem, nudum, derelictum IESVM ſequi, contemne quicquid mundus habet, quò nudum Saluatorem nudis brachiis amplecti, & illius viciſſim amplexibus ſtringi, ac nudo in amore illi vniri merearis. Aduerte, obſecro, vt cœli pulchritudo hic deformatur, cœli altitudo humiliatur, clarum puritatis ſpeculum detegitur, vtpote nullius tegumenti indigum, quando nulla ei inerat macula, quam tegi oporteret. Sic enim ipſe de ſe Dominus ait: Quis ex vobis arguet me de peccato? At nihilominùs nemo vnquam capere ſufficiet, quàm graui intus pudiciſſimum cor illius dolore mordebatur, quod ingentem illam confuſionem & verecundiam ferre cogeretur, maximè quod ita turpiter ſub puriſſimæ matris aſpectu in cruce pẽdere oportebat. Obſecro,

ingenti hic cum compaſſione attendamus, quanta cum rabie & inclementia crudeliſſimi canes Domino veſtes abſtraxerint, quarum fimbria fluxu ſanguinis fœminam laborantem curârat. Quis non videat, quàm inhumanus fuerit dolor & cruciatus, veſtem vulneribus inhærentem & ſanguine concretam, tanto cum furore & crudelitate detrahere, cunctis haud dubiè vulneribus recrudeſcentibus? Secum quiſque ſuo in corde doloris huius magnitudinem expendat. Et vt quorundam eſt opinio, ſpineam coronam à capite auulſam, eo quòd veſti exuendæ impedimento erat, rurſus incredibili cum tormento ſancto eius capiti impreſſerunt, vt non ſit dolor qui huic poſſit comparari. Agè nunc meditare ô anima mea, quanto in cruciatu fuerit gaudium cœlorum: aſpice vt totum corpus eius denuò vulneratum ſit, cunctis illis ſacris vulneribus renouatis, & puriſſimo fluentibus ſanguine. Contuere vt benedictum caput eius etiam angelicis poteſtatibus cum tremore conſpiciendum, quodque venerandus Baptiſta Ioannes contingere horrebat, ab immitibus illis canibus afflictum & excruciatum fuerit: dum ſpinæ illæ denuò impo-

ſitæ,

ſitæ, noua inflixere vulnera, ita vt vulnus vulneri iungeretur. Aduerte, quæſo, vt ſanguis ille regius cerebro permixtus, ex cunctis illis vulneribus per faciem, per capillos, per collum ad terram vſque vbertim promanârit: vtque corpus illud deforme, tam miſerè conſciſſum ac lacerum, quodq; non niſi vulnus fluens erat, iam vento frigorique expoſitum ſit ac obriguerit. Et tamen agnus manſuetiſſimus non patienter modò, ſed etiam ingenti cum deſiderio omnem hunc immanem atque horribilem pertulit cruciatum. O quàm ſtabat illic tremulus præ frigore, & ſanguinem manans. O quantùm aucta & profundiùs inflicta ſunt vulnera eius, dum ex furibunda hac veſtium auulſione, vulnera vulneribus inſerta ſunt, adeò vt piiſſimus & omni amore amplectendus IESVS CHRISTVS Dominus noſter, non niſi vulnus ſanguinem manans effectus ſit. Hic planè fons viuus eſt immenſæ pietatis, vnde affatim nobis profluit, quicquid deſiderare valemus. Enimuero ex ſacro eius corpore precioſi ſanguinis eius, qui eſt precium ſalutis ac redemptionis noſtræ, riuuli ſcaturiebant: ex ore verba ſacra, noſtrarum cibus men-

tium, promanabant: ex oculis vbertim fluebant amoris lachrymæ, testes bonitatis illius: ex corde profluebat amor ardentissimus, qui omnem hanc durissimam eum pœnam subire coegit: ex cunctis denique operibus eius abundè profluxit nobis institutio, disciplina & morum constructio, quò ex passione illius non tantum nostrorum solutionem debitorum, sed etiam vitæ nostræ perfectam absolutamque normam traheremus. Quis iam ita lapidei sit cordis, vt hisce tam immensis beneficiis non moueatur, immo trahatur ad amorem? Deniq; non nudatus modò, sed totus omninò despoliatus est Dominus IESVS, tanquam nunquam denuò vestiendus, sed in paupere illa nuditate nudaque pauperie moriturus. Agite nunc fideles omnes, cunctis lugeamus artubus nostris, quandoquidem Dominus noster hic coram assistit, ex membris omnibus sanguinem manans. Nimirum agnus innocens tam turpiter denudari ac spoliari voluit, vt nostram tegeret deformitatem, vestemque innocentiæ, olim nequā serui cuiusdam fraude amissam, nobis restitueret. O quantas pertulit pius Iesus in corde suo cruces, videns odium, liuorem, fraudē,

fitim-

ſitimque cruentam Iudæorum, quantoperè feſtinarent aptare crucem, & vrgere miniſtros, vt Chriſti necem accelerarent: vtpotè quibus magna intus crux erat, quòd Dominum ſaluatorem tam diu ſuos verſari ante oculos videre cogerentur. Age nunc anima mea, ſtatue Dominum Saluatorem tuũ ob oculos cordis tui, videreque tibi videaris Ieſum ſponſum & delicias animi tui tam miſerandum in modum ſanguine rubricatum, vulneribus confectum, deformem, & corde anxium, coràm aſtare, vt te fœdam ſponſam ſuam ſibi deſpondeat, mundet, ſanet, exornet, omniquedebito abſoluat. Et quinam ferre poteris, vt dilectum cordis tui tam miſerè affectum aſpicias? ánne integro deſiderabis corde, vt te totam faciat in lachrymas reſolui, quò corpus dilecti tui vndique ſaucium lachrymis tuis abluere, & omni poſſis deformitate mundare? O te felicem, ſi medulla omnis oſſium tuorum, ſanguiſque cordis tui, in vnguentum diſtillari poſſet, quo vulnera cuncta ſponſi tui perungerentur: ipſumque cor tuum igne amoris decoctum, in gratiſſimum poſſet tranſire cibum, quo os dilecti tui, felle & aceto exacerbatum, edulcaretur. Et licet hæc re ipſa

præſtare non queas, pleno tamē affectu præſtabis: & ſatis eſt dilecto tuo, cor potiùs quàm opera penſanti. Itaq́ue ſic lotum & perunctum ſponſum tuum, ingenti cum deuotione & reuerentia quietis captandæ gratia in ſuauiſſimum DEI patris ſinum tāquam amœniſſimum, quem ipſa excogitare queas, lectulum repones, capite illius reuerendiſſimo, ſpinarum aculeis tam dirè compuncto, atque in cruce ſine adminiculo & quiete tam diu perſeueranti, ad piiſſimum DEI patris pectus ceu molliſſimum, quod poſſis inuenire, puluinar ob requiem capiendam applicato. Sed reuertamur ad dulciſſimum Dominum, tam miſerè hic ſtantem, & immaniſſimis attritum pœnis. Quæſo, imaginem hanc maximè miſerandam, tam altè noſtris imprimamus pectoribus, vt nulla vnquam obliuione è noſtra memoria deleatur. Sentire etiam hic licet, quod quidā affirmant Chriſtum Ieſum (qui ſpiritum ſuum nunquam ab orandi agendiq́ue ſtudio relaxabat) dum miniſtri circa illius mortē præparandam occuparentur, flexis humiliter ac deuotè in terram nudis cruentisq́ue genibus ſuis, corde, oculis ac manibus in cœlum ad Deum patrem erectis, obtuliſſe

eidem dignissimum sacrificiũ passionis suę, ad conciliandum eum humano generi, his vel similibus verbis: O pater cœlestis, æterne Deus, cœli, terræque, necnon creaturarũ omniũ conditor, te oro, te obsecro, qui semper me audis, suscipe nunc sacrificium & oblationem vnici filii tui, id est, acerbissimam passionem, insontemq; mortem meam, quã modò ex amore pro cunctis mundi sceleribus & culpis pati desidero. Neque enim venio in conspectum tuum cum sanguine alieno, id est, pecorum, sed ipsum proprium sanguinem meum fundo in precium & satisfactionem pro debitis deperditi hominis. Aspice, quæso, sancte pater humiles preces meas, laborem & dolorem meum, & ipsam hanc durissimam passionem meam, propitiusque suscipe immeritam mortem meam, quam pro cunctorum erratis mortalium ex ingenti amore subire concupisco, ad abolendam meritam mortem Adæ præuaricatoris. Vertatur, obsecro, ira tua inclementiã, & aperi perdito homini portam cœli, quam illius ob culpã tot annorũ millibus penitus occlusisti, desque per paternam misericordiam tuam locum in regno tuo sempiterno, vt per eum impiorum ruinæ angelorum in-

instaurentur, impleaturque domus tua, & nomen sanctum tuum prædicetur ac benedicatur in omnia secula seculorum. Amen.

IESVS cruci affigitur.

CAPVT XXXIIII.

OST hæc inhumanissimi illi carnifices IESVM crudelissimè versus crucem rapuerũt: quam visam agnus innocens ingenti cum desiderio salutauit, dicens in corde suo: O crux beatissima, tanto iam ex tempore te amplecti concupiui: triginta tribus annis tui me tenuit desiderium, vt hominum in te salutem operarer. O lignum preciosissimum, per quod modò iustitia fiet, & soluetur debitum præuari catoris. O lignum fœcundissimum, inter cũctas arbores benedictum, vtpotè quod solum dignum fuisti ferre vitæ fructũ, quo virulenta serpentis antiqui infectio profligabitur. O arbor electissima, præ cunctis electa plantis, vt feras seculi precium, inserui nunc creatori tuo: suscipe cum amore in te, qui te de nihilo creauit. Deinde agni innocen-

centiſſimi vulneratum corpus immitiſſimè in crucem rigidam proſtrauerunt, manumque alteram craſſo quodam clauo crebris ictibus cruci cruciabiliter nimis affixerunt. O quàm impatibilis hic dolor erat ſuauiſſimo redemptori, cuius tam tenera ac præclara erat complexio, quique totus iam debilis & exhauſtus erat pœnis illis omnibus, quas antè pertulerat. Quàm intimas cordis eius medullas ictus iſti & affixio penetrabant? Quàm fuit corde anxius, quam doloribus immenſis correptus, cum grandis ille & obtuſus clauus vi multa per venas, neruos & oſſicula, quæ in manibus concurrunt, ineffabili cum cruciatu adigeretur? Secum quiſque perpendat, quantus hic dolor fuerit. Et quia obtuſus admodum & craſſus erat clauus, cutem ſimul attraxit per vulnus, quod totũ impleuit & obſtruxit, vt ſanguis indè effluere non poſſet. Moxque alteram quoque manum ad foramen in cruce effoſſum itidem perforandam pertraxerunt. Sed quia procul aberat foramen, & Chriſti corpus frigore, ſanguinis fuſione, & pœnis antea perpeſſis non parùm contractum erat, manum ipſam rigido fune extenderunt, alteram interim manum ſumma vi retinentes,

tes, atque ita ſacra Chriſti brachia horribili cum dolore intenderunt, donec quò volebant, manum adduxiſſent: quam tunc ſimiliter ingenti clauo confoderunt. Dehinc & ſacros eius pedes crudeliſſimè priùs extentos, ſimulque iunctos immani clauo confixerunt. Attendē nūc ò anima mea ſponſum tuum, DEVM & creatorem tuum, vt nunc amoris conſcenderit lectulum, quàm latè ſuas extenderit vlnas, vt te amplectatur, quàm denique amicabiliter te ad ſe inuitarit, vtens quaſi verbis illis Cantici Canticorum: Veni ad me ſoror mea, ſponſa mea, columba mea: veni, inquam, in foramina petræ, id eſt, melliflua vulnera mea. Veni, quia paratus iam & floridus eſt lectulus noſter, ornatus rubicundis vulneribus & precioſo ſanguine meo. Itaque veni prorſus ò anima mea, & intuere quanta pro te pertulerit Deus tuus: vide, ſed cum immenſa compaſſione, vt ſacra eius extenta ſunt membra, diſtractaque & dilacerata, & extra ſuas in lōgum & latum euulſa ac exturbata iuncturas, ita vt ne vnum quidem ſuo adhæreat loco, & cuncta facilè poſſint dinumerari. Quiſpiamne eſſe poterit, qui hoc dolore ineffabili non moueatur ad compaſſionem?

O quàm

O quàm omnia illius ſacra membra & neruì, inſtar arcus adducta & intenta erant, & alia ad ſe alia attrahebant. O quàm ſe totum pro nobis obtulit, quando nec vnum ſaltem membrum habuit, quod non ingenti cruciatu pariter & labore tortum fuerit & occupatum in opere ſalutis noſtræ. Adeò namq; inhumaniter extenſus erat, vt membrum aliud alii ſuccurrere non poſſet, cunctis pariter incomprehenſibili dolore pœnaq́ue correptis. Nos quidem ſi paruo quodam ſimus affecti vulnere, vix moderatè ferimus quempiam illud etiam leniter attrectare velle: & manuum pedumq́ue Chriſti vulneribus omne totius ſacri corporis eius pondus imminebat. O quàm miſerandum in modum membra neruiq́ue omnes contrahebantur: quàm cuncta illius interiora perturbata, læſa atque contrita erant. Vicit hæc pœna captum omnem & intellectum humanum, eò quod intolerabilis eſſet, tantoq́ue duraret tempore. Ait hinc venerabilis Beda: Chriſtus pendens in cruce, manibus pedibusq́ue confixus, lenta morte conſumptus & attritus eſt, diuq́ue in pœna perdurauit, nõ quò eũ delectaret viuere, ſed ne paſſio ſua citò finiretur. Huius nos acerbiſ-

ſimæ

ſimæ paſſionis aliquantulum participes efficiamur: quandoquidem noſtra ſunt peccata, quæ eam DEI filio intulere: aliquam piiſſimo Domino pro ſua paſſione reddamus vicem, quatenus noſtra fert facultas. Id autem faciemus, ſi huic nos crucifixioni cõformauerimus, & vt Paulus ait, carnẽ crucifixerimus cum vitiis & concupiſcentiis damnabilibus, eis ad ſanguinem vſque reſiſtendo, adeoq́ue per crucis afflictionem eã attriuerimus, vt non ſinamus vllum regnare peccatum in noſtro mortali corpore, visq́ue noſtra concupiſcibilis fortiter ſemper diuino ſit affixa timori. Similiter huic nos crucifixioni conformabimus, ſi nosipſos latè ad ipſam crucem extenderimus, toto eã intra nos recipiendo attrahendoq́ue affectu, ita vt cum Apoſtolo Andrea dicamus ex ſententia: O bona crux diu deſiderata, & iã concupiſcenti animo præparata, ſecurus & gaudens venio ad te, ita vt & tu exultans ſuſcipias me, diſcipulum eius qui pependit in te: quia amator tuus ſemper fui, & deſideraui amplecti te. Hæc autem non de externæ tantùm afflictionis cruce intelligenda ſunt, ſed de omni tum externa, tum interna moleſtia & afflictione, quæ DEO permit-

tente nobis occurrerit, ſiue ea ſit perſecutio, vexatio, aut contemptus ab hominibus illatus, ſeu charorum amiſſio, aut iactura rerum temporalium, aut inimici tentatio, aut internus animi angor ob defectum profectus noſtri: quas quidem cruces omnes ſpõtè ex DEI manibus accipientes, in eas nos extendemus, dicendo cum S. Dauid: Improperium expectauit cor meum & miſeriam: neque ſolum cruces has imponi nobis patiemur, ſed vltrò etiam leuabimus, ſimul ipſi nos crucifigentes, irriſui ac contemptui habentes, nihili pendentes, nudantes deniq; flagellanteſque. Quod eſt, quòd dum ab aliis contemnemur, ipſi nos ducemus pro nihilo ac vilipendemus, ex animoque fatebimur, centuplo viliores nos eſſe, pluſque cõtemptus & nihilipenſionis meruiſſe, quàm cuncti nobis homines inferre queant immo indignos nos eſſe, qui à tam præſtantibus creaturis deſpiciamur. Sed & ipſi nos pariter flagellabimus, affligemus & crucifigemus, quod eſt, quòd crucem noſtram exaggerabimus, altiuſque intrò recipiemus, exercendo nos in ea, quemadmodum diuus Iob ait: Loquar in tribulatione ſpiritus mei, cõfabulabor cum amaritudine animæ meæ.

ver-

verbi gratia: Cum prorſus deſolati fuerimus, atque animo afflicto & anxij corde ob peccata exactæ vitæ, ob nimias negligentias noſtras, vitiaque multiplicia, & quòd tam nihil progreſſi ſimus in virtutibus, tum non ſtatim ad confitendum properabimus, vt ab huiuſcemodi moleſtiis releuemur: (hoc eſt enim abiicere crucem, & ipſum eſt conſilium diaboli, dicentis, Deſcende de cruce, & ſalua teipſum) ſed fortiter cum Chriſto in cruce fixi hærebimus, etiam augendo crucem noſtram, ita videlicet, vt ad hanc anguſtiam nobiſcum ipſi reputemus, quanta Dominũ maieſtatis iniuria & cõtemptu maximis noſtris iniquitatib. affecerimus, quodq; nos viles vermiculi tãto Domino ſæpius reſiſtere auſi fuerimus & illius prætergredi voluntatẽ, nec tã amabilẽ ac fidum timuerimus offendere patrẽ, tã paternò nos amorẽ cõplectentem, totq; in nos congerentem beneficia. Inſuper & immenſam cogitabimus DEI bonitatẽ, quod tã potẽs Dominus, qui mox ſuas poterat iniurias vlciſci, omnẽ hãc deſpiciẽtiam & proteruã malitiã noſtrã, tã benignè longanimiterque tolerarit. Et ipſa quidem elementa ſui iniuriam conditoris ferre nõ poterãt, ſed inſtar ſeruorũ Dauidis,

à Semei

à Semei maledicti & conuiciis lacessiti, ad expetendã de sui regis iniuriis vltionem sese erexerũt: & pius Dominus cessare ea iussit, dicens: Sinite omnẽ hunc mihi contemptum irrogent: libens eum excipiam, forsitã conuertentur & resipiscent. Non enim volo mortem peccatorũ, sed vt conuertantur & viuant. Ita nimirũ Dominus Iesus Christus in immanissimis illis pœnis in cruce pendẽs, in afflictione sua constãtissimè perseuerauit: nec de cruce descendere voluit ob maledicta & blasphemias Iudæorũ, aut immensitatem doloris sui: sed seipsum grauiùs afflixit ad omnes cruciatus suos, in animum suum reuocans & adducens vniuersam hominum ingratitudinem, omnem patris iniuriam & contemptum, & vindictam omnem in impios exercendam, quodque passionem suam in multis tam nullus consequeretur effectus. Præterea conformabimus nos dilecto nostro crucifixo, vt sicuti ille à terra leuatus est in cruce, ita nos cum S. Iob dicamus: Suspendium elegit anima mea, & mortẽ ossa mea. cunctaque membra nostra, manus, oculos, corda, viresq; oẽs erigamus ac intẽdamus ad Deũ, illi laudes, amorẽ, gratiarũ actionẽ, honorẽ & reuerentiã exhibituri,

quo

quò cuncta interiora noſtra DEO benedicant, & omnia oſſa noſtra dicant: Domine, quis ſimilis tibi? Vbi verò ſic cunctis viribus noſtris, totaque virtute noſtra à terra in cœlum ſuſpenſi fuerimus, ſitibundo affectu cœleſtem expectantes rorem, ac dulcẽ Sanctiſpiritus influxum, dicendo cum Dauid: Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea, & labiis exultationis laudabit os meũ, tum quidem longè aliam nos Dominus cantionem depromere docebit, quemadmodũ filios Iſrael docuit olim in Babylone. Iubilus namque noſter vertetur in gemitum, & gaudium in luctum, & pro canticis Sion voce lugubri cantabimus: Deus Deus meus, quare me dereliquiſti? clamabo per diem, & non exaudies. Atque hoc eſt beatum illud ſuſpendium, quod Iob elegit, & mors quam appetiit, ita vt neque cœlum neque terram contingere poſſimus, ſed inter vtrunq; maneamus ſuſpenſi. Terra namque eiuſmodi homini crux eſt, eamque deſpexit: & cœlũ clauſum eſt, ac nubes pluuias dare prohibẽtur. Sic idem ipſe miſer & deſolatus Iob pendebat, cum diceret: Si ad orientem ierò, non apparet: ſi ad occidentem, non intelligam eum. Si ad ſiniſtram, quid agam? non

appre-

appræhendam eum. Si me vertam ad dextram, non videbo illum. Ipse verò scit viam meam, & probabit me quasi aurum, quod per ignem transit. O verè beatam hanc crucem, & sacrum suspendiũ. Cumque hac miseranda in siti, in clamando & in cœlum gemendo perseuerauerimus, sitim nostrã felle & aceto leuabit, id est, pro deuotionis dulcedine, acerbas & immundas patiemur cogitationes: tumq; rursus cum Iob dicemus: Quæ prius tangere nolebat anima mea, nũc præ angustia cibi mei sunt. Itemque: Si dixero, Consolabitur me lectulus meus, & releuabor loquens mecum in stratu meo: terrebis me per somnia, & per visiones horrore concuties, id est, si reuerti velimus ad exercitia nostra in lectulum abstracti quietique cordis nostri, vbi Deum nostrum cum anima amante per noctes quærere solebamus, & complura accipere secreta oscula, ibi nos horribilibus terrebis formis ac imaginibus, & phantasmatibus infernis tartareisque. Cæterùm tam extremè desolati, quando nec tantillũ habemus vbi caput reclinemus, vbinã nos cõtinebimus? Quanam in re cõsolationem accipere poterimus, prçterquam vt diuus Iob ait, in cruce nostra, di-

cendo: Hæc mihi consolatio, vt affligens me dolore, non parcat: & qui cœpit, ipse me conterat? Ita planè nosmet periclitabimur, animasque nostras illius exponemus amori, qui nostri causa suam posuit, in ipsaq; hac desolatione totos nos DEO resignabimus, dicendo: Domine, in manus tuas tuamq; voluntatem commendo animam meam nunc & in perpetuum. Sed redeamus nunc ad dilecti lectulum, id est, ad crucem sanctam, in qua amor noster tam miserabiliter erectus atque distentus fuit. O quantis in angoribus posita erat dulcissima Dei mater & virgo Maria? quàm singuli quique ictus malleorum, quos, dum filius cruci figeretur, audiuit, cor illius piissimum pulsarunt? Quàm totam in se portauit crucis imaginem, eidem ipsa vicissim omnino impressa, & in eá quasi transformata? Nec dubium est, quin per ingentem compassionem vnà cum filio cruci affixa fuerit, sitque passa intrinsecùs, quicquid Christus foris perpessus est. Stemus & nos paulisper cum matre piissima iuxta crucem. Bonum est nos hic parumper subsistere: quandoquidem flumina hic scatent gratiæ atque charismatum. Et nos quoque vnà cum afflicta matre MARIA (si ta-

(si tamen gratiæ filii sumus) in intimis animarum nostrarum, dolore & compassione vulneremur erga inhumanam CHRISTI passionem: cum sit ipse frater, caro, & sanguis noster, & nostra vtique sint peccata, ob quæ sic affligitur. Ascendamus & nos ardenti cum amore & deuotione in lectulum dilecti nostri, quando multo cum desiderio ille nos expectat, satisque latè nos amplexandi gratia sua brachia extendit: nos osculaturus, caput inclinauit: nos quoque cunctas vires & membra nostra ad ipsum erigamus, vt cum amore amicabiliter eum amplexemur, & cum deuotione ac reuerentia nostris apprimamus cordibus, dicendo cum sponsa in Canticis Canticorum: Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur. Sit cor nostrum gratū illi puluinar, quo sacrum suum caput, quod tam diu maximis in pœnis absquè vllo sustentaculo pependit, acclinet. Quæso, non prætereamus beatum hunc sanctę crucis lectulum, quia lectulus noster est: sed quæramus cum sponsa amoris facibus accensa, in lectulo nostro, quem diligit anima nostra. Quicquid enim in eo infirmum cōspicitur, nostri causa & à nobis suscepit, eiusq; infir-

mitas, nostra salus est & medicina. Sed nūc toto intellectu nostro præcelsum venerandi lectuli huius mysteriū perscrutemur. Tanta namque & tam immensa est gloria crucis, vt nihil in ea mysterio vacet. Primò quidem ex duobus lignis compacta est, quæ significant duo testamenta. Quicquid namque vetus instrumentum scriptis & figuris futurum prænunciabat, id omne nouum iam reuerà impletum nunciat. Hæc porrò bina ligna, firma Christi fide ceu forti quodam clauo compinguntur, Christique imaginis signo obsignantur. Et ipsa crux sancta, instar veri lectuli, quatuor habet angulos, ad quos sacratissima filij DEI membra extenta fuere: quò per id nobis liquidò daretur intelligi, illum vniuersum mortalium genus, id est, cunctos homines communi quadam dilectione complecti, atque ex quatuor mundi angulis cunctos ad se in lectulum suum instar feruentissimi amatoris pertrahere desiderare. Pro omnibus enim mortuus est, & indiscriminatim omnes optat homines saluos facere. Quod ipsum & forma crucis illius præ se fert insinuatque. Eius namque pars superior, angelorum eum ruinam instaurare voluisse significat: Pars inferior,

patres

patres eum ex limbo redimere: Pars dextri lateris, suos eum protegere amicos ac benedicere: Pars sinistra, trahere eum atque conuertere inimicos suos, cunctosque peccatores voluisse, designat. In extremitate superiori, cœli reseratio: in inferiori, destructio inferni: in dextra, gratiæ diffusio: in sinistra, peccatorum remissio significatur. Iam verò iuxta Apostoli institutionem, etiam in nobis sentiamus, quod est in Christo IESV, id est, huic cruci iam dictæ spiritaliter nos conformemus, quò Christo in animabus nostris delectabilem præparemus lectulum, quatuor angulis instructum, quorum vnus sursum, alius deorsum, tertius intrò, quartus respiciat foras. Hi nimirum quatuor sunt vitæ semitæ, non modò ad paradisum nos perducentes, sed tam amœno quoque nos exornantes decore, vt ipsimet DEO voluptatis paradisus efficiamur, ac instar terrestris illius paradisi, quatuor è nobis exeant flumina periucunda, in vitam vsque salientia æternam. Supremus quidem huius lectuli angulus, seu extremitas suprema, est, vt corda cunctaque nostra desideria omni cum facultate nostra expandere atque extendere debea-

mus ad DEVM in amore, in gratitudine, in laude, in reuerentia, in humili resignatione & obedientia seu subiectionē, ita vt momentis omnibus tantum DEO laudis & honoris optemus impendere, quantum creaturę omnes in omnia seculorum secula exhibere se posse desiderabunt. Sed neque sic sitibundo nostro desiderio satisfactum esse debebit, quin & Deum humiliter precabimur, vt ipsemet perficere dignetur laudem suam, quam nulla perficere, nulla capere creatura potest. Infima extremitas est, vt nosipsos tam profundè cum ingenti deiiciamus, humiliemus, demergamus, ac nihili pendamus humilitate, vt nō vilissimos modò ac indignissimos totius orbis nos cēseamus peccatores, sed tales quoque ab omnibus haberi, atque eam esse de nobis omniū opinionem desideremus. Enimuerò adeò se quisque deiicere in ima, adeò se vilipendere atque abiicere deberet, vt Deus cum vniuersis donis & charismatibus suis eum nō posset extollere: quantoque largioribus ac copiosioribus DEI donis perfunderetur & charismatibus, tanto & se amplius nihili facere & humiliare, Deique bonitatem eo magis prædicare deberet & efferre laudi-

bus,hoc ipſum impendio ſecum admirans, quod Deus ſublimis & glorioſus, tam inutilis,indigi, extremi vermiculi, vel ſemel meminiſſe, & vel aliquid ſaltem per eum operari dignaretur. Extrorſum verſus tendens extremitas, eſt, vt tam latè ad creaturas omnes ſimus extenti, vt complectamur omnia,veraque cum dilectione cunctos in cœlis, in terris, in purgatorii locis degentes,amplexemur. Et primò quidem in cœlis poſitos beatos ſpiritus amabili cum fauore circumplectamur, illorum congratulando glorię, ac perinde gratias ob eam Deo referendo, ac ſi noſipſi ea frueremur. Deinde animas in purgatorio detentas ita complectamur per compaſſionem, vt tantum illorum pœnis compatiamur & cruciatibus,ac ſi noſipſi ea toleraremus, eiſque pro viribus feramus opem. Tertiò ad omnes adhuc ſuperſtites homines extenti erimus,vera eos amplectendo charitate, nullo penitus excluſo, & opitulando ſubueniendoq́; ſingulis pro virili: idq́; tanto cordis affectu,vt doleamus eſſe aliquē, qui noſtra nō ſit ope ſubleuatus: tam ingenti quoque cū amore cuncta noſtra peragendo opera, vt tā prodeſſe optemus omibus,quàm nobiſipſis:

atque ſic demum nos vertamus ad externa,
vt ſemper maneamus intus;aut ad minus ci-
tra impedimentum nos rurſus queamus in-
trò recipere, ſitque exitus noſter verus in-
greſſus. Quartò namq; (quæ eſt ea extremi-
tas,quæ intrò ſpectat) cunctas vires noſtras
tam altè ad ſecretæ & vnicæ quieti cordis
noſtri ſolitudinis ſiue deſerti receſſus inte-
riores vnà cum Moſe minari debemus, do-
nec omnem multiplicitatem & inquietudi-
nem euaſerimus perdiderimusque, ſimulq;
cum eodem Moſe ad admirandũ DEI per-
tingamus vultum, vbi tum in ſilẽtio Domi-
num præſtolabimur. Ibi iam internam Dei
vocem, in deſerto clamantem, audiemus:
Parate viam Domini, rectas facite ſemitas
eius. De hoc deſerto Dominus in Oſee lo-
quitur: Ducam eam, inquit,animam videli-
cet amantem, in ſolitudinem, & ibi loquar
ad cor eius. Hi ſunt quatuor anguli ſeu cor-
nua quatuor ſanctæ crucis & lectuli amo-
ris. Et reuerà quiſquis ſuum ita inſtruxit ac
præparauit lectulum, CHRISTVM ama-
torem ſuum cum anima amante fidenter in-
uitare poterit ac dicere: Veni dilecte mi: le-
ctulus enim noſter floridus.

Oratio

Oratio ad IESVM crucifixum.

CAPVT XXXV.

IESV paradisus deliciarum, clauis Dauid, qui claudis, & nemo aperit: aperis, & nemo claudit: expande brachia diuinæ clementiæ & gratiæ tuæ, & me miseram suscipe creaturam tuam, ad te anxiè confugientem. Gemens & tremens ceu ouis, compluribus eisdemque sæuissimis vndique cinctus lupis, ad te venio pastorem bonum, qui animã tuam posuisti pro ouibus tuis. Aperi mihi sacra vulnera tua, vt in eis deliteam, protegarq; à telis igneis inimici. Amplectere me, vt pia solet mater ægrum filium suum, in visceribus ac membris misericordiæ tuæ, quæ ex amore purissimo mei causa in cruce tam dirè extendi & clauis affigi voluisti, adeò vt cuncta extra suas euellerentur iuncturas, atque ita suis essent exturbata sedibus ac locis, vt omnia facilè numerarentur: sicque ad vitæ arborem manibus pedibusque horribili cum dolore affisus es, vt chirographũ antiqui debiti (quod protoparentes nostri confecerant, extendendo manus suas ad fru-

ctum vetitum arboris scientiæ boni & mali) tuo innocente aboleres sanguine, peccatúmque crucifigeres & obliterares. Occide etiam in me omnia carnis desideria, & quicquid est in me propriæ voluntatis, superbiæ ac vitiosæ propensionis. Extingue in me vitia cuncta, & quicquid displicet oculis sanctitatis tuæ: rursúmque excita in me bonum atque constantem spiritum, voluntatemque cunctas exercendi virtutes. Erige vires meas omnes per amorem, vt te Deum creatorem ac saluatorem meum toto corde diligam, laudem, gratias agam & honorem, nec vllum cesset membrum meum benedicere & magnificare nomen sanctum tuum. Reforma ac repara me instrumentum tuum, quod ipse destruxi, adeoque tibi redde subditum, accommodum, morigerumque, vt tam liberè, delectabiliter & expeditè absque vllo impedimento ea operari queas ad æternam gloriam tuã, quàm in mortali vnquam creatura operatus es. Cum enim corruptionis venam ex radice peccati progenitorũ nostrorum traxerimus, ad omnẽ maliciã procliues sumus. Nec potest virus hoc serpentinũ & vitiosa propensio, nisi per sanctę crucis tuę diuinũ curari mysteriũ. Quod

ſi ô æterna ſapientia, natura humana in prima ſua adhuc dignitate poſita, ſecumq́; manés, ſtabilis perſeuerare nõ potuit, ſed lapſa eſt, quãto minùs ego iam corruptus & vitiatus, me meis non potero viribus ſupra me attollere? Nec potero quidem abſque ingenti miſericordia tua ad primam reparari innocentiam meam, ſed ero tanquam abortiuum, à matre ſua, perenni cum dolore proiectum, in quo labor omnis & dolor partus abſque fructu ſuſtinetur. O IESV bone, ſi tantũ me dilexiſti iam perditũ, vt tuo precioſo me ſanguine redimeres, mortemq́ue turpiſſimam mei cauſa ſubires: quanto magis iam me neutiquam perire ſines, & inanem in me eſſe omnem laborem atque dolorem tuum? O clementiſſime DEVS, en totus omni facultate mea tibi ſeruire & obſequi deſidero. Sed qui hanc voluntatem bonam & deſiderium contuliſti, etiam pij operis dare debebis effectum. A te namque eſt omne bonũ noſtrũ, & non tantùm velle tribuis & operari, ſed cordis etiam præparationem & deſiderium bonam habendi voluntatem. Quid enim à meipſo habeo? quid verò ex originalis peccati traduce, niſi corruptionem omnem & ad mala quæque

pronitatem, trahere potui? Vnde si quid aliud in me est, tuum hoc opus est Domine, idque ex te totius boni fonte promanat, qui iustus & sanctus es in cunctis operibus tuis.

IESVS cum cruce subleuatur.

CAPVT XXXVI.

ITAQVE vbi iam cruci Dominũ affixerant, mox eum immitissimi carnifices magno cum furore cũ cruce subleuarunt, ipsamque crucem sanctam ferocissimè in petram excisam impegerunt, & decidere permiserunt, ita vt hoc casu cuncta Christi membra atq; interiora, inhumano quodam dolore concuterentur colliderẽturque, vtpotè quæ antea plus satis intensa fuerãt. Hîc iam manuũ pedumq; sacra vulnera instar fontium eruperunt, largiterq; manare cœperunt. Nimirum hæc quatuor sunt paradisi flumina, quę ex loco voluptatis egredientia, irrigant omnem terram. O sitientes omnes venite ad aquas, haurite nunc cum gaudio de fontibus saluatoris. Sugite modò mel de petra, oleumque & vinum de saxo durissimo. Emite absque

abſque argento & abſque vlla commutatione vinum & lac. Enimuerò hic eſt lapis angularis, firmus & incommutabilis, à Iudæis quidem reprobatus, ſed electus à gentibus, quem Iacob, pater cœleſtis, erexit in ſignum gratiæ & clementiæ, in titulum pacis, perfuſum miſericordiæ oleo. Venite quotquot Deum amatis, aſcendamus in montem Domini: quandoquidem fœcundus admodum eſt & pinguis & deliciis abundans. Fluuius namque voluptatis è medio paradiſi, id eſt, ſauciato Chriſti latere egrediens, totum eum perfudit. Hæc reuera eſt terra promiſſionis, lacte & melle manans. Hic iam botrus in vecte ſuſpenſus oſtenditur. Hic planè eſt petra bis virga percuſſa, quæ non modò aquas viuas, ſed etiam olei riuos emanauit: adeò vt quotquot ad hunc montem accedunt, ſanctificentur, dicantque cum anima amante: Oleum effuſum nomen tuum. Hic etiam eſt vas oleo gratiæ plenum, à patre in terras miſſum, vt curaretur indè homo æger, qui ab Hieruſalem deſcendens in Iericho, inciderat in latrones, ab eis mortiferis affectus plagis: in quo etiam precium ſalutis noſtræ continebatur. Quod quidem vas non ſolum pluribus in locis perforatum eſt,

ſed fundum quoque illius excuſſum, ita vt cuilibet haurire liceat quantum libet. Et hoc Chriſtus de ſeipſo teſtatur, dicens: Sicut aqua effuſus ſum. Quamuis autem exiguum ſit vas, plenum tamen eſt, vtpote benedictum à Deo, ita vt nunquam liquor olei huius deficiat, quàm diu vaſa ſupererunt vacua, quibus excipiatur. Ea verò de cauſa Chriſtus erectus eſt, vt inimicus cum omni virtute ſua proſterneretur. Sublatus eſt & exaltatus à terra, vt nos traheret poſt ſe ab omni terrena cupiditate. In ſublime leuatus eſt, vt nos oues errantes procul intuens, oculis gratiæ & miſericordiæ ſuæ annuendo ad ſe reduceret. Eſt præterea ſubleuatus in aera, vt eum à dæmonibus expurgaret, quemadmodum terram mundauerat effuſione precioſi ſanguinis ſui, ſimulq́ue iter ad cœlum tutum nobis efficeret. Eſt etiam altera extremitate ſurſum erectus, remanente altera in terra, atque ita ſuſpenſus inter vtrumque, vt terram cœlo, id eſt, homines angelis ſociaret, inter vtroſque pace confirmata, nobiſq; reipſa oſtenderet æternum ſe inter patrem atque hominem fore conciliatorem pacificatoremq́ue. Vnde ceu murum ſolidum ſeſe oppoſuit pro domo Iſ-

rael aduersus iram Dei, excipiens ipse in se tela omnia furoris atque vltionis diuinæ, ita vt mortiferis sit confectus vulneribus. Nunc igitur fideles omnes vestrum contemplamini Saluatorem, regem ac ducem pro vobis dimicantem, atque à vestris vos eripientem hostibus, & in pristinam afferentem libertatem. Iam victoriæ signum, crucis trophæum erectum est, sub quo nobis militandum est, quodq; nos ab omnibus tuebitur obstaculis & impedimentis. Itaq; gaudeamus, exultemus, gloriemur in cruce sancta Domini nostri IESV Christi. Hic est baculus, quo fortis ille aduersarius percussus est. Hanc crucē ita elegit CHRISTVS, vt omni armorum genere contempto, hac sola suum voluerit elidere hostem. Hanc vsque adeò amauit, ut illius perquirendæ causa descēderit in terras: quandoquidē cœli huiusmodi ligni genus nō proferūt: nihilque veritus sit migrare è gloria & gaudiis suis, extra regnum suū exul fieri, atq; omnē denique ignominiam, pœnam, molestiamq; subire, quò hanc posset amplecti, quemadmodum Paulus ait: Aspiciamus in authorem fidei & consummatorem IESVM, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucē confusione

ſione contempta, immo & afflictione omni, quę indè illi accidere potuiſſet. Quòd autem non intra oppidum vel domum, ſed foris in campo crucifixus eſt Dominus, id nobis ſignificat, non ſoli domui Iſraeliticæ redimendæ eum veniſſe, neque pro Iudaico tantùm populo mortuum eſſe, ſed pro mundo vniuerſo. Sic & in Canticis, vbi ait: Ego flos campi & lilium conuallium, non horti ſe lilium humano ſtudio ſatum & adultũ vocat: quandoquidem ex terra inculta, id eſt, intacto virginis matris vtero proceſſit. Eſt etiam agnus ſine macula, & candens lilium, quod nobis lachrymarum protulit vallis, cum noua benedictione primum fructũ ſuum Deo offerens, quæ priùs maledicta nõ niſi ſpinas & tribulos proferebat. Hinc verò animaduertere licet, Dominum benignitatem ſuam dediſſe nobis: cùm terra noſtra ediderit fructum ſuum, & veritas orta ſit ex eadem terra noſtra. Hic planè eſt elegans lilium conuallis noſtræ, albedine micans, totum orbem ſuo ſplendore illuſtrans, virtutiſque ſuæ odore adimplens, ex quo aurei procedunt ramuli, id eſt, diuinitas ipſa, ſub candidis puriſſimæ humanitatis eius foliis deliteſcens. Exultet nunc terra noſtra tam ſpecio-

ſpecioſo ornata fructu: ceſſet à gemitibus vallis noſtra lachrymoſa: neque enim vltrà dicetur vallis derelictionis, ſterilitatis, maledictionis, ſed fertilitatis, & ſolum pingue, atque ager plenus, cui benedixit Dominus. Quæ enim priùs infecta erat, ſerpentinum guſtando virus, nunc precioſi ſanguinis CHRISTI balſamo repurgata eſt, atq; rore cœleſti per ſancti ſpiritus infuſionem fœcundata, ita vt iam non vnum duntaxat, ſed numeroſa ediderit lilia, inter quæ anima amans dilectum ſuum obambulare & paſci dicit. Quot namque in terris ſunt homines mundi cordis & DEVM amantis, tot noſtra vallis lilia produxit. Atque in his delectabiliter ſponſus paſcitur: hic iucundè ſatis obambulat: hîc ſummo cum deſiderio obuerſatur: hîc eſſe, deliciæ eius ſunt: atque hic demum eſt cibus eius quo libens veſcitur, vt ſcilicet paterna voluntas impleatur. At verò quæ omnium horum liliorum comparatio eſt ad lilium illud ſingulare, ex cuius ſemine cætera pullulârunt, ſuamq; formam, decorem, odoremque mutuata ſunt? Cuius nimirum odore ſerpentes & corruptio omnis fugatur. Itaque inſtar apis ſedulæ huc ſtudioſe aduolemus, de vulnere ad vul-

nus

nus tranſeuntes, nec aliundè nobis pabula carpamus, cum hæc melle ſcateant. Quid enim aliud ſunt ſacra illa mellitaque CHRISTI verba, quæ in cruce deprompſit, quàm flores melliflui ex caule lilij, id eſt, ſancta cruce naſcentes? Quæ quidem ſi nos ſtudiosè teramus, mel inde ſugere poterimus. Sic etiam Dominus IESVS diuinum illud lumen eſt, quod pater cœleſtis in terram miſit, quod diu quidem ſub humilis humanitatis eius modio latuit, ſed nunc demum in crucis candelabrum ſublatum eſt, vt quotquot ſub eccleſiæ domo ſunt, hinc illuminentur. Sciderunt hunc modium Iudæi compluribus in locis, & cœpit hoc lumen per rimas eius effundi, ita vt domus quædam tenebroſa illi proxima, ex radiis illius omninò illuſtrata, in hanc prorupe-rit vocem: Domine, memento mei cum veneris in regnum tuum. Quod ſi tanta luminis huius vis fuit & efficacia per rimas emicantis, quid factura erat, ſi modius omnis penitus contritus fuiſſet, & abſque medio ſuum potuiſſet ſplendorem ſpargere? Videre vtique fuiſſet, non vnum, ſed complures illuminatos, ſuaque tundentes pe-

ctora,

ctora, clamantes item atque lugentes, gementes etiam & dicentes: Verè hic homo filius Dei erat. Sicut enim post mortem Ioseph filios Israel multiplicatos legimus, ita & post Christi necem auctus est credentium numerus. Sed reuertamur ad vulneratum Christi corpus, atque sensibili quodam compassionis affectu, quali fuerit cruciatu circumdatus, videamus: vtpote cui ne vnum quidem supererat membrum, quod nō extra locum suum ineffabili cum dolore auulsum esset. O quantoperè dolebant brachia tam dirè extenta? quàm pungebant cor illius vulnerum tormenta, quæ totius corporis pondus tamdiu portauerant? Quantis erat correpta angoribus sancta illius anima, quæ omni confortatione ac illuminatione destituta, omnem hanc crucem & pœnam suo in pondere sustinuit? Planè iam libra quàm potuit maximè onusta fuit, & lanx eius altera cuncta mundi peccata sustulit. Quod si aliqua penes nos amoris scintilla, si qua compassionis viscera resident, non poterimus non compati creatori & Saluatori nostro, quem hic nostros ob oculos tam miserè nostris pro sceleribus pendere videmus. Quis enim vel bruto animanti sic

ti ſic affecto non compatiatur? Et quidem piiſſimus IESVS non ſolum intolerabilibus illic pependit in pœnis, vt nos ad lachrymas compunctionemque moueret: verum etiam cum omnibus amoris argumentis atque indiciis, vt nos ſimiliter ad amorem accenderet & prouocaret. Eſtq; ſublatus in altum, vt poſſet videri ab omnibus: latè ſua extendit brachia, vt nos omnes amplecteretur. Duris rigidiſque ad crucem clauis affixus eſt, vt nos longanimiter ad pœnitentiam præſtolaretur. Ex omni corpore ſuo manauit ſanguinem, vt largiter nobis potandam præberet præcipuam ſui precioſi ſanguinis medicinam. Ingentia vaſtaque ſuſcepit vulnera, vt acceſſum ſemper patulum, ſecurumque latibulum & quietem ab omni haberemus tentationum afflictionumque impulſu. Latus ſuum confodi permiſit, quò viam nobis ad cor ſuum patefaceret. Voce magna clamauit, vt audiretur ab omnibus. Fleuit acerbè, vt vniuerſos nos ad compunctionem, deuotionem, compaſſionemq; moueret. Demiſit caput, quo pacis nobis reconciliationiſq; & amoris præberet oſculum. Quis igitur poſthac tam impii, tam peruerſi ſit cordis, tam in vitiis obduratus,

tus, vt cuncta hæc amoris signa eum non excitent, non inflammnent ad reddendam vicẽ quantam poterit, & quidem omni facultate sua amori huic prorsus incomprehensibili? Quis non totum se ad illum conuertat, quem ita ad se conuersum videt, maximè si attendat, quis sit ille, qui hunc exigit, & à quo exigit, amorem? Mirum certè est, si quis hæc dignè perpendat, non verti intra ipsum præ admiratione ingenti cor illius, non totum amore liquefieri. Quis verò desperet veniam consequi, vbi cuncta hæc cernit documenta & signa misericordiæ: Quotquot igitur à serpente pestifero morsi, sauciati, infecti sumus, sub crucem Domini IESV confugiamus. Non iam aspiciamus serpentem illum æneum stipiti hærentem, sed IESVM verum Dei filium in cruce pendentem, qui salutarem nobis porriget balsamum preciosi sanguinis sui. Dicamus voce lugubri cum diuo Bernardo: Quid commisisti dulcissimæ puer? Quid fecisti amantissimæ iuuenis? Quæ tua noxa? quæ tuæ causa damnationis? Ego certè tui sum causa doloris: quod perpetrauit seruus nequam, Dominus soluit: quod commisit iniustus, soluit iustus. O nate DEI, quò tua de-

scendit

ſcendit humilitas, qui factus es obediens pro me Deo vſque ad mortem, mortem autem crucis? Me ad illicita traxit concupiſcentia: te pro me ſancta charitas traxit ad crucem. Ego pomum accepi, tu clauis laniaris. Ego pomi dulcedinem, tu fellis guſtas amaritudinem. Mihi miſero congaudet Eua: tibi crucifixo plorans compatitur Maria. Ego caput meum ſuperbè erexi ad lignum vetitum: tu ſanctiſſimum caput tuum ſpinarum aculeis ſubmiſiſti. O IESV ſalus æterna in te credentium, redemptor in te ſperantium, crux tua ſit mihi ſecura protectio contra omnes hoſtes meos. Vulnera tua ſint mihi certum refugium in omni tentatione: & abſconde me in illis, donec peccati tranſeat concupiſcentia & æſtus vitiorum. Innocens ſanguis tuus ex ſacris manibus tuis emanans, fœditatem diluat vitioſorum actuum meorum: manuſque meas & omnia membra mea ſurſum erige ad te in deuotione, oratione, amore, laude, gratiarum actione, & executione gratiſſimæ voluntatis tuæ. Vulnera quoque pedum tuorum, errata abſtergant peruerſorum itinerum meorum, & dirige poſthac pedes meos in viam ſalutis æternæ, nec aberrare me per-

permittas à ſemitis mandatorum tuorum, Amen.

IESVS inter latrones annumeratus eſt.

CAPVT XXXVII.

ST præterea Dominus noſter IESVS Chriſtus cum ſceleratis reputatus, atque inter duos latrones medius, ceu princeps latronum, ſuſpenſus eſt. Fecit hoc impietas Iudaica, vt CHRISTVS, qui in ſeipſo innocentiſſimus erat, ſcelerum illorum particeps fieret: crederetur que ab omnibus ſimilis illis eſſe in moribus, cum quibus eadem damnatione plexus erat: vt ſic per alienam malitiam infamis fieret, qui ex ſeſe iuſtiſſimus erat. Sed nihil refugit humilis IESVS inter illos pendere, pro quibus mori deſiderabat. Et ipſe quidem cum ſceleratis annumeratus eſt in terris, vt nos angelorum gregibus in cœlis inſereremur. Obliterata eſt aliquamdiu apud homines opinio nominis eius, vt nomina noſtra æterno adſcriberentur in libro vitæ. Inter latrones ſuſpenſus eſt, non quidem conſors

consors malitiæ eorum, sed vt suæ eos diuinitatis participes faceret. Pependit, inquam, inter eos, non vt socius homicidii, sed vt vitæ medicina: fuitque inter sceleratos medius, non vt nequam, sed vt iudex, significans omnem sibi & in cœlis & in terris traditam esse potestatem, iudicemq; se constitutum viuorum ac mortuorum. Ideoque iudiciariam sanctę crucis conscendit sedem in impiorum medium, alterum misericorditer donando vita, alterum iustè æternæ mortis feriendo sententia, ostendens pariter vitæ mortisque penes se esse imperium: simulque iudicii futuri quandam exhibens formam, in quo bonos quidem à dextris, impios verò à sinistris collocabat.

De glorioso crucis Christi titulo.

CAP. XXXVIII.

PILATVS etiam more Romanorum, causam necis Christi scripto in tabulam redegit, eamque supra crucem triplici idiomate affigi iussit, his verbis: IESVS NAZARENVS REX IVDAEORVM. Et licet homo ethnicus

nicus esset Pilatus, hunc tamen titulum ex sancti spiritus digessit instinctu, ad ignominiam quidem & dedecus Iudæorum, gloriam verò & triumphum Christi. Quamuis enim gens illa impia viuentem Christum suum noluit agnoscere regem, in passione tamen illius ex verissimo eius titulo vel inuiti eum agnoscere compulsi sunt, & coram omni orbe confiteri. Ex hoc autem titulo & ingens crudelitas Iudæorum, & Chrîsti iustitia declaratur, dum impii illi regem suum tam probrosa affecere morte, nullam aliam habentes causam, nisi quod rex esset. Patet etiam hinc, insontem fuisse Christi mortem, quando nulla alia necis eius causa inscripta fuit, sed nec inscribi potuit. Occultè siquidem virtus omnipotentis Dei in corde infidelis operabatur, vt aliter scribere non posset, quàm ei diuinitus inspiraretur: & nec mutare quidem, licet id à Iudæis exigeretur. Non enim audire Pilatum Iudæi volebant, quum diceret nullam se in Domino causam reperire: vnde nec ipse eis morem gerere voluit, sed ait: Quod scripsi, scripsi. Atque hoc ipso vltus est se de Iudæis, ita vt culpa & malitia omnis in eos redundarit. Per hunc quoque

O titulum

titulum diſcretus eſt Dominus à latronibus, vt totus aduerteret orbis, quod non pro aliquo ſcelere ſuo, ſed ex amore puriſſimo precioſam animam ſuam morti expoſuerit pro amicis ſuis. Et per ipſa quidem quatuor huius tituli vocabula, declarata ſunt arcana ſanctæ crucis myſteria. In prima namque dictione, quæ eſt IESVS, id eſt, Seruator, cauſa nobis virtusque crucis exprimitur: quandoquidem per ſanctam crucem ſeruamur omnes atque ſanamur: & ſicut per inobedientiæ lignum perditi ſumus, ita per lignum obedientiæ conſeruamur. Atque ea de cauſa crucis mortem elegit Dominus. Per ſecundam dictionem, quæ eſt NAZARENVS, id eſt, flos ſeu floridus, id nobis oſtenditur, CHRISTVM non velut prauum, aridum ac ſterile lignum pependiſſe in cruce, ſed tanquã vuam in vite, ſeu florem in frutice, quum ipſe ſit flos digniſſimus virgæ Ieſſe, in quo ſanctusſpiritus quieuit: ipſe quoque inſtar botri expreſſus ſit, delectabilem precioſi ſanguinis ſui potionem nobis largiter adminiſtrans. Per tertium verbum, quod eſt REX, immenſa nobis poteſtas & imperium CHRISTI ſignificatur, quæ per cru-

cis eſt victoriam conſequutus, quemadmodum Paulus ait: CHRISTVS factus eſt obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & DEVS exaltauit eum, & donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen. Quarto denique vocabulo, puta, Iudæorum, id declaratum eſt, non ſolum eum Iudæorum fuiſſe regem, ſed & credentium omnium. Iuda namque confitentem ſignificat. Atque indè Dominus ait: Qui me confeſſus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo. Et certè quotquot eum hic ſuum nolunt fateri regem, olim eum iuſtum iudicem & condemnantem ſentient, quemadmodum ipſe in Euangelio dicit: Verumtamen inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare ſuper ſe, adducite huc, & interficite ante me. Cæterùm titulus hic non ex latere, neque ſub cruce, ſed ſupra crucem poſitus eſt. Quamuis enim humanæ carnis fragilitas in cruce torquebatur, eratque contemptui, ſed ſupra crucem regia eius maieſtas ſublata erat: ibique regni eius emicuit gloria, quod quidem non in tempore, neq; ab vllo homine adeptus eſt, ſed per diuinam potentiam ſuam ab omni

æternitate possedit. Erat præterea hic titulus non vnius tantùm gentis idiomate, sed tribus præcipuis linguis digestus, vtpote Græca, Latina & Hebraica. Hebræi quidem, qui & Iudæi, ea tempestate, tanquam in lege Domini instituti, omnium erant religiosissimi. Græci verò omnium sapientissimi habebantur. Latini, id est, Romani, penes quos summa erat rerum potestas, totíque orbi dominabantur, longè omnium potentissimi ducebantur. Testata sunt autem tria hæc idiomata in crucis Christi titulo concurrentia, totius eum religionis, sapientiæ atque potentiæ regem dominumque fuisse: quandoquidem totius orbis imperium, sapientia omnis, vniuersaque religio & sanctitas, verum eum fuisse regem Iudæorum, id est, credentium, cunctamque potentiam, sapientiam, sanctitatem, ab eo ceu fonte promanare testantur. Legerunt autem hunc titulum, vt Euangelista ait, multi Iudæorum. Legamus igitur eum & nos ceu veri Iudæi, id est, confessores Christi, non vti illi cum aspernatione, sed deuota meditatione, semper eum nostris imprimendo cordibus, & velut scutum gerendo contra tentamenta omnia. Hic nãq; titulus est triumpha-

umphalis victoriæ, omnem inimici potentiam crucis Christi virtute contritam designans. Confiteamur IESVM, id est, verum orbis redemptorem, agnum sine macula, peccata mundi tollentem eum esse, humiliter eum precando, vt curare animas nostras atque ex omni vitiorum labe expurgare velit. Fateamur & Nazarenum eum esse, id est, floridum, orando vt in omni nos virtute virere atq; progredi faciat. Confiteamur tertiò, verũ eũ esse regem Iudæorũ, id est, credentium, cùm omnis ei potestas data sit in cœlo & in terra. In eo namque exultant cœlestes spiritus, multaque cum reuerentia eum adorant, trementes atque pauentes immensam eius potentiam, admirantes illius incomprehensibilem sapientiam, infinitam laudantes bonitatem, fatentes omnipotentem eum esse Deum, ante quem in suas ruunt facies agmina cœli, ponentia coronas suas, quamque ab eo accepere gloriam, in eum refundentes, confitendo omnem ex eo honorem & gloriam processisse, & in eum esse referenda. Itaque si hoc pacto hunc legemus titulum, veri Iudæi erimus & filii Abrahæ, & Christus erit rex & seruator noster, & ipse regnabit super nos,

nosque tuebitur, & post hæc in suum assumet regnum; faciens nos cohæredes suos in regno patris sui.

IESVS eos, qui ipsum crucifixerant, vestit.

CAP. XXXIX.

Ehinc carnifices, qui Christum in crucem tulerant, qui quatuor fuere, vestes Christi satis abiectas partiti sunt, singulis singulas tribuentes partes. In tunicam autem, quod inconsutilis esset, sortem miserunt. Apparet hinc immensa Christi humilitas, quòd quum Dominus esset gloriæ, vilissimis scurris traditus est, quorum tanta erat inopia, vt vestes CHRISTI exigui precii & simplices tam solicitè & exactè distribuerent. O quò se cœli altitudo deiecit: O ineffabilis patientia Christi, qui hæc suos vidit ob oculos, & tamen æquanimiter tulit. Nimirum hic est agnus innocens, qui pro mundi peccatis oblatus, aduersum sui irrisores, seque tondentes & verberantes, sacrum os suum non aperuit, sed benignissimè veste sua ipsos

sui

ſui occiſores contexit. Cæterùm per veſtem hanc in quatuor diuiſam partes, fides poteſt accipi, in quatuor orbis fines diffuſa, vt omnes ex Domini IESV crucifixione exhilarentur, fiantque illius participes, vt credendo in Chriſtum, Chriſto veſtiri ac indui mereantur, quemadmodum ſol terram veſtit & exornat, lignumque ignem induit. Tunica verò inconſutilis, atque ideo nec diuiſa, vinculum indiſſolubilis ſignificat amoris, & veſtem nuptialem æquè indiſſolubilem charitatis: quæ quidem eſt præcipua veſtis, omnem operiens ignominiam & turpitudinem vitiorum. Hæc veſtis non ſcinditur ab hominibus, ſed ſortitò datur. Quod nobis incomprehenſibilia declarat iudicia Dei, qui nouit qui ſint ſui, quos elegerit, quos non elegerit, qui veſtiendi ſint, qui in ſua dimittendi nuditate. Et electis quidem charitatis præbet veſtimentum per ſancti ſpiritus infuſionem. Poteſt autem hinc iſta trahi ſpiritalis inſtitutio, quòd qui verus Chriſti amator imitatorque eſſe volet, eum adeò cum CHRISTO denudandum eſſe deſpoliandumque omni adminiculo ſeu fulcimento, vt ne pilum quidem rerum ſuarum ſibi retineat, nec quicquam vbi

caput suum reclinet: & quemadmodum Esaias ait, in paupertatis & desolationis camino expurgetur, vti aurum in igne probatur, & granum frumenti crebris ictibus & concussibus à palea separatur. Ita, inquam, prorsus denudari & exui eiusmodi oportet cunctis spiritalibus tegumentis, quæ diuturna per exercitia adeò iam induit, vt sibi aliquid quasi videri possit, vel quòd suis istâ studiis & diligentia sit adeptus, donec sibiipsi atque suis in oculis totus vilescat & nihilifiat, possitque Deo tam tranquillo animo citraque electionem vllam seruire in penuria, desolatione afflictioneque, vt in deliciis, consolatione & gaudio: atque hæc ipsa indumenta, quæ sua esse putat, & quasi iure possidere hæreditario, suis in oculis alearum iactu ad alias transeant, id est, omnis eius honesta religiosaque vita, & vestes spirituales, quibus se ornatum credit, & in suam cedere gloriam, aliis lacerentur, contumelia, contemptu, ab atque probris afficiantur, & ipse ceu impostor & hypocrita habeatur, cunctaque eius vita fallax & hypocrisi obnoxia iudicetur. Atque ita vnà cum Christo, cum nequam & sceleratis reputabitur. Sic discipuli & amici

CHRI-

CHRISTI persecutiones perpessi sunt, & omnes eorum sanctissimi conatus & opera adeò ducta sunt pro nihilo, vt quidam eorum dicat: Puto quòd Deus nos Apostolos nouissimos ostendit, tanquam morti destinatos: quia spectaculum facti sumus mundo & angelis & hominibus. Maledicimur, & benedicimus: persecutionem patimur, & sustinemus: blasphemamur, & obsecramus: tanquam purgamenta huius mundi facti sumus, omnium peripsemate vsq; adhuc. Sic sic præclarum tritici granum aliquamdiu in terra occultetur variis tempestatibus atterendum, moriaturque in seipso oportet, si in fructum prodire debeat. Nam Abel esse renuit, quem Cain malitia non exercet. Quàm verò beata est huiusmodi Cain exercitatio vexatioque? Quàm perspicuè ex hoc concussu frumentum à palea dignoscitur? Quàm multæ manent incognitæ superbæ mentes, dum nullis tentationibus & contemptu pulsantur, quæ vtique satis sese proderent, si bene tangerentur? Vnde Propheta ait: Tange montes, & fumigabunt. Et Isaac ad Iacob: Accede, inquit, huc, vt tangam te fili mi, vtrùm tu sis filius meus Esau, an non. At redeamus nunc ad

crucem Domini nostri, multa cum deuotione compassioneque aspiciendo creatorem & seruatorem nostrum, tam miserabiliter tantis in cruciatibus pendentem, omnibus amicis, rebus & solatio destitutum, supernè ac infernè derelictum, pœnis omnibus & foris & intus obrutum, despoliatum omnibus, quæ illius poterant mitigare dolores, & accedentibus ei, quæcunque illos exaggerare possent. Attendamus, obsecro, regem hunc miserandum & desolatum vndique. Coronam quidem gerit & regalem titulum: sed vbi eius satellites? vbi castra? vbi palatia? Enimuerò hic sub dio pendet. Vbi purpura? vbi auro micantes vestes? vbi status qui regiam deceat magnificentiam? vbi demum corpus & sanguis eius? Nimirum absumptum & excoctum est corpus omne amoris incendio, sicut ipse ait: Zelus domus tuæ comedit me. Sanguinem eius peccatores hauserunt. Quid nobis det, obsecro, qui nec tantillum habet reliquum, vbi caput acclinet, non tectum, non peculium, non hæreditatem, non vestes? iam ablata sunt omnia. At nihilo minùs accedamus ad hunc myrrhæ montem, & cum turture gemebūda in palum crucis conscendamus, quærentes

tes si quem possimus fructum capere. Et reuera satis superque inuenire licebit, si non desit inquirendi sedulitas. Adhuc linguam habet, quo verbum depromat consolatoriũ, verbum salutis & institutionis. Quòd si id non suficit nobis, quo latro ille sic contentus fuit, adhuc paulo altiùs ascendamus. Enimuerò & cor adhuc integrum habet: illo pro nobis patrem suum precabitur. Habet & conscientiam deuotione, gratia & amore plenam: dabit nobis merum illud, quod dilecto suo prębuit discipulo, in eius pectore quiescenti. Sed & hoc si parum nobis satisfacit, en libens suum patietur latus configi, cor scindi & aperiri, porrigetque nobis sanguinem amore ardentissimi cordis sui, potum suauissimum, maximeque delectabilem suæ diuinæ charitatis. Denique & sanctam animam suam dabit, gratia & meritis plenam, cũctisq; ornatam virtutibus. Quid verò vlteriùs ab hoc dulcissimo Deo ac Domino nostro exigere poterimus? En dat quicquid habet, quicquid est, quicquid præstare potest. Itaque & nos sic illi vicissim totos demus.

IESVS blaſphemiis impetitur.

CAPVT XL.

SEDERVNT autem non procul à cruce miniſtri, Chriſtum cuſtodientes, & rei exitum ſuſtinentes. Et nos quoq; expectemus, non vt illi ex inuidia, mortem Chriſti, ſed cùm dolore finẽ præſtolemur ſalutis noſtræ à Chriſto, nec recedamus à cruce, quando omnis ſalus noſtra in cruce poſita eſt. Dicit anima quę iã amore flagrans: Sub vmbra illius quẽ deſideraueram, ſedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Et quid poſſit amanti animæ eſſe ſuauius, quam vt poſt diſtractiones, labores, perturbationes multas, in hac ei lachrymarũ valle, velit nolit, occurrentes, eãque fatigantes, ſub hac ſalutiferę crucis vmbra reſpiret, ſeſe reficiat, ſenſuſq; diſperſos colligat, animãq; exhauſtam delectabili arboris huius fructu cõfortet, & ex ſacri torrẽte lateris dilecti ſui, reuera lacte & melle manãtis, abũdè ſatietur? Expectabat plebs Iudaica exitũ rei: & nos perſeueremus vſq; in finem, nec à pœnitentiæ cruce declinemus, quoad ſalus noſtra in ea peragatur: qui enim per-

perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit: ipſamque pœnitentiam pariter cum vita finiamus. Exitum præſtolabantur Iudæi, quòd necdum ſanguine, crudelitate, torquendo ſuum expleſſent animum. Et quia anguino ſuo pectore nullum poterant tormenti genus concipere, quo corpus illius cruciarent, ad extremum manibus deficiētibus, linguis ſuis Dominum excruciare cœperunt. O malitia ineffabilis. Ó liuor inauditus. O intemperans crudelitas. Itaque ceu furioſi ac dæmoniaci caput ſacrilegum exagitabant, contra illum ſputa egerentes, dicentesque: Vah qui deſtruis templum Dei, & in tribus diebus excitas illud. Proh immenſam obcæcationem tuam Iudæe impie. Non credis, quod ante oculos coram cernis? Iam nunc templum deſtruitur, & quidem à teipſo: ſed ſuſtine triduum, & excitatum videbis. O ineffabilis peruerſitas & impietas Iudæorum, qui in id totis incumbebant viribus, vt quemadmodum corpus eius attriuerant, peneque in nihilum redegerant, ita & glorioſum eius nomen penitus obliterarent. Sed quanto id fecere ſtudioſiùs, tanto plus Chriſtum exaltarunt, maioremq; illius nomini addidere ſplendorem & glo-

riam. Putabant quidem posse se illud per mortem turpissimam delere penitus, sed potiùs in sublime tulerunt, velut iudicem in thronum suum. Suis ipsi manibus columnam statuerunt, in quam regiæ maiestatis eius titulus sublatus est: & non modò suam intra nationem nomen illius non potuere supprimere, sed multo magis in omnes diuulgauere nationes, extuleruntque: ita vt quibus antea ignotus erat CHRISTVS, iam legere possint & cognoscere, regem verum eum esse Israelis. Itaque ipsis suis insultationibus CHRISTVM honorarunt, & vel inuiti laudibus cumularunt. Adeò namque impietate & malitia pleni erant, vt si quid de eo sciuissent mali, haud dubiè obiecturi fuissent: sed quia in auro purissimo, toties afflictionis & crucis igne probato, nullas poterant inuenire sordes, ipsas eius virtutes, gloriosa miracula, diuinumque ei nomen exprobrarunt. O Iudæi cæcissimi, quàm iustum declaratis dominum, dum nihil habetis, quod vestra ei posset improperare malitia, quàm quod honestum, sanctum, diuinumque est, puta quòd mortuos ad vitam reuocauit, quòd ægros sanitati restituit, quod mira operatus est, quod denique

que eſt filius DEI? Et id quidẽ nos fide tenemus indubitata. Niſi enim verus DEVS eſſet, non poſſet vtique hæc ſigna facere. Sed his tantis ſignis vos fidem commodare noluiſtis. Iam verò prorſus amens vos cepit improbitas veſtra, vt vel inuiti confiteamini, Alios ſaluos fecit. Quin & obiicitis ei, quòd rex Iſrael eſt. Id verò nos ex eius titulo ſatis animaduertimus. Et vos olim videbitis ſeuerè vos iudicantem, & æternis ignibus addicentem, quem vos modò morti crucis adiudicaſtis. Exprobratis etiam ei, quod Deum habeat patrem. Id quidem & vos intra triduum comprobabitis, cũ Deus pater illum à morte excitarit, & ipſe Chriſtus ad patrem in cœlum cõſcenderit. Sed nunc ſecum quiſque perpendat, multaque cum cõpaſſione & dolore meditetur, qua piiſſimũ Chriſti cor fuerit pœna affectum, cum ipſe, cuius natura bonitas eſt, virulentam illam atque obſtinatam cerneret malitiam Iudæorum, ſimulque per diuinam ſuã noſſet ſapiẽtiam, quàm improbo liuidoq; ex corde probra hæc blaſphemiasq; euomerẽt. Et reuerà ſi quid inſuper in eum cõuiciorũ aut iniuriæ conferre potuiſſent, neutiquam ſibi temperaſſent. Dicere tunc ſecum poterat pius Dominus

minus in animo suo: Popule meus, quid feci tibi, aut quid molestus fui tibi? Cur adeò crudeli, adeò furibundo es animo in Deum creatorem tuum? Cur adeò lapideus & saxeus es, vt calidus sanguis meus, quem instar aquæ in terram decurrere cernis, quo & saxa scinduntur, ferreum pectus tuum emollire, non in illud pertingere, nec ipsum calefacere possit? En elementa insensilia & irrationales creaturæ, signa quædam tristitiæ præ se ferunt, suo compatientes creatori: & tu, quem singulari diuinitatis meæ cognitione illustraui, legem spiritalesque ceremonias docui, tot beneficiis affeci, contra DEVM tuum erigeris, cuncta illius beneficia oblitus. Equidem propter te Aegyptum multis plagis attriui: tu è diuerso me flagellis cęcidisti. Mirabiliter te ex Aegypto eduxi, mare rubrum sub tuis siccaui vestigiis, hostes tuos nullo tuo labore prostraui: tu verò me Pilato tradidisti, & necem meam studiosissimè molitus es. In deserto quadraginta annis manna te paui: tu contrà fel & acetum potum mihi dedisti. Duxi te per desertum, per diem nube te protegens ab æstu, & noctibus illuminans per columnam ignis: non sunt attrita vestimenta tua: & tu
me

me cruce onuſtum, ad mortem duxiſti: ſpoliatumque veſtibus, nudum in crucem tuliſti. Regali te ſceptro honoraui: tu verò ſpinis me coronaſti, ſceptroque arundineo illuſum cecidiſti. Quid faciam tibi, vt vel tādem ceſſet malitia tua? Corpus & ſanguinē meum tradidi tibi, & floridam elegantemque naturam meam abs te penè conteri permiſi. Trigintatres annos pro tui conuerſione laboraui, & me audire noluiſti. Vel nunc, obſecro, emolliat te acerbiſſima paſſio, numeroſa vulnera, & feruētes lachrymæ meæ, quem verba mea conuertere non potuerūt: calefaciat te feruidus ſanguis meus, quem tot mea miracula trahere non potuere. Sed miſeri iſti ad hæc ceu canes rabidi vociferati ſunt: Si filius DEI es, deſcende de cruce. O IESV leo inuictiſſime, non morem geras, non fallacibus eorum dictis fidem adhibeas. Qui enim à mortuis reſurgenti credere noluerūt, ne nunc quidem fidem commodarent de cruce deſcendenti. Noli IESV bone deſcendere: ſed perfice opus ſalutis noſtræ in cruce, quando tota ſalus noſtra in tua morte ſita eſt: ferto interim patienter blaſphemias & opprobria eorum: & doce nos charitatis ac patientiæ viam,

oran-

orando pro inimicis tuis. Declararunt hic Iudæi filios & diſcipulos ſe eſſe diaboli, ſequendo patrem ſuum, qui iam antè Chriſto dixerat: Si filius DEI es, mitte te deorſum. Quin Ieſu bone ne deſcendas: ſed potius preces cordis tui ſurſum tendant pro nobis ad patrem. Innocens hic ſanguis tuus conciliet nobis patrem, & de cruce interpellet pro nobis: atque demum etiam ipſe aſcende ad patrem in cœlum, præparando nobis locum, & cœli aditus patefaciendo. Et nunc benigniſſime pater cœleſtis, aſpice laceratum pallium Ioſeph dilecti filij tui, quem ille reliquit in manibus improbæ fœminæ, id eſt, gentis adulterinæ Iudæorum, ſuam malens veſtem amittere, quàm innocentiam: potiusq; eligens ſui corporis nudari pallio, atque in mortis detrudi carcerem, quã illius dictis fallacibus conſentire. Simul autem & principes ſacerdotum cum ſenioribus iiſdem dominum blaſphemiis & conuiciis inſectati ſunt, dicentes: Alios ſaluos fecit, ſeipſum non poteſt ſaluum facere. Si rex Iſrael eſt, deſcendat nunc de cruce. At verò Chriſtus blaſphemias iſtas nihil moratus eſt, ſed tulit patienter, perfectæ volens exequi opera charitatis, ſeque ſeruarę nolens, vt ſer-
uaret

uaret plurimos: vltroque se morti offerens, vt alios sanaret: & in illis demum horribilibus eligens durare pœnis, quò cunctos homines ex æternis eriperet cruciatibus. Satis hinc aduerti potest, quàm fideliter Dominus IESVS nostram sit operatus salutem, quando nec ob pœnarum acerbitatem, nec Iudæorum calumnias & probra, nec matris dolores immensos, nec vllam denique ob causam vel ad momentum nostræ intermisit salutis opus, quod iam tum in cruce agebat. Et nos contrà quàm sæpe leuibusque ex causis à seruitio DEI, ab orationis, ieiunii, vigiliarum, & actuum pœnitentiæ studio auocamur? quàm facilè charitatem lædimus, dum pro verbulo vno patientiam abiicimus, non attendentes, quanta probra, conuicia, contumelias & contemptum rex gloriæ ab ipsa electa sua gente perpessus sit? Et certè vehementissimè hinc suo in corde cruciabatur. Acerbitatem internę huius afflictionis suæ miserabiliter per Prophetam conqueritur, dicens: Et quidem si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem vtique. Sed homo pacis meæ, in quo sperabã, qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem, & leuauit

uit contra me calcaneum suum. O quantoperè agno illi mansuetissimo dolebat, quod peculiaris ille populus eius indè eum blasphemabat, & maledicti ac contumeliæ loco ponebat, vnde eum laudari potiùs & amari, eique gratias agi oportebat, quod is verus erat DEVS, pro salute hominum tam indigna occumbere morte nihil recusauit. Neque tamen in solum DEI filium impij illi has coniecere blasphemias, sed insuper linguas suas tanquam prompta diaboli instrumenta, in patris iniuriam blasphemiamque laxârunt, dicentes: Confidit in DEO: liberet nunc eum, si vult: dixit enim, Quia filius Dei sum. O gens scelesta & impia, quò te malignus adduxit spiritus, vt patri misericordiæ suam obiicias bonitatem? Itane iniuria tibi ab illo facta est, quòd paternum suum laxans sinum, diuitias gratiæ suæ effudit, vnicum suum mittens in terram, naturã humanam assumentem ex genere tuo, quò oues deperditas domus tuæ requireret & sanaret, eundem demum tua pro salute morti obiiciens, soluens grauissimum debitum tuũ preciosissimo sanguine dilecti filij sui? Et hisce pro beneficiis tu in eum blasphemias euomis, tanquam qui non possit opem
ferre

ferre filio ſuo, qui olim defunctos omnes vnico verbo reuocauit ad vitam, quique & cœlum & terram verbo condidit. Quàm, putamus, graui Dominus IESVS cruce laborarit, cum tales in patrem ſuum blaſphemias, & conuicia & iniurias dici audiret, aduertens pariter quantoperè patrem ad iram commouerent, quamque horribile eis immineret iudicium? Nimirum cuncta eius viſcera ad miſerationem mota ſunt erga furioſam gentis ſuæ cæcitatem, clamauitque voce lugubri ad patrem: Pater, ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt. O incomprehenſibilis bonitas Chriſti. Fecit hic, quod antè docuerat, vt amemus inimicos, & oremus pro illis qui nos perſequuntur, quodq; iam de eo Propheta prædixerat: Pro eo vt me diligerent, detrahebant mihi: ego autē orabam. Maledicebant illi, & ipſe benedicebat: & licet tanta eſſet eorum malitia, vt excuſationem non admitteret, nihilo minùs, quantùm potuit, excuſauit eos apud patrem, dicens: Pater, ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt. O virtus admirabilis orationis huius, tantis in anguſtiis tantoque ex amore fuſæ. Quando enim alij ob pœnarum vehementiam etiam chariſſimos quoſ-

que amicos ſuos facilè obliuioni traderent, nec poſſent orare vel pro ſeipſis, tum Chriſtus pro ſuis hoſtibus precatus eſt. Neque tamen hæc illius precatio pro illis duntaxat fuſa èſt, qui tunc eum manibus crucifigebant, & linguis blaſphemabant: verum etiam pro omnibus illis, qui dominum Ieſum prauis ſuis actibus denuò crucifigunt, & ſceleribus ſuis blaſphemant. Hi tales re vera neſciunt quid agant, cum ſint quintuplici cæcitate correpti. Primò namque neſciunt, quàm dirè iuſti iudicis potentiam exaſperent, tam potentis Domini iuſſa contemnendo. Secundò ignorant, quàm benignum offendant patrem, quàm fidum deſerant protectorem, cuius perdant amicitiam. Tertiò non nôrunt, quàm turpiter elegantes atque præclaras ſuas deforment animas, factas ad imaginem Dei. Quartò minimè compertum habēt, quàm horribiles tartareosq; mereantur cruciatus. Quintò latet eos, quantam gloriam, cœleſtiaque amittāt gaudia. Ex hoc articulo iſta poteſt trahi inſtitutio, vt in crucibus illis, quas Deus nobis occurrere ſinit, fixi perſeueremus, & cum S. Andrea Apoſtolo non patiamur nos deponi ab hominibus, ſed conſtanter permaneamus

in cruce, donec ipſe nos Dominus abſoluat & liberet. Neq. etiam vel ob crucis grauitatem, vel hominũ oblocutiones & ludibria, aut pro captando releuamine ſolatióve, è cruce aſſumpta deſcendamus. Hoc namque eſſet conſentire diabolo, qui ſemper noſtris inſuſurrat auribus, Deſcẽde de cruce, & ſaluum te fac. Quidam deſerunt crucem exiguæ cuiuſdam afflictionis, abiicientes patientiam ſuam, & pro verbulo vno aut leui quadam auerſitate ceſſant ſacris Chriſti inhærere veſtigiis, quæ calcare cœperant. Alij ſacræ religionis iam inchoatæ relinquunt crucem, ob tentationem modicam. Alii crucem pœnitentiæ poſtponunt ob leuiſſimam quandam ſeculi delectationem, & vt breuiſſimi captent ſolatia temporis. Hi Chriſti deſeruere veſtigia, & ſeſe diabolo ſubdidere, clamanti ſemper in cordibus hominum, vt de cruce deſcendant, ſeipſos ſaluos faciant, ſuas expleant voluptates, ſua venentur oblectamenta, naturæ ſuæ affectibus indulgeant, animum interim vanis quibuſdam ſolatiis ac delectationibus recreent. Non eſt inquit, in rem tuam, duram agere pœnitentiam, religionis ſeruare rigorem, & mori quotidie tibi ipſi.

Num

Num tete occidere vis? Descende ocyus de cruce, & serua temetipsum.

Confeßio & oratio deuota pro peccatis.

CAPVT XLI.

IESV abysse inexhaustæ pietatis, cuius natura bonitas, cui proprium est misereri semper ac parcere, en peccator ego maximus, cuius peccata vincunt numero arenam maris, tuis me confixis prosterno pedibus, immensam tuam attendendo bonitatem, multamque misericordiam, quam tuis impendisti tortoribus, qui te cruci suffixerunt, simul confidens, quòd & mihi gratiam eandem minimè denegabis. Atque hac de causa ingenti cum amore tuam stringo crucem sanctam brachiis meis, omnique cum humilitate, deuotione & reuerentia adoro te DEVM ac Dominum & Saluatorem meum in cruce pendentem, spinis coronatum, clauis confossum, cum distentis membris, sanguine perfusum, vulneribus confectum, contem-

ptum, irrisum, derelictum, pœnis omnibus plenum & foris & intus, fellis denique & aceti potione cruciatum. O IESV æterna dulcedo, ego peccator putridus, cum acerbo dolore cordis mei, confiteor tibi magnam culpam meam, quòd causa sum acerbissimæ passionis tuæ, & hos tantos cruciatus tuos grauibus meis sceleribus tibi inflixi. Enimuerò multo à me grauiora passus es, quàm ab illis qui te crucifixerunt: quandoquidem iniuria illa & contemptus, quæ pręuidebas à me inferenda patri tuo, multo tibi vehementiùs dolebant, quàm sæua illa vulnera corporis tui. Neque verò semel tantùm te crucifixi, sed toto vitæ meæ tempore. De illis scriptum est: Quoniam si cognouissent, numquam Dominum gloriæ crucifixissent: ego verò nequam pessimus & cognoui te, & tamen vicibus innumeris crucifixi, sauciaui, irrisi, & ipsum fudi sanguinem tuumr Cur namque tam abundè preciosus sanguis tuus tuo erupit ex corpore, nisi quod instar botri graui es pondere meorum expressus vitiorum? Vnde tot tibi vulnera, nisi ex innumeris meis sceleribus? Quia enim ipse mea auxi peccata, tu quoque pœnas tuas multiplicasti. Quid verò

aliud est fel & acetum quód hausisti, quàm acerbi prauique actus mei, quos obtuli ori tuo? A quo tot es passus ludibria, vt à me, dum te regem quidem Israel, immo & cœli & terræ confiteor, nec tamen tam venerandum colendumque veritus sum Dominum exasperare, sacra spernendo iussa tua? Et quid aliud feci tibi? quàm quòd cum ipsis te sacrilegis Iudæis blasphemaui, dicendo: Descende de cruce: nec posthac vnquã peccato consentiam, aut tuam prætergrediar voluntatem, moxque denuò te crucifixi? Attamen neque post tanta peccata atque iniuriam qua te affeci, de gratia & misericordia tua vlla ratione despero, sed plena cum fiducia confiteor tibi errata mea, quandoquidẽ tot in te relucent signa clementiæ. Enimuerò pedes rigidis confixi sunt clauis, ne se à me auerterent, sed ad pœnitentiam longanimiter prestolarentur. Brachia, vt me complectantur, expansa sunt: caput, vt me exosculetur, audiatque preces meas supplices, demissum: Cor mihi patefactum est, ad illudque me inuitas, noui mihi musti pollicens potum, vnde cor exhilaratur, dum ais: Venite ad me omnes qui laboratis in cultura vineæ vestræ, vt mihi lectulum iucundum

dum præparetis. Venite ad me, quotquot contra vitia vestra certamen initis certando viriliter, & mundum hunc vitiis deditũ euadere conamini. Venite ad me qui laboratis & onerati estis sarcina vitiorum, pœnitentiæ onere, afflictionis cruce, & ego reficiam & pascam vos: daboque vobis potũ ex præclarissima anima mea: vinum rubrũ, quod miscui vobis: eo quod merum, id est, si dilutum non esset, fortius esset, quàm vt ferre possetis. Ad hæc non eam tantùm bone IESV, quam in tuos declaras amicos, dilectionem attendo, sed illam quoque, quam exhibes inimicis tuis, benignitatem cõtemplor, quod tam amice oras pro his qui te crucifixerunt & blasphemiis insectantur. Quæso piissime Domine, prosit hæc oratio tua miseræ animæ meæ. Quamuis enim te crucifixi, non tamẽ ea id à me malitia factũ est, qua ab impiis Iudæis: sed humana quadã victus fragilitate, id feci. Neq; idcirco peccaui, vt te contumelia afficerem, sed vt obsequerer sensibus meis. Quicquid ergo in te delectationis assensu peccaui, pœnitentiæ acerbitate corrigam, & calidis diluam vndis lachrymarum. Equidem clamo ad te, non vt Iudæi, Si filius Dei es, saluum fac

temetipſum: ſed quia omnipotens es Dei filius, ſaluum fac me ſeruum tuum. Nec te à cruce auoco, ſed oro vt reſpicias me oculis miſericordiæ tuæ, corde anxio tua ſub cruce proſtratum. Non te clauis perterebro, non latus lancea configo: ſed cor tuum humilibus ſaucio precibus, ignitorumque iaculis deſideriorum & pii amoris. Vel vna (obſecro) guttula ex patente latere tuo, in vulneratam atque ægram ſtillet animam meam, & ſaluus ero. O rex glorioſe cœli ac terræ, memento (quæſo) mei. Iam enim veniſti in regnum tuum. O veriſſime fili Dei, qui ſedes modò à dextris patris tui, memor ſis miſeræ animæ meæ, quæ in huius mundi carcere captiua detinetur. Fac me audire clementiæ verbũ, verbũ illud conſolatoriũ, quo latronem erigebas, dicens: Hodie mecum eris in paradiſo. Quod vtique confeſtim fiet, ſi à me abſtuleris medium vitiorum. Tum enim mox tibi mea iungetur anima, atque in te requieſcet, qui es paradiſus ſpiritualium deliciarum, requies & plena ſatietas beatorum. In te namque æternam habemus quietem & eſſentiam, ceu in paradiſo voluptatis, vnde nihil nos excludit præter medium peccatorum. Tolle itaque pec-

peccatum, qui es agnus ſine macula auferẽs peccata mundi, & ero vnitus tibi, & in paradiſo veriſſimè ero.

Excitatio animæ ad laudandum Deum.

CAPVT XLII.

NVNC igitur ò anima mea, & quotquot redempti eſtis precioſo ſanguine Chriſti, agedum interna cum compaſſione atq; deuotione feruenti beatam cõſcendamus palmam crucis, pulcherrimè onuſtam vitæ fructu. Ceu apis ſedula de vulnere feramur ad vulnus, quandoquidem melle ſcatent. Perſcrutemur ac expendamus ſubtiliter ſacra CHRISTI verba, quæ in cruce protulit: totum enim medicinale & bonum eſt, quicquid ex hac beata manat arbore. Denique tota ſalus, ſanitas, vita & gloria noſtra, in cruce ſita eſt Domini Saluatoris: & ſicut Apoſtolus ait, Si compatimur, & conregnabimus. Et ne tam immenſis inueniamur ingrati beneficiis, cœlum & terram & quic-

quid horum ambitu continetur, excitemus, vocemusque in auxilium, ad laudandum ac benedicendum Deum, & gratias agendum. Inuitemus ea ad contuendum admirandum hoc spectaculum, dicendo: Magnificate Dominum mecum, quia mirabilia fecit in nobis. Laudate & benedicite mecum simul Dominum, quia misericordia eius magna est super nos. O vos angelici spiritus, mecum (quæso) ad montem Caluariæ ascendite, & aspicite regem vestrum Salomonem in throno suo, & diademate quo coronauit eum mater sua. Ploremus coram Domino qui fecit nos, quoniã ipse est dominus Deus noster. O mortales omnes & quæque membra Christi, lachrymosis, obsecro, oculis vestrum contemplamini redemptorem, ligno qui pendet ab alto. Videte si vllus dolor eius possit doloribus æquiparari: agnoscite scelerum vestrorum immanitatem quæ tali oportuit satisfactione expiari. In partes omnes Christi versate corpus, & non nisi vulnera inuenietis & sanguinem. Clamate ad eum voce lugubri: O IESV nostra redemptio, amor & desiderium: quæ te vicit clementia, vt ferres nostra crimina,

na, crudelem mortem patiens, vt nos à morte tolleres, morte vtique ſempiterna? Et tu cœleſtis & omnipotens DEVS pater, reſpice de ſublimi ſanctuario tuo ad innocentem filium tuum Ioſeph, venditum, atque iniuria traditum manibus hominum ſanguinariorum, & in turpiſſimum mortis genus. Vide vtrum hæc tunica ſit filii tui, an non. Nimirum fera peſſima deuorauit eum. Sanguis peccatorum noſtrorum aſperſus eſt ſuper veſtimenta eius, & omnia indumẽta honeſtiſſimæ famæ ac opinionis eius inde inquinata ſunt. Aſpice ſanctum puerum tuum cum ſceleratis condemnatum, regium filiũ tuum ſpinis coronatum. Contuere inſontes manus eius, quibus nihil vnquam mali admiſſum eſt, ſanguinem ſtillantes: ſacros pedes eius nunquam à iuſtitiæ ſemita auerſos, crudeli confixos clauo: latus nudum ac inerme, acuta confoſſum lancea: pulcherrimam faciem, in quam deſiderãt angeli proſpicere, prorſus deturpatam & omni ſpecie deſtitutã: cor deniq; benedictũ, quod nulla vnquã impurę cogitationis macula attigit, internæ afflictionis prelo compreſſum. Vide pater amantiſſime dulciſſimũ filium tuũ totum, quantus quantus eſt, in crucis citha-

ra extenſum , cunctiſque te membris ſuis benedicentem : vnde obnixè oro DEVS meus, vt ignoſcas mihi per paſſionem filij tui, quicquid membris meis in te peccando admiſi. Aduerte pater benigniſſime in vnigenito filio tuo, vti propicius eſſe debeas ſeruo tuo. Quoties in conſpectu tuo roſeus ille filii tui ſanguis refulget, toties ab omnibus me ablue maculis peccatorum : & quoties patentia cernis eiuſdem filii tui vulnera, toties ſinum mihi aperi paternæ clementiæ tuæ. Attende nunc piiſſime pater obedientiſſimum filium tuum, non inſtar Iſaac dicentem, liga mihi manus ac pedes, ne tibi rebellis efficiar· ſed ipſum vltrò ſuos extẽdentem pedes & brachia, clauiſque ea configi libentiſſimè permittentem. Aſpice, quæſo, non iam ſerpentem æneum pro ſalute Iſraelis hærentem ſtipiti : ſed ipſum vnicum tuum, pro cunctorum ſalute mortalium in cruce pendentem. Non iam Moſes palmas tetendit in cœlum, vt tonitrua, fulgura, & cæteræ Aegypti plagæ ceſſarent, ſed dilectus filius tuus cruenta brachia ſua ad te amicabiliter extendit, vt ceſſet ira tua ab vniuerſo hominũ genere. Nec iam manus Moſis, Aaron & Hur ſuſtentant, vt poſſet orare per-

perſeuerantius pro Iſraele: ſed claui rudes ac horridi, manus atque pedes vnigeniti filii tui ad crucem fortiter affixerunt, vt nos longanimiter expectet ad pœnitentiam, & in gratiam recipiat, nec poſſit iratus auertere ſe à precibus noſtris. Iam planè fidelis Dauid citharam corporis ſui quàm maximè intendit, ſuauiſſimam tibi edens melodiam, & gratiſſimã quæ vnquam tibi cantata ſit, concinens cantionem: Pater, inquiens, ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt. Hic eſt Pontifex ſummus, qui per proprium ſanguinem intrauit in ſancta ſanctorũ, offerẽs ſemetipſum hoſtiam pacificam pro peccatis totius mundi. Hic eſt agnus inſons, qui nos abluit precioſo ſanguine ſuo, qui peccatum nunquam fecit, ſed peccata omnia mũdi tulit. Ex huius ergo paſſionis theſauro mutuò accipio precium debiti mei, & illius merita omnia numero tibi pro omni debito meo. Quicquid enim ipſe fecit, in mea vtique natura & pro me operatus eſt. O clementiſſime pater, ſi peccata mea omnia in ſtatera appendas, poſita e regione paſſione filij tui, vincentur prorſus illa ab iſta. Quod enim tantum ſit facinus, quod non diluerit innoxius ſanguis filii tui? Quæ tam effrenis ac efferata

ſerata elatio, inobedientia, & cupiditas? quam tanta non aboleat humilitas, obedientia, paupertas? Hæc eſt ergo cõciliatio mea. O benigniſſime pater, ſuſcipe actus dilecti filii tui, & da veniam erratis nequam ſerui tui: quandoquidem ſanguis inſons Abel fratris noſtri, clamat ad te de cruce, non vltionem poſtulans, ſed gratiam & miſericordiã, dicendo: Pater: ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt.

IESVS latronem ſeruauit.

CAPVT XLIII.

VI cum Ieſu crucifixi erant latrones, & ipſi in eum blaſphemias contulerunt. At aliquanto pòſt is qui pendebat ad Chriſti dextram, vt vidit ingentem eius patientiam & benignitatem, quod patrem ſuum pro illis, qui tot in eum probra coniiciebant, tam diris afficiebant cruciatibus, tam amicabiliter deprecaretur, prorſus immutatus eſt, & cepit eum dolor vehemens ac pœnitentia ſcelerum ſuorum.

rum. Et id quidem re ipsa prodidit, castigans verbis socium suum in blasphemiis perseuerantem, atque dicens: Neque tu times Deum, cum sis morti proximus. Qui licet ex obstinata malitia homines non verearis, & pœnas corporis ducas pro nihilo, attamen metuendus tibi erat Deus, & quidem in extremo penè vitæ articulo: cùm potestatem ille habeat & corpus & animam tuam perdendi in gehennam ignis. Et licet nos paribus plectamur pœnis, longè tamen diuersissima est ratio meritorum: & nos quidem iustè: nam digna factis recipimus. Hic verò nihil mali gessit. Vnde, obsecro, latroni huic tam cita correctio? Qui dudum blasphemus erat, nunc confessor est & prædicator, discernens bonum à malo, & peccatorem reprehendens, atque excusans innocentem: quique paulò antè latro erat infidelis, nunc est confessor Dei omnipotentis. O bone IESV, hæc repentina mutatio est dextræ tuæ, ad quam ille pendebat. Hæc intus tetigit eum, & euestigiò mutauit in virum alterum. Declarasti hic domine diuinam potentiam tuã, quãdo citò ex lapide fecisti filium Abrahę. Hanc subitam fidei lucẽ non aliunde vtiq; accepit,

quàm ex citimo lumine illo in crucis candelabro posito, quod hic in tenebris lucens, noctem profligauit. Id verò quid aliud erat, nisi quod Dominus IESVS, ex immensa solaq; bonitate sua oculis misericordias suæ eum respexit, nihil planè meriti in eo repeeriens, nisi quod bonitati suæ ita placuit facere? Sicut enim Deus ex mera bonitate sua dat electis suis, quod nulli debet: ita malis largitur, quod ex ęquitate iustitię suæ illis debetur. Vnde & Dauid ait, Saluum me fecit, quoniam voluit me. Ideoq; latro iste priusquam Dominus cor illius gratiæ & amoris sui radiis contingeret, vnà cũ altero CHRISTVM blasphemauit, re ipsa comprobans, & quid dudum ex se, & paulo pòst gratiæ in ipso operatione, fuerit. Priùs quidem fecit vt alter, quandoquidem & ipse erat iræ filius: at vbi Christi preciosus sanguis precium redemptionis nostræ effunditur, patrique in nostri abolitionem debiti penditur, oportunè satis in bonum suum eleemosynam petiit à Deo, quam & celerrimè adeptus est. Quid enim eleemosyna vna de immenso illo thesauro minuat? Aut qui piissimus Dominus, cui misereri proprium est, denegare illi potuisset? Itaque & plus dedit,

dedit, quàm ille petierat. Qui verò latro iste immensum ignis iuxta se ardentis æstum declinare potuisset? Nimirum hic ignis erat à patre è coelo missus in terram: qui diu quidem arserat, sed iam denuò ligno crucis excitatus atque fotus, & misericordiæ perfusus oleo, probris item & blasphemiis ceu flatu quodam Iudæorum agitatus, flammas dabat in coelum, quibus latro hic totus accensus & igneus effectus est, & charitas eius facta est fortis vt mors: adeò suorum immemor cruciatuum, totus erga Dominum compassione moueretur, videns poenarum eius immanitatem, diceretque: Equidem poenas meas haud grauiter fero, vtpotè meritas plus satis: at innocentem hunc & nihil habentem culpæ, ita præter æquum & bonum cernere excruciari, id verò ipsis doloribus meis mihi dolet vehementius. O fides admirabilis latronis huius. Spreuit poenas omnes, quæ illi inferri possent, non veritus est furentem populum, aduersus IESVM ceu canes rabidos vociferantem, non attendit principes sacerdotum, nec ministros denique omnes cum variis illic tormentorum armorumque generibus astantes pertimuit: sed in conspectum illorum omnium Chri-

ſtum animo imperterrito confeſſus eſt, verum D E I filium & Dominum totius vniuerſi. ſimulque confudit Iudæos, confitens nihil Dominum mali egiſſe, atque ita iniuria ab eis crucifixum. O fides admiranda, ô ingens conſtantia, ô incomprehenſibliis charitas latronis huius, quæ omnem ex eo timorem propulſarat. videlicet bene potus & quaſi ebrius erat miſto illo recenti, in crucis torculari ex ſuauiſſimo botro Chriſto I E S V expreſſo, ideoque citra pudorem Chriſtum coram omni populo confeſſus eſt. Ab ipſo ſtatim paſſionis exordio Apoſtoli diſcipulique omnes in fugam verſi ſunt, Chriſtumque deſeruerunt: ipſe D. Petrus vnius ancillæ voce perterritus, Chriſtum negauit. at latro ne in morte quidem reliquit Dominum, ſed coram omni illa armatorum frequentia cœli Dominum confeſſus eſt. Quis hominis huius virtutes dignè celebret? quis vel effari eas poſſit? Quis eum fidem, virtutumque omnium diſtinctam cognitionem tam citò edocuit, niſi patris ſapientia Chriſtus I E S V S, qui iuxta eum pendebat in cruce? Quem Iudæi ex patriarcharum promiſſis, prophetarũ oraculis & confirmationibus, ſcripturarum inſti-

tutione, significationibus figurarum, vel non potuerunt vel scire noluerunt, eum latro didicit per pœnitentiam. Confessus est Christum Dei filium, quem coram videbat miseriis, penuria, & cruciatibus plenum ex humana fragilitate morientem: & tunc confessus est, quando eum Apostoli, qui signa & portenta eius eximiaque miracula conspexerant, abnegârunt. Iam claui manus & pedes immobiliter cruci tenebant affixos, nec quicquam ei supererat liberum, præter cor & linguam: & totum obtulit Deo, quicquid in se liberum habuit, ita vt iuxta scripturam corde crederet ad iustitiam, & ore Christum confiteretur ad salutem. O infinita prorsus & inscrutabilis misericordia Dei: qualis hic actus est in crucem, & qualis inde abscedit? non quo mutationem hanc cruci eius asscribamus, sed bonitati & potentiæ Christi crucifixi. Venit ad patibulum, alieno pollutus sanguine: & indè ablatus est, mundatus sanguine Christi. Venit eo adhuc malè affectus ex crudelitate & ira inflãmatus, totusq; mitis corde, cõpassione compunctus, totus amore succensus est, ita vt plus alienos quàm proprios plangeret cruciatus. Solum vnum ei superfuit

fuit membrum, & nouissima hora venit ad opera vineæ explenda: & tamen tam studiosè labori incubuit, vt ante alios suum absoluerit pensum, & primus mercedem reportauerit. Fecit nimirum, ceu verè iustus, in principio sese accusans, & confitens errata sua, dum ait: Et nos quidem iustè: nam digna factis recipimus. Secundò Christum excusauit, & iustum professus est, dicens: Hic verò nihil mali gessit. Tertiò, fraternam exhibuit charitatem, socium reprehendens, dum ait: Neque tu times Deum, &c. Quartò, cum vniuersis membris suis, amicabili vultu, deuoto corde, humili spiritu ad Christum se conuertit, feruenter orando in hunc modum: Domine, memento mei cùm veneris in regnum tuum. Qua prece Christum professus est cœli dominum, atque ita & Deum verum: quando solius Dei cœlum est. Nihil quidem in Christo, nisi paupertatem, dolores atq; liuores, eumque iam morti proximum, cernebat, quæ sunt omnia signa Deo ac Domino prorsus contraria: & tamen constanter ait, Memento mei Domine, cum veneris in regnum tuum. Multam itaq; in hac prece iustitiam, humilitatem & resignationem præ se tulit, dum pro parua sui memo-

memoria duntaxat petiit, indignum se agnoscens, qui grande quippiam peteret. Neq; verò corporis salutem precatus est, quandoquidem vltrò voluit mortem oppetere pro peccatis suis: eratque ei optatius mori cum Christo, quàm diutiùs viuere: nec orauit etiam à pœnis inferni vel purgatoriis seruari à Domino, nec cœlorum regnum petiit, sed penitus se in diuinam resignauit voluntatem, totumq; Christo obtulit, quicquid demum ille secum agere vellet. Itaque nihil nisi gratiam & misericordiam humiliter precatus est, quemadmodum orabat & Dauid, dicens: Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam. Vnde quia humiliter ac sapienter orauit, æterna sapientia corda precantium contemplans, eum exaudiuit, apertisque largissimis gratiæ suæ thesauris, multo plùs ei contulit, quam ille petere ausus esset. O incomprehensibilis bonitas Dei, quàm bene hic declarasti nolle te mortem peccatoris, sed vt conuertatur & viuat. Præstitisti hic & reipsa implesti, quod olim per Prophetam tuum promiseras, dicens: Quacunque hora peccator ingemuerit pro peccatis suis, iniquitatum eius non recordabor ampliùs. Non quidem multos ei imposui-

posuisti seueræ pœnitentiæ annos, aut purgatorii pœnas pro peccatorum expiatione satisfactioneve: sed tanquam iam penitus te malefactorum illius cepisset obliuio, nec quicquam in eo præter virtutes eius spectares, ita ad eum dixisti: Hodie mecum eris in paradiso. O immensa misericordia Dei: malorum omnium, quæ admodum numerosa erant in latrone isto, piissimus Dominus tam misericorditer oblitus est, & ignouit pœnitenti: bonumq; quod in eo certè exiguum erat, tam eximia ac præclara mercede dignatus est. Non enim indiget bonorum nostrorum opulentissimus atque piissimus Deus: sed cor petit ad se conuersum, humile ac resignatum, quale in hoc ipso latrone reperit. Ipse namque ait: Conuertimini ad me, & conuertar ad vos. Quando ergo latro iste tam fortiter efficaciterque se ad Deum conuerterat, mox quoque illius non admissa tantùm, sed etiam exaudita supplicatio est. Neque enim repulit precem eius Dominus, dicendo: En grauissimis hic pendeo in pœnis, coramque matrem meam maximè afflictam tantis hic in angustiis stare video, cui tamen ne verbum quidē adhuc locutus sum, ita vt modò exaudire te mihi
non

non ſit integrum. Nihil, inquam, huiuſmodi factum eſt latroni à Domino, quin potiùs mox precantem exaudiuit, reſponditque dulciſſimum verbum: Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiſo. O piiſſima bonitas, ô incomprehenſibilis miſericordia Dei. O magna latronis prudentia. Videbat patere theſauros Domini ſui, & penitus profuſos eſſe. Quis igitur vetaret eum accipere, quantum erat debitum ſuum, vt ſatisfaceret Domino ſuo? Atque ô damnanda nequam latronis duritia, quem nec ſocii caſtigatio, nec patientia Chriſti, nec tot amoris & clementiæ ſigna in Chriſto relucẽtia, emollire & conuertere potuerunt. Cernebat quidem abundare eleemoſynas ad oſtium diuitis, plus dari quã peteretur, & ſuperbior obſtinatiorq́; fuit, quã vt petere vellet. Videbat dari vitam, cœlorum regnũ diſtribui, nec animum adhibere voluit vt deſideraret: itaque nec erit illi: blaſphemias & maledicta potiùs elegit, & venient ei, & quidem in omne æuum. Nouum hunc fructum & primũ botrum, quem Dominus IESVS ex infœcundo ſolo noſtro, multo ſudore, multaque precioſi ſanguinis ſui irrigatione in ligno crucis ſuæ obtinuit, cœleſti patri
ſuo

ſuo ſeu precioſum munus ingenti cum gaudio per legatos cœleſtes angelos ſanctos miſit. Quòd ſi gaudium eſt angelis Dei ſuper vno peccatore pœnitentiam agente: quæ illic lætitia, quæ exultatio de huius eſt latronis concepta ſalute, quem iam penè deſperauerant, & ſe perdidiſſe arbitrabantur? Quanto, putamus, cum gaudio pater cœleſtis primitias has frugum paſſionis filii ſui ſuſcepit? Atqui ad Chriſtum ipſum, tametſi potuerit & ipſe aliquid ex hac conuerſione captare gaudii, multo tamen maior indè afflictio rediit: quandoquidem per diuinam ſapientiam ſuam facilè præuidit, latronem hunc multis fore damnationis anſam, qui omnem vitam ſuam in vitiis tranſigere ſtatuunt, ſperantes nihilo minùs, ſe cum hoc latrone in ipſo mortis articulo veniam conſecuturos & gratiam: quod quidem longè ſtolidiſſimum eſt. Neque enim vſquam in ſcripturis legitur, cuiquam alii itidem eueniſſe. Sanè qui Deum nunquam niſi neceſſitate compulſi quæſierunt, verendum eſt, vt eum in neceſſitate minimè paratum inueniant. Interim tamen nemo plùs ſatis confidit Deo: nec ab eo quiſquam vnquam derelictus eſt, qui toto ſe ad eum corde con-

conuerteret, & ei pia cum fiducia innite-retur.

Iesus afflictam matrem suam alloquitur.

CAPVT XLIIII.

STABAT etiam iuxta crucē IESV sanctissima mater eius, semperque virgo Maria, non ad aliquod pœnarum subleuamen aut temperamentum, sed haud mediocrem augmentationem. Nam si qua potuisset creatura aliquid adferre solatii Domino in cruce pendenti, nulla ad id tam fuisset idonea, vt beatissima mater eius. Sed quia definitū erat Christo, morte acerbissima occumbere, & absque vlla consolatione & reuelamine vera cum resignatione ipsam suam passionē claudere, nihil ei materna præsentia solatii præstitit, sed potiùs auxit dolores eius, quādo & mœstitiam illius suis pariter pœnis iunxit, & vberiorem indē hausit materiam acerbissimi cruciatus. Qui iam, bone IESV, meditando consequi possit, quo fueris intus dolore affectus, cùm (qui corda nosti omnium) cuncta matris viscera & membra,

membra, per internam compaſſionem tecum pariter in cruce extenſa & clauis confixa videres, corque eius longè piiſſimum & verè maternum pectus, doloris acutiſſimi gladio tranſuerberatum, vultum in pallorem verſum, & animi anguſtias declarantem, & abſque morte penè emortuum? Cum aſpiceres feruentes lachrymas ceu dulciſſimos riuulos quoſdam per gratiſſimas genas eius & faciem vbertim curſimque manantes, ceu teſtes illius erga te doloris pariter & amoris: audires etiam gemitus miſerabiles dolorum illius pondere expreſſos: quum præterea cerneres eandem deuotiſſimam genitricem tuam, prorſus amoris æſtu liquefactam, omninoq; reſolutam in lachrymas, ac penitus deficientem, vtpote paſſionis tuæ cruciatu eam deuaſtante exhauſtam & abſumptam: reuera tunc nouam ex afflictione crucem in te recepiſti. Solus namque pondus & grauitatem afflictionum eius, hominibus vniuerſis incomprehenſibilem, compaſſionis lance trutinaſti. Et id quidem maximè exaggerauit dolores paſſionis tuæ, quòd non modò in corpore tuo, ſed etiam in materno pectore crucifixus eras: quando & illius crux

crux tua erat, & tua viciſſim illius. O quàm amara fuit IESV dulciſſime paſſio tua: magnus quidem fuit dolor externus, ſed internus ex matris conceptus angoribus & preſſuris, multo vehementior. Hic planè doloris gladius totam eam penetrauit, quando ipſa regina martyrum in ea parte quæ impaſſibilis eſt, id eſt, anima ſua horribiliter atque lethaliter transfixa eſt, crucisque mortem vbi immortalis erat, ſuſtinuit, tanto grauiorem internam experta mortem, quanto longiùs mors externa ab ea receſſit. Quis ô mater piiſſima, immenſos animi tui angores, internamque afflictionem tuam aut effari, aut mente concipere dignè queat? Quem enim ſine dolore ceu mater benedicta genuiſti, expers maledictionis Euæ primæ parentis noſtræ, & pro moleſtiſſimi laboris anguſtiis, ſpiritus iubilo perfuſa, ſimulque ad tui recreationem, ſuauiſſimam auribus hauriens melodiam angelorum, laudantium filium tuum, eum nunc tanta cum crudelitate & tyrannide tuis in oculis occidi conſpexiſti. Vt iam dolor ille, quem tunc feliciter euaſiſti, multipliciter erectus eſt, quando beatum & ſingularem filium tuum tam horridis cernebas in pœ-
nis

nis in cruce pendentem coram sæua illa rabiosaque plebe; quæ quicquid mente effingere poterat, in eum conuiciorum, afflictionum, & contemptus conferebat: quum videres eum, quem in castissimis pudicissimi vteri tui visceribus absque vllo grauamine gestâras, tam inhumaniter in cruce distentum, clauisque perterebratum: quum item aspiceres sacra illius brachia, quibus te toties amicabiliter strinxerat, tam immobiliter intensa, roseoque perfusa cruore, caput quoque venerandum acutis compunctum spinis, & totum corpus non nisi vulnis fluens: nec tamen interim vulnera illius tergere & inugere dabatur. Quum præterea, quem sæpenumerò quietis captandæ gratia tuo virgineo in sinu collocâras, iam ne tantillum quidem habere conspiceres, vbi sacrum caput inclinaret: quemque dulcismo sanctissimorum vberum tuorum lacte foueras, nunc felle & aceto cruciari. O quàm passionis prælo maternum cor tuum compressum est, quando speciosissimum vultum eius tam miserabiliter deturpatum, ita vt nulla ei esset species, nihil vnde nosci potuisset, castissimis oculis contuebaris. Quantoperè tunc ô mater

ter dulcissima, afflictionum vnda animam tuam peruagata est atque percurrit, immo & demersit penitus. Enimuerò si deuotus quispiam absque ineffabili dolore & compassione dilecti filii tui passionem animo reuoluere non potest, quæ te crux, quæ afflictio inuasit, quæ ipsa eius mater eras, & hanc oculis coram intuebare? Si plerisque Dei amicis Deumque amantibus haud secùs dolet filii tui passio, quàm si ipsi eam sustinerent, perque intimam compassionem intus cum eodem filio tuo crucifiguntur, quàm dirè, quàm lethaliter ipsa intus crucifixa es, cùm non modò externas pariter & internas filii tui pœnas tecum in deuotissimo corde tuo expenderes ac trutinares, sed ipsis etiam corporalibus cerneres oculis? Quid est enim cuiuslibet hominis erga filium tuum amor, tuo collatus amori? Neque verò vlla vnquam mater adeò suam dilexit prolem, vt tu filium tuum. Quòd si D. Paulus multum vtiq; amans ex feruenti amore, multaq; erga natum tuũ compassione dixit, Christo confixus sum cruci, & stigmata IESV circumfero in corpore meo: quãto magis tu vnà cum ipso crucifixa es, cunctaq; illius vulnera intus suscepisti, facta ceu simu-

lacrum quoddam & effigies filii tui crucifixi? Si præterea Deum feruenter amantes, adeò Dei gloriam & quęrunt & sitiunt, vt quoties Deum offendi, aut aliquam ei inferri iniuriam animaduertunt, ita intus affligantur, tantoque excrucientur dolore, ac si mortiferum aliquod vulnus accepissent: quantoperè tu mater fidissima præ cunctis mortalibus Deum feruentissimè amans, afflicta fuisti, cum charissimum eundemque vnicum filium tuum, immo & Deum ac Dominum tuum, tam infandis cerneres affici blasphemiis, contemptu atque ludibriis? Si postremo Iudæi illi simulatores & hypocritæ, audita blasphemia, vestes suas consciderunt, tanquam in doloris argumentum: quomodo scissum est præ dolore piissimum cor tuum, cum omnes illas execrabiles atq; horrendas aduersum filium tuum blasphemias, iniurias atque contemptum iaculari & aspiceres & audires? Sic enim Dominus ait: Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra. Et quidem hac ipsa die syncerissimum cor tuum non semel, sed plùs centies scissum est. Neque aliquid sub tuo aspectu filio molestię illatum est, quod non secuerit cor tuum. Et quî stare poteras? Dicit enim Euan-

Euangelista: Stabat iuxta crucem IESV mater eius. Vnde tanta tibi fortitudo? Non vtique ferreum aut saxeum habuisti corpus, vt hodie toties doloris gladio conficereris, toties crucifigereris, vulnerarerisque vnà cum filio tuo: ac nihilo seciùs fixo & constanti animo & corpore perstares. Forsitan truces illi atque horridi claui & te pariter ita detinebant in cruce filii tui, vt collabi nõ posses. At verò multò fortiùs amor potẽtissimus, ipsa quoq; morte fortior, te sustinuit, vt cadere nequires. Itaque stabas ceu fidei columna immobilis, vt leæna insuperabilis, quæ raptis catulis ad nullius occursum minásve expauescit. Nec quicquam verita es sæuitiam Iudæorum, equorum fremitus, & strepitum armorum, vtpote vnà cum filio mori paratissima. Neque eum negare poteras, quemadmodum Petrus: non fugere, vt cæteri apostoli: non dubitare, vt discipuli: non aliquod pati offendiculum, vt plurimi: quandoquidem optimè noueras, & qua ratione & quem conceperas genuerasq;. Ideoq; assistebas iuxta crucem eius, cuius diuinitatem in spiritu adorabas. Stabas planè vt turris fortissima, in quàm rex peregrè proficiscens, preciosissimum fidei

thesaurum abdiderat. Stabas, inquam, iuxta crucis arborem, vt hominis redemptioni per dolorem acerbissimum cooperareris, aspiciendo vitæ fructum: quemadmodum Eua olim hominem perdidit, stando delectabiliter iuxta arborem, mortis fructum contemplando. Et quia dolor omnis & compassio ex amore nascens, pro amoris modo magnus est, amor autem tuus modum excessit, idcirco & dolor tuus prorsus immensus fuit. Et quia IESVM dilectum filium tuum, verum quoque noueras esse filium DEI, amor tuus ad diuinitatem, & erga humanitatem dilectio, velut ingentia duo saxa cor tuum penitus expresserunt, atque lethalibus coarctârunt angustiis, dum IESVM Dei filium in humana natura è tuis castissimis conceptum visceribus, tam horribilibus ac indignis tractari modis, tamque crudeliter occidi cerneres. Nimirum hi duo fuere sæuissimi mucrones, animam tuam omni afflictione & dolore crudeliùs transuerberantes. Enimuerò, vt sponsa vehementer amans, diuinoque ardens amore, dolebas acriter grauissimos contemptus & iniurias, quas sponso tuo, DEO ac Domino tuo, irrogari coram intue-

tuebaris : & vt fidiſſima & ſynceriſſima parens, dolebas itidem vehemētiſſimè horribiles pœnas & turpiſſimā mortem, quam eundem dulciſſimum filium tuum obire conſpiciebas. Quando verò eiuſdem filii tui paſſio tanta erat, vt ſecundum iuſtitiæ rigorem cuncta mundi ſcelera, quæ innumera ſunt & infinita, ſuo pondere eam vincere oporteret, ideoq́ue & ipſa immenſa prorſus & infinita fuit: & quia dolor tuus illius cruciatibus reſpondebat, fuit ea propter & crux tua & afflictio incomprehenſibilis ac immenſa, & merita infinita. Porrò quandoquidem ita conſtitutum erat à DEO, vt beatiſſima virgo Maria media eſſet & conciliatrix DEI & hominis peccatoris, eam ob rem idem ipſe tanta eam animi ægritudine ac mœrore corripi permiſit, vt tanta eſſent afflictionis eius merita, quanta vt eſſent, talem decebat conciliatricem, quæ & ſufficere poſſet omnibus, & ex immenſis meritorum ſuorum theſauris, omnibus opem ferre. Decebat etiam vt eadem virgo ſanctiſſima & Domina noſtra, quam DEVS omnipotens matrem voluit eſſe filiorum gratiæ, tam triſtes ſolueret funeri filii ſui exequias, quàm omnes

gratiæ filii simul peragere & possent, & iure meritoque deberent. Tanta igitur eius crux, tanta afflictio erat, vt tametsi inuenire quippiam consolatorium in filii passione potuisset, suis leuandis doloribus accommodum, mox ab ipso amaritudinis impetu atque profluuio fuerit absorbendum, haud secùs quàm si gutta suauissimi vini in mare salsissimum mittatur. Iam verò duo hîc videre erat altaria, cœlesti patri præparata: vnum in CHRISTI corpore, alterum in corde virginis matris. Christus quidem, carnem suam & sanguinẽ obtulit, Maria animam suam. Et certè optabat mater dulcissima sanguinem suum miscere sanguini filii sui, vt cum ipso simul humanæ rednmptionis officium exequeretur: sed priuilegium hoc solius erat Pontificis, vt cum sanguine intraret in sancta Sanctorum. Vnde tametsi sacrificium suum sanguine pro Deo foris fundendo virgo beata perficere non potuerit, intus nihilo minùs eum feruentissimo amoris atque doloris igne decoxit & absumpsit. Et certè obtulit Deo gratum sacrificium, quemadmodum Propheta ait, cor contritum & spiritum afflictum, siue (vt textus habet) con-

contribulatum, locoque sanguinis profusas obtulit lachrymas, & instar suauissimi fumi thuris accensi, gemitus illius in cœlum ferebātur. Atque hoc pacto sacrificium suum pro cunctis gratiæ filiis, quorum ipsa mater est, fecit ac immolauit. Et est vtique exaudita a Deo pro sua reuerentia. Nunc ergo ô anima mea, & quotquot estis quibus in votis est esse gratiæ filios, aspicite nunc Christum patrem vestrum anxiis partus laboribus correptum, videte vt sua vos morte ad vitam reuocârit, ac velut fidissimus pelicanus suo vos sanguine tanquam pullos suos denuò geuerârit, excitârit, aluerit. Cōtemplamini & grauissimè afflictam matrem vestram Mariam, nouos partus dolores vestri causa experientem, vt vos gratiæ filii efficeremini. Per patrem vestrum habetis vitam, per matrem præstatur vobis gratia. Nunc igitur compatimini parentibus vestris, quos tam anxiis cernitis laborare doloribus pro salute vestra, si tamen gratiæ filii estis. O quoties mœstissima illa mater oculos suos ad contemplandum deforme sui pignoris corpus attollebat, quos tamen mox lachrymis affluētes demittere cogebatur. Videbat corpus sauciū, quod tamen

vngere non licebat: venas sanguinem manantes, quas obuoluere non dabatur: membra crudeliter extensa, quæ soluere ac laxare non poterat. Contuebatur eum purpurea vestitum chlamyde, qua ipsa eum non indu erat: quam verò ab ea acceperat vestem, eam distractam, conscissam, attritamq́ue cernebat. Ad hęc sacrum eius caput ad mortem inclinari conspiciebat, membraq́ue omnia iam ipsam suspirare mortem ceu laxamentum atque leuamen pœnarum suarum: ita vt piissimum cor illius velut vna crucis prelo exprimeretur, adeò vt cum filio suo potuerit ex sententia dicere: Tristis est vsque ad mortem anima mea. Interea cernens hæc dulcissimus filius eius, qui hactenus sese continuerat, vt fortissima illius patesceret fides, ingens fidelitas, inuicta patientia, gloriosa passio, & ante omnia intemperans atque immodicus amor, & ne gloriam crucis eius imminueret, deinceps vltrà se cohibere non potuit, sed piissima atque consolatoria eam voce affatus, ait: Mulier, ecce filius tuus: tanquam diceret: Dulcissima, charissima, fidelissima parens, noui dolorem ac mœrorem tuũ, scio quanta mei amore patiaris: cerno quantis correptum sit ango-

angoribus deuotissimum cor tuum, dum me dilectum filium tuum tantis conspicis in pœnis, dum me charissimo pignore tuo, in quo sita est omnis spes & consolatio tua, ita miserabiliter spoliaris. Sed quid ego tibi solatii præstem, mater dulcissima, mea fidissima parens? necesse est consummari passionem meam, prorsus moriendum est mihi: iam tempus est vt vadam ad eum, qui me misit. Itaque dilectissimum meum discipulum tibi relinquo, qui mei loco tibi filius sit, qui te consoletur, te custodiat, tui curam gerat, & vt pius filius tibi matri suæ subditum ac morigerum se præbeat. Hæc verò Domini I E S V verba quantoperè putamus piissimum mœstissimæ matris cor scidisse, cùm audiret se penitus destituendam? quodque pro filio Dei filius hominis, pro creatore creatura, pro magistro discipulus, & seruus denique pro Domino sibi assignaretur? Quàm tunc ingens Domini amor totam eam liquefecit, quando secum ipsa reputabat, quantam pro se ille curam gereret ac solicitudinem, plusque ex dolore matris per compassionem, quàm suo ipsius affligeretur? Iam enim mors illi in forib. aderat, & tamen adhuc pro matre erat soli-

citus. Iam mors vorax cuncta illius membra penè rigida effecerat, ſed amore recaleſcebant, ad compaſſionemque mouebantur. Totum ſe ad illam conſolandam intendit, tanquam omnem ſuum dolorem oblitus eſſet, & ſola eum matris afflictio cruciaret. Denique vt potuit, membra ſua omnia ad illius conſolationem conuertit: primo quidem inclinando caput, ceu vltimum vale dicens, & diſcedendi petens copiam: roſeos quoque oculos ſuos, adhuc calidis affluentes lachrymis, amicabiliter ad eam aduertendo: poſtremò labia mortis pallore obducta aperiendo illi, atque dicendo: Mulier, non tantùm mea mater, ſed generaliter mulier, ob ingentem fœcunditatem tuam, (quemadmodum & olim Deus ad Abrahæ coniugem dixit, quòd non ampliùs Sarai, ſed Sara diceretur) quia matrem multarum gentium te conſtitui. Itaque mulier, ecce filius tuus. Iſte Ioannes erit filius tuus, cuius nomen ſi vertas, gratiam ſonat: eſtque hoc modo tibi à me conceſſum priuilegiũ, vt ſis perennis & æterna gratiæ mater, ob merita certè maxima afflictionis tuæ, nec vnquam gratiæ lacte deſtituentur vbera tua, quo ſingulos quoſque alas & nutrias,

qui deuotis ea presserint precibus. Eapropter fœcundissima mulier, ecce filius tuus, neque plores iam tanquam lignum aridum, & velut deserta ac sterilis & absque liberis mater. Quin potiùs exultes, quæ es omnium quæ vnquam fuerint fœcundissima parens, & præ cunctis fœminis benedicta. Nam & per hosce, quos modò pateris dolores atque labores, proles edes innumeras: erisque mater omnium, qui per gratiam meam in me sunt credituri. Hos omnes ceu proprios filios tuos in sinu maternæ gratiæ tuæ confouebis atque tuebere, dans eis ex castissimis vberibus tuis gratiæ lac, quandoquidem gratiam ipsa inuenisti apud Deum. Enimuerò accurrent omnes ad te sitibundi, ac dicent: Monstra te esse matrem. Itaque mulier, ecce non vnus tantùm filius, sed filii tui: hinc iam capiat te obliuio doloris tui. Sit hæc consolatio tua, sit laboris temperamentum & alleuiatio. O Maria mater gratiæ, mater misericordiæ, in omni nos virtute corrobora, à malis nos præserua, & ab hostibus nos protege animarum nostrarum. Deinde & ad discipulum Dominus ait: Ecce mater tua. Quod quidem non vni, nec soli Ioanni

dictum est, sed cunctis iam conuersis peccatoribus, quibus cumprimis gratia necessaria est, & velut infantes absque lacte gratiæ moriuntur. Neque enim perseuerare quisquam aut progredi potest absque gratiæ nutrimento. O Maria verissima gratiæ mater & misericordiæ. Cui enim vnquam sinum gratiæ tuæ præclusisti? cui pietatis tuæ subtraxisti vbera? Sileat ille laudes tuas, qui se queritur apud te passum repulsam, & gratia defraudatum. Laudamus virginitatem, humilitatem miramur, prædicamus iustitiam: sed misericordia miseris sapit dulciùs, misericordiam amplectimur chariùs, recordamur sæpiùs, crebriùs inuocamus. Quamobrem quotquot gratiæ sumus indigi, stemus simul iuxta crucem, & cum beatissima Maria intus per compassionem crucifigamur. Certè piissimus Dominus, qui se totum & omnia impendit, non nos consolationis ac muneris expertes à cruce abire patietur. Et licet grauissimis sit pœnis obrutus, attamen nostri curam geret. Quamuis iam pergat ad patrem, sed non relinquet nos orphanos: at suo nos commendabit patri, & aliũ nobis mittet paracletum, sanctum spiritum

suum.

ſuum. Quin & virginem intemeratam nobis matrem dabit, dicens: Ecce mater veſtra. Quàm hoc ſuaue, quàm conſolatorium verbum eſt infirmis omnibus, tam fidelem, tam benignam, tam miſericordem habere matrem, quæ ex illis quæ paſſa eſt, didicit compaſſionem? Nimirum impleuit in ſe ea quæ deerant, & accommoda erant paſſioni Chriſti, quò hominibus vniuerſis ſuis meritis opitularetur. O igitur exiguam erga Deum ſpem & fiduciam noſtram. Ipſum miſericordiæ patrem, parentem habemus, patente nos ſinu expectantem, quo filii ſui nos efficiat hæredes in ſuperno illo atque cœleſti regno ſuo. Filius quoque aduocatus eſt noſter, ſuo nos labore atque dolore in patris reducens gratiam. Spiritum ſanctum in hac lachrymarum valle cõſolatorem habemus, ne aut deiiciamur animo, aut tædio frangamur. Corpus præterea venerabile, precioſumque CHRISTI ſanguinem in cibum accepimus, ne deficiamus in via, & futuræ beatitudinis pignus, ne dubitemus, aut deſperatione vincamur. Ad extremum Maria nobis conciliatrix & pacis inſtauratrix eſt apud Deum. Et quid tanta mater à ſuo non obtineat filio? Quid verò magis conſolato-

rium àChristo nobis dici poterat, quàm hoc ipsum, Ecce mater tua, tanquam diceret, Ecce mater vestra misericordiæ plena, vt vos filios suos nunquam non suscipiat: plena item & gratiæ, vt vos pascat, foueat, exatietque.

Sol obscuratus est.

CAPVT XLV.

PORRO à sexta hora, tenebræ factæ sunt super vniuersam terram, vsque ad horam nonam, quæ nobiscum duodecima est, quando sol altissimus est, qui tunc retraxit lumen suum, ceu lugubrem sumens vestem, compassionemque & dolorem erga suum, vt potuit, exhibens conditorem, tantis tunc angustiis cōprehensum & cruciatibus: ac si pater, cuius natura impassibilis est, nec vllum recipit mœrorem aut lachrymas, sui loco creaturam suam luctum agere, iustaque & officia funebria filii sui exequi iusserit, sociumque se adiungere virgini intemeratæ, quæ sola tum CHRISTI plangebat passionem, atq; in hunc modum querelas fundebat ad patrē:

Itá

Itá ne piiſſime pater ſola ego mater ſum? an ne & tu æternus es genitor filii tui, qui ita hic miſerabiliter afflictus pendet? Cur ergo me ſolam plorare permittis, atque intolerabilem hunc ſentire dolorem, qui vtique mihi ſoli non debetur? Nónne ipſe iam antè teſtatus es, dilectum hunc & gratiſſimum eſſe filium tuum? Quibus verò indiciis hũc in eum amorem demonſtras? Neque enim hic pendet vt filius DEI, non vt regis filius, non vt amicus DEI, immo ne vt pauper quidẽ ſeruus Dei: ſed vt ſceleratus, vt mortis reus, tanquam derelictus & humiliatus à Deo. Ergóne & tu eum deſeruiſti, quem diſcipuli reliquerunt? Quæ illius in te culpa, vt ſic eum ſuis traderes hoſtibus? An quia potens es Dominus, nec vllius egens, idcircò nulla te afflicti tangit miſeratio? quia ſpiritus es, ideò inſenſilis es? quia in cœlo habitas, non te mouet quid agatur in terris? An denique quia in gloria es, non aſpicis, non attendis contemptum, iniuriam, contumelias, afflictionem, & poſtremò mortem perhorrendam vnigeniti filij tui? Non cernis æquiſſime iudex, vt malitia Iudæorum debacchatur in dilectum filium tuum, cui ſe vt agnus inſons

diſcerpi,

diſcerpi, vulnerari, crucifigi, occidi, & ſanguinem ſuum precioſiſſimum velut aquam effundi permittit? Tangat te piiſſime pater miſeratio & compaſſio erga miſerabilem hunc filium tuum: cum natura tua bonitas, tibíque maximè proprium ſit miſereri, maximè miſeris, oppreſſis, & iniuriam patientibus: ſimulque veni in auxilium mihi mœſtiſſimæ illius genitrici, quam tantis cernis in anguſtiis, & ſolam vnà cum filio tuo illius calcare torcular. His verò triſtiſſimis querimoniis piiſſimę matris hoc ſimilíve modo patrem cœleſtem reſpondiſſe, cogitare licebit: Noli queri de me electiſſima filia mea, quòd te pauliſper dereliqui: quod equidem ex ingenita mihi bonitate feci ad augmentum gloriæ meritorumque tuorum, vt afflictio tua filii mei paſſioni conſona ſit, quam ille vtique perfecta cum reſignatione ſui ad finem vſque perpeti debuit. Nec eſt quod putes, non aſcendiſſe ad me preces, gemitus, lachrymas tuas. Iam demum reipſa experire, vtrúmne compatiar filio meo. Quáuis enim in naturam meam nullus dolor, nulla cadat afflictio, agam tamen per creaturas meas, quod diuinitati meæ non congruit. En totum excitabo commoueboque

mundum

mundum ad mœrorem, profundendasque ob filium meũ lachrymas, vt creaturæ omnes tecum pariter lugubres celebrent exequias dilectissimi filii mei. Enimuerò totus hic à me conditus orbis, & quotquot in eo degunt creaturæ, mihi obsequuntur & morem gerunt: hi duntaxat obdurati peccatores, sese mihi opponunt: quandoquidem liberi eis à me arbitrii est concessa facultas. Tu itaque sol splendoris tui amœnitatem retrahendo, totum hunc mœrore affice orbem, & iunge te socium beatissimæ virgini matri in plangendo filio meo. Tu quoque terra contremisce, & ad tantam exhorresce malitiam, crudelitatem, & facinora hominum impiorum, quos tuis sustines humeris: horrori tibi sit iniuria & contemptus, quæ mihi inferuntur. Admirare patientiam, benignitatem ac longanimitatem meã, quòd hæc tam diu patior: concutere fortiter & indignam te agnosce, quæ preciosum filij mei sanguinem imbibas. Et vos saxa durissima, Iudæorum & peccatorum omnium duritiem castigate & arguite, quos tam diri non emolliunt cruciatus filii mei, nec cor suum adhibent, vt cognoscant, & sint capaces gratiæ meæ. O crudelissima mors, vitæ deuo-

deuoratrix, quæ nec vnico pepercisti nato meo. Redibit hæc malitia in caput tuum, capieris ipsa laqueo, quem vnico meo tetēdisti: occidéris planè ab illo, quem absorpturam te sperabas. Iniusta & iniqua sunt iudicia tua: filium meum cum cæteris terrę peccatoribus deuorasti, eo quòd terrenum gerebat indumentum & quandam peccatoris similitudinem, cum tamen esset absque peccato. Itaque innocens illius mors in te redundabit: elidentur vires tuæ, & dominatu tuo deiicieris, quòd eo præter fas & rationem abusa sis: quando peccatores tantùm tui erant iuris, non etiam innocentes: & peccata corrigere debebas, non iustum opprimere. Tu verò iustum & bonum cum impiis attriuisti. Zelum quidem iustitiæ habuisti, sed non secundum scientiam rectamque rationem. Vltio igitur, quam iniuria in filium meum exercuisti, vniuersum hominum genus à meritis eximet pœnis. Et vt noueris victam te esse, perque vitam omnem tibi priorem ereptam esse potestatem, dominiumque tuum recidisse in nihilum, iam nunc deprome mortuos, quos hactenus multis seculis tenuisti. Enimuerò filius meus crucis suæ armis atque potentia eos victor

ctor obtinuit, atque in libertatem vindicauit. Quantus interim, putamus, & quidem nouus dolor Dei matrem inuasit, cum elementa atque insensiles creaturas tanta cerneret mœroris atque erga filium suum cōpassionis edere argumenta. Quàm tunc recentes lachrymæ, superiori consolatione fotę, denuò ceu dulces riuuli largiter manare cœperunt, tot se iam mœroris habere socios aduertentes? Sol verò luminis sui occuluit claritatem, eò quòd CHRISTVS verus iustitiæ sol, per totum iam mundum occiderat & obscuratus erat, lumenque fidei admodum defecerat, præterquam in virgine matre, & latrone confitente. Est etiam obscuratus sol, quòd passionem acerbissimam, contemptum, probra & iniuriam, quę homines ferocissimi suo inferebāt creatori, æquanimiter aspicere non posset.

Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me?

CAPVT XLVI.

POST hæc nonam circiter horam dominus IESVS voce magna clamauit: Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Dixit hæc, inquam

inquam, voce magna, vt posset facilè audiri ab omnibus, simulque verbo hoc admirabili mentis nostrę somnum discuteret, admirarique eam & obstupescere faceret, dum tā immensam cerneret erga nos bonitatem Dei. Ait ergo: Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Videlicet ob vilissimos peccatores, ob nequam & ingratos seruos, ob scelestos & immorigeros præuaricatores, dilectissimum filium ac obedientissimum puerum tuum dereliquisti. Vt vasa iræ, inimici tui in filios transirent adoptionis, proprium cæcidisti filium tuum, & tanquam peccatorem neci tradidisti. O Deus meus, cur (quæso) dereliquisti me? Vnde tibi laudes gratesque agere, vnde te æternū amare deberent homines, puta quod pro eorum redemptione me charissimum natum tuum morti obtulisti, totumque libentissimè impendisti, hinc blasphemiarum atque conuiciorum probrorumque aduersum te materiam sumunt, dicentes: Filium DEI se nominat, & sperauit in Domino: liberet eū nunc si vult. Cur Deus meus pro tam vilibus atque adulterinis mercibus tam preciosum voluisti thesaurum fundere? Potest autem & ita accipi hoc verbum, quod Christus illud

illud aduerſum eos protulerit, qui paſſionis eius gloriam imminuere conantur, dicentes non tam acerbam, neque tam tetris fuiſſe cruciatibus ſubditam Chriſti paſſionem, ob ingens, quod ex diuinitate habuit, adminiculum ac fulcimentum. Quod qui aiunt atque ſentiunt, illius ſe nouerint renouare paſſionem, eumq́ue denuò crucifigere. Et vt opinionis huius demonſtraret errorem, clamauit voce magna Dominus, & ait: Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me? tanquam ſi ipſi ſuę, cum qua vna erat perſona, (vna namque eademq́ue eſt patris & filij diuinitas) eadem hęc verba naturæ diceret diuinæ, ſuum ipſemet diuinum ſtupens amorem, quod adeò ſeſe deiecerat, attriuerat, ſubmiſeratq́ue: quiq́ue fert opem omnibus, ipſum ſe vſqueadeò reliquerat, pœnis omnibus totum expoſuerat, ſolo ductus & victus amore. Sed & iſte verbi huius ſenſus erit neutiquam abſurdus, quod Chriſtus ex immenſo ac vehementiſſimo ipſum dolore locutus ſit, ac ſi ſpiritus & interior eius homo ſeueram in ſe pro cunctis peccatoribus recipiens ſententiam DEI, ſimulque perſpicuè contemplans, perfectèque ſentiens & metiens

metiens in seipso intolerabile passionis suæ pondus, ea propter voce lugubri ad patrem ita dixerit, velut pias fundens querimonias, quod in horribiles illos cruciatus atque pœnas demersus esset, ac si paterna illius bonitas ita hominum esset exasperata peccatis, vt per feruorem iustitiæ, indiscretæ vnitatis, quam natura passibilis cum impassibili diuina habebat, prorsus oblita foret, adeoq; ex feruido iustitiæ zelo naturam passibilem immitium crudelitati atq; malignitati hominū totam obtulisset, tradidissetq; atterendam & redigendam in nihilū. Ideoq; sic ait: Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Est præterea adhuc interior quidam huius verbi sensus, quasi Christus iuxta partem sensitiuam seu sensualitatem à suo se queratur patre derelictum. Quotquot enim pro illius honore decertant, & patienter mundi huius aduersa ferunt, eorum per diuinæ influxum consolationis suæ adeò Deus piissimus cruces & afflictiones moderatur ac temperat, vt hac gratia sensibili omnem penè illorum crucem reddat insensibilem: at verò dilectissimum filium suum prorsus omnis reliquit solatij expertem, adeoque omni priuauit consolatione

ne ac lumine, vt in humana natura sua tantũ perpessus sit, quantum æterna sapientia pro iustitię exactione statuerat atq; definierat, quantumque pro iustitiæ ratione ac modo pro tot peccatis satis erat. Et nostra quidem salus tanto præclariùs perfectiusque reparata est, quanto absque vllo lumine in vera resignatione ac derelictione peracta atque cõsummata est. Enimuerò quo virtus fortiùs patitur absque vllo releuamine aut adminiculo, hoc opus indè nascens præclarius est. Cæterum Christi passio adeò omni fuit illuminatione destituta, adeoque grauis & crudelis, vt nulla huic cuiuslibet sancti passio sit vlla ex parte æquiparanda. Ea namque præcipua passionis Christi ratio erat, quod apertissimè intelligeret, quanta iniuria, quíve contemptus præstãtissimæ diuinitati suæ per humani generis peccata inferendus esset. Quanto verò hæc Christi cognitio omnium simul & cœlestium & terrestrium notione sublimior atque subtilior erat, tanto & mœror atque angustia illius grauior atque cumulatior fuit. Immo, quod maximè mirum est, quicquid afflictionum sancti omnes, qui sunt membra Christi, experti sunt, id multo abundantius in

us in capite atque omnis doloris origine fuit: quod tamen spiritaliter atque rationabiliter intelligi velim. Quotquot enim vnquam fuere sancti, nihil ampliùs passi sunt, quàm per Christum eis ceu membris suis vnitum, in eos manauit, isque suas eis cómunicauit afflictiones. Et reuerà magis ille in eis, quàm ipsimet, passus est. Enimuerò bonorum ille omnium, ex amore ingenti erga membra sua, mira cum cópassione in se afflictiones attraxit, multoque sensit interiùs & cruciabiliùs, quàm aliquis sanctorũ: immo quàm vel ipsa beatissima virgo MARIA Dei mater dulcissima suum ipsius acerrimum senserit dolorem ac animi ægritudinem. Si namq; naturalis aliquis parens tanto filium suum amore complectitur, vt per paternam compassionem, illius adeò in se dolores trahat, vt haud secus illi doleant, quàm si ipse eos pateretur; quæ crux, quæ compassio Christi fuit, dum membra illius affligerentur, maximè qui ex amore pro illius nomine passi sunt? Nimirum euidenter hoc suis testatus est membris, quantum videlicet illorum torqueatur doloribus, ac pœnis intimè compatiatur, dum omne eorum debitum in se recepit, luens ipse pœnas omnes,

omnes, quas illi meruerant, vt ipsi abirent immunes. Idem hoc satis superque ea illius ad diuum Paulum verba confirmant, quibus ait: Saule Saule, quid me persequeris? Ea nãque quam in discipulos, id est, membra Domini Paulus persecutionem excitarat, non minùs illi grauis erat, quàm si ipse eam sustinuisset. Vnde & amicis atque membris suis ait: Qui vos tangit, quasi qui tangat pupillam oculi mei. Quid verò membra patiantur, cui tale non compatiatur caput, cuius natura bonitas est, cuique proprium est misereri semper & parcere? Cæterùm post Dominum omnium maximè desolata fuit beatissima virgo MARIA, vtpotè quam præ cæteris suæ fecerat mœstitiæ ac derelictionis participem, vt quatenus possibile foret, crux illius suæ esset cruci & afflictioni conformis, simulque pro tali morte, & tam dilecto filio tantum sentiret mœroré, quantum & gratum erat Deo, & talem decebat genitricem: ita vt verissimè de ea Esaias dixerit: Vt mulierem derelictam & mœrentem spiritum vocauit te Dominus. Sic de Domini derelictione in illius persona Helias ait: *Zelo zelatus sum pro domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactũ*

domini filii Israel: altaria tua destruxerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio, & derelictus sum ego solus, & quærunt animam meam, vt auferant eã. Potest insuper & ita accipi Christi verbũ, tanquam Christus illud ex agnitione contemplationemq́; purissimę suæ innocentiæ & perfectæ iustitiæ dixerit, admirans seueram sententiam Dei patris, atque ex admirationis vehementia in ista voce lamentabili proruperit verba: Deus meus, cuius natura bonitas est, cui est propriũ misereri, & subuenire oppresso ac innoxio, vt quid (id est, quam ob causam) per acerbã mortem consumi me permisisti, totum me hostium meorũ manibus offerens, eorumq́; crudelissimæ tradens voluntati, qui numquã vel ad momentum, à iustitiæ declinaui tramite, sed pro diuina exactione ac voluntate tua virtutes omnes perfectissimè operatus sum? ac si diceret: Equidem nullam in me causam inuenio, nec vllam agnosco culpam, cur me vel ad momentum deserere debeas, quandoquidem & digno te iustitiæ famulatu semper colui ac veneratus sum. Attamen si temet per me clarificare, hominibusq́ue paternam bonitatem, diuinam misericordiam, & immensum amorẽ per mei de-

derelictionem vis declarare ac reddere testata, fiat voluntas tua, totum me in tuas cõmendo manus. Denique & hunc licebit verbi huius sensum accipere, quod de vtraque humanitatis Christi natura dictum sit: ideóque bis Dominus dixerit: Deus meus, Deus meus: velut si vtraque pars suas detulerit querelas ad Deum. Et primò quidem rationalis siue interior dixerit natura, tum ex immenso angore, tum etiam erga partem sensitiuam naturali affectione, amore, compassioneque: Deus meus, cur in tam horribili me dolore & angustia intolerabili ab omni releuamine & solatio me reliquisti? Secundò verò & sensitiua portio ex ineffabilium dolore pœnarum dixerit, Deus meus, cur in hisce tam immanibus me tormentis & cruciatibus reliquisti? Quam ob causam purissimum organum, quo tam iucundè, delectabiliter ac mirificè operatus es, quodque in omnibus maximè fuit morigerũ, quasi cũ furore à te abiecisti? Certè cũ externæ tũ internæ afflictiõis & crucis Christi magnitudinẽ nemo satis propter ipsũ Christũ nouit. Vnde factũ est, vt nemo satis illi cõpati potuerit. Et tamẽ præterquam quod ipse in seipso grauissimè torqueretur, ad dolores suos oẽs,

insuper & dolores angoresque cunctorũ ei compatientium experiri atque perferre coactus est. Quod enim pleriq; non ex gratia, sed natura, leuiter ferunt etiam aspera multa, fit hoc, quòd duri, ferrei ac insensiles sunt, atque ea propter eiusmodi obdurata ac saxea pectora neq; erga suas neque aliorum afflictiones vllo vel dolore vel compassione tanguntur. Christus verò cum esset omnium piissimus ac misericordissimus, natura item & ingenio seu complexione mitissimus ac nobilissimus, sibiipsi maximè cõpassus est, quandoquidem pœnarum eius acerbitatem & pondus nemo rectius, atque ipse, metiri ac nosse potuit. Vnde geminus hic dolor atque pressura passionis & compassionis Christi, velut duo maris fluctus sæua tempestate exagitati, contra se inuicem insurgentes atque certantes, Christum totum adeò & foris & intùs concussit, attriuit, torsit, excruciauit, vt omnem vincat intellectum. Quod quidem ita esse, etiam in suæ passionis exordio declarauit, cùm natura sensitiua atque rationalis, ceu torrentes duo magno euntes impetu sese mutuò impeterent, adeoque Dominum affligerent, vt præ nimio angore sanguinem pariter sudaret

daret & vndam. Et quomodo tunc natura ſenſitiua ex compaſſione ingenti clamabat: Pater mi, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix iſte: ita & nunc dicit, Deus meus, vt quid dereliquiſti me? Vtque tum rationalis portio aiebat, Si non poteſt tranſire hic calix, niſi bibam illum, fiat voluntas tua: ita eadem ipſa & nunc clamat: Pater, in manus tuas commendo ſpiritum meum. Quod & ipſum non minimum attulit pondus ad dolores Chriſti, quod ad vltimum vſque ſpiritũ perfectum atque viuum abſque ſtupore vel extinctione habuit ſenſum in cũctis membris ſuis, vti facilè indè liquet, quod voce magna clamans, ſuum tradidit ſpiritum. Atque ita ad vltimum vſque vitę punctum, in membris itidem omnibus paſſus eſt.

IESVS ſuam queritur ſitim.

CAPVT XLVII.

HINC iam piiſſimus dominus, præ nimia pœnarum & anguſtiæ acerbitate, ac immodica ſanguinis profuſione, adeò exhauſtus eſt & exaruit, vt di-

ceret, Sitio. Quod quidem vt breue verbū, ita mysteriis plenum est. Et primò potest id iuxta literam accipi. Ita enim à natura comparatū est, vt quotquot extremū agunt spiritū, sitiant & potum desiderent. Quantā verò ariditatem & siccitatē fons viuius expertus est, adeò nūc exhaustus & amoris ardētissimi feruore exiccatus, vt dicat, Tanquā aqua effusus sum: itemque, Aruit tanquā testa virtus mea? Neque enim omnem suum duntaxat fudit sanguinem, & quicquid habuit humoris lachrymando emisit, sed & ipsas medullas ossiū & vniuersum cordis sanguinem nostri causa, amoris incendio & flamma prorsus absumpsit. Atque ita meritò se sitire dicit. Potest secundò etiam spiritaliter intelligi, velut Christus generatim dixerit omnibus, Sitio, videlicet salutem vestrā. Vnde Bernardus ait: Sitio, inquit Christus, non doleo. O Domine quid sitis? Fidem vestram, gaudium vestrum: plùs animarum vestrarū quā corporis mei cruciatus me tenet: & si nō mei, saltē vestri miseremini. Et iterū: O bone Iesu, coronā spineā sustines: de tua cruce & de vulneribus tuis taces, & pro sola siti clamas, dicens: Sitio. Quid ergo sitis? Certè solā redēptionē hominis, & gau-
dium

dium humanæ salutis. Fuit hæc Christi sitis vel centuplo acrior ac vehemētior siti illius naturali. Habuit præterea & aliam sitim, puta amplius patiendi, atq; expressiùs euidentiusq́; suū nobis immensum demonstrādi amorē, ac si diceret homini: Aspice vt tuæ salutis gratia exhaustus & consumptus sum. Vide quàm horribiles sim perpessus dolores & cruciatus. Sæua hominum crudelitas totum me penè redegit in nihilū: ebiberunt omnē sanguinem meū peccatores terræ, & tamē adhuc sitio. Nondū satisfactum est cordi meo, minimè expletū est desideriū meū, amoris mei flāma neutiquā restincta est. Etenim si & mihi possibile ac patri gratum foret vel millies ob vestrū omnium denuò me salutem & conuersionem crucifigi, vel etiā ad extremum vsq; iudicii diem in hisce miseriis ac doloribus hic pendere, facerem id vtiq; libentissimè, tantū vt immensum vobis cordis mei amorē testatū reddere, saxeaq́ue pectora vestra emollire, & ad me vicissim amandum accendere possem. Itaque tā sitibūdus hic pendeo iuxta fontē cordiū vestrorū, vt animaduertā deuotas animas huc accurrentes ad hauriēdū ex immēso passionis meę puteo. Igitur puella cui ego dixero:

Da mihi pauxillum aquæ ad bibendum de hydria conſcientiæ tuæ, aquam ſcilicet deuotionis, compaſſionis, lachrymarum & amoris mutui: & illa ſi inclinauerit ad me hydriam ſuam, & reſponderit, Bibe Domine mi: quin & camelis, id eſt, ſeruis tuis, qui quotidie ſuo te portant in corpore, & noctu diuque tuo iugo vincti tenentur, ſimiliter hauriam aquam fraternæ charitatis, ipſa eſt puella, quam præparauit Dominus filio Domini mei, vt ſit ſponſa verbi diuini, meæ humanitati vniti: ipſaque velut ſponſa digna erit vnà cum ſponſo ſuo quietis æternæ ingredi cubiculum, ſui ſponſi vocibus inuitata, dicentis: Veni benedicta ſponſa mea, poſſide regnum patris mei. Sitiui enim, & dediſti mihi potum. Iam tertiò idem hoc verbum patri accommodare licebit, tanquam Chriſtus ſuo dixerit patri: Pater, manifeſtaui nomen tuum hominibus: opus conſummaui, quod dediſti mihi vt faciam, in ipſoq; opere tuo totum mei corporis abſumpſi inſtrumentum: totus exhauſtus & attritus ſum: at nihilo minùs plùs adhuc tuo pro honore & agere & pati ſitio. Ideo namque ſic extenſus hic pendeo in amoris latitudinem, quod æternum cupiam eſſe ſacrificium, tibi

in odorem ſuauiſſimum laudemq́ue perennem, & homini in reconciliationem æternamq́ue ſalutem. Atque ita fortis hic Samſon dixerit: Tu Domine dediſti in manu ſerui tui ſalutem hanc maximam atque victoriam, & en ſiti moriar? ac ſi diceret: Executus ſum, mi pater, gratiſſimam voluntatem tuam: & pro exactione tua humanæ ſalutis opus abſolui, & tamen adhuc ſitio. Etenim peccata, quibus offenſus es, infinita ſunt: itaque volo vt & charitas & merita paſſionis meæ, quibus placandus es, infinita ſint. Et ſicut ego memet nunc offero pro ſalute omnium hoſtiam pacificam, viuumq́ue ſacrificium, ita cũcti te per me placare poſſint homines, me tibi offerendo hoſtiam placationis ad æternam gloriã tuam, in meę paſſionis memoriam, & cunctorum defectuũ ſuorum ſupplementum. Quam verò, putamus, gratum fuit patri hoc amoris deſiderium? Quid enim aliud fuit hæc ſitis, quàm dulcis quædam & delicioſa patris refocillatio recreatioque, & medicinalis atque beata hominum reparatio? Quídve aliud æſtuantiſſima hæc nobis ſitis loquitur, quàm flagrantiſſimũ amoris Chriſti incendiũ? ex quo vtique immenſo ac penè intemperanti amore

cuncta sua fecit opera. Nimirũ hoc est dignissimum nostræ redẽptionis sacrificiũ, hæc est hostia pacifica, quæ vsq; ad vltimũ diem à bonis omnibus per Spiritũsanctũ altissimo patri in memoriã filii, sempiternamq; adorandæ Trinitatis gloriam & admirabilẽ humanæ salutis proiectum & fructũ offeretur. Hic planè est thesaurus immensus conciliationis nostræ, qui nunquam in terris deficiet, cũ omne vincat mundi debitum. Hic est amor immẽsus, cœlis sublimior, quia angelorũ ruinã instaurauit: inferno profundior, quandoquidem animas indè liberauit: terra longior & latior, cũ sit absque fine, & omni creato intellectui incomprehensibilis. O quàm acris & vehemens hæc sitis domini fuit. Neque enim semel tantũ dixit, Sitio, sed adhuc sine cessatióne intùs nobis dicit, Sitio: mulier, da mihi bibere. Tanta est, inquã, & tam ingens illius sitis, vt non à filiis Israel tantũ, sed etiam à Samaritanis potum petat. Et singulis quibusque suam queritur sitim. Quid verò sitis IESV bone? Hic est, inquit, potus & cibus meus, vt homines faciãt voluntate patris mei. Patris autẽ volũtas est sanctificatio vestra & salus, vt sanctas reddatis animas vestras, ambulãdo in præceptis

meis

meis, veræ agendo pœnitentiæ opera, vosipsos cunctis exornando virtutibus, vt ceu sponsa bene præparata & culta, digni sitis ad meam venire cœnam in regnum patris mei, mecumque vt sponsa electa dormire in conclaui cordis paterni. O quanto cum desiderio omnes eò Christus secum perducere exoptat. Hoc est quod ipse ait: Vbicunque sum ego, illic & minister meus erit. Itemque: Pater, volo vt quemadmodum nos vnum sumus, ita & ipsi vnum sint. O quàm incomprehensibilis hæc Christi sitis erat. O quantoperè triginta tres annos huius gratia desudauit. Hac de causa & medullas & cordis sui sanguinē consumpsit. Vide quid piissimus dominus dicat patri suo: *Zelus domus tuæ comedit me.* Planè vel millies potiùs crucifigi se passus fuisset, quàm sua ex culpa vllam siuisset perire animam. O quàm cruciabiliter hæc eum sitis intus afflixit, dum se & fecisse omnia quæcunque poterat, & vel centuplo plus quàm fuisset opus, & tamen tam paucos se conuertisse & esse lucratū. Iā corpus eius omne detritū erat, sanguis omnis effusus, nihil quod ageret restabat, adeoq; fateri cogebatur & dicere, Consummatū est: & tamen

cunctis laboribus atque doloribus suis non maiorem patri suo fructum, atque lucrum fecerat. Et reuerà plus eum omni sua afflictione cruciauit, quòd in tam duro certamine non augustiorem esset victoriam adeptus, tamque raris spoliis ad patrem suum victor rediret. Vnde quotquot eum non reficiunt, illius exequendo voluntatem, & quicquid illi gratum atque honorificum est studiosè agendo, cunctisque quæ ratio illi displicere dictat, viriliter fortiterque resistendo, audient quandoque cum damnatis: Sitiui, & non dedistis mihi potum. Ite maledicti in ignem æternum. Quartò est & interior huius verbi sensus, quod CHRISTVS illud ex amore intrò trahente ad omnes protulerit homines, suam nobis æstuantissimam declarans dilectionem, & proprium cor ceu thalamū deliciosum reserans, in quo quiescamus suauiter: simulq; in ipsum nos inuitans, dicendo, Sitio vos. Vt enim potus, quem bibimus, sensibili cum delectatione per guttur mittitur, descenditque suauiter vsque ad intima nostra, transiens in nostri corporis substantiam & naturā: ita & CHRISTVS homines vniuersos ex ardentissima sui amoris siti in sese bibendo qua-

do quasi recipere, dulciter glutire, sibique incorporare, & in secretũ amantissimi cordis sui cubiculum cum spiritalibus abducere deliciis concupiscit. Vnde & ait: Cum exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum, id est, quotquot se à me trahi permiserint, seseque vt instrumenta morigera mihi subiecerint, pro mea me secum gratissima voluntate operari sinentes. Porrò qui tractui CHRISTI resistunt, qui per amoris CHRISTI flammam & ardorem eliquari se non patiuntur, vt ita possint ab illo bibi, nec se ab illo in eius viscera absorberi sinunt, hi illius non leuant sitim, sed poculum ei amarum porrigunt, opera scilicet suæ propriæ voluntatis. Quæ mox vbi gustârit Dominus, euomit ea. Quintò, ita hoc potest verbum accipi, quòd illud Dominus suæ dixerit matri grauissimè afflictæ, & iuxta crucem assistenti, tanquam diceret: O mea dulcissima mater, aspice ad quantam inopiam & Dei & tuus filius redactus est. Equidem mare, fontes & humida cuncta creaui. Ego nubibus impero, & pluuias fundunt. Ego angelis cœlestis voluptatis potum præbeo, & sanctis æternæ poculum beatitudinis: amicis meis adhuc in terra a-

gentibus potum internæ consolationis, & discipulis meis diuinę potionem sapientiæ, cunctisque demum peccatoribus poculum redemptionis: & tamen non est quisquam, qui in acerrima siti mea refrigeret linguam meam. O quantoperè verbum istud, deuotissimum maximeque oppressum intemeratæ virginis cor scidit ac penetrauit, dum vnigenitum filium suum, quem virgineis suis fouerat vberibus, tanta in necessitate suam audiret queri sitim, nec tamen posset ei opitulari. Forsitan ita ei respondere potuit: O fili dulcissime, adeò tota mœrore ac impatibili sum angore correpta, vt tibi opem ferre non possim. Adeò tecum ineffabilem per compassionem crucifixa sum, vt me mouere nequeam. Iam viribus cunctis destituta sum, quod te vnicum cordis mei solatium meos ante oculos tam iniustè cruciari, tam turpiter sperni, tam crudeliter occidi video: nec licet mori tecum, nec auxilium aliquod impendere valeo: hæc prorsus intùs me liquefaciunt: hæc medullas deuastant animæ meæ. Vides ipse fili mi amantissime, totam me amoris tui ardore liquefactam, ac instar vuæ grauissimo tuæ passionis pondere expressiã. Itaque to-

tam me trahe in te, bibe me, abſorbe me, in tuum me corpus traiice, vt tota tibi ſim refrigerium atque refocillatio in hac grauiſſima ſiti tua. Sextò denique eum ex hoc verbo ſenſum elicere poterimus, quod Chriſtus & piiſſimæ matri ſuæ & bonis omnibus ingentem conſolationem pariter & laboris, quem propter ipſum tum agendo tum patiendo ferunt, leuamentum præſtiterit. Quamlibet enim exiguus labor vel afflictio ſit Chriſto tamen inſtar dulcis cuiuſdam potionis grata prorſus & ſapida fuit. In ipſa namque cruce poſitus, cum ingenti delectatione compaſſionem omnem, mœſtitiam, deuotionem, gemitus, & lachrymas in paſſionis eius meditatione exercenda ebibit: & quicquid perſecutionum, anguſtiarum, afflictionum eius pro honore tolerabitur, omnem pœnitentiæ rigorem, ieiunia, preces, vigilias, cunctas naturæ mortificationes, vniuerſa obedientiæ & charitatis opera, & quicquid demum actum virtuoſorum ad nouiſſimum vſque iudicii diem illius pro honore peragetur, cuncta hæc Dominus IESVS miro quodam modo hauſit, & cum ingenti ſiti abſorbuit atque ſuo corpori ſociauit, ſuiſque iunxit atq; vniuit operi-

opibus, necnon feruenti ſuo ſanguine purgauit, atque in igne diuini ſui excoxit amoris, ſuis quoque meritis & actibus perfecit & abſoluit, quicquid imperfectum in his atque defectui obnoxium erat, atque ita demum in æterni patris conſpectum obtulit, illique grata ac placita fecit.

Ieſus in cruce fel & acetum hauſit.

CAPVT XLVIII.

POSTquam verò Dominus Ieſus hoc de ſua ſiti protulerat verbū, quidam ſpongiam felle & aceto impletam Chriſti ſacro ori obtulit. Et hæc quidem Dominus iuxta Dauidis vaticinium guſtare voluit, quo in cunctis ſuis membris ac ſenſibus torqueretur: vtque Adæ peccatum, quod per guſtus delectationem admiſſum erat, per hunc acerbum & moleſtiſſimum guſtum corrigeretur. Hinc verò primò Iudæorum inſatiabilem liuorem, duritiam & amaritudinem aduertere licet, quod cuncta hæc tormenta, ſanguinis profuſiones, & immaniſſimi cruciatus, quibus Dominum afficerant, cruentam eorum nec-

necdum expleuerint ſitim. Iam in ipſo eum mortis articulo poſitum videbant, nec tamen ab illius cruciamentis ſibi temperabāt. Statutum quidem fuerat à Salomone, vt damnati aromatico ac dulci potu reficerentur, quò ſuas obliuioni pœnas darent: ſed iſti ſceleſtiſſimi vinum hoc ipſi biberunt, & Chriſto acerbiſſimam confecere potionem, quam virulento ſuo corde poterant excogitare. Erant namque reuera acida ac fellea vaſa, odii ac liuoris plena, nec poterant indè niſi fel & acetum depromere. O quantoperè piiſſimum affligebat Dominum, cuius natura bonitas eſt, dum venenatum atque amarulentum aſpiceret fundum, inextinguibilem crudelitatis ardorem, & ſaxeam atque obſtinatam malitiam Iudæorum: quod hi quos tot annorum curriculis in eremo manna cœli pauerat, omnem in ſe ſaporis ſuauitatem habente, quosque tam paterno fuerat complexus amore, & tot tamq; mirificis affecerat beneficiis, in extrema ſua ac maxima neceſſita talem nihil vererentur porrigere potionem. Nimirum hæc eorum inuidia & inclementia plùs Dominum torſit, quàm ipſa potus amaritudo. Quo enim quiſpiam plùs virtutis habet, eo illi magis dolet,

dolet, dum malitiam cernit & crudelitatem: quãtoque id euidentiùs animaduertit, eo indè grauiùs in corde torquetur. Cæterùm, quod ad ſpiritalem attinet ſenſum, nõ in cruce tantùm à Iudæis Dominus Ieſus huiuſcemodi acerba potione cruciatus eſt, ſed indies adhuc æquè felle & aceto affligitur ab illis, qui eum peccatis & ſceleribus ſuis exaſperare non verentur: prçcipuè verò à Chriſtianis omnibus, qui veritatis quidem iter ac Dei voluntatem explorata habent, nec tamen faciunt quod deberent. De his queritur ipſe, dicens: Ego plantaui te vineã electam, & ſepiui te fidei muro: & ædificaui turrim ſublimis contemplationis meæ in medio tui, & lapides elegi ex te, id eſt, martyres ſanctos atque doctores, qui in Eccleſię fundamento ſunt collocati, quiq; viam vitæ & veritatis tete verbis & factis docuerunt. Quid eſt quod vltrà debui facere tibi vineæ meæ, & non feci? Quomodo ergo conuerſa es in amaritudinem, in qua excolenda tantum operæ ac ſtudii poſui, quam tam excellenti mihi precio comparaui? Expectaui vt faceres vuas dulces feruentis amoris, fructus bonorum operum: & tu mihi profers fel & acetum, ſpinas ac tribulos. Nunc porrò vi-

rò videamus, quale quiſque Chriſto vinum offerat, quos ei ex ſua vinea reddat fructus. Dicit ſcriptura: Bonus homo de bono theſauro cordis ſui profert bonum: & malus homo de malo theſauro profert malum. Igitur alii Chriſto inſtar Iudæorum vinum præbent felle mixtum. Hi ſunt peccatores magni, quibus adhuc voluntas adiacet malè agendi: qui tametſi bona faciant opera, ſunt tamen felle amariſſimo infecta, omnia, & corrupti ac vitioſi trahunt vaſis ſaporem: quæ mox vbi Chriſti contigerint palatum, euomuntur ab eo. De his Moyſes dicit in Cantico Deuteronomii: Vua eorum vua fellis, & fel draconum vinum eorum. Et S. Petrus ad Simonem Magum loquens: In felle amaritudinis video te eſſe, & cor tuum non eſt rectum coram Deo. Alii vinū quidem Chriſto porrigunt, ſed corruptum, acerbum ac acidum, verſumque in acetum. Et hi ſunt homines diſſoluti ac leues, qui à mortiferis peccatis abſtinent: ſed à quotidianis ac venialibus ſicut minimè ſibi cauent, ita eis abundant ac ſæpiſſimè in ea labuntur. Quod inde accidit, quod fundum ſuū non obſeruant, nec ſancti ſpiritus monitis & increpationibus auſcultant: quinimò

intus cæci ſunt atque ſurdi. Iſti Deum ſciſſo ac diuiſo quærunt corde. Neque enim totos ſeſe auerterunt ab omnibus, quæ medium inter ipſos & Deum efficiunt: & licet ſubinde quiddam intus accipiant luminis, ratioque de quibuſdam teſtetur Deum ſe illis offendere, eique diſplicere, neque ſic tamen ea deſerere volunt: creduntque ſe Deo pariter & mundo poſſe famulari. Hi vt plurimum tepidi ſunt ac torpidi, & corde vagi atque diſtracti: hærentque in tepido quodam legendi aliquid vel meditandi, aut eiuſmodi quippiam agendi exercitio. Id verò tanto iam egere tempore, vt prorſus conſenuerit, peracueritque. Et hoc ergo vinum Chriſtus ſimiliter euomit, ſicuti in Apocalypſi dicit: Vtinam calidus eſſes aut frigidus: ſed quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo. Et de his alibi dicitur: Sicut acetum dentibus, & fumus oculis, ſic piger his qui miſerunt eum in via. Tertiò, alii Chriſto vinum offerunt è vinea ſua: ſed quemadmodum Eſaias ait, vinum eorum miſtum eſt aqua. Hi tamen aliquanto meliores ſunt, magiſque ſuæ ſaluti inuigilant: ſed opera eorum admodum peruerſa quadam ac aliena intentione abundant, vtpote,

verbi

verbi gratia, facta vel ex timore, vel ob mercedem, vel ex consuetudine, vel vt placeant hominibus, vel ob aliquod priuatum commodum suum, vel vt consolationem, aut alia Dei dona consequantur: vel ob alia eiusmodi, in quibus plùs sese, quàm purum Dei honorem quærunt, & vt illius satisfaciant voluntati. Hi vinum suum, vt dixi, aqua miscent, alii plùs, alii minùs, vt non admodum Christo indè potare libeat. Quartò demum alii sunt, qui Christo Iesu purissimum atque suauissimum præbent vinum. Hi sunt homines bene mortui ac resignati, qui in cunctis suis operibus solum Dei spectant honorem, nec vspiam seipsos quærunt. Isti veri sunt filii Dei, qui naturalis suæ generationis obliti sunt, quò Deum patrem habere mereantur: acceperuntque spiritum Dei in signum atque argumentum, quod sint filii Dei, in quo & clamant, Abba Pater, quod nemo vtique ex spiritus testimonio & sententia dicere potest, nisi sit filius Dei. Hi nec mortem verentur, nec infernum, nec hostem, nec homines, neque lucra, neque damna. Totos namque se Deo dediderunt ac funditus resignarunt, & gratum est eis quicquid illis facere volet Deus & in tempore & in æternitate:

nitate:

nitate: quandoquidem omnem iam timorem ſeruilem, & mercenaria præmia perruperunt viceruntque, in præclaram ſpiritus aſſumpti atque tranſlati libertatem. Adeoq; quæcunq; infra Deum ſunt, omnia ceu ſtercora ſpreuerunt, quo Chriſtum lucri faciant, & ipſum habere præmium ſint idonei. Iamque mundo & naturæ ſiue carni penitus mortui ſunt: ideoque viuit in eis Chriſtus, & cuncta eorum opera agit cum eis. Ipſe fodit, plantat, rigat, euellit, dat incrementum: & ipſi velut bonum ac ſubditum inſtrumẽtum, & ager obtemperans, Deum ſuum intra ſe atque ſecum opus peragere ſinunt. Itaq; ſunt velut hortus irriguus, & ager plenus, cui benedixit Dominus: feruntque vinum longè ſuauiſſimum, lætificans cor Ieſu Chriſti. Enimuerò à naturali ſua ac infœcũda radice abſciſſi, atque præclaræ illi vineæ, quæ de corde paterno procedit, atque ex illius pectore ſumit alimoniam, inſiti ſunt. Denique hi Chriſtum adeò inebriant, vt quicquid velint, facilè impetrent ab eo, ita vt ipſe fateatur: Factus ſum quaſi vir ebrius, & quaſi homo madidus à vino.

Con-

Consummatum est.

CAPVT XLIX.

DEinde vbi Christus felleum hunc degustarat potum, sextum locutus est verbum, videlicet, Consummatum est: significãs in passione sua impletas esse prophetias omnes, figuras, mysteria, scripturas, sacrificia atque promissa, qua de ipso prædicta scriptaq; erant. Hic verus est filius Dei, cui pater cœlestis grandẽ parauit cœnam in regno æternæ beatitudinis suę: misitque seruum suum, id est, humanam atque seruilem Christi naturam, vt vocaret inuitatos ad nuptias. Christus namq; secundum assumptum hominem nedum seruus fuit, sed seruorum seruus, atque omnibus nobis triginta tribus atque eo ampliùs annis multo cum labore ac dolore humilimè seruiuit. Quod & ipse per Esaiam prophetam dicit: Seruire me fecisti in peccatis tuis. Et reuera toto vitę suæ spatio studiosissimè in hoc incubuit, vt cunctos ad hanc cœnam inuitaret concionando, miracula faciendo, eundo de loco ad locum, clamando

mando atque annunciando propè adesse regnum cœlorum, & vt illi se quisque præpararet. At venire noluerunt. Quod audiens paterfamilias, dixit seruo suo: Compelle intrare, vt impleatur domus mea. Itaq; seruus hic secum ita cogitauit: Quonam pacto homines istos subtiliter & absque violentia cogere potero vt veniant, quo & rebellio retundatur, & libero nihilominùs arbitrio suum maneat ius atque facultas? Etenim si vinculis ferreis, duris item verberibus atq; flagellis eos venire compello, asinos habebo, non homines. Itaque intra sese ait: Aduerto hominis conditionem, quàm amori deditus est: talem eapropter ei exhibebo dilectionem, quæ omnem eius intellectum superet: immò qua nulla possit maior esse. Quòd si hanc homo attendere volet, ita se illius sentiet nexibus irretitum, vt æstum atque ardorem eius euadere nequeat, totumque se ad DEVM conuertere, Deumque vicissim amare cogetur. Quoquò enim se verterit, semper illi immensa beneficia, infinita bonitas, & admirabilis DEI charitas occurrent: simulq; exactio huic amori reddendi vicem adeò in eo conualescet, adeoq; eũ vrgebit & impellet, vt ei obniti nequeat: sen-

sentietque suauiter se compelli vt sequatur. Hoc igitur peracto, fidelis hic seruus & prudens Dominus IESVS Christus suo dixit Domino ac patri: Consummatum est: opus cõsummaui, quod dedisti mihi, vt facerem. Quid ampliùs facere potui, atque feci? Ne vnum quidem membrum mihi superest, quod non labore atque doloribus fatigatũ atque turbatum sit: venæ meæ exaruerunt, sanguis omnis effusus est: medullæ absumptæ: guttur meum clamando iam raucet. Tantam hominibus ostendi dilectionem, vt non humanum, non lapideum, non brutum, sed prorsus diabolicum atque desperatum cor sit, quod ex huius consideratione nihil moueatur. Cæterùm verbum hoc Domini IESV, non gaudii, sed mœroris est. Neque enim ita hoc dixit Dominus, quasi iam pœnas omnes euasisset. Sed consummatum est, inquit, quicquid scilicet ab æterna veritate, vt pateretur, definitum atque præfixum erat. Iam verò quicquid hactenus pœnarum paulatim atque particulatim ei illatum est, totum simul immenso cum dolore patitur. Hactenus gradatim modò in hoc, modo in illo membro tortus fuit: iam in omnibus simul membris dolores fert intolerabiles. O

quantoperè brachia illa sic extensa dolebāt, quæ tamdiu in pœnis perdurauerant. Quàm sæua illa manuum pedumque vulnera intimas secabant cordis eius medullas, quandoquidem omne illis totius corporis pondus imminebat. Quis, oro, tam adamantio erit pectore, quem tales non moueāt cruciatus? O quàm breuia in cruce Dominus Iesus verba protulit, & quàm grauida sacramentis. Iam reuera impletum est, quod habetur li. 3. Esdræ, c. 1. Et consummata sunt, quę pertinebant ad sacrificium Domini. Significauit autem hoc verbo Dominus gloriosam passionis suę victoriam, debellatum expugnatumque esse hostem antiquum, serpentem inuidum: quæ & ratio causaque erat illi patiendi. Ideo namque humanæ naturæ vestem induit, vt eisdem armis hostem vinceret confunderetque, quibus ille hominem se vicisse gloriabatur. Hæc, inquam, præcipua erat intentio & scopus passionis eius: atque id iam fatetur esse consummatum. O quot admiranda veue hoc & subtile dictum mysteria, victoriasque comprehendit. Consummatum est, inquit. Quicquid æterna sapientia constituerat, quicquid iustitia rigida pro singulis quibusque exigebat, quicquid charitas

ritas amanter poſcebat, quicquid erat promiſſum patribus, quicquid myſteria, figurę, cæremoniæ & ſcriptura præſignârant, quicquid ad noſtram redemptionem erat accōmodū ac neceſſarium, quicquid noſtris abolendis debitis erat conducibile, quæcunque ad noſtras explendas reſarciendasq́; negligentias, conferebant, quicquid glorioſum atque amicabile eſſe poterat ad ſublimem demonſtrandum amorem, quæq́; pro noſtra ſpiritali inſtitutione ac informatione deſiderare potuiſſemus, quicquid demum honeſtum atque congruum erat glorioſo mirificæ redemptionis noſtræ triumpho celebrando atque victoriæ cuncta hæc iſto ſunt determinata verbo, Conſummatū eſt. Quid igitur adhuc ſupereſt, niſi vt & in hoc glorioſo certamine ipſam quoq; vitam ſuam finiat atque conſummet? & quia nihil ei agēdum reſtat, precioſam animam ſuam in patris offerat manus, quando bonum certamē certauit, curſum vitæ ſuæ in omni ſanctitate perfectiſſimè conſummauit? Ideoq́ue iuſtū eſt coronam eum ſuæ victoriæ adipiſci, quā cœleſtis pater dabit ei ipſa exaltationis eius die. Denique hoc verbo CHRISTVS omnem laborem, afflictionem & mœſtiti-

am suam pro electis omnibus obtulit, quēadmodum Apostolus ait: Qui in diebus carnis suæ preces supplicationesque ad eum, qui possit illum saluum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia: Si enim sanguis hircorum & taurorum, & cinis vitulæ aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: quanto magis sanguis Christi, qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit cōscientiam nostram ab operibus mortuis, ad seruiendū Deo viventi, in nouitate scilicet ac puritate spiritus?

Pater, in manus tuas commendo spiritum meum.

CAPVT L.

Ehinc secundo Dominus IESVS voce magna clamauit, dicens: Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. O quotquot Dominum IESVM Christum diligitis, adeste, obsecro, & tota deuotione & compassione illius discessum

ſum attendamus: videamus quis illic mœror, quæ anguſtia, quis cruciatus & preſſura fuerit, cùm anima illa excellentiſſima, à digniſſimo illo atq; ſacratiſſimo corpore, in quo trigintatribus annis tam dulciter, pacificè, iucundè & ſanctè, haud ſecùs quam duo amantes in lectulo vno, quieuerat, iam iamque diſcedere cogeretur. Quàm ægrè ſe dinelli ab inuicem patiebantur, inter quæ nulla vnquam diſcordia, lis nulla, diſſidiũ nullum, nec vlla fuerat ſuborta ſimultas? O quã grauis & ineffabilis illa crux erat, quãdo ſanctũ illud corpus, tam fidum amicũ, tam pacificum patremfamilias, tã piũ deniq; cogebatur præceptorẽ & magiſtrum dimittere. Quanto itidẽ cum mœrore præclara ac nitida illa anima à tã fideli ſeruo auellebatur, cuius tã morigerũ erat experta famulatum, qui nuſquã ſibi pepercerat, non frigus, non æſtũ, non famẽ, non ſitim declinarat: quiq; & labores & dolores tam benignè ſemper & æquanimiter tolerarat. O quã ingens, quàm immenſa fuit hæc crux & afflictio. Vt enim Philoſophus ait, omniũ terribilium maximè terribilis mors eſt, ob amorem naturalẽ mutuamq; affectionem, quæ etiam maxima eſt, animę & corporis. Quanto igitur maior

ille cruciatus fuit atque dolor, dum à sese
diuellerentur anima illa sanctissima, & sa-
cratissimum Christi corpus, inter quæ tam
mira semper concordia, tam stupenda dile-
ctio fuit? Itaq; intima cum compassione &
anxio mœrore miseranda hęc separatio no-
stra semper in meditatione versetur. Christi
siquidem mors, nostra vita est. Contemple-
mur omni cum deuotione, sacrũ illud cor-
pus nostræ salutis organum quantis fuerit
correptum pœnis, cùm omnes illius iã ve-
næ exaruerant, nec quicquam haberent nu-
trimenti neruique omnes contracti essent:
cunctaq; Domini mẽbra ceu vltimum vale
scientia, cum pressura ineffabili ad mortem
sese accõmodarent. Ah quis sine cordis cõ-
punctione, dolore, compassione gratissimũ
Christi vultum conspicere queat totum ver
ti in pallorem ac mortis imaginem, deficere
oculos, & adhuc lachrymas fundere, sacrũ
demitti caput, & cuncta deniq; illius mem-
bra, quem operibus non poterant, nutibus
ac signis nobis amorem ostendere? Quæso,
compatiamur illi, quia caro nostra & sang-
uis est: & nostra vtique, non illius peccata
sunt pro quibus turpem hanc oppetit mor-
tem. O quotquot hactenus tepido ac fri-

gido corde crucem Iesu prӕteristis, quos omnes isti horribiles cruciatus, miserabiles lachrymӕ, & feruidus Christi sanguis instar aquӕ profusus, emollire non potuere, vel vox ista acris ac valida, & terribilis eius clamor corda vestra scindat ac penetret. Quӕ coelum, terram, inferos tremore concussit, quӕ saxa scidit, vetusta aperuit monumenta, mortuos excitauit, & vestra lapidea molliat pectora, antiqua conscientiӕ vestrӕ sepulchra detegat, plena foetoribus ossium mortuorum, id est, vitiosorum actuum, & emortuos ad vitam reuocet spiritus vestros. Hӕc etenim ea ipsa vox est, quӕ olim clamauit, Adam vbi es? quid fecisti? quӕ Lazarum eduxit ab inferis, dicens: Lazare, veni foras, surge de sepulchro vitiorum tuorum, & sine te absolui à nexibus tuis. Et re vera non tam poenarũ immanitas, quàm magnitudo peccatorũ Dominũ in hanc vocẽ prorũpere fecit. Clamauit etiã, vt ostẽderet penes se mortis esse vitӕque imperium, seu viuorum ac mortuorum. Quãuis enim totus esset exhaustus & viribus destitutus, supraq; vires humanus in ipsis mortis acerrimis poenis tam diu perdurasset, attamen cohibuit mortem,

ne ſuam in ſe vim poſſet exercere, donec ſibi gratum eſſet. Clamauit fortiter, vt homines terrenos, qui nil niſi terram quærũt, tremore ac timore concuteret, faceretque eos meditari atque attendere, quàm nudus & inops ipſe Dominus Dominorum ex hac vita migrârit. Clamauit terribiliter, vt luxurioſos omnes, qui in ſuis ſordibus conſenuerunt, & vt canes mortui teterrimũ ſpargunt fœtorem, atq; vt iumenta computruerunt in ſtercore ſuo, ipſe ſuo clamore excitaret, vt ſurgant quandoque miſeri à libidine, cupiditate, voluptate ac ſenſuum oble-ctamentis, conſpiciaturque, vti filius DEI, qui nullam vnquam contraxit licet tenuiſſimæ ſordis maculam, ad patrem ſuum venerit, quoque labore, dolore & cruciatu ex hac diſceſſerit luce, & qua denique anguſtia, quamque ineffabili cum afflictione ad paternum pertigerit regnum. Et tamen ipſi ſuæ obſequendo carnis voluptatibus, naturæq; affectibus ac deſideriis laxando habenas, nihilominùs beatos ſe fore atq; cœlum conſcenſuros arbitrantur. Ad hæc clamauit alta voce Dominus, vt pigros ac tepidos omnes moueret ad deuotionem, & ad amorem accenderet. Quia & clamauit voce magna,

gna, in ſignum glorioſæ victoriæ ſuæ, quam fuerat adeptus, dum aduerſum crudeliſſimũ atq; fortem aduerſarium ſingulare initurus certamen, in mundi huius arenam campumque deſcendit, eundemq; in Caluariæ monte profligans, ſpoliis omnibus exuit denudauitque. Hanc, inquam, victoriam atq; triumphum glorioſum Chriſtus alta voce inſigni triumpho proclamauit, necnon præclara cum victoria atque admirabil triumpho à loco certaminis abſcedens, collecto vniuerſo meritorum ſuorum exercitu, ad locum delicioſiſſimum maximeque delectabilem ipſum Dei corporis cor atque ſinum abiit, in illud & ſeſe & omnes ſuos ceu locum tutiſſimum commendans, dicendo: Pater, in manus tuas commendo ſpiritum meum. Ex his autem verbis animaduertere licet, verbum æternum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum ceu hamum piſcatoriũ vel rete amplũ charitatis miſſum à cœleſti corpore in hoc mare magnum ſeculi huius, ad capiendũ non piſces, ſed homines rationales. Miſit verò hoc rete Deus pater in dextram, vbi copioſam ſe nouerat multitudinẽ conſtricturum. Ipſum audi dicentem: Verbũ meum, quod egredietur de ore meo, nõ

 reuer-

reuertetur ad me vacuum, sed faciet quęcũque volui, & prosperabitur in his ad qui misi illud. Porrò rete hoc trahit iam à patre, ex mari salsissimo ad paterni cordis quietissimum littus, plenum electis hominibus, operibus charitatis, pœnitentia, patientia, humilitate, obedientia, exercitijs spiritualibus, meritis, virtutibusq;. Siquidem Christus cunctus in se traxit afflictiones & opera virtuosa bonorum omnium. Nam quemadmodum Paulus ait, viuo autem iam non ego, viuit verò in me Christus: itidē Christus viuit in bonis omnibus, qui mũdo mortui sunt, Christoq; sese tanquam instrumenta morigera subdiderunt. In his, inquam, viuit Christus, patitur & operatur. Quicquid enim in cunctis hominibus boni est, totum sunt opera Dei. Sentiens igitur Christus tractum patris, modo quodam admirabili collegit in se electos omnes cum vniuersis eorum operibus, eosq; patri suo cōmendauit, dicens: Pater, hi tui sunt: hęc sunt spolia, quę gladio crucis meæ victor obtinui, hæc vasa sunt, quæ precio sanguinis mei comparaui: hi fructus sunt laborum meorum. Serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi. Non rogo vt tollas eos mecum à mundo, sed vt serues

eos à malo. Ita ergo Christus ſeſe cum omnibus ſuis paternis commendauit manibus. Agè eapropter anima fidelis & deuota, attende ſummo ſtudio ingreſſum & exitum ſponſi tui Ieſu, ſequere cum affectu & deſiderio ad hoc vſque conclaue & lectulum delicioſum, tibi ab eodem in corde paterno præparatum. O felicem illum, qui poſſet modò diſſolui cũ Chriſto, mori cum latrone, & audire à Domino verbum illud ſolatii plenum: Hodie mecum eris in paradiſo. Quod tametſi nõ datum ſit nobis, quicquid tamen hic laborando, vigilando, ieiunando, orando conſequi poſſumus, cum Chriſto patri mittamus, refundamus in fontem, vnde ad nos promanauit: nihil apud nos penitus reſideat per vanam complacentiam: nihil maneat apud homines, aliquam laudem vel honorem aut præmium appetendo: ſed quicquid Deus noſter in nobis operari dignatus eſt, illius rurſum manibus commendemus, dicendo: Ex nobiſipſis nihil ſumus. Ipſe fecit nos, & non ipſi nos. Omnia bona per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factũ eſt nihil. Vbi igitur ille ſecũ aufert quę fecit ipſe, nos profectò nihil ſumus. Deniq; commendauit Chriſtus animã ſuam in ma-

nus patris, vt demonstraret nobis scandere nunc post eum animas piorum bonorumq; hominum in sinum patris æterni, quas omnes anteà ad infernum descendere oportebat: quandoquidem viam ipse nobis apetuit, & sacra eius anima iter reddendo tutum atq; securum, ducem se nobis præbuit ad regna cœlorum.

Iesus emisit spiritum.

CAP. LI.

POSTEA quã Dominus Iesus iam dictũ protulerat verbũ, inclinato capite tradidit spiritum. Inclinauit caput tum ad matrẽ, tum ad homines vniuersos, tanquàm vltimum vale dicens, extremamque petens copiam discedendi, & osculũ pacis offerens. Attende hic anima fidelis ineffabilem Dei tui amorẽ, vt ad finem vsque nos dilexerit. Aduerte, vt dempta iam omni loquendi facultate, ac morte cuncta illius membra, vita erepta, occupante, ipsa nihilominùs membra, quæ poterant, dilectionis argumenta dedisse. Vide hic verũ Iacob extensis brachiis filios suos benedicentem, collectisque pedibus

dibus in lectulum crucis, ad patrem remigrantem. Aspice gratissima Christi membra iam emortua, nihilo seciùs eundem nobis, quem adhuc viuentia habebant, demonstrare amorem ac beneuolentiam. Extensa manent brachia, vt nos complectantur: oculi demissi, vt nos aspiciant: submissum caput, quò nos osculetur: patentia atque hiantia vulnera, vt in ea nobis ingredi atque confugere liceat. Ipsum quoque caput, quod antè ad patrem sustulerat, sese illi cum lachrymis offerendo, modò ad nos per amorem inclinauit, nostræ cum patre reconciliationis nobis afferens optatissimum nuncium, atque in placationis signum prębens osculum pacis. Ad hæc inclinauit caput versus terram, declinando à glorioso illo crucis titulo, ostendens se gloriam omnem & honorem floccipendere, totamque vitam suam in abiecta & humili se velle claudere paupertate, nec quicquam sibi mundi huius pati adhærescere: hanc nobis in ipso vitæ suæ termino tradens institutionem, vt vbi honore aliquo aut laude afficimur ab hominibus, ad terrã nos summittere debeamus, nihilfaciendo nosipsos, atque ita intra nos cogitando: Quid superbis terra & cinis? Sic

igitur vita in cruce occubuit, vt nobis de ligno crucis vitæ fructum porrigeret. Sic sic excellentissimum hoc precium pro nobis fusum est, & abolita sunt debita nostra. Et quia optima fide patris legationem gesserat, expedieratque, ad eundem reuersus est, in manus illius suum commendans spiritum: ac si diceret: In me dulcissime pater cunctorum debita mortalium reiecisti: & ipse tuo pro honore libens ea in me recepi. Factus sum velut exul à regno meo, venditus in exteris regionibus. Captus præterea sum & despectus, plagis, vulneribus & morte denique turpissima affectus. Passus sum, iram tuam ex me vltionem capere, vt meis placatus cruciamentis, pœnis & doloribus, hominem recipias in gratiam tuam. Satisfeci amoris postulationi & iustitiæ, necnon misericordiæ supplicationē executus sum. Meipsum totum exposui ac obtuli: tibi meam voluntatem, Iudæis corpus, peccatoribus sanguinem, carnificibus vestes, discipulo amantissimam matrem: nec iam quicquam habeo reliquum nisi afflictum, oppressum, atque anxium spiritum meum. Sub cœlo quidem locus nullus est, qui me dignus sit, præter cor piissimæ & mœstis-

simæ

ſimæ matris meæ: ſed & ipſa tot angoribus atque preſſuris obruta eſt, vt plùs capere non poſſit: & certè afflictus ſpiritus meus, plùs ei moleſtiæ & grauaminis quàm ſolatii afferret. Itaque ad te confugio, quando dolorem & mœſtitiam meam ſolus diuinæ conſolationis tuæ torrens abſorbere poteſt: & anxium hunc ſpiritum meum in tuas commendo manus. Iram tuam ſatis ſuperq́ue, pater benigniſſime, in me declaraſti, & grauiter ſudare ac laborare me feciſti in alieno opere: debiti, quod ipſe non confeceram, à me ſolutionem exegiſti, & in grauiſſimis cruciatibus meis me ſolum reliquiſti. Iam tandem caſtigato vnico filio tuo, ſis, quæſo, miſericordiæ memor: aperi mihi paterna viſcera tua, & accipe ſpiritum meum.

Velum templi scissum est.

CAPVT LII.

INC porrò velum templi scissum est, terra tremuit, saxa diruta, sol est obscuratus. Facta sunt hæc mira atque portenta, vt cœlum & terra Iudæorum arguerent incredulitatem, pariterque infideles omnes, tamque euidentibus signis Christum crucifixum, suum Deum ac Dominum testarentur. Ad terribilem namque sui conditoris vocem contremuerunt ingemueruntque creaturæ omnes, optantes & ipsæ pariter occumbere cum creatore suo, tanquam tæderet eas vltrà tam rebellibus & ingratis hominibus famulari, & paratæ essent decertare pro opifice suo, illiusque iniurias vindicare. Atque in huius indignationis argumentum, sol mutauit colorem suum, terra contremuit, atque irrationales creaturæ, tanquam vindictæ appetentes, omnes ob suum commotæ sunt conditorem. Vide hic quanta est illius potentia, virtus & maiestas, qui dudum tam impotens, imbe-

cillis & abiectus videbatur. Exhibuit signũ in cœlo, significans se verum cœli Dominum. Præstitit signum & in terra, edicens atque denuncians hãc suam esse creaturam, sibique subditam & obtemperantem. Ostendit etiam signum in templo, demonstrans se supra legem, supra cæremonias & cuncta esse sacrificia, penesque se authoritatem esse legem abrogandi, sicut erat & statuendi potestas. Ideoque scidit velum, vt nuda patesceret veritas, quæ sub literæ velamine atque integumentis latuerat: simulque reipsa declararet mysteria, figuras, vaticinia cuncta impleta atque detecta, quando ipse veritas æterna, ob quem scripta erant omnia, seipsum in cruce toti reddidit orbi manifestum. Quin & sancta sanctorum scisso velo detexit, ostendens omne illud sacrificiorũ genus, quod pecorum sanguine celebrabatur, antiquatum & abolitum esse, nec quicquam habere sanctitatis. Christus namque summus sacerdos per proprium sanguinem introiuit in sancta iam detecta, atque seipsum extra oppidum in crucis altari pro omni plebe propalàm obtulit, factus commune quoddam & perenne sacrificium patri suo pro hominibus vniuersis, ipsum petentibus

tibus desiderantibusque. Nunc igitur compatiamur, obsecro, Deo ac Domino creatorique nostro: aut certè saxa durissima & elementa ipsa nos condemnabunt, quod ipsa compassa fuerint suo conditori. Deuotis agedum lachrymis ac piis gemitibus nostra tundamus pectora, dicēdo: O quid fecimus? quid egimus, Hic verus erat filius Dei, quem nos peccatis nostris crucifiximus. Ipsam nostrarum iniquitatum magnitudinem, personæ offensę potentia & dignitate metiamur. Non enim patriarchans non prophetam, nō vulgarem aliquem regem Israelitice plebis contempsimus: sed IESVM Christum filiū DEI, regem regum, denuò crucifiximus, illius fudimus cruorem, & nostrorum graui pondere peccatorum ceu vuā expressimus. Omni ea propter cum mœrore, deuotione, compassiōe illius celebremus exequias, qui nostras ob culpas occisus est, quemque ipsi nos occidisse fatemur. Si fieri potest, ploremus membris omnibus, quandoquidem insensiles eò nos prouocant creaturæ. O quis capere sufficiat, quanto cum dolore & tormento nexus ille dissolutus fit, quem Spiritussanctus compegerat, quo præclara illa anima cum venerando Christi corpore ceu

amans

amans cum amante per amorem colligata erat. Quis satis admirari possit obscuram illam lucidissimorum Christi luminum eclipsim, quæ suo aspectu terram illustrabāt, suisque radiis ceu gemina quædam micantia sidera firmamenti mundum illuminabant: iam verò per atrum mortis medium prorsus obscurati sunt. Certè mirum non erat, tenebras vniuersam terræ faciem occupasse, quando sol iustitiæ ablatus erat è terra, suosque compresserat oculos. O admirabile organum, ò cithara delectabilis, ò suauissima buccina, viua vox Christi IESV, cuius dulcissima melodia exhilarauit patrem, & angelos gaudio affecit immenso: cuius beatissimus sonus viuos docuit, excitauit mortuos, curauit ægrotos, refecit esurientes, fugauit dæmones, torpidos ac somniculosos excitat & alacres reddit: quis, quæso, noxium hoc tibi indixit silentium, vt nos mellifluis tuis destituti verbis, & voce suauissima ac iucundissima priuati, in mortis iam somnum miserabiliter prolapsi simus? O gloriosum Christi pectus, ò diuinum tricinum, ò arca cœlestis: in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi, & omnes virtutum

atque

atque charismatum diuitiæ continentur, quod inspiras in faciem creaturarum vitæ spiritum, quis te vita priuauit? O manus benedictæ, summi artificis organa, quæ solo contactu morbos omnes depulistis, quibus data est mundo benedictio, quis vos tam inhumaniter ctuci affigere ausus fuit, oblitus salutis illius magnæ, quæ per vos facta est? O IESV Christe, agne mansuetissime, vnde hęc tibi tam horrida in manibus tuis vulnera? Respondet per Prophetam, His confectus sum in domo eorum qui diligebāt me, id est, qui me iure meritoq́ue diligere debebant, aut qui me diligere videbantur. O sacri pedes domini IESV, columnæ templi diuini, in iustitiæ basibus fundatæ, politissimè decoratæ capitellis charitatis, qui nunquam à veritatis itinere deuiastis: sed omnibus supremæ perfectionis viam præcedendo demonstrastis, cunctisq́ue æterna pro institutione geminæ reliquistis vestigia dilectionis, quis vos tam rigidos, tam inflexibiles reddidit? quis vulnerare vos nihil veritus est, apud quos feruētissima illa amatrix beata Magdalena tam vberem est adepta gratiam, sub quibus mare stetit, & consolidatum præbuit iter calcantibus? Elementa

ipſa reuerentiam vobis, vt dignum erat, impenderunt, & ſæui homines vos ſuffixere in cruce. O glorioſiſſimum corpus Chriſti IESV, precioſum Dei ciborium, quo ſacratiſſimę ſemperq́ue venerandæ Trinitatis templum mirificè ſacratur, vtpotè per Sancti-ſpiritus myſterium de excellentiſſima puriſſimæ præſtantiſſimæq́ue virginis matris natura fabricato, virtutum omnium ornato decore, quis te ita miſerandum in modum deſtruxit, proſtrauit, & ad terram vſque humiliauit? O ſpurciſſima Iudæorum ſynagoga, quæ toties ab amicabilibus legitimi mariti tui Dei Opt. Max. amplexibus turpiter ac impudenter te ſubduxiſti, & à viris alienis fallacium idolorum es polluta, etiam hunc pulcherrimum Ioſeph oculis lubricis aſpexiſti, & vt purum hominem complecti & tractare voluiſti, non credens eum DEI filium. Sed ioſeph hic incontaminatus & innocens, peſtiferæ voci tuæ neutiquam morem geſſit, nec fallacibus dictis tuis fidem commodauit, neque ad te de cruce deſcendit: ſed in inuiolatæ argumentum innocentiæ ſuæ, diſciſſum pallium ſuum reliquit in manibus tuis, nudusq́ue extra ſordidum ſynagogæ veſtræ cubiculum profugit ad patrem,

trem, malens pallii, id est, corporis sui iactu-ram facere, quàm animam suam commacu-lare. O Hierusalem & Israelitæ omnes, qui per fidei lumen ad DEI cognitionem per-tigistis, & insuper Dominum ac regem ve-strum iniquis operibus crucifixistis, fundite lachrymas, plorate ac ingemiscite: quando-quidem quæ priùs pacis erat locus, nunc est vallis malitiæ, & campus certaminis ac dis-sensionis: quæ antè ciuitas sancta erat, nunc est deterrima spelunca latronum: qui quon-dam electus eratis populus, nunc abiecti e-stis & execrabiles, ac homicidę corā DEO. En sanguis innoxius fratris vestri, quem in vos recepistis, ac tyrannica crudelitate fudi-stis, dat altos è terra clamores ad patrem cœlestem aduersum vos. Aspergite cinere capita vestra, lugubrem sumite habitum: quando in vobis occisus est plebis Israeliti-cæ Seruator: deficiant ac tabescant præ la-chrymis oculi vestri: quoniā quidem sum-mi regis filium vnicum repulistis. Respice nunc homo faciem Christi domini tui, quā angeli ineffabili cum delectatione contem-plantur, prorsus deformem, squalore pal-loreque obsitam, nec speciem vllam præfe-rentem. Versa iam huc atque illuc sacrum

Christi

Christi corpus, ab ipso summo capitis vertice vsque ad imam pedis plantam non inuenies nisi vulnera & sanguinem: simulque deformem hanc tui redemptoris speciem imprime cordi tuo: sit hæc miseranda facies tuos semper ob oculos, adeoque tuis hæc fixa hæreat sensibus cogitatibusque, vt vanorum omnium penitus obliuiscaris.

Iesus lancea confoditur.

CAPVT LIII.

POST hæc ob instantem Paschalem solennitatem, qua indecens erat, extincta corpora manere in cruce, petierunt Iudæi à Pilato, vt crucifixorum crura frangerentur ac tollerentur: obtentaque licentia, primò latronum crura fregerunt. Ad IESVM autem cum venissent, vt viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura: sed vnus militum, Longinus nomine, lãcea latus eius dextrum aperuit, & continuò exiuit sanguis & aqua. O diram inclementiam Iudæorum, ò cruentam eandemque inexplebilem sitim,

quæ

quæ tanto fuſo ſanguine necdum reſtincta eſt. Quæ in viuum adhuc corpus illius tormenta pluſquam tyrannica congeſſiſtis, qui non peperciſtis extincto iam cadaueri? Fecerunt hoc Iudæi ex fallacia & nequitia ſingulari. Nouerant enim, quod dedecus illatum defuncto, tanquam adhuc viuenti factum habeatur: & perſuadere hoc ipſo volebant omnibus, tantum eſſe ſcelus ac facinus ſeruatoris, quod in viuo corpore dignè caſtigari nequiuerit, itaque neceſſe fuerit in corpus extinctum cruciando deſæuire. Ad hæc Pontificum captabant gratiam, quibus certa mortis eius indicia referre cupiebant. Cæterum quamuis nihil hinc corpus dominicum doloris perſenſerit, quippè quod emortuum atque inſenſile erat, alia tamen ratione quadam hinc dominus afflictus eſt: vti adhuc quotidie patitur & crucifigitur à multis, qui per ſacra eius iurant vulnera & paſſionem, grauibusque ſceleribus ſuis maiori eum iniuria & conuiciis afficiũt, quàm qui eum corporaliter crucifixerunt. Multo namque grauius accipit contemptum diuinæ maieſtati ſuæ, qua vnum eſt cum patre ac Spirituſancto, irrogatum: quàm externos illos cruciatus, corpori eius tempore paſſionis

sionis illatos. At quis cogitando consequi possit, quàm dirè lancea hæc deuotissimam piæ matris MARIAE animam confixerit ac sauciarit: cuius vtique anima & cor in dilecti filii, qui erat totus amor & thesaurus illius, corpore demorabantur? Si enim Augustino credimus, magis est anima vbi amat, quàm vbi animat. Dicit hoc etiam D. Bernardus: Reuerà mater dulcissima, doloris gladius scidit animam tuam, quando lãcea crudelis filii tui confixit latus. Non enim sua illic, sed tua potiùs anima erat. Itaque præcipua es martyrum omnium: quandoquidem immensus internus dolor tuus, externa martyrum vicit cruciamenta. Est huius figura quædam in Saule, qui electus priùs à Deo, sed postea pro suis sceleribus repudiatus est, qui nobis Iudaicum populum designat. Hic Dauid lancea confodere voluit: sed Dauid, per quem Christi animã accipimus, fugit per exitum mortis: & lancea perlata est in parietem, id est, latus corporis Christi, quod vasto affecit vulnere. Itidem & de Absalone legimus pendentem eũ ex arbore, tribus lanceis esse confixum. Qui & ipse Christum nobis referre potest, præ filiis hominũ forma speciosum. Nã & hic tri-

bus lanceis confossus est. Prima fuit dolor ingens ob externam suam afflictionem. Secunda mœror immensus, quem ex compassione erga piissimam matrem suam cõceperat. Tertia, crux interna ob nimiam ingratitudinem nostrã, quodq́; præuideret acerbissimam passionem immensosque labores & cruciamenta sua in bona hominũ parte nullũ habitura effectum. O quantos (proh dolor) hodieque reperire est, qui instar Iudæorum Dominũ persequantur, & crucifixum insuper dirè vulnerent. Faciunt hoc, qui posteaquam semel mortiferis Dominum peccatis crucifixere, atque insuper signa experti sunt, postquam terra ipsorum ad vocem & inspirationem Dei contremuit, & saxeũ pectus emollitũ est, necnõ spurcissimũ conscientię ipsorũ sepulchrũ apertum est, ossaq́; putentia per contritionẽ & confessionẽ indè eiecta sunt: post vermes corrodentes per absolutionem remissionemque profligatos, post cœlestis gratiæ perceptam illustrationem: quando sua tundentes pectora, dixerũt: Quid fecimus? reuerà hic erat filius Dei, quẽ nos crucifiximus, denuò Christũ vulnerãt & ludibriis probrisq́; indignis persequũtur. An verò non hoc irridere est, cõfiteri il-

lius potentiã & maieſtatẽ, & tã leuiter, tam potentis ac ſublimis domini iuſſa ſpernere, atq; illius reſiſtere voluntati? Porrò notabiliter de hac lancea Euangeliſta ait, nõ quod Chriſtũ vulnerarit, ſed quòd latus eius aperuerit, ſignificans vitæ nobis oſtiũ patefactũ. Sacri namq; lateris Chriſti vulnus, porta eſt ſacramentorũ, ſine quibus nulli noſtrũ patet acceſſus ad beatam vitã. Vnde etiã addit Euangeliſta, Et continuò exiuit ſanguis & aqua. Facilè autẽ hinc animaduertere licet, tametſi natura Chriſti mortalis fuerit, in quibuſdam tamen cæteris admodũ diſſimilem fuiſſe. In aliis namque, vbi animam fuderint, ſanguis coaleſcit: at ex Chriſti latere non ſine miraculo ceu ex fonte viuo, re vera ſanguis & aqua manauit, indicans viuum eum fontem eſſe, vnde omnium noſtrũ vita profluxit, de quo legitur apud Zachariã: In die illa erit fons patens domui Dauid, & habitantibus Hieruſalem in ablutionẽ peccatoris & menſtruatæ. Idque nobis ſanguis & aqua de CHRISTI latere manantia, ſignificarunt. Sanguine namque, qui eſt precium redemptionis noſtræ, abluimur à peccatis: & aqua, quæ eſt figura baptiſmi noſtri, ab vniuerſis originalis peccati maculis

expurgamur: quemadmodum per Ezechielem Dominus ait: Effundam super vos aquā mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris. Est etiam apertū Christi latus haud procul à corde, vt nobis accessum aditumq; ad cor suum patefaceret. Vnde Augustinus ait: Aspice ostium in arcæ latere, per quod ingrediuntur creaturæ omnes, quæ à diluuio seruantur. Contuere originem tuam, patrem tuum, qui te regenerauit ad vitam. Sicut enim ex Adæ dormientis formata est Eua mater nostra, ita ex latere Christi in cruce morientis Ecclesia sumpsit exordium. Denique apertum est Christi latus, & continuò indè sacramenta fluxere. Patet hinc amor erga nos Christi incomprehensibilis: dum se totum pro nobis impendit: nihil abscondit in corde suo, quin totum nobis contulerit. Quid vltrà nobis facere potuit atque fecit? Ipsum nobis cor suum tanquam secretissimum cubiculum suū reserauit, vt nos in illud ceu electam sponsam suam introducat. Sunt namque deliciæ eius esse nobiscum, & in silenti tranquillitate, ac tranquillo silentio apud nos quiescere. Dedit, inquā, nobis cor suum dirè vulneratū, vt in eo cōmoremur, donec penitus expurgati

gati &mundi ſuoq; cordi conformes, idonei ac digni ſimus vnà cum ipſo in patris æterni cor diuinum abduci. Dat planè nobis cor ſuum, vt ſit noſtra habitatio: viciſſimq́ue repetit noſtrum, vt ſit ſuum habitaculum. Præbet, inquam, nobis cor ſuum ceu lectulũ purpurei ſanguinis ſui rubentibus ornatum roſis: repoſcitq́ue cor noſtrum, lectulum ſibi candidis mundorum operum liliis decoratum. Quis illi negare auſit, quod tam profuſa nobis liberalitate contulit? Ecce inuitat nos in melliflua vulnera, atq; amabile & patulum latus ſuũ ceu vberem cellam vinariã deliciis omnibus affluentem, dicens in Canticis: Veni ſoror mea, columba mea, in foraminibus petræ, id eſt, in ſacra vulnera mea. Cuius tam ferreum, tam ſaxeum pectus ſit, vt tanto amore ac benignitate non emolliatur, quod rex ille omnipotens, immenſus, æternus tali nos amore complectitur, nos, inquam, qui cinis & puluis ſumus? Et tamen proh pudor atque dolor, nos illi tergũ obiicimus, tanta maieſtate contempta. Itaq; clamat Auguſtinus in perſona Chriſti: Perpende homo, qualia & quanta tua pro ſalute paſſus ſim. Cum adhuc inimicus eſſes, reduxi te in gratiam apud patrem meũ. Cum tan-

quam ouis perdita oberrares, multo sudorē & labore diu te quæsiui, & inuētum magno cū cruciatu meis humeris ad patrē reduxi. Caput meū spineæ coronæ suppoſui, manus ac pedes clauis obieci, totū corpus patienter verberibus submisi, sanguinem meū ad extremam vsque guttulam effudi, animam pro te dedi, vt te amore mihi coniungerē ac vnirem, & tamen te mihi subducis & diuideris à me? Denique cor meum tibi patefeci, potū tibi prębens ipsum roseum sanguinē cordis mei. Quid vltrà à me petis? Edicito quippiam, quo te mollire, conuertere, & ad meū possim amorē pertrahere, & certè præstabo illud tibi. Accedamus ea propter sitibundo desiderio & affectu ad fontem viuū: quandoquidem aquam nobis vitæ dabit, & quidem gratis, ac sine precio vel vlla commutatione. En quàm paternè nos inuitat, dicens: Qui sitit, veniat: & qui vult, accipiat aquam vitæ gratis. Vide hic fontem purissimum in medio paradisi scaturientem, quo irrigatur omnis terra. Agedum cum anima amante in quibuslibet vitæ huius tentationibus, miseriis & afflictionibus ad foramina petræ confugiamus. Cuius, inquis, petrę? Iesu Christi domini nostri. Hic enim
est

est petra quæ à Mose, id est, Iudaico populo virga crucis percussa, dedit aquas largissimas, ita vt nõ aquã modò, verũ etiã scriptura teste, oleũ ex hoc saxo durissimo sugere liceat. Hinc propheta Hieremias ait: Relinquite ciuitates, id est, populares strepitus ac perturbationes, & habitate in petra habitatores Moab: & estote quasi colũba, nidificãs in summo ore foraminis, id est, patulo latere Christi. Hic est lapis, quem Iacob patriarcha erexit in titulũ, fuditq; oleũ desuper, in signum abũdantis misericordiæ ac pietatis. Quid nobis hac in petra deesse queat? Nimirũ à cunctis hostibus nostris tuti hic sumus atq; securi: serpens antiquus & tortuosus ille coluber huc accedere non valet. Sublati hic sumus à terra, & in via cœli positi: tentet mundus, minetur hostis, queratur caro: nõ est certè quod formidemus, quãdo supra petrã fundati sumus. Nusquam tã securi sumus, vt in vulneribus seruatoris. Ego verò (D. Bernardus ait, mutuatus quædam ex Augustino) fidenter quod ex me deest, vsurpo mihi ex visceribus Domini, quoniam misericordia affluũt, nec desunt foramina, per quę effluant: Foderũt manus & pedes, latusq; lancea perforauerũt: & per has rimas

licet mihi ſugere mel de petra, oleumq́; de ſaxo duriſſimo: id eſt, guſtare & videre, quoniā ſuauis eſt Dominus. Cogitabat cogitationes pacis, & ego neſciebam. At clauis reſerans, clauus penetrans factus eſt mihi, vt videam voluntatem Domini. Quidni videā per foramē? Clamat clauus, clamat vulnus, quod verè Deus ſit in Chriſto mundum reconcilians ſibi. Ferrum pertranſiit animam eius: appropinquauit cor illius, vt non iam non ſciat compati infirmitatibus meis. Patet arcanum cordis per foramina corporis: patet magnum illud pietatis ſacramentum: patent viſcera miſericordiæ Dei noſtri, in quibus viſitauit nos oriens ex alto. Quidni viſcera per vulnera pateāt? In quo enim clarius, quàm in vulneribus tuis eluxiſſet, quod tu Domine ſuauis & mitis & multæ miſericordiæ? Auguſtinus quoque: Longinus, inquit, aperuit mihi latus Chriſti lancea, & ego intraui. Híc fidenter habito, hic me iucundè reficio, hic quieſco ſuauiter, hic paſcor delectabiliter. At quis tūc mœror, quis dolor inuaſit venerandam Dei genitricem & virginem Mariam, cùm vnicum ſolatium, & omne cordis ſui oblectamentum mortuum vidit in cruce pendere? O quàm
vox

vox illa horribilis piissimum illius cor penetrauit, quando dilectissimus idemque vnigenitus filius eius voce magna clamans, suum efflabat spiritum? Vt tunc anima illius præ flagrātissimo amoris Christi igne instar ceræ liquefacta est, & vt cera itidem sigilli, defuncti videlicet & crucifixi filii sui miserandam in se imaginem recepit? Sunt namque perfecti amoris tres conditiones siue effectus vel opera. Primum opus, est quod amantē fortiter rapit extra seipsum. Etenim fortis est, vt mors, dilectio: & sicut mors violenter animam auellit à corpore, ita perfectus amor hominem prorsus à seipso abstrahit, adeò vt totus in se deficiat. Alterum amoris opus est, quod attrahit, siue intrò trahit. Vt enim primò amantem extra sese abstrahit, ita secundò eum iungit & vnit dilecto, trahitque eum ad dilectum seu in dilectum: quemadmodum Dominus animæ amanti dicit: Perpetua charitate dilexi te, ideo attraxi te miserans. Idque tam verè facit charitas, vt amans non sit vbi stat vel ambulat, sed vbi amat. Vbi namque est thesaurus noster, ibi est & cor nostrum. Et Augustinus dicit: Talis est quisque, quale id quod amat. Qui terrena diligunt, vermes sunt &

non homines. Qui voluptates carnis amãt, bestiæ sunt rationis expertes. Qui cœlestia diligunt, angeli sunt: quia conuersatio eorum in cœlis est. Qui Deum perfecto complectuntur amore, Deus fiunt, sicut Dauid ait: Ego dixi, Dij estis, & filij excelsi omnes. Quod enim Deus est per naturam, id ipsi efficiuntur per gratiam & amorem transformantem. Enimuero tertium amoris opus est, ipsa transformatio: quod & præcipuum ac maximè proprium illius opus est, vt amantem conformem ac similem reddat dilecto: vti ignis ferrum omnemque materiam, in quam agere potest, in se transmutat. Vnde etiam Deus, qui amor est increatus, ex immenso largifluoque amore hominem fecit ad imaginem & similitudinem suam: rursumque eodem impellente amore celsissima illa ac amore flagrantissima diuinitas, adeò se deiecit & humiliauit, vt formam & similitudinem indueris hominis, quē tantoperè amabat. Sic & beatissima virgo Maria Iesum dilectum filium suum, vt talem decebat matrem, prorsus medullitus dilexit, vicitque omnes amando: eapropter vi amoris & efficacia tota extra se abstracta, & in Christum dilectum

suum rapta fuit, adeoq; ab eo transformata, vt omnino illi similima fuerit. Tota namq; instar mollis ceræ in extinctam atq; crucifixam illam filij sui imaginem impressa est, eique assimilata, cum eodem pariter vnigenito suo crucifixa, sauciata, occisa, & omni ex parte dirè cruciata, ita vt iam non in seipsa, sed in Christo dilecto suo viueret, & ille vicissim in ea. Etenim si virtus amoris Christi adeò Paulum absorbuit, vt diceret, Viuo autem iam non ego, viuit verò in me Christus: Itemque, Christo confixus sum cruci, & stigmata Iesu porto in corpore meo: quanto magis id beatissimæ virgini euenisse credendum est, cuius vtique amor mortalium omnium sic vicit amorem, vt riuulum aliquem vastissimum mare? Quis igitur acerrimos illos capiat dolores & cruciatus, quos mater mœstissima sensit, quum lancea CHRISTI venerãdum latus horrido conficeret vulnere? Planè hic est gladius doloris, de quo Simeon ille iustus olim fuerat vaticinatus. O beatos illos, qui huius sunt vulneris participes: quorum corda beata amoris Christi lancea sic configit, vt deinceps perenni ferueant charitatis ardore.

Iesus

Iesus de cruce deponitur.

CAPVT LIIII.

VIdeamus nunc quam triſtes exequias, quamque lugubres cæremonias virgo intemerata cæterique ſeruatoris amici ad defunctũ Chriſti corpus celebrârunt. O quanto cum deſiderio ac deuotione virgo piiſſima Chriſti filii ſui crucem amplexa eſt, ſanguinem illum & aquam ex illius latere manantia reuerenter excipiens. O quoties ſua ad eum extendit brachia, cupiens etiam exterioribus membris ſuis eum excipere & complecti, vti eum iam animo ſuo impreſſerat inſculpſeratque. O quanta cum deuotione, quamque amanter Chriſti corpus emortuũ iam depoſitum à cruce, maternis ſuis eſt amplexa brachiis, ſuoq; appreſſit pectori? Tum verò quàm omnia illius viſcera noua ſunt cõpaſſione concuſſa? Vt anima eius, ceu cera igni admota, amore eſt liquefacta, ipſaq; tota ſoluta in lachrymas? O quã tota illius proruit in faciẽ ita deformẽ ac mirè deturpatã, inſatiabiliter eã exoſculans, & calidis ſuis la-

lachrymis non lauans modò, ſed etiam vbertim irrigans? Sed & feruentiſſima Christi amatrix Magdalena, quàm deuotè ad pedes illius corruit, apud quos tantam olim erat gratiam conſecuta, denuoque eos lachrymis ſuis abluit, ſacriſque vulneribus affigens oſcula, eandem defuncto quam adhuc ſuperſtiti illius corpori humanitatem exhibens & amorem? Quàm denique omnes Chriſti amicos qui illic aderant, vehemens occupauit compaſſio, & ingens accendit ardor amoris, haud ſecùs quàm feruentiſſimus ignis propè aſtantes. O quàm triſtes erupere in lachrymas per Chriſti corpus ex illorum oculis vbertim manantes. Quos gemitus, quæ ſuſpiria edidere in cœlum. Quã triſtia funeri illi iuſta exoluerunt. Nullum illic audire cantum erat, ſed gemitus tantũ & lachrymas atque lamenta. O quã veneranda illa parens, per ſingula quæque membra ac vulnera diſcurrens, eadem ſcrutata & oſculata eſt, plorans ſuper ſingula, & lachrymis ea lauans: quin & ſingula quæque cordi ſuo inſcribens, doloreſque membrorum ſingulorum expendens ac trutinas ſecum in corde ſuo, & ad ſingula dans gemitus incomprehenſibiles: ſimulque pro voto

animi ſui de ſanguine ac medullis cordis ſui vnguentum in ardenti ſuo amore cóficiens, eodemque cuncta illius vulnera plagasque perungens. O quàm tunc feruentes lachrymulæ per dulciſſimam illius piæ matris faciem ceu riuuli amœniſsimi decurrerunt, aliæ alias anteuertere & quaſi certatim Chriſti corpus contingere geſtientes. Immo vt B. ait Auguſtinus, quis illic angelorum ſibi temperare potuit à lachrymis, cum regẽ & Dominum ſuum tam fœda ac turpi morte abſumptum viderent? cum contra naturam naturæ conditorem, Deum immortalem in humana natura mortem oppetijſſe conſpicerẽt? Vt luminoſa illa Cherubin ac ardentia Seraphin ad ineffabilem hanc obſtupuere charitatem, quum vitam ex amore occubuiſſe cernerent, vt mortui redirent ad vitam? Enimuero ſacratiſſimum Chriſti corpus tam inhumaniter conſciſſum, dilaniatum, extinctum, pijſſimamque virginem matrem tã anxiè illud amplectẽtem, illiusque cruore tinctam, atque adeò miſerandum in modum lachrimas vbertim fundentem, vt ſibi temperare non poſſet, beati illi cæleſteſque ſpiritus coram intuebantur.

Quid

Quid verò D. Ioannes? quam putamus mœstissimæ matri suæ se lachrimando ac mœrendo conformauit, sociumque fidissimum adhibuit? quàm piè, quam suauiter eã consolans hortabatur, vt modũ poneret parũper tãtis lachrymis, tã immẽso dolori? O quàm & ipse se vehemẽtissimo spiritus cum angore & pressura ad sacrum Christi pectus prouoluit, in quo dudum tam suauiter requieuerat, piarum refundens vndã lachrimarũ in fontem illum, vnde aquam sapientiæ saluta ris potarat. Dehinc Ioseph, Ioannes, & cæteri amici Iesu beatã virginẽ obnixè rogabãt vt corpus Domini permitteret ad sepeliendũ componi ac præparari: quandoquidẽ sol tẽdebat ad occasum. Tum verò pia mater voce lamentabili respondit: Miseremini mei, miseremini mei saltem vos amici mei: nec tam citò me auellatis à dilecto filio meo: ne mihi, quæso, tam celeriter auferre velitis, quem meis gestaui visceribus: sinite me vel mortuo frui, quem viuum habere nõ potui. Liceat mihi, obsecro, extincto illius corpori amorẽ impẽdere ac beneuolentiã, quã in passione minimè dabatur. Irrigẽ nunc lachrymis meis, cui in accerrima licet siti illius nec aquę guttam porrigere sinebar

Exatiem

Exatiem interim animum meum flendo, gemendo, quæ nō potui dulcissima illius præsentia refoueri. Nolite, obsecro, nolite matrem auellere à filio suo: ne mihi tam citò subtrahere velitis, quem tam diu desideraui, aut certè vnà cum amātissimo nato meo me sepelite. Itaque non parua eos angustia tenebat. Dies namq; ad occasum decliuior, corpus eos sepulturæ tradere vrgebat: & nihilo minùs matris mœstissimæ acerbissimos dolores, vt dignum erat, vehementer miserabantur. Neque enim iam nimis afflictam nouis doloribus obruere volebant. Quamobrem dabant interim amori eius operandi locum, flagrantissimamque sitim suam eam paulisper explere patiebantur. Hinc porrò S. Ioannes suauibus eam ac prudentibus deliniuit verbis, rogans vt filium suum sepeliri permitteret: & ipsa non vtique sine dolore consensit. Atqui ò quàm deuotè, quàm afflictè sui prosequebatur filii lamentabile funus, illius sacrum tenendo caput, oculis fixis in faciem eius, eandemque innumeris deosculando vicibus, suisque lachrymis irrigando. Vnde, quæso, mœstissima parens omnes illas, quas hodie fudit, habere lachrymas potuit? Qui piissimum

cor

cor illius intolerabilem hanc angustiam & pressuram ferre quiuit? Nimirum fecit hoc amor ardentissimus, ipsa quoque morte fortior. O quali cum dolore ac gemitu tã charum, tam preciosum reliquit thesaurum. Quàm verò amanter illius est amplexa sepulchrum, tanquam si non quidem lingua, (qui enim potuisset tantis cordis correpta angoribus?) sed mente diceret: O sacrũ monumentum: O felix tumba, O saxum preciosum, ò præclarum margaritum, ò admirabile ciborium, quàm insignem thesaurũ, quàm excellens brauium, quàm immensum complecteris Dominum. O vas electum, ò felix creatura, quæ digna es tuum excipere conditorem, hospitioque recipere regem gloriæ: pone iam natiuum rigorem & asperitatem tuam, ac mitesce, vt teneros dilecti filii tui artus reuerenter complectaris. O arca gloriosa, ò excellens Dei templum, præ creaturis omnibus mihi similimum. Vt enim ipsa à Deo electa sum, quæ in castis visceribus meis eius filium gestarem, ita & te elegit, vt venerandum Christi corpus excipias, gloriosum beatissimæ Trinitatis organum, quo Deus tam mirificè operatus est, inęstimabilem mundi thesaurum, bonumq;

præci-

precinm, cœlum terramque ſua vincens præſtantia ac dignitate. Et quoniam tu nouum, es, nec vllius adhuc corporis contactu fœdatum: ita & ipſa à creaturarum omnium attactu munda ſum & immunis. Sicuti ex te clauſo, ſeruator orbis ſurget rediuiuus, ita ex meo concluſo vtero mundi ſalus proceſſit. Ac demum vti tu ſaxum es ſolidum ac immobile, ita & ego incommutabilis ac inuicta in fide omnique virtute permanſi. Habet etiam dominicum hoc monumentum formam quandam & effigiem ſpiritalis illius monumenti, quod virgo beata amantiſſimo filio ſuo, ſuo in corde pararat. Vt enim ſepulchrum hoc ferris acutis exciſum atque politum eſt, ita glorioſa virgo acutiſſimo doloris gladio in intimis animæ ſuæ locum accommodum excidi permiſit, monumentum vtique tam afflicto & excruciato corpori congruum valde, quum diligat Dominus cor humile & contritum ſiue anguſtiis oppreſſum. Et ſicuti in hoc ſepulchro nondum quiſquam poſitus fuerat, ita virginis matris cor deuotiſſimum nullus vnquam peregrinus creaturarum amor vel affectus ſaltem tenuiſſimè contaminarat.

Ipſa

Ipsa namque porta illa clausa est, nulli vnquam patefacta, per quam solus princeps & rex Israel processit. Erat præterea monumētum hoc in horto: quandoquidem virgo intemerata hortus conclusus est dilecti, discretionis seu prudentiæ sepe cinctus, vtpote quæ tanto fuit lumine ac discretione perfusa, vt nullum vnquam malum ne sub virtutis quidem tegmine in eius potuerit hortum obrepere: nec vel tantilla hortus eius patebat ex parte, quà serpens ille liuidus ac impurus oculos vel semel inferre potuisset: qui tamen paradisi gloriam nō ingredi modò, sed etiam conspurcare ausus fuerat. Quin & fœcundus adeoque omnigenis virtutum herbis consitus fuit, vt nullus in eo vacaret locus, vbi quoduis lolium emergere quiuisset. Ad singularem namque almæ virginis huius gloriam, creuit in ea flos campi & lilium conuallium, flos excellens ac aromaticus Iesse, in quo requieuit spiritus sanctus, & rosa Iericho amœnissima: adeoque in signum euidens diuinæ ac singularis benedictionis eius pullulauit ex ea vinea beatissima, cuius palmites ad superna feruntur, cuius odor virus omne

&

& omnes pellit ſerpentes: cuius vinum cor lętificat & accendit, ac iuxta Prophetam, virgines germinat. Habuit etiam ſanctiſſima mater puram ſindonem, id eſt, ſimplicis obedientiæ, innocentiæ ac intergerrimæ veſtem virginitatis. Nec defuit ei aloe amariſſimi doloris, ac myrrha afflictionis intolerabilis. Habuit denique precioſiſſimum balſamum, vnguenta ſpeciesq́ue virtutum omnium. Atque ita demum Chriſtum filium ſuum obuoluit, perunxit, atque in ſacratiſſimo ſui pectoris monumento ſepeliuit. Iam verò etiam hoc mente ruminemus, quanto cum mœrore afflicta mater à monumento diſceſſerit Quàm hæc ei perpetua fuit cogitatio, quem amiſiſſet, quàm inæſtimabile pignus ſub lapide condi ſiuiſſet. O quã miſerandum in modum à ſancto Ioanne cæterisq́ue amicis ſuis à ſepulchro abducta fuit, quippe quæ tota penè exhauſta atq; abſumpta erat. Reuerà quiſquis huic ita affectæ, ita mœrenti, ita grauiter laboranti virgini ac matri, immo & dominæ noſtræ non compatitur, non eſt viuens gratiæ filius, ſed abortiuum, inſenſile ac mortuum, & indignus planè, qui lac gratiæ ex maternis eius ſugat vberibus. Sed & nos quoque cum eadem virgi-

virgine matre, vti iam dictum est, Christum IESVM nostris in cordibus sepeliamus, vt & resurgat in nobis, & nos per ipsum & in ipso ab vniuersis operibus mortuis resurgamus, vnaque cum illo ad paternam vsq; gloriam felicissimè conscendamus, ipso nos adiuuante, qui est benedictus in secula. Amen.

Oratio deuotissima pro conformitate sacratissimæ vitæ ac crucifixæ imaginis Iesu Christi.

CAPVT LV.

Incomprehensibilis vnitas, O adoranda Trinitas Deus, obsecro te per assumptam, eãdemque crucifixam domini nostri IESV Christi humanitatem, inclina abyssum diuinitatis tuæ ad abyssum vilitatis meæ, omnique profligata malitia mea, crea in me cor mundum, & spiritum rectum innoua in visceribus meis. O IESV bone, per immensum illum amorem, qui te ex paterni cordis sinu traxit in vterũ virginis illibatæ, per humanæ naturæ assumptio-

ptionem, in qua mihi seruisti, meque ab æterna morte liberasti, trahe me extra meipsum in te Deum meum, recuperetque mihi hæc charitas tua Deus gratiam tuam, & perficiat atque augeat in me quicquid deficit mihi, collapsa erigat, destructa restauret, & me sanctissimæ vitæ & amabili conuersationi tuæ conformet, vniatque te in me, meque includat in te, atque in tabulis carnalibus cordis mei, & cunctis moribus meis sanctam omnique virtute conspicuam vitam ac morum tuorum exaret honestatem. Absolue Deus meus spiritum meum à cunctis rebus inferioribus, rege animam meam, & simul cum corpore meo sancta ac iusta opera operare. Per sanctam natiuitatem tuam purifica me in nouam vitam. Per sanctam conuersationem tuam in cunctis me perfice virtutibus. Per sacram doctrinam tuam, illuminatis mentis meæ oculis, doce me compendiariam semitam veritatis. Per humilem pedum discipulorum tuorum, immo & ipsius proditoris tui ablutionem, quicquid in me vitiosæ est propensionis & pedes prauorum affectuum meorum munda purificaque, & serua eos ne denuò sordibus inquinentur. Per cœnaculi præpara-

parationem, excellentiſſimi Sacramenti inſtitutionem, in quo teipſum ex amore ineffabili æternum dediſti cibum atque potum, adapta ac inſtrue commodum tibi locum in meipſo per teipſum, faciasq́ue intra me cœnaculum tuum, omnigenis illud virtutum aromatibus floribusq́ue exornans, vt idoneum ſit te ad tete intra ſe recipere, idq́ue ex tuis digniſſimis meritis ac præparatione gratuita atque condigna: velisq́ue ipſe & domus & paterfamilias, ſacerdos & ſacrificium, dator & ſuſceptor eſſe, & me totum immuta atque conſume ardentiſſimo amore tuo, transformaq́ue & vni me in dilectione tua, vt mihi ipſi moriar, tibi verò ſoli viuã: & ſis hinc ipſe laus tua coram ſanctiſſimo patre tuo in cœlis & in terris: mihiq́ue præſta Ieſu vita atque dulcedo mea, vt huic charitati tuæ nunquam ingratus inueniar. Per immenſam humilitatem tuam, qua à proprio te diſcipulo vendi paſſus es, da mihi Deus meus, vt pro nulla vnquam re caduca, aut inanis gloriæ flatu verè inani te Deum meum vendam, omnemq́ue mei contemptũ pro benedicti tui nominis honore pia manſuetudine ferre contendam, & vt meipſum tibi pro regno cœlorum nunquam non venali,

venali, ſemper diuendam exhibeamque, ac me totum diuino quodam commercio tibi tradam: quandoquidem tu dicis: Præbe fili mi cor tuum mihi. Pro te ex amore vulneratus ſum, præbe mihi cor tuum, & ſaluus ero: da mihi cor tuum, & me habeto præmium. Per intẽſiſſimam tuam triſtitiam, preſſuram atque pauorem, deuotam orationem, humilem voluntatis tuæ reſignationem, & ſanguineum ſudorem, fac vt in omni aduerſitate ac tentatione ad te ſemper recurram, in te ſolo confidam, meipſum relinquam, & tibi me totum offeram ac reſignem. Per admirabilem illam charitatem tuam, qua te à Iuda non ſolum prodi, ſed etiam hoſtibus tuis tradi permiſiſti, largire mihi bone IESV, ne te vnquam, vel in meipſo vel in proximis meis tradam, neque hoſtibus meis amoris officia obſequiaq́; præſtare recuſem. Per amorem illum, quo à ſceleſtis ac impiis hominibus capi ac ligari voluiſti, abſolue me à meorum nexibus peccatorum, rurſumq́ue conſtringe me funiculis mandatorum conſiliorumq́ue tuorum, atque vnione gratiſſimæ voluntatis tuæ: vt ſic cũcta mei corporis membra & vniuerſæ animæ vires perpetuò in diuinæ maieſtatis tuæ præſentia per-

perſeuerent, ne vnquam ad lubricam carnis ſectandam libertatem mea culpa laxentur. Per ardentiſſimam dilectionem tuam, qua mei cauſa opprobria multa, & confuſiones ferre voluiſti & inhumaniter crudeliterque tractari, miſerere peccatricis ac reæ animæ meæ, ab omnique eam exonera graui ſarcina vitiorum, quibus heu diuinã imaginem tuam tam turpiter deformaui, ſanctumque nomen tuum in meipſo iniuriis atque contemptu affeci. Da mihi, obſecro, piiſſime IESV ob honorem ſancti nominis tui probra cuncta omnemque mihi occurrentem confuſionem ſponte animoque lubenti perferre. Per charitatem illam inæſtimabilem, qua pro me diris non horruiſti verberibus cædi, ignoſce mihi clementiſſime IESV, quòd te heu ſæpenumerò prauorum actuum meorum manibus verberaui, & da mihi, vt te ſemper ore ac corde confitear, cunctaque opera mea per puram intentionem cum gratiſſima cõſonent voluntate tua, iuxtaque eam fiant: & imago vultus tui in me illæſa perſeueret. Per ſputa illa teterrima atque execranda, quibus propter me ab impiis Iudæis venerandam atque dulciſſimam faciem tuam de

fœdari voluisti, remitte mihi benigne I e-s v, quod faciem meam in consciētia mea (quam tu inhabitas, & in qua lucidissimum vultum atque imaginem tuam perspicuè radiare oportebat) innumeris cogitationibus malis, ac impuris desideriis contaminaui, necnon sacratissimum corpus tuum sordidis phlegmatibus commaculatæ conscientiæ meæ absque reuerentia excepi, simulque dona mihi vt elegantissimam imaginis tuæ faciem nullis vnquam intra me immundis actibus cogitatibusque defœdem. Per amorem illum, quo meæ salutis causa gloriosum vultum tuum, in quem desiderant angeli prospicere, sordido linteo obuelari passus es, vt imago diuini vultus tui, quæ in intimis mentis meę operta & obfuscata erat, rursum in me detegeretur, puritasque coruscæ lucis tuæ denuò in me suboriretur, clarescceretque, illumina me intrinsecùs iucundo lumine cœlestis gratiæ tuæ, & da vt facies tua nunquam in me posthac obnubiletur: sed omne potiùs ignorantiæ atque peccati velamen aufer à corde meo. O I e s v patientissime, qui mea pro salute à iudice ad iudicem ductus es, impertire mihi, obsecro, lumen veritatis, moderа-

derare omnes actus meos, instrue rationem meam iuxta gratissimam voluntatem tuam, docens eam lumine tuo, vti in regia virtutum via progredi debeat, de virtute eundo in virtutem. O IESV agne mitissime, qui propter me crudelissimè ligari, ac per omne formosissimum corpus tuum horribiliter flagellari voluisti, eò quòd ipse corpore ac vniuersis mẽbris meis ad peccata & noxias delectationes abusus eram, largire mihi vt cuncta membra mea corporalibus exponam subiiciamque cruciamentis, & paternæ castigationis tuæ flagella patienter accipiam, nec vnquam te flagellem peccatis & vitiis meis. O IESV benignissime, qui mei amore spinis coronari voluisti, vt imaginẽ tuam in mente mea peccando læsam restaurares curaresque, vt pote cui totam vniuisti beatissimam Trinitatem tuam: (paterna namque virtute meam sustentas memoriam: filii sapiẽtia, lumen est intellectus mei, & per sanctispiritus amorem meam occupas & inhabitas voluntatem, ita vt absque te nihil retinere, nihil intelligere, nihil prorsus boni agere possim, sed totum hoc fit per sanctissimam Trinitatem tuam, quæ cœlum suum intra me constituit, cuius regnum est

anima mea: quam etiam ob causam irridi-
culè te adorari vt regem permisisti, & vene-
randam faciem tuam putentibus comma-
culari sputis hominum impiorum, vt scili-
cet sacrosanctum vultum tuum intra me fœ-
datum repurgares abluerésque.) Per hæc i-
gitur da mihi, vt te verum Deum meum in
spiritu & veritate adorem, te regem meum
congrua veneratione salutem, & vt regnum
tuum in me stabiliatur, fundetur ac perse-
ueret, vt in beata æternitate coronam vitæ
percipere merear. O clementissime IESV,
qui pro generis humani salute crudelem
mortis sententiam innocens excepisti, eo
quod ipse iudicia iustitiæ tuæ nō pertimue-
rim, præsta vt te semper videam iudicem se-
dere in anima mea, quæ est tribunal tuum,
quò omnes meas cogitationes, verba & ope-
ra in iudicium adducas coram teste consci-
entia mea, quæ me de cunctis vitiis meis a-
criter mordeat ac reprehendat, vt in extre-
mo iudicio secura appaream conscientia, &
iniqua hominum iudicia æquanimiter fe-
ram. O Iesu ouis mãsuetissima, qui mei cau-
sa graui crucis onere pressus es, da vt pœni-
tentiæ crucem libens amplectar, cunctasq;
cruces per humanitatem tuam in vnionem

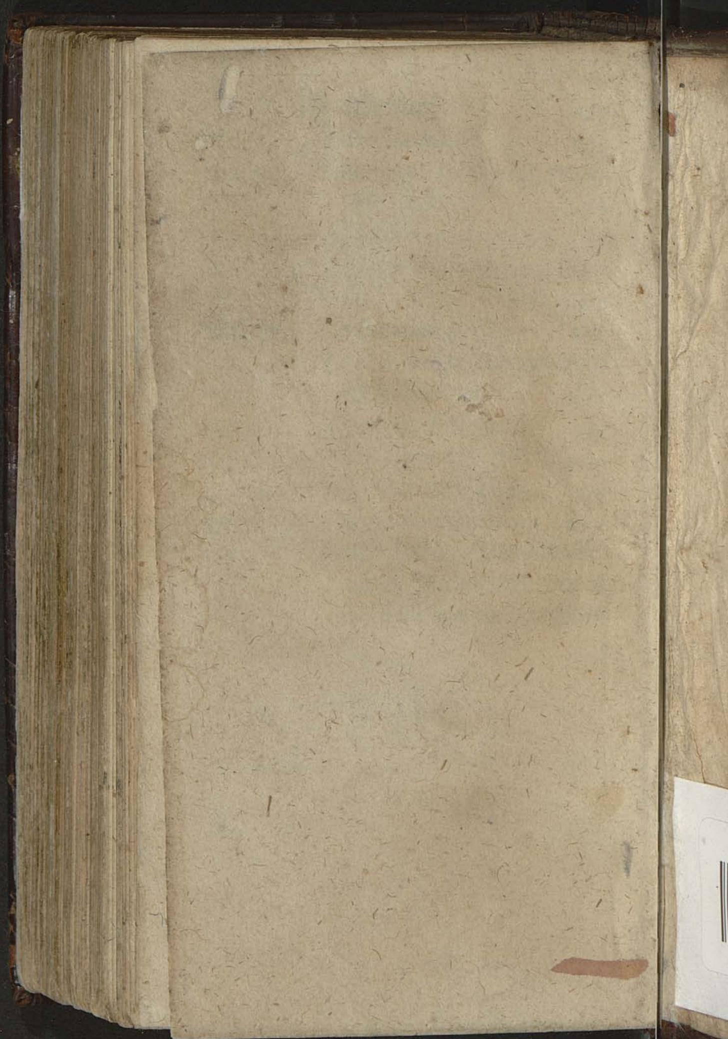
amoris diuinitatis tuæ ſubleuem, vbi me ab omni ſarcina exoneres, & ſentire me facias, revera ſuaue eſſe iugum tuum, & onus tuū leue: quod etiam gratius tibi & iucundius eſt, quàm ſi meis crucibusin impatientis naturæ meæ ſenſu hæream atque perſiſtam. O miſericordiſſime Ieſu, qui propriis es deſpoliatus veſtibus, eò quod primam innocentię veſtem perdiderim, & in ſaxo rigido es ſedere iuſſus, vēto aſpero vrente lacerum corpus tuum, teq́ue crucis præparationem expectante, da vt veterem hominem meum pura peccatorum meorum confeſſione deponam & exuam, & in conſpectu tuo virtutum induar veſtimentis, ne nudus inueniar, necnon à cunctis rebus caducis ac temporariis ſaluti meæ repugnantibus denudatus, in petra Chriſto, id eſt, in teipſo fundari merear ac ſtabiliri. O dulciſſime Domine IESV Chriſte, qui tam inhumaniter ad crucem extendi voluiſti, vt numerari poſſent omnia oſſa tua, præſta vt cuncta membra, omnesq́; corporis & animæ meæ vires, in digniſſima tui laude ſemper intentas & erectas, tibi amanter vniam, naturaq́ue mea ſic tuo hæreat fixa amori, vt nunquam à tuis recedam mandatis, ſed clauis timoris tui cruci tuæ

 per-

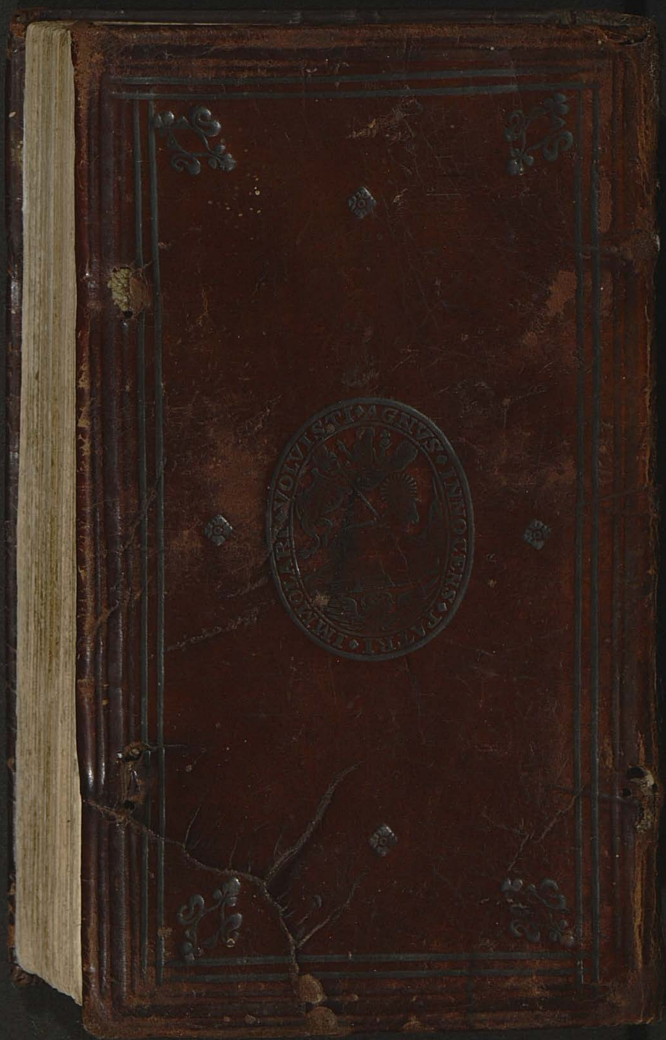
perpetuò affixus maneam. O inuictissime IESV, qui in cruce subleuari voluisti, vt traheres ad te animas omnes, trahe me totum in te, vt à cunctis terrenis affectibus ac desideriis sublatus, mente semper in cœlestibus verser, ibique stabiliter commorer in intimis tuis IESV vita, spes & salus mea, qui es cœlum deliciarum, spes & perfugium peccatorum, omniumque oppressorum atque afflictorum cordium. O IESV benignissime, obsecro te per dolorum acerbitatem, quos pro me in cruce perpessus es, & maximè quando nobilissima anima tua egressa est de corpore tuo, miserere animæ meæ in exitu suo, suscipe eam in manus tuas, & da illi prodesse merita sanctissimæ humanitatis tuæ, quò in me pacem, gaudium & delectationem habeas in tempore & in omni æternitate. Amen.

INDEX CAPITVM.

FINIS.

IMMOLARI · VOLVISTI · AGNVS · INNOCENS · PATRI